

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>



CHRISTIAN JACQ HİRAM USTA ve SÜLEYMAN PEYGAMBER



ARION
YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://raftey.org>

ÖZDEN GEÇİRİLMİŞ
BASKI

CHRISTIAN JACQ

Hiram Usta ve Süleyman Peygamber

Çeviren:
Z. Zühre İlkgelen

ARION YAYINEVİ

Mart - 2000 (1. Basım, İstanbul)

Mayıs - 2003 (4. Basım, İstanbul)

"Bu çevirinin tüm yayın hakları ARION YAYINEVİ Ltd. Şti. ne aittir."

© Editions du Rocher, 1989

Kitabın Orijinal Adı	: Maître Hiram et le Roi Salomon
Yazarı	: Chrstian Jacq
Yayına Hazırlayan	: Haluk Şenay
Çeviren	: Zühre ilkgelen
Düzeltilmen	: Yaşar Gökşen
Dizgi	: Burhan Maden
Baskı	: Doyuran Matbaası
Adres	: Binbirdirek Mah. Peykhane Sk. Sipahi Han No: 29 Sultanahmet/İst.
Yazışma Adresi	: PK: 395 34433-Sirkeci/İstanbul-TR.
Faks	: (0 212)512 79 73

<http://www.arlonyay.com.tr>

ISBN - 975-571-087-6



BİRİNCİ BÖLÜM

*Mutlu günlerde danışmanım,
tasalarımda ve sıkıntılarımda tesellim olacağını,
onun sayesinde halk içinde ün kazanacağımı ve
genç olmama karşın yaşlılarca sayılacağımı bildiğimden
bilgeliği yaşam arkadaşım yapmaya karar verdim.
Evreni bilgelikten iyi kim kotarabilir?*

Bilgelik Kitabı, 8, 9-10 ve 8, 6

*Bilgelik çocuklarını yetiştirir
ve kendisini arayanlara özen gösterir.
Onu seven, yaşamı sever,
daha sabahtan onu arayanlar
neşeyle dolacaklardır.
Ona sahip olana şan şeref kalacaktır.*

Sirak'ın Bilgeliği, 4, 11-13

Süleyman, Ahit Sandığı'nı sevgiyle okşadı. Davud peygamberin çocukları arasında bu hareketi, Yasa Levhaları'nı içeren o kutsal sandıktan yayılan gizemli güce çarpılmaksızın bir o yapabilirdi.

Sandık birkaç gün Şilo'da kalacaktı. Orası, İbrahim'in gerçek Tanrı'ya, İsrail toprağını seçerek insanlığın yazgısını değiştirmiş olan tek Tanrı'ya saygısını sunduğu hükümdarlar ülkesi Yahudiye'nin ta orta yerindeydi. Şilo, artık Yerusaleml'e yani Kudüs'e yerleşmiş olan Davud'un ilk başkentiydi. Yaşlı hükümdar sandığın belirli aralıklarla bir yerden bir yere götürülmesini istiyordu. Bu, İbranilere Tanrıyı arama yolunda hâlâ göçebe olduklarını unutturmayacaktı.

Süleyman, tüm çadırların en kutsalı olan ve içinde sandığın bulunduğu çadırı korumakla görevlendirilmişti. Seçkin askerlerden oluşan küçük bir birliğin başında Kudüs'ten çıkmış, din ulularının dinlenmekte oldukları Makpela mağarasında mola vermiş, üzümleri olgunlaşmış bağlardan geçmiş, kurak ve taşlı yamaçlara yükselen kat kat düzlüklerdeki ekili yerleri seyretmişti. Yahudiye'de insanın bakışlarını durduracak bir engel yoktu. İnsana batmayacakmış gibi gelen bir güneşin yerleştiği ufuk pas rengiydi. Yürüyenin adımlarından kırmızı bir toz yükseliyor, sonra milli bir kum çukurunda yok oluyordu.

Seferin varacağı yer, Şilo idi. Efraim boyu topraklarında kurulmuş küçük kent, Filistinlere'" karşı verilen o ünlü savaşta sandığı içinde barındırmış olmakla övünürdü. Yahve'nin'2' yani Tann'nın kutsal emaneti çatışmanın orta yerine taşınmış ve göklere yükselen acı çığlıklarıyla sevinç bağrışları arasında İsrail'e utku getirmişti.

- (1) *Kutsal Kitapta (Tevrat) sözü edilen Filistya'da (Philistia, Filistinler ülkesi) yaşamış olan ve İsrail oğullarının savaştığı halk. Bir Hint-Avrupa dili konuşurlardı. Bugün Filistinli denilen halkla doğrudan ilişkisi yoktur. (ç.n.)*
- (2) *Tevrat'ta sözü edilen, Musa peygambere açınanmış olan tek tanrı, Tann.*

Çıglıklar, bağırıp çağırmalar Süleyman'ın peşini bırakmıyordu. Savaş, şiddet, kan... Onun halkı bu büyük yıkımlara mı yazgılıydı? Tanrı hep çatışmalara susamış bir öç tanrısı mı olacaktı?

Süleyman yirmi yaşındaydı, büyüleyici bir yakışıklılığı vardı ve yüreğini garip düşünceler sıkıştırıyordu. Doğduğunda kâhinler o geniş alının arkasına bilgeliğin yerleşeceğini, yüzünün hiç kırışmayacağını, görünümünün yaşlanmayacağını söylemişlerdi. Süleyman, daha yeniyetmeliğinde dingin bir gücü, kendisiyle konuşan etkisi altına alan doğal bir yetkesi olduğunu göstermişti.

Düzensiz bir tekne gibi çaresizce kendini kaptırdığı ve içinde çırpındığı fırtınanın şiddetini kim tahmin edebilirdi? Genç adamı uyku tutmuyordu. Doğuştan düşkün olduğu okuma ve şiir zevkini yitirmişti. Dua bile artık ona hiçbir rahatlık vermiyordu.

Uykusuz gecenin üçüncü bölümü de, yıldızların doğuşu, gece yarısı bölümlerinden sonra, şafak bölümü de sona ermekteydi. Süleyman kutsal sandığın yanından ayrılmamıştı. İsrail'e artık barış versin diye Tanrı'ya yakarıyordu. Neden köylüler korkudan titriyorlardı, neden aralarından buncası kılıçla öldürülüyordu, neden evleri yağmalanıyordu, neden soluk alan ne varsa hepsinin öldürülmesi gerekiyordu? Neden aşiretler hâlâ birbirlerini boğazlıyordu, neden İsrail komşularıyla savaşıyordu?

Süleyman bu soruları yüzlerce kez sormuştu.

Fakat Tanrı yanıt vermiyordu.

Güneşin ilk ışınlarıyla sisi yardığı anda, Davud'un oğlu elini sandığın üzerine koymaya cesaret etti.

Mademki, Tanrı onu yok etmemişti, öyleyse yakarılarını duymuştu. Günün birinde, ya da bir gece, yanıt gelecekti.

Süleyman sandığı saygıyla seyrediyordu.

İsrail'in gücünü aldığı odak, akasya ağacından yapılmış, bir buçukarış(3)yüksekliğinde, iki buçuk arış uzunluğundaki bu çekmeceydi. İçi de, dışı da saf altın kaplıydı. Üstlerine göze görünmez

(3) *Dirsekle orta parmak ucu arasında kalan yer kadar, yaklaşık yarım metrelik bir uzunluk ölçüsü, (ç.n.)*

Tanrı'nın, o bulutlar süvarisinin binmiş olduğu meleklerin kanatlarıyla korunurdu. Tanrı bulutları bir araba gibi kullanır, evreni bir baştan bir başa geçer, Cennet bahçesine varırdı. Bahçenin kapılarını başları insan başı, kanatlı aslanlar beklerdi. Bunlar hiçbir düşüklüğün bozamayacağı bir yiğitliğin somut temsilcileriydi.

Süleyman'ın içinden, sandığı açıp oradan üzerine on buyruğun, yani İsrail'i Tanrı'nın sadık hizmetkârı yapan Sina anlaşmasının, kazılarak kaydedilmiş olduğu iki taş levhayı çıkarmak isteği geliyordu. Ne var ki, bu ayrıcalık hükümdara ait bir şeydi. Göklerin Efendisi'nin sözlerine baka baka iletinin aslını sadece Davud okuyabilirdi.

Süleyman, sandığın üzerine keçi kılından dokunmuş değerli bir kumaş örttü, sonra altın kaplamalı akasyadan çubukları kırmızıya boyanmış koç derisi parçalarla sardı. Böylelikle sandığın taşıyıcılarca görünmesi önlenecekti.

Davud'un oğlu sandığın korunağı olan çadırdan çıktı. Tepenin eteklerinde uzanan yeşil ovayı gün ışığı kaplamıştı bile. Dorukta gecelemişlerdi. Bir an, Süleyman'a tüm dünya ona aitmiş gibi geldi. Bu çılgın düşüncüyü uzaklaştırıp gözlerini doğan güneşe çevirdi, bir ışık denizinde yitip gitmek ister gibi gözlerinin kamaşmasına aldırılmıyordu.

İbraniler⁽⁴⁾ hep oradan oraya göçmeyecekler miydi? Ekili yerlerin ötesinde çöl vardı. İsrail'i nefret edilen o uygarlıktan, Mısır'dan, Süleyman'ın çocukluğundan beri gizli gizli hayranlık beslediği Mısır'dan ayıran çöl. Mısırlı bilgelerin öğrettikleri, bilgilerin en derini, anlaşılması en zor olanı değil miydi? Mısır barışın ve zenginliğin tadını çıkaran tek büyük ülke değil miydi? Davud'un oğlu, firavunların ülkesine duyduğu eğilimi dışa vurmamayı başarmıştı. Sırrını kimselere açmamıştı. Hele babasına hiç. Babası öğrenseydi belki de onu sürerdi. Süleyman da onun gibi bir çöl insanıydı, uçsuz bucaksız düzlüklerde sınırsız, eksiksiz gerçeği arayan

(4) Süleyman'ın zamanında "Yahudi" terimi yoktur. İsraili ya da İbrani sözcükleri kullanılır. (Ch.J.)

Çöl insanı. Tanrı'nın ancak sessizlikte ve yalnızlıkta kendini belli ettiğini biliyordu. Kalıcı bir banş kurmaları için İbranilere güçlü bir devlet ve Mısır'ın Tebai kenti kadar parlak bir başkent gerekiydi.

Bu da verimsiz bir düšten başka bir şey değildi.

Davud'un oğlu, kollarını kavuşturmuş, gözlerini yeni uyanmakta olan bir köye dikmişti. Acılı bir çıglık duyar gibi oldu. Sık sık gece şeytanlarının yarattığı kâbuslara düşüyordu. Bu da onlardan birimiydi?.....**scanned by darkmalt1**

İnsan sesleri. Bir çatışma gürültüsü.

Süleyman zemini taşlık düzlüğün kenarına kadar yürüdü. On metre kadar aşağıda bir sahanlıkta, kendisinin kişisel koruma birliğinden iki piyade, ellerinde sopalar, akıl almaz bir şiddetle birbirlerine girişmişlerdi. Sabahın serinliğine, sırtlarında bellerindeki peştamaldan başka bir giysi olmamasına karşın ter içindeydiler. Öldüresiye vuruyorlardı. Arkadaşları da sahneyi heyecanla seyrediyor, dövüşçüleri yüreklendiriyorlardı.

Kavga edenler vuruşurken bir yandan da karşıdakinin direncini kırar umuduyla küfrediyorlardı. Kısa boylusu, kısa bacaklı, geniş gövdeli olan, "Ben senin etini gökteki kuşlara, tarladaki hayvanlara yedireceğim!" diye bağırarak sopasını çok yükseğe kaldırıp havada acayip bir eğri çizdikten sonra kendisine meydan okumuş, silahla karşılık vermesini bekleyen öteki askerin kafasına indirdi. Vuruş tam isabetti. Yenilen yere yığıldı. Yüzü kan içindeydi.

Bütün bunlar öylesine hızlı olmuştu ki, Süleyman bir şey yapamamıştı. Yenen, sopasını yenilenin cesedi üzerine atarken sevinçle bağırdı:

- Bu köpek hayvan leşlerinin arasında çürüyüp koksun! Yırtıcılar, kemirgenler mezarcısı olsun. Kemikleri çöp olsun, rüzgârla savrulsun!

Birden, askerlerden biri Süleyman'ı fark etti. Yanındakinin omzunu dürttü. O da arkadaşlarına haber verdi. Birkaç saniyede sesler kesildi.

Davud'un oğlu, süngüsü düşmüş kahramanı göstererek "Bu adam yanıma çıksın" diye buyruk verdi.

Adam çevresine umutsuz bakışlar fırlatıyordu. Kimseden yardım görmedi. Doruğa çıkan dik keçi yolunu çekingen adımlarla tırmanmaya başladı. Süleyman ile karşılaşmak onu dev gibi biriyle ölümüne kavga etmekten daha fazla ürkütüyordu. Davud'un oğlunun şiddetten ne kadar tiksindiğini biliyordu.

- Efendimiz, dedi bir dizini yere dayayarak. Ben Tanrı'nın yasa-sına karşı gelmedim. O beni kıskırttı, ben de geleneğe uygun olarak yanıtını verdim.

Süleyman, İbranilerin yarışmalardan, ikili dövüşlerden hoşlandıklarını fazlasıyla bilirdi. Böyle karşılaşmaların geniş bir seyirci kütlesi olurdu. Davud'un Golyat'ı' yenmesi, bu yarışmalarda kullanılan bir çeşit sapanın kullanımını halk arasında yaygın duruma getirmişti. Her yıl birçok delikanlı alnına karşıdan sapanla savrulmuş bir taşla öldü.

- Neden hasmını öldürdün? diye sordu Süleyman.

Soru askeri şaşırtmıştı.

- Başka bir şey yapamazdım ki, efendimiz, dedi. Melek de Yakub ile dövüşmüş, ondan sonra ona İsrail adını vermemiş miydi? Bizler savaşçıyız. Bir çatışmada sonuna kadar gitmek gerekir.

Utkuyu kazanmış adam coşmuştu. En ufak bir pişmanlık duymuyordu. Yarın, benzer koşullarda, aynı şekilde davranırdı. Süleyman adama ceza verse, koruma birliğinin askerlerinde gücenik bir hoşnutsuzluk uyandırırdı.

- Çekil, dedi.

Katil, gülerek uzaklaştı. Utkusunu arkadaşlarıyla birlikte kutlamak niyetindeydi. Kolunu güçlü kıldığı için Tanrı'ya teşekkür etmeyi de unutmayacaktı.

Süleyman, koruma birliğinin komutanına yanına on tane asker alıp sandığın yanına gelmesi yolunda komut verdikten sonra tepenin eteğine indi. Bir kayaya oturup başını ellerinin arasına aldı.

Barış, bir düştən öteye bir şey değilmiş. Kendine bir yaşam nedeni verebilmek için uydurduğu bir serapmış. Gerçeği görmesi gerekiyordu. İç sıkıntısını hükümdar sarayının bir odasından başka

bir odasına sürükleyen zarif bir prens olmaktan öteye gidemeyecekti. Şiirler yazacak, saray mensupları da o şiirleri beğenmek zorunda kalacaklardı.

Bir çanın berrak sesi sabah havasında çınladı.

Süleyman yerinden sıçradı.

Davud, kendisine melekler tarafından verilmiş olan çan sustuğundan beri böyle bir şey kullanılmasını yasaklamıştı. Mahkemesine hükümdar, yani Davud'un kendisi başkanlık ettiği zamanlar, huzurdaki adam suçsuzsa çan çalar, suçlu ise çandan hiç ses çıkmazdı. O zamanlar, Tanrının kendisinden kaynaklanan adalet İsrail üzerinde tam egemendi. Fakat Davud günah işlemişti⁶. Çan da susmuştu. Hükümdar yargıyı, yanılma da, kendi vermek zorundaydı.

Davud artık mahkemeye başkanlık etmiyordu. Yaşlı hükümdar umutsuzca çanın yeniden çalmasını bekliyordu. Davud'un çanı... Acaba Süleyman'ın işittiği bu muydu? Ayağa kalktı, sesin gelir gibi olduğu mağaraya doğru yürüdü. O karanlık ve nemli yere girdi. Çan sesi yayılıyordu.

Güçlü bir insan sesine dönüştü, pesleşti, artık bir insana ait olamayacak kadar pes bir sestir bu. Davud oğlunun yüreğine derin bir dinginlik yayıldı. Bu görünmeyen varlığın Tanrı'nın varlığı olduğunu anladı.

Süleyman tüm benliğiyle dinledi. Diz çöküp bir dua mırıldandı: "Kudretlilerin kudretlisi olan senden ne servet diliyorum ne uzun ömür. Onların yerine, bana barışın yolunu bulmam, iyiyi kötünden ayırmam için gerekli zekâyı ver."

Mağaraya öylesine güçlü bir ışık doldu ki, Süleyman gözlerini kapamak zorunda kaldı. Titreşimler çıkarmaktan başka bir şey yapmamış olan kalın ses susmuştu.

Davud'un oğlu dışarı çıktığında güney tepedeydi. Koruma birliğinin askerleri bağıra çağıra oradan oraya koşuyorlardı. Başları, efendisine doğru koştu.

- Efendimiz! Sizi her yerde aradık. Kudüs'ten bir haberci geldi. Hemen dönecekmişsiniz. Babanız ölüm döşeğindeymiş.

(6) *Âşık olduğu Bat-şebanın kocası Ur'l'yl öldürtmesine gönderme. (ç.n.)*

2

Kudüs, Sion tepesinin üzerinde kurulmuştu. Surları ve kapıları bu kent, alınamaz bir kale gibi görünürdü. Yine de Davud bir kuşatma düzenlemiş ve yüksek surlara saldırarak kenti eline geçirmişti. İsrail'e yeni bir başkent sağlayan bu fetih, hükümdarın da en parlak utkusu olmuştu.

Üç yanını sarp vadilerin sınırladığı kent dik yamaçlı akarsu yarıklarıyla çevriliydi. Kasırgaların getirdiği yağmurlarla dolmuş koyaklar yılankavi damarlar oluştururdu. Berkitilmiş kent bir de doğal engebeyle korunuyordu. Davud kuzeydeki bir uzantı dışında bir yere yeni berkitmeler yapmayı gerekli bulmamıştı. Yedi yüz metreye yakın bir yükseklikteki Ofel uzantısının üzerinde Davud'un Sion'u(7) yükseliyordu.

Süleyman Kudüs'e silahlı askerlerin gece gündüz nöbet tuttukları sur kapılarından birinden girdi. İsrail'in başkenti ona sevinçten çok yürek sıkıntısı veriyordu. Neden bu kentin o kadar itici bir havası vardı, neden çekici yönlerini bu saldırgan ve asık yüzün arkasında saklıyordu? Ancak yukan kenti oluşturan zengin konakları, bu tasalı evrene belli belirsiz bir neşe katar gibiydi.

Her zaman pek hareketli, pek gürültülü olan Kudüs bir sessizlik cenderesinde sıkışmıştı. İki atın çektiği bir arabada ayakta duran Süleyman ana girişin üzerinde bulunan karakolun sorumlusunun selamını yanıtladı. Surun o noktasında yapı üç kat kalınlıktaydı. Alışılmışın tersine, askerler aşağı mahallelerdeki ağıllarına dönmekte olan koyun sürülerini içeri sokmuyorlardı.

(7) Bazı dillerde Zion.

Süleyman heyecanlıydı, atlan hızla sürüp doğrudan doğruya babasının sarayına çıktı. Caddeler, sokaklar ıssızdı. Evlerde oturanlar, içeriye ışık veren dar aralıkların tahta kepenklerini kapamışlardı. Haber tüm mahallelere yayılmış, insanları derin bir üzüntüye boğmuştu. Davud'un ölümüyle bir karışıklık dönemi başlayacaktı, hırslılar iktidan ellerine geçirmek için dövüşeceklerdi. Kanlı çatışmaların sonucunu çeken halk olacaktı. Anneler çocuklarını saklamayı düşünüyorlardı. Kendi adayını kılıç gücüyle kabul ettirmek isteyen yabancı toplulukların saldırısından korkan birçok kimse kent dışına sığınma niyetindeydi.

Hükümdarın sarayı ötekilerden daha geniş ve daha sağlam bir evden fazla bir şey değildi. Kireçtaşından olan yapının duvarları kalındı ve o duvarlar temellerin en iyisi olan bir kaya üzerinde yükseliyordu. Ne fırtınalar ne yağmurlar hükümdarın konutunu yıkamazdı. Oğluysa bu konutun daha zengin ve daha gösterişli olmasını isterdi. Yapının kendisi ne kadar özensiz bir şeyse, taşları birbirlerine tutturmak için kullanılan kil harç da o kadar kaba sabaydı. İsrail'de, Firavun'un kiyle boy ölçüşebilecek kadar geniş bir saray yapabilecek mimar yoktu.

Davud tek bir lükse razı olmuştu: Önemli odalarda taban yassı kaydırak taşındandı, bir de kendi odası sedir ağacından pek güzel bir parke döşeliydi. Yoksullar sıkıştırılmış toprakla yetinirlerdi. Günahlarından arınmak için hükümdar da aynı şeyi yapmak istemişti ama, karısı Bat-şeba karşı çıkmıştı.

Burası Süleyman'ın hoşuna gitmezdi. Burayı soğuk ve itici bulurdu. Artık kendisine layık bir konut yaptırmaya inandıracağını umarak konuyu babasına açmaya karar verdiğinde gelecek belirsizleşmeye başlamıştı. Davud, sarkılan Tanrı'nın yüreğini sevindirmiş olan Davud, ölümsüzlere katılacaktı, değil mi?

Süleyman babasının yok olacağını hiç düşünmemişti. Davud en yüksek yetkenin somutlaşmasıydı. Yine de eleştirilmez değildi. Barışı kurmayı, İsrail halkını düşmanlarını uzakta tutacak kadar güçlü, uyumlu ve türdeş bir ulus yapmayı başaramamıştı. Geçmişteki günahlarını unutamadığı için, acısının üzerine kapanmıştı, düşünceleri halkından çok kendine yönelikti. Fakat bütün bu kınamaların, bir

oğlun babasına duyduğu sevgi yanında pek ağırlığı olamazdı. Süleyman babasının yaşamını korumak için kendisinininkini verirdi. Şimdiye kadar hükümdarın hiçbir buyruğunu, o buyruk kendi isteğiyle çelişse bile, tartışmamıştı.

Süleyman'ı hükümdarın özel dairesinin önünde lalası Natan⁸ karşıladı. Delikanlının manevi üstadı, ustası, öğretmeni, Davud'dan çok Natan olmuştu. Öğrencisinin Tann'nın sevgisini kazandığı, bilgeliğin mührünü taşıdığı kanısında olduğundan vaktinin büyük bölümünü ona ayırmış, ona kutsal metinlerin anlamını, gizli metinlerin kullanılmasını öğretmişti.

Süleyman hızlı öğreniyordu. Keşfettikçe, keşfetme isteği duyuyordu. Yaşamın hafiflikleri onu ilgilendirmiyordu. Lalasının yönetimi altında çalışmak ona en imrenilecek yaşam biçimi gibi geliyordu.

Uzun boylu, ak sakallı yaşlı bir adam olan Natan'ın sırtında dört köşe yakalı uzun, beyaz bir giysi vardı. Üzerinde ne bir takı ne de saraydaki yüksek görevini belli edecek bir işaret bulunuyordu. Mevkiinin işareti, sadece etkileyici görünümüydü. Çok sakin huylu bir kimseydi ve çehresi, genellikle, duygularını açığa vurmazdı.

Ne var ki, bu kez yorgunluğu belli oluyordu. Kendinden ve bilgisinden emin lalanın o ince gülümseyişi, yerini tedirgin bir ciddiyete bırakmıştı.

Süleyman lalasının kolunu kavradı.

- Babam... Durumu nasıl?

- Çok kötü. Onun için sizi getirttim.

- Sandık Kudüs'e geri getirildi. Onun varlığı babamı kurtaracaktır.

- Tanrı sizi duysun.

Bir an, mağaradaki ses Süleyman'ın başında uğuldadıysa da, hiçbir şey belli etmeyecek kadar kendine hâkim oldu.

(8) Batı dillerindeki yazılışıyla Nathan. Tevrat'ta Natan peygamber, yazında bilge Natan. Krş. C.E. Lessing'ın Bilge Nathan (1779) adlı ve hoşgörü temasını işleyen yapıtı, (ç.n.)

- Kendisini görebilir miyim?

- Anneniz sizi bekliyor, diye yanıtladı Natan.

Lala Süleyman'ı duvarlarında hiçbir şey bulunmayan ufak bir odaya soktu. Bat-şeba⁽⁹⁾ alçak bir şeyin üzerine oturmuştu. Gözleri kapalıydı, uykuda gibiydi. Oğlu içeri girer gitmez ayağa kalkıp kucakladı.

- Süleyman! Hele şükür, gelebildin!

- Daha hızlı gelemedim, valide.

- Sana kusur bulduğum yok. Öyle korktum ki...

- Niçin?

- Kötülük kol geziyor, oğlum. İsrail tehlikede. Davud daha ölmeden bazı kimseler çıkıp kendilerini hükümdar ilan ediyorlar.

Halkın "büyük hanımefendi" dediği bu kadın, altmış yaşını geçtiği halde, üzerindeki o kimselerinkine benzemez soyluluğu yitirmemişti. Davud, onun ince, zarif görünümüne, yumuşak yüz çizgilerine, Tanrı'yı kızdırmak pahasına, tutulmuştu. Kadın, kocasının artık meşgul olmadığı bir saray çevresi üzerinde saltanat sürüyordu.

- Benden ne yapmamı bekliyorsunuz, valide? Pekâlâ bilirsiniz ki, sizi her türlü saldırgana karşı koruyacağım.

Bat-şeba kollarını çözüp oğlundan biraz uzaklaştı. Perişanlığını saklayamıyordu.

- Davud'u severim, o da beni sever... Nasıl yaparım da...

- Zaman duygusallık zamanı değil. Bunu Natan söylemişti. Efendimiz ölüyor. Olabildiğince çabuk davranmazsanız, kaybeden İsrail olur.

Bat-şeba gözyaşlarını tutarak odadan çıktı ve kocasının can çekişmekte olduğu yatak odasına gitti.

Süleyman bu garip olayları anlamaya çalışıyor ama, başarılı olamıyordu.

- Ne oluyor, Natan?

Lala ciddileşti.

(9) Batı dillerindeki yazılışıyla *Bethsabée*

- Uzun zamandır annenizle paylaştığım sırrı size söylemenin zamanı geldi. Ülkenin geleceğiyle ilgili bir sır.

Süleyman korkuyla karışık bir ürpertinin kemiklerini dondurduğunu hissetti. Öyle ki, az kalsın acıyla bağıracaktı.

- Beni hangi konuda ilgilendiriyormuş?

- İlgilendiği sadece sizsiniz, Süleyman. Davud, ardılı olarak sizi seçeceğini kadınına vaat etmişti.

- Beni mi?

Süleyman'ın ağzından başka bir ses çıkmadı. İsrail'in hükümdarı olmak, Davud'un tahtına oturmak, Tanrı'nın halkına bilgelik yolunda önderlik etme görevini yüklenmek... Asla böyle bir şeyin üstesinden gelemezdi.

- Bu çılgınlık kimin aklına gelmiş?

- Sizi en iyi tanıyan kimsenin. Lalanızın. Küçücülüğünüzden beri sizde hükümdarların büyüklüğünü fark etmiştim. Annenize açıldım. O da aynı yargıya varmıştı.

- Ya babam?

- Davud, söylediklerimizi uygun buldu. Gelin benimle.

Süleyman karşı koymadı. Aldığı haberle sersemlemiş gibiydi. Lalasının kendisini alıp götürmesine sesini çıkarmadı.

İkisi birlikte hükümdarın odasına girdiler.

Davud gözlerini bir meşalenin alevine dikmişti. Üzerinde bir yün battaniye vardı. Süleyman ilerleyip yatağın baş ucunda, annesinin yanında durdu. Odanın sedir ağacından tabanını adımlarıyla çitirdatmıştı.

Can çekişen adamın yüzü acıyla çökmüştü. Çekiciliğinden bir iz kalmamıştı. Sevmekle, dua etmekle, çarpışmakla geçirdiği yetmiş yılın ağırlığından başka bir şey yoktu ortada.

- İsrail'in efendisi, dedi Bat-şeba titreyen bir sesle, oğlum Süleyman'ın senden sonra tahtına oturup hüküm süreceği yolunda bu cariyene yemin etmiştin. İsrail'in gözleri şimdi senin üzerine çevrili. Yerine geçecek kişinin adını vermeni bekliyor.

- Natan odamdan çıksın. Bunu söylerken Davud başını kıpırdatmamıştı.

Lala buyruğu yerine getirdi.

Yaşlı hükümdar doğruldu. Sanki geçmişteki gücünü bulmuştu. Karısına şöyle bir baktı.

- Beni tüm kötülüklerden kurtarmış olan Tanrı'nın adına yemin ederim ki, ahdimi tutacağım. Yaklaş, oğlum, ver bana elini.

Süleyman yaklaştı. Sesin gücü karşısında afallamıştı. Davud'un hastalığı yeneceği, daha yıllarca halkının başında kalacağı düşüncesi bir gerçeklik gibi yerleşti.

Sağ elini babasının avcuna koydu. Adam oğlunun elini sıkıca tuttu.

- Sana saltanatı, Tanrı'nın bana verdiği ve benim layık olamadığım saltanatı geçiriyorum, Süleyman. Ölüm, Tann elinin kestiği ip, sökülen kazık ve çöl rüzgârının sürüklediği çadır. Ruhum göklere yükselip yargıcımın huzuruna çıkmaya hazır. Savaştım ve kazandım. O dönem bir daha açılmamak üzere kapansın. Sen ki Süleyman yani 'banş' adını taşıyorsun, bu dünyada barışı kur. İsrail ile cenneti barışla birbirine bağla. Benim tacım kanla lekelenmiştir. Tahtımın ayaklarında kesilmiş kelleler serili. Bu nedenledir ki, Tanrı'nın evini kuramadım. Sen bu görevi yerine getir, oğlum. Yılmadan bilgeliğin içini araştır. Daha başlangıçtan önce yaratılmış, deniz, ırmaklar, pınarlar doğmadan, dağlar yükselmeden, gündüzle gece birbirinden ayrılmadan, ışık karanlıktan çıkmadan, gökler yerine yerleşmeden yaratılmış bilgeliğin içini. Tanrı evreni bilgelikle ölçmüş, dünyayı onunla kurmuş, yıldızların yolunu onunla çizmiştir. O olmadan hiçbir şey yapıp ortaya çıkaramazsın.

Davud'un eli titredi, gözleri kaydı. Süleyman babasını yatırdı. Ölüm yeni bir saldırıya geçiyordu.

- Bat-şeba, dedi hükümdar fısıltı gibi bir sesle, hemen saltanat kurulunu topla. Üyelerle konuşmak istiyorum. Oğlum yanımda kalacak.

Karısı, kurulu oluşturan üç yüksek görevlinin üçünü de bir araya getirmekte gecikmedi. Bunlar, lala Natan, kohenbaşı¹⁰ Sadık ve ordu komutanı Banaias idi. Çam yarması gibi komutanın

(10)Tevrat'ı oluşturan kitaplardaki olayların geçtiği dönemlerde, Yahudi din adamlarına verilen san, kohen, çoğ. kohanim. (ç.n.)

görünümü, din adamının siskalığıyla bir zıtlık oluşturunuyordu. Banaias'ın İsrail'in en kudretli adamı konumuna geldiğini herkes biliyordu. Onun onayı alınmazsa İsrail'in yeni hükümdarı kukladan öteye bir şey olamazdı. Komutan hemen hiç konuşmazdı. Davud'a eksiksiz bir bağlılıkla hizmet etmişti. Fakat, tahta kimin geçeceği konusunda ne düşündüğünü kimse bilmiyordu.

Davud, doğrulup oturduğunda çok büyük acı çekiyordu ama, yine de Süleyman'a kendisini dikleştirmesini söyledi. Söyleyeceklerini can üstünde bir hasta gibi değil de, bir hükümdar olarak dile getirmek istiyordu.

- Kurulumun üyeleri sizlere, son kararımı bildiriyorum diye neredeyse hırçın bir güçle söze başladı: İsrail'in yeni hükümdarı Süleyman'dır. Kim bu sanı kendisi almak ister ve Süleyman'a bağlılık yemini etmezse, öldürülecektir.

Başını ilk eğen Sadık oldu. Sonra Natan. Gümüş bir zırh kuşanmış olan Banaias düşünüyor gibiydi. Bat-şeba'nın boğazı kurumuştı. Ordu komutanı başka bir aday seçmişse, çok geçmeden kılıcı Davud'un yakınlarının yüreğine saplanırdı.

- Hükümdann isteği, Tann'nın isteğidir, dedi Banaias boğuk bir sesle. Süleyman buyursun, ben ona boyun eğirim.

Davud gülümsedi. Çehresi yeniden hemen o kimselerin dayanamadığı çekiciliğini almıştı. Yakışıklılığı herkesi büyülemiş bu adam yüzüne kapanmak üzere olan korkunç maskeyi uzaklaştırıyordu.

- Çekilin. Sen Süleyman, kal.

Yalnız kalır kalmaz, hükümdar oğlunu sertçe itti. Bu değişiklikten şaşırın Süleyman babasının gözlerinde neredeyse genç denecek bir alev fark etti. O alevden çılgınlık meleği geçiyordu.

- Oğlum, son anlarımı sana ayırıyorum. Dediğimi yapacağına söz ver.

- Hizmetinizdeyim.

- Hayır, Süleyman, şimdi hükümdar sensin. Tek efendin, Tanrı. Ama ben, baban, senden bir şey diliyorum.

Davud'un oğlu diz çöktü ve soluğu gittikçe güçsüzleşen hastanın ellerini kavradı.

- Konuş, dediğini yapacağım.

-Tanrı senden razı olsun, Süleyman... Bana gerekli olan huzuru sen verebilirsin... Biliyorsun ki, Yoab, o aşağılık hain aralarında yegenim de bulunan sevdiğim insanları öldürdü. Öcümü al, Süleyman! Yasayı uygula: Göze göz, dişe diş. Can alanın canı alınır. Şu katili ortadan kaldır. Hükümdar olduğun için en büyük yargıç sensin. Bilgelige nasıl yakıştırırsan öyle davranacaksın. Fakat benim hatırım için, görevinin yüzü suyu hürmetine, Yoab'ın ak saçları ölümler ülkesine sessiz sedasız inmesin.

Davud'un sesi kesildi. Vücudu öne devrildi. Tanrı ağzından bal akan şairin ruhunu almıştı.

3.

Sarnıcın çevresinde izleyiciler avazları çıktığıınca bağırlıyorlar, şampiyonlarını, İsrail'in en cesur adamı olan Banaias'ı yüreklendiriyorlardı. Adam, susuz sarnıç gövdesinin dibindeki bir yağ gölcüğünün üzerinde, dağlarda avlanıp getirilmiş bir aslanla ayakları kayarak dövüşüyordu. Ordunun komutanı, Davud'un ölümüyle Süleyman'ın taç giymesi arasında geçecek yas döneminde, güvenliğin yabanıl hayvanlardan daha güçlü biri tarafından sağlandığını gösterip halkı biraz avutmak istemişti. Banaias dev gibi bir Mısırlıyı yendiği günden beri gücüne güvenirdi. Mısırlının ona batırmak istediği mızrağı elinden almış, adamı yere sermiş ve sopayla vura vura kafasını kırmıştı. Elleri kan içinde kalmıştı ama hiç acı duymamıştı. Kazandığı yenginin sarhoşluğu onu acı duymaz yapmıştı.

Dayanacak, destek alacak bir yer bulamayan aslan öfkelenip zamansız saldırdı. O kaygan yüzeyle kendini alıstırmış olan Banaias pençelerden kaçınabildi ve hayvanı arkasından yakaladı. Ensesini taş gibi sert parmaklı iri ellerinin mengenesinde sıkıştırıyordu. Utku çılgınlıklarıyla hayvanın can çekişme hırıltısı birbirine karıştı.

Halk, Banaias'ı alkışlıyordu. Yılanıp saraya gitmek üzere giyinmeye ancak zamanı kalmıştı. Çağıran Süleyman'dı. Hükümdarlık konutuna giden yoldan geçerken birçok kimse tarafından selamlanıyordu.

Süleyman, Banaias'ı kasvetli bir çalışma odasında kabul etti. İki ayakta duruyorlardı. Asker, mavi bir yekpare gömlek giymiş olan Davud oğlunun artık şiirden başka şey düşünmeyen zarif bir prens olmaktan çıktığını hissetti. Genç adamın yüzündeki derin ciddi hava, ne kadar tasalı olduğunu belli ediyordu.

- Banaias, babama hizmet ettiğin gibi bana da hizmet etmeye karar verdin mi?

- Ben asker bir ailenin oğluyum, efendimiz. Çölün kenarında doğdum. İnsan oralarda dövüşmeyi ve yaşamını savunmayı öğrenir.

Süleyman derin mavi gözleriyle Banaias'a uzun uzun baktı. Askerbüyülenmişti.....**scanned by darkmalt1**

- Seni ordumun başkomutanı ve özel koruma birliğimin başı yapıyorum, dedi Davud oğlu. Sık görüşeceğiz. Saraydan hiç uzaklaşma. Her an bana gerekebilirsin.

Banaias'ın içini sonsuz bir gurur kapladı. Elbette Davud da onun değerini bilmisti ama, Süleyman ondan çok daha fazlasını yapıyordu.

- Tanrı adına yemin ederim ki, dedi, iyi günde de kötü günde de efendime bağlı kalacağım.

Süleyman çok sevindiğini belli etmedi. Saltanatının ilk utkusunu kazanmıştı. Fakat babasının o korkunç isteği yakasını bırakmazken, gerçek mutluluğu nasıl tadabilirdi?

- Sana bir şey danışmam gerek, Banaias

- Ben dövüşmesini bilirim, efendimiz, bir hükümdara öğüt vermem.

Süleyman Banaias'ı kolundan tutup çalışma odasının dışına çekti. Bir koridordan geçtiler ve yukarıdan zenginlerin konaklarını gören bir tараçada ilerlediler. Beyaz duvarlar güneşte parılıyordu. Akşam oluyordu ve kent hâlâ tedirgindi. Yakında yönetebilecek bir hükümdara sahip olacak mıydı?

- Tann'nın yasakladığı suçlar nelerdir, Banaias? Ona karşı gelmek, putlara tapmak, onu yadsıyan sözler söylemek, hamursuz yortusunu kutlamamak, cumartesi dinlencesine saygı göstermek, oğlunu sünnet ettirmemek, büyü yapmak... Fakat bir hükümdarın buyruklarını yerine getirmek, bu, suç mudur?

- Elbette değildir! dedi ordunun başı.

- Madem ki senin yargın öyle, Banaias, Yoab'ı bul, Davud'un düşmanı Yoab'ı.

- Peki, bulunca?

- Bileğin yargımı yerine getirecek: Ölüm.

- Yarın güneş doğmadan, efendimiz, isteğinizi yerine getirmiş olacağım.

Banaias gittikten sonra, Süleyman'ın içinden bağırmak geldi. Üzüntüsünden. Başka türlü elinden gelmemiştir. Davud'un son isteğini yerine getirmeyi reddedebilir miydi?

Akşam yemeği için annesine gitti ama, yiyeceklere dokunmadı bile. Çalgıcıları savdı ve sarayın tam sessizlik içinde olması yolunda buyruk verdi.

- Neden bu kadar için içini yiyor, oğlum? Tanrı senin Davud'un yerine geçmeni istemiş. Buna karşı gelmek boşuna. Onun isteğine saygı göstereceksin. İleride dingin, tasasız günlerin olacak. İzin verirsen... İzin verirsen senden bir dileğim var.

Süleyman uyuşukluğundan sıyrıldı. Annesi oğlunun karşısında efendisiyle konuşan bir hizmetkâr gibi davranıyordu. Onu artık çocuğu gibi değil, hükümdan olarak görüyordu. Bir dünya yıkılıyor, bir evren açılıyordu. Süleyman'ın şimdi yapacağı şey o evrenin yasalarını öğrenmekti.

- Söyleyin, valide.

- Saray adamlarından biri, Adonias, Davud'un cariyelerinden birini nikahlamak istiyor. Senin onayını rica ediyor.

Süleyman'ın rengi uçmuştu, ayağa kalktı.

Elinin tersiyle bir şarap bardağını devirdi. Bat-şeba o zamana kadar oğlunu hiç böylesine buz gibi öfkeli görmemiştir.

- Bu girişimin ne anlama geldiğinin farkında mısınız, valide? Babamın cariyeleri bugün benim cariyelerimdir. Adonias'ın istediği şey, taht!

Süleyman yanılmıyordu. Musahibin ricasının arkasında bir darbe girişimi saklıydı. Bat-şeba bağışlanamaz bir yanlışa düşmüştü.

- Hükümdarın yerine kendini hükümdar ilan etme suçunu işleyen, diye kocasının sözünü anımsattı, kendini ölüme mahkûm etmiş demektir.

* * *

Banaias saraya döndüğünde Süleyman Kutupyıldızı'nın seyrediyordu. Dünyanın eksenine bakıyordu, oradan gökle yeri birbirine

bağlayan görünmez bir iplik sarkardı. Öylece, insanların sorunlarını unutup sonsuzluğa uzanan gökyüzü ışıklarını gözlerine doldurmaya çalışıyordu.

Banaias loşlukta bekledi. Süleyman dönüp arkasına bakmadı.

- Başaramadım efendimiz, diye ağzında geveledi komutan.

- Bana itaatsizlik mi ettin?

- Yoab geldiğimi haber alınca, kent dışında bir sunağa sığınmış. Kutsal bir yer orası. Yani, kılıcımın erişemeyeceği bir yerde bulunuyor. Beklemek gerekecek...

- Hiç kimse Tanrı'ya sığınmış bir kimseye el kaldıramaz, diye Süleyman adamın dediğini doğruladı, ancak, adam bir katil değilse. Değil mi, Banaias? Yoab, Davud'un yeğenini öldürdü. Dostlarını öldürttü. Sence acımana değer mi? Sanır mısın ki, Tanrı onu korumaya razı olacaktır?

Süleyman gözlerini yeniden Kutupyıldızı'na kaldırdığında Banaias'ın atı Kudüs'ün surlarındaki bir kapıdan çıkıyordu.

Yas kurallarına uygun olarak, Süleyman ne yıkanmış, ne tıraş olmuştu, üzerindeki giysiler de eski şeylerdi.

Ağıtçı kadınlardan oluşan bir alay, gürültüyle ağlayıp yakınıırken, Davud'un oğlu babasının cesedine yaklaştı. Sarayın önündeki küçük alanın ortasında tahta bir kızağa uzatılmış ölünün vücudu ıtırılı yağlarla yıkanmış, mürrüsafi ve sarısabır kokuları sürülmüştü.

Ölüye erguvan rengi bir entari giydirilmişti. Sağ yanında kendisinin şarkı söylerken çaldığı harp, sol yanında savaşırken kullandığı kılıç vardı. Alnında bir taç parılıyordu.

Süleyman babasını şakağından öptü. Bu, oğulun babaya duyduğu ve ölümün ötesinde de sürüp gidecek olan sevginin son öpücüğüydü. Bununla dünkü hükümdarın ruhu yarın hükümdar olacak kişiye geçiyordu.

Cenaze alayının başında Bat-şeba yürüyordu. Onu kendilerine acıklı havalara çalan bir flütün eşlik ettiği ağıtçı kadınlar izliyordu.

Davud'un dul karısı insan soyuna ölümü soktuktan sonra ona öteki dünyanın yolunu açacak olan Havva'nın canlı simgesi idi.

Alay ilerledikçe kadınlar daha bir coşup saçlarına tozlar serpmeye, umutsuz çığlıklar atmaya başladılar. Görkemli yürüyüşü mezara giden yol üzerinde birikmiş kalabalığı etkileyen Bat-şeba, cenaze alaylarının geçirilmesine alışılmış ve kente elli anştan daha uzak bir noktadaki Yehoşafat vadisine çıkan yola sapmadı, hisarın en yüksek duvarına yöneldi.

Yolun yarısında derin bir yeraltı mezarı kazılmıştı. Hafif bir yokuş çıkılarak varılan basık bir mezardı. İçerisi kaba yontulmuş taşlandı. Süleyman, Banaias ve kohenbaşı Sadık kızağın iplerine asıldılar. Davud'un oğlu mezara tek başına girdi ve kireçtaşından ke-revete yatırılmış naaşın yanında uzun bir süre düşüncelere daldı. Başucuna konulmuş bir demet güzel kokulu bitki Davud'a vaat edilen cenneti düşündürüyordu.

Süleyman babasının son konutundan çıkar çıkmaz, Banaias mezarın ağzını bir taş blokla kapattı, duvarcılar da üzerini örüp fark edilmez duruma getirdiler. Yüzyılların belleği unutacak, et ve kemikler çürüyecek, fakat Davud hep başkentinin hisarında, onu kötülöklere karşı korumaya hazır bekleyecekti.

Süleyman, Bat-şeba ve saltanat kurulu üyelerinin bir araya geldiği yemekte sadece kohenbaşının kutsadığı yas ekmeği yenildi. Herkesin birer bardak şarap hakkı vardı.

Banaias Süleyman'ın bardağına şarap koyarken eğilip kulağına fısıldadı:

- Oldu, efendimiz. Katil cezalandırıldı.

Yoab çıglık çığılğa sunağa yapışmış, parmakları kan içinde kalmış. Ordu komutanı, adamı sunaktan koparıp uzaklaştırmış, sonra da boğazını kesmiş. Daha sonra Adonias'ın evine gidip ona da aynı şeyi yapmış. Bununla Davud'un dul karısının buyruğunu yerine getiriyor, adamı vatana hıyanet ve hükümdara düzen tertiple-mekten cezalandırmış oluyordu. Böylece, ölen hükümdar huzur içinde yatabilecekti.

Tören şarabı Süleyman'ın boğazını yaktı.

Ertesi gün taç giyecekti.

4

Donu ötekilerin hepsinden güzel, gümüşü katır Gihon yolunda uyumlu adımlarla gidiyordu. Gihon Kudüslülerin en çok kullandığı pınarın bulunduğu ve Ahit Sandığı tapınağının yapılmış olduğu yerdi.

Katırın sırtında, altın iplikle dikilmiş kırmızı tuniğini giymiş Süleyman taç giyme törenine hazırlanıyordu. O tören, Tann'nın ve halkının gözünde İsrail'in yeni hükümdannı yaratacaktı.

Yakmayan bir güneşin altında yol uzun sürmedi. Süleyman içinde bulunduğu anın dışında bir şey düşünmüyordu, hayvanın yürüyüşündeki uyum onunla binicisi arasında bir geçişme, bir sessiz anlaşma yaratmış gibiydi.

Kohenbaşı Sadık ve lala Natan, sandığın önünde duruyorlardı. İkisinin de sırtında bej rengi entari vardı. Sadık gösterişli görev giysilerinden vazgeçmek zorunda kalmıştı, çünkü bu kutsama gününde mevkiinin tüm şaşaası içinde görünecek olan yalnızca hükümdardı.

Süleyman katırdan indi ve hayvanın boynunu okşadı. Sonra dokuz adım atıp Sadık ile Natan'ın arasında durdu; yüzü, ortaya çıkarılmış olan sandığa dönüktü. Bir sıra asker, saray adamlarını uzakta tutuyordu. Gihon'da olup biteni yalnızca Tann ve ona en yakın hizmetkârları görecekti.

Sadık ve Natan, içi yağ dolu bir boynuzu Süleyman'ın tepesinde yukarı kaldırıp yağı yavaş yavaş hükümdann başından aşağı akıttılar.

- Ruh senin içine iniyor, dedi kohenbaşı. Senin kişiliğini kutsal kılıyor. Bundan böyle yüreğine esin verecek olan, Tanrı'nın yardımı

olacaktır. Geçmişin silindi. İsrail'in mesihi, kurtarıcısı ve hükümdarı oluyorsun.

Natan, Süleyman'a altından bir asa verdi ve alnına altın bir taç oturttu.

Kohenbaşı, sandığı bekleyen iki meleği selamladıktan sonra kapağı açıp Yasa Levhaları'nı çıkardı ve bunları Süleyman'ın önünde havaya kaldırdı. Süleyman levhaları, Tann'nın eliyle kazılmış biçimiyle ilk kez görüyordu.

- Önü sonu olmayan, önü sonu olmayanın yarasıdır! dedi Sadedik.

* * *

Süleyman başında tacı, bileklerinde Davud'un bilezikleriyle tahtına oturdu. Tann'nın onu hükümdar olarak tanıyan ve onunla sadece ölümün ya da alçaklığın sona erdireceği bir anlaşma yapan kararnamesini okudu.

Bulundukları yerin kapıları açıldı.

Borazanlar çaldı. Tepenin eteklerinde toplanan halk, tek yürekten: "Yaşasın efendimiz Süleyman!" diye haykırdı. Bir iç savaş çıkmamış olmasından mutluydular. Eğlenti, son yürek sıkıntılarını da dağıtacaktı.

Süleyman iki yanında boğa başları bulunan fildişi ve altından yapılmış tahtına alışıyordu. Kollarını birer aslan vücuduna dayamıştı. Böylece şanlı koltuğu onuruyla doldurmanın biçimini kendiliğinden bulmuş oluyordu.

Yüksek görevliler ve saray adamları Süleyman'a saygılarını sunmaya geldiler. Bu arada Kudüs'ün sokaklarında sel gibi şarap akıyordu.

Herkes saltanat sürmekten hiç ürkmez gibi duran ve öylesine genç bir adamın oturaklı davranışlarına şaşıyordu.

* * *

İki idam hükmü. Birini babası, ötekini annesi vermişti. Daha Süleyman'ın saltanatı başlamadan yerine getirilmiş iki ölüm cezası.

Taç giyme törenleri, geçmişini silmişti ama, bu olayları belleğinden nasıl atabilecekti? Bunlar her gün vicdanını kemirmeyecek miydi?

Süleyman sevmediği o saraya yerleşmişti. Duvarlardan insanı tedirgin eden gölgeler çıkıyordu. Davud'un oğlu o zamana kadar İsrail'in yönetilme biçimini hiç eleştirmemişti. İlkesi gereği susardı. Tanrı'nın ona verdiği işlev, ne derece ağır olduğunu yalnızca kendinin bilebileceği iç çarpışmaları pahasına da olsa, onu olaylara açık seçik bakmaya zorluyordu.

Ünlü hükümdar Saul¹¹ kimdi, nasıl bir kimseydi? Toprağının verdiği ürünlerle beslenen, sürülerini kendi güden bir köylü. Açık havada gecelemeden çekinmeyen ve İsrail'i alelade bir verimli tarla diye gören biri. Dış dünya onu ilgilendirmezdi. Öteki halklar onu soymayı düşünen yağmacılardan başka bir şey değildi.

Davud kimdi? Köy danslarına, oyunlarına tutkun, çevresinde evrenin değişmekte olduğunu unutup İbranilerin geleneksel yaşam biçimini korumuş doymak bilmez bir aşıktan başka nasıl bir kimseydi? Davud da, öncülleri gibi, ülkesini düşman bir denizin ortasında yükselmiş bir ada olarak görmüştü.

Yeni bir saray yapmak. Süleyman'ın ilk işi bu olacaktı. İsrail'in hükümdarı zengin saray adamlarınıninkinden hemen hemen bir ayırımı olmayan bu kadar düşük koşullardaki bir konutta oturamazdı. Saltanata layık olduğu şatafatı vermek gerekirdi. İbrani devletinin başındaki adam artık bir aşiret başkanına benzetilmemeliydi.

Süleyman hükümdarlık tapınağına çıkan merdivenin basamaklarına oturdu. Tapınak öylesine yoksul, öylesine çıplaktı ki, herhalde Tanrı orada bulunmaktan pek tat almazdı. Fakat Davud başka bir tapınak yaptırmamakta inatla direnmişti. Ahit Sandığı'nın güvenilir bir korunağı vardı ya, daha fazlası ne olacaktı?

Hükümdar, cinlerin içine girip oturmaktan hoşlandıkları budanın biçim verilmiş bir üvez ağacının gölgesinden sakınarak geçti. Hükümetini düzenlemesi, yanına sorumlu, geniş görüşlü ve

(11) İsraililerin ilk hükümdarı (İÖ 1020-1000) (ç.n.)

kendileri için değil de İsrail hesabına hırslı olan adamlar ataması gerekiyordu. Kendi düşünceleri Süleyman'ı ürkütüyordu. Tasarılarını somutlaştırma yürekliliğini gösterebilecek miydi? Kendisini vazgeçmeye zorlayacak kadar güçlü bir muhalefetle karşılaşmaz mıydı?

Yanına bir kadın gelip oturdu.

Annesiydi. Bat-şeba yas kılığındaydı, üzerinde hiçbir süs, takı yoktu.

- Kötü gölgeden kaçındın, oğlum. Saltanatın ışıklar içinde geçecek. Unutma ki insanlar, senin uyrukların da olsa, karanlıkları yeğler.

- Siz sağımda oturacaksınız, valide. İsrail'in baş kadını olarak saraydaki nüfuzunuzu yürütmeye devam edeceksiniz.

- Hayır, oğlum. Ben de işte seninle gecikmeden bu konuyu görüşmek istiyordum. Ben gördüğüm saygıyla yetinirim. Sen güçlü paylaşılacak hükümdar değilsin. Kararları verecek olan yalnız ve yalnız sensin. Benim vereceğim öğütler olsa olsa seni rahatsız eder. Ben ağır bir günah işlemiştim. Artık kapanmış bir dönemin, senin içinden çok ağır biçimde yargıladığın Davud döneminin insanıyım.

Süleyman buna karşı bir şey söylemedi.

- Bugüne kadar, diye sürdürdü annesi konuşmasını, gerçeği gördüğümü sanıyorum. Davud'un varlığından yoksun kaldığıma göre, artık bana dinlenme gerek. Bırak da, saraya kapanıp dingin bir yaşam süreyim.

Süleyman'ın, annesini uzun zaman ölçüp biçip verdiği bu kardan döndürmek için ona karşı bir şey söylemeye niyeti yoktu.

Kadın sağ elini açtı. Avcunda altın bir halka vardı, oğlunun sol yüzük parmağına geçirdi.

- Gümüş iş üzerine altın bir elma, dedi Bat-şeba, tıpkı bir bilgenin sözü gibi. O söz de Davud'a ve ondan önce Âdem babamıza ait olan bu halka kadar kusursuz değil midir? Bunu özenle sakla, Süleyman. Halkayı parmağında çevirdiğinde rüzgârın dağ doruklarının ötesinden ne dediğini anlarsın. Ruhun bozulmaz ürünlerin bittiği, asmalarda incilerin oluştuğu o cennetin üzerinden uçar.

Kuşların dilini konuşursun, varlıkların niyetini anlarsın, ruhlan avcunun içine alırsın. Yabanıl hayvanlar önünde yere kapanırlar, sandallarını yalarlar. Bu yüzük gücün yüzüğüdür. Sen Tann'ya boyun eğdiğin sürece yüzük sana hizmet edecektir. Düşüncen yeryüzünün bir ucundan öteki ucuna uzanacak, göklere varacaktır. Fakat bilgelik yolundan saparsan, yaratıkların en sefili olursun. Hükümdarların yazgısı böyle gerektirir.

Süleyman o acayip şeye baktı. Yıldız biçiminde bir mührü vardı. Mührün içine Tanrın'ın gizli adını oluşturan dört harf kazılmıştı. Davud'un oğlu annesinden daha fazla açıklama almak isterdi ama, kadın dairesine çekilmek üzere kalkmıştı bile.

* * *

Natan aslı pek harap olmuş bir metni iyi cins bir papirüs üzerine geçiriyordu. İbranilerin Mısır'dan çıkışlarından söz eden bir yazıydı. Süleyman'ın kitaplığa girmesi lalasını şaşırtmadı.

- Geleceğinizi biliyordum, efendimiz?

- Niçin, Natan?

- Çünkü saltanatınız kutsal yağı almanızla başladı. Büyük tasarılarınız var ve bunları gerçekleştirmekte gecikmeyeceksiniz.

- Neymiş onlar? diye sordu hükümdar. Meraklanmıştı.

Natan bir rafın üzerinde duran birkaç papirüs tomanını kaldırıp yer açtı. Bir yerden kocaman bir yakut çıkıp Süleyman'a gösterdi.

- Bu taşı bana Davud tahta çıkışının ertesi günü emanet etti. Bu, hükümdarların sırrıdır. İlk peygamberlerin dediğine göre, bunu Musa'ya meleklerin başı Sina Dağı'nın tepesinde vermiş. Birliğin güvencesiymiş. Onun önünde tüm canlı varlıkların soluğu Tanrıyı yüceltir, Tann'ya saygısını sunarmış. Ona sahip olan hükümdar havalarda, sularda ve karalarda yaşayan yaratıklar üzerinde egemen olurmuş. Bu yaratıkların desteğini istediği zaman bu taşı bulutlara doğru kaldırıp onları çağırması yetermiş. Taşı ister misiniz, efendimiz?

Süleyman elini uzatıp yakutun üzerine kapattı.

- Bu semavi taş... Üzerinde Tann'nın tapınağının kurulacağı temel değil midir?

Natan soruyu duymazlıktan geldi.

- Lala, bundan sık sık söz etmiştik. Ben küçük tapınağı bırakıp yeni bir büyük tapınak yaptırmak istiyorum. Babam bu düşünceye şiddetle karşı çıkardı. Siz de onu onayladınız.

- Evet öyle, diye Natan kabullendi.

- Ülkenin her yerinde birçok ufak tapınak... Bu yetmez.

- Doğru, diye lala onayladı.

Süleyman şaşırmıştı. Natan gülümsüyordu.

- Babanızın üzerinde büyük bir etkim vardı. Sizin üzerinizde bu etkiyi göstermekten vazgeçiyorum. Davud'un Kudüs'te büyük bir yapıyeri açmasını engellemiştim.

- Hangi nedenle?

- Çünkü Davud'un yaptığı yapı, onun günahları yüzünden yıkıldı, ayakta kalamazdı.

* * *

Hükümdarın, lalasının sözlerinin üzerinde düşünecek vakti olmadı. Natan'ın kitaplığından çıkar çıkmaz Banaias yanına yaklaşmıştı. Komutan korkulu bir kaygı içindeydi.

- Efendimiz... Bir aşiret başkanının üç oğlu sizin hakemliğinizi rica ediyorlar. Olumlu bir yanıt alamazlarsa birliklerini birbirlerinin üzerine saldırtacaklarmış.

Tehlike gerçektir. Süleyman barıştırma girişiminde başarısızlığa uğrarsa, onlarca kişi ölürdü. Bir de üstelik kendi askerlerini asilerin üzerine yollamak zorunda kalırdı.

- Çağır şunları meydana. Yargımı orada vereceğim.

Banaias şaşa kalmıştı. Yargı vermek mi? Davud bu yola gitmeyi göze alamazdı. Kavgacıları yatıştırmaya çalışır, başanlı olamazsa, adamlara karşı alelacele bir savaş açardı.

* * *

Saray adamları verilecek yargıda hazır bulunmak üzere toplanmışlardı. Birçoğu hükümdarın başarısızlığına bahse girebilirdi. O durumda tahttan vazgeçmek zorunda kalacaktı. Düş kırıklığına uğramış eski hevesler, hırslar yeniden kıpırdıyordu.

Süleyman meydanın ortasında, çaprazlama açılır kapanır bir koltuğa oturmuştu. Siyah sakallı bir ihtiyarın cesedini kollarında tutan üç delikanlı karşısındaydı.

- İsteddiğiniz nedir? diye sordu hükümdar.

- Hakkım olanı. Bunu söyleyen üç kardeşin en büyüğüydü. Babam, ölüm döşeğinde, üçümüzden yalnız birinin kendisinin gerçek oğlu olduğunu ve mallarının tümünü ona bıraktığını söyledi. Onun kim olduğunu gösteremedi ruhunu teslim etti. Biliyorum ki, oğlu benim. Bu iki sahtekâr hakkıma karşı çıkıyorlar.

- Hiç kimse ölümlerin gizini bilemez, dedi onun küçüğü. Paylaşalım.

- Kabul etmiyorum, dedi üçüncüsü. Babamın isteğine saygı gösterilmeli.

- Babanızın cesedini Banaias'a verin, diye buyurdu Süleyman. Meydanın öteki ucunda bir sütuna bağlayacak. Her birinize bir yay, bir ok verecek. Cesede nişan alacaksınız. Aranızda en iyi ke-mankeş kimse vâris o olacak.

İzleyicilerden fısıltılar yükseldi. Üç davacı kabullenmek zorunda kaldılar.

En erken davranan kardeşlerin en büyüğüydü. Banaias cesedin yanından ayrılır aynlmaz fırlattığı ok ölünün elini deldi. Küçük kardeşi, bu beceriksiz atıştan yüreklenip rahatça nişan aldı ve oku cesedin alnına saplandı. Atış kusursuzdu. En küçükleri yayını gerdi, kalbe nişan almıştı. Sonra, öfkeyle silahını yere fırlattı.

- Ayıp şey, diye söylendi. Babamın katili olmam ben, istediği kadar ceset olsun. Fakir kalınm daha iyi.

Bunu söyleyip hızlı hızlı meydandan aynlıyordu ki, Süleyman arkasından çağırırdı.

- Kal burada ve bir aşiret başkanının ona layık vârisi ol. Onun oğlu sadece sen olabilirsin.

- Yaşasın melik Süleyman! Böyle bağırın Banaias'tı.

Çok geçmeden yüz kişinin daha sesi ona katıldı.

5.

Saray yaşamını düzenlemekle görevli mabeyinci çok sinirliydi. Dördüncü gündür ki, hükümdardan görüşme dileğinde bulunmuş saray adamlarına olumsuz yanıt vermek zorunda kalıyordu. Yakınmaların sayısı ve acılıkları artıyor ama, göbekli, yüzü hiç asılmaz mabeyinci pes etmiyordu. Ana kapının anahtarı omzunda, üzerinde hükümdarlık mührüyle her sabah hükümdarla görüşür, kabul edeceği kimselerin adını öğrenir, görüşmeler sırasında kapı eşiğinde beklerdi. İşgünü çoğu zaman uzun ve yorucu olurdu ama, mabeyincilik pek heveslenilen bir mevki olduğundan adam görevin olumsuzluklarına seve seve katlanıyordu.

Süleyman adamın alışkanlıklarını değiştirmişti. Kendisi çalışma odasına kapanıyor, mabeyinci ona ülkenin yönetiminde görevli memurların listelerini getiriyordu. Süleyman bu listeleri çok büyük bir özenle inceliyordu.

Bu tutum derin çalkantılardan, değişikliklerden başka neyin habercisi olabilirdi? Mabeyinci artık kendini avutmuyordu. Yeni hükümdar ülkenin düzenini, görev sıralamasını değiştirmeye kararlıydı. Tören çavuşu da onun bu kanısını paylaşıyordu. Derisi güneşte kararmış eski bir çiftçi olan bu adam, bulunduğu gözde yeri Davud'a borçluydu. İş ülgede olan bitenleri hükümdara bildirmek ve resmi törenleri düzenlemektir. Kendi geleceği konusunda tedirgindi. Süleyman'ın sessizliği iyiye alamet değildi.

Süleyman mabeyinci ile tören çavuşunu çağırdığında güneş batmak üzereydi. Çağınlan yüksek görevlilerin ikisi bir arada hükümdarın huzuruna çıktılar. Süleyman'ın çevresinde açılmış birçok papirüs tomarı vardı. Çehresinde yorgunluk izi yoktu.

- Babamın atadığı memurlar, diye başladı söze, yerlerinde kalacak. Bu sarayın yönetimi doğru. On iki yeni kaymakam atayacağım. Bunlar sarayın beslenip bakılma işini sırayla yürütecekler. Her gün atlar ve yük hayvanları için arpa ve saman sağlayacaklar. Un getirecekler, mezbahaya on tane besi sığırı, yirmi tane otlak sığırı ile yüz kadar koyun götürecekler. Aşçıları yiyeyeğin hakça dağıtılmasına dikkat edecekler. Sen, çavuş, yarın sabah kararları ilan etmeye başlayacaksın.

Çavuş sevincinden uçarak huzurdan çıktı. Görevinde kalıyordu. Mabeyinci tedirgindi ama, yine de bir soruyu göze alabildi.

- Efendimiz, yann kimleri kabul edeceksiniz?

- Tek bir kişiyi: Elihap.

- Korkarım, isteğiniz...

- İstek değil, diye Süleyman adamın sözünü düzeltti, buyruk. Elihap da bu sarayın görevlilerindendir. İsrail hükümdarının hizmetindedir.

- Yani... Mısır kökenlidir de...

- Devam et.

- Babanız herhalde öyle olduğunu bilmiyordu, birçok dili konuşuyor diye göreve almıştı.

- Bu, bir meziyettir.

- Elbette, efendimiz, fakat Elihap çok büyük bir hata işledi.

- Ne yapmış?

- Babası öldüğünde, Davud'un vefatından az önceydi, adamı Mısır törenleriyle gömmek istedi. Karşı koyduk ve...

- Hatta adamı tehdit ettiniz, diye hükümdar ekledi.

- Herhalde bizim ihtarımızı yanlış yorumlamış olacak.

- Nerede şimdi?

- Elihap kaçtı, diye açıklamak zorunda kaldı mabeyinci.

- Saklanıyordur. Sen ve çavuş, yann gün doğmadan onu bulmakla görevlisiniz.

- Efendimiz...

Süleyman'ın bakışından hiçbir özür kabul etmeyeceği anlaşılıyordu.

Güneş yeni doğmuştu ki Elihap, Süleyman'ın özel çalışma odasına alındı. Hükümdarın önünde diz çöken, yorgun bir adamdı. Yine de, sırtındaki çul çaputa karşın, sıkıntıların yok edemediği onuru belli oluyordu. Başında saç yoktu, elli yaşlarında uzun boylu bir adamdı. Keskin bakışlı kara gözleri vardı. Kendisini mahkûm edecek hükümdarın karşısında titremiyordu.

- Kudüs gerçekten İsrail üzerinde egemen midir? diye sordu Süleyman.

Elihap soruya şaşırmıştı. Bununla eskiden yürüttüğü saray kâtipliği bilgisine başvurulmuş oluyordu.

- Hayır efendimiz, dedi. Eyaletlerin başkent karşısında açık bir özerkliği vardır.

- Vergiler nasıl toplanır?

- Ya nakit olarak ya da hükümdann açtığı yapıyerlerinde angarya katılarak.

- Kaç tane yapıyeri var?

- Pek az. Taşrada iki üç tane. Kudüs'te de güney surlannın bir bölümünü onarmak için açılan yapıyeri.

- Otur şu rahlenin önüne, Elihap.

Kalemine, papirüs tomarına, siyah mürekkep dolu hokkaya kavuşan Mısırlının sevinci açıkça belliydi. Sırtını dikleştirip bağdaş kurmuş, rahatça yazıcı konumunu alıvermişti.

- Benim sır kâtibim oluyorsun, diye Süleyman kararını bildirdi. Kararnameleri sen yazacaksın. Önce senin görev ve yetkilerini gösteren kararlar başlayalım. Sarayın iç ve dış yazışmalannı yapacaksın, gönderilen katkı paylarını kaydedeceksin, kalemi yöneteceksin.

Elihap tereddütsüz ve hızlı bir biçimde metni kaleme aldı.

- Senin tanrın hangisidir? diye sordu Süleyman.

Mısırlı kalemini rahleye bıraktı. Tuzak görünmüştü. Kaçınmaya çalışmadı.

- Tanrı Apis'e taparım, dedi. Adım "Apis efendimdir" anlamına gelir. Ulular ulusu Tanrı, Apis'in bedeninde somutlaşmıştır.

Bu sözleri söylerken kendini mahkûm etmiş oluyordu. Kendi ululuğunu kimselere vermeyecek tek Tanrı'nın ülkesinde böyle

inançları ortaya koymaya hakkı yoktu. Fakat adam yüreğindeki yadsıyıp bir döneke olarak yaşamak istemiyordu.

- O ulular ulusu Tann'nın özelliği nedir? diye sordu hükümdar.

- O, ışıktır, diye yanıt verdi kâtip. Boğa Apis, onun gücünün yeryüzündeki simgesidir. Bundan ötürüdür ki, firavun peştamalına bir boğa kuyruğu ilişir.

- İsrail'in Tann'sı da ışıktır. Kendi inancın ne diyorsa onu dinle, Elihap. Fakat dilini tutmasını da bil. Al kalemini eline. Yapacak çok işimiz var.

Zeytin ve incir ağaçları Kidron (12) Vadisi'ni güneşin kavurucu ışıklarından koruyordu. Ortalıkta tatlı bir dinginlik vardı. Başkentten gelen gürültüler çevredeki tepelerin eteklerine çarpıp hafifliyordu. Yine de bu ücra yerlerden gelip geçenlerin sayısı pek çok değildi. Çünkü burada Avşalom¹² gibi ünlü kahramanların yattığı bir mezarlık bulunuyordu.

İsrail'in hükümdarı Süleyman, Natan'ın kabri başında dua ediyordu.

Lala, bir dolunay gecesi, uykusunda ölmüştü. Çehresinde kendini aşağılamadan hizmet verebilmiş birinin dinginliği vardı. Onun ölümüyle, Süleyman'ın yeniyetmelik dönemi de yitip gitmişti. Artık içini açacağı bir yakını, konuşacağı bir dostu, kuşku ve sıkıntılarını paylaşacağı bir kimsesi yoktu. Onu Natan eğitmiş, hükümdarlık görevine hazırlamış, bunu yaparken bir gün gelip İsrail'in yazgısına egemen olacağına inanmak gibi boş bir böbürlenmeye kapılmasını engellemişti. Öğrettiklerinin gerisine çekilip öğrencisinin bilincini genişletmişti. Yaşamını Süleyman'ın saray dedikodu ve dolaplarından uzak kalarak kendisi olmasına, Süleyman olmasına adanmıştı.

12) Fr. Câdron.

(13) Davud peygamberin oğullarından biri. Yukarıda adı geçen Yoab tarafından öldürüldüğü kabul edilir. Batı dillerinde genellikle Absalon diye yazılır, (ç.n.)

Hükümdar lalasının mezarını kendi elleriyle kazıp hazırlamıştı. Onu gerçek varlığına ulaştıran adamın ruhuyla Kidron Vadisi'nin ıtırılı sessizliğinde baş başa kalabilmek için cenazede ağıtçı kadınlar istememişti.

Süleyman, Natan'ın umutlanna layık olup olmayacağını bilmiyordu. Mademki, yanında herhangi bir yakını olmaksızın tek başına saltanat sürmek zorundaydı, halkını ve ülkesini yüce Tanrı'nın saygısı içinde yüceltecekti.

Natan'ın kabri başında buna yemin etti.

6.

Davud "Kudüs'ü keyfim, halkını neşem için yaratacağım" dememiş miydi? Oraya adını verip kendi kullarına selamete ermeleri için orada oturmalarını buyurmamış mıydı? O kente yerleşip orayı kutsal kent yapmış, Tanrı esininin merkezi durumuna getirmemiş miydi? Davud orada, iki hükümdarlığın, Yehuda ve İsrail hükümdarlıklarının sınırında bulunduğu için oturmuştu, böylelikle barıştırıcı niyetini belli etmişti. Sonsuzluğun girişinde Kudüs, Tanrı'nın seçkin kullarını altın kaplı surlarının içine, yakut döşeli sokaklarına kabul etmeyecek miydi?

Süleyman bu harikulade tasarıyı kendi saltanatı sırasında gerçekleştirmek istiyordu ama, önemli bir olay bunu engelleyecek gibiydi. Başkentin on beş bin kişilik nüfusu adına konuşan zenginler taht salonuna dolmuşlardı.

- Durum umutsuz, efendimiz, dedi tören çavuşu. Adam yakınmalar altında bunalmıştı. Yukarı kent su alamıyor. Tek kaynak, Gihon çeşmesi, kirlenmiş, bir aydan önce oranın suyu kullanılamayacak. Aşağı mahallelerde, çok geçmeyecek, kıtlık başlayacak. A-yaklanmalar çıkmasından korkuluyor.

Davud da kentte su dağıtımının iyi olmayışının doğurduğu sorunlarla karşılaşmış ve ayaklanma girişimlerine çok sert önlemlerle karşılık vermişti.

- Kudüs halkına karşı asker göndermem ben, dedi Süleyman. Haklı olan onlar. Dayanılır durum değil bu.

Tahtın dibinde oturan ve artık görevine resmen başlamış olan Mısırlı kâtip Elihap bu olağandışı oturumda konuşulanları not ediyordu.

- Banaiaş'a savaşıma dışında bir görev veriyorum, dedi Süleyman. Eyaletlerin yapı yerlerindeki angarya takımlarından adam alınıp saka takımları oluşturulacak, bunlar Kudüs'e yaya bir saatlik yolda bulunan pınarlardan su taşıyacaklar. Gihon temizlenir temizlenmez kanallar döşenip haznelerde su biriktirilecek.

Çavuş, eşraftan yaşlı birinin adına söz alarak bir karşı düşünceyi dile getirdi.

- Bu tasarılarınızı yerine getirmek için aylar gerekirmiş, efendimiz.

- Elimizdeki işçilerin azlığı nedeniyle hemen hemen bir yıla yakının bir süre.

- Sarnıçlar boş. Bu anımsatmayı yapan mabeyinciydi. O zamana kadar ne yapacağız?

- Bugün yağmur yağacak. Tann'ya ve melikine güvenin.

Süleyman ayağa kalktı. Toplantı bitmişti.

Kudüs sıkıntılı, tasalı bekliyordu.

Kente bulutsuz mavi gökyüzünden güçlü ışıklar iniyordu. Eski-ler doğanın işaretlerine bakıp epeyce bir zaman daha yağmur yağmayacağını anlamışlardı. Süleyman söz verip bulutların Tanrısı'na meydan okumakla iyi etmemişti. Davud'un oğlu meğer bur- nu büyüğün biriymiş. Şişinmelerine pişman olacaktı.

Günün ortasında Süleyman sarayının tepesine çıktı. En yukarı- daki gözetleme kulesinde sürekli nöbet tutan okçuyu savdı. Kurtarıcı suyu sağlayacak olan göğ- e yaklaşmıştı. "Sen ki ışık içinde e- gemensin" diye mırıldandı hükümdar, "Ülken nasıl yaşamını sür- düreceksin? Dualarımı kabul et. Kentin üzerine bela yağdırma. Halkı- na miras diye verdiğin şu toprağa yağmur ver."

Süleyman sol elinin yüzük parmağındaki halkayı üç kez çevir- di. Rüzgâr güçlerine seslenip bir fırtına çıkarmalarını buyurdu.

Tansıklar ülkesinden gelen bir fil gibi karnı şişmiş ilk kara bulut kuzeydeki dağların üzerinden görüldüğünde Süleyman Tanrı'ya şükretti.

Çıraklarından haberi alan çömlekçi alelacele toprak tabanlı evinden çıkıp beline bir peştamal sardı ve gözlerine inanamadan gelenlere baktı.

Süleyman, kâtibi Elihap, ordu komutanı Banaias ve bir manga asker, Yahudiye'nin hiçbir zaman bir hükümdarın ziyaretiyle onurlanmamış bu ufak köyündeki çömlekçi işliğinin önünde atlarından inmişlerdi.

Süleyman Kudüs'ün sarnıçlarını doldurmaya yetecek kadar su elde ettiğinden beri ünü tüm taşraya yayılmıştı. Din adamları konuya sakınarak yaklaşıyor, olan biteni rastlantıya bağlıyorsa da halk, İsrail'i Musa peygamberin düşlediği cennete çevirecek olan yeni bir bolluk ve gönenç döneminin başladığına inanıyor ve bunu sevinçle açığa vuruyordu.

Hükümdar, çömlekçinin tornasının başında durdu. Elbette, Tanrının tüm aletlerin en kusursuzu olan bu aletle çamurdan canlı vücutlar yaratmış, bunu elleriyle ve zihniyle yapmış olduğunu düşünüyordu. Mısır'da dünyayı tornasıyla yaratan, koç tanrıydı. Ustatalan sanatı firavunlar ülkesinde öğrenmiş oldukları için İbraniler bu simgeyi yitirmemişlerdi. Süleyman bir gün karmaşıklığından sıyrılıp çıkaracağı evreni düşünüyordu. İnsanlar hem gündelik eşyayı hem en zarif çiçeklikleri çömlekçiye borçlu değiller miydi? Hem ufak testileri hem koskocaman tahıl küplerini, kandilleri ve oyuncakları ona borçlu değiller miydi? Süleyman da bu ustayı taklit edecekti. Halkına maddesel zenginliği verecekti. Ne var ki, o zenginlik ancak kafa zenginliğinden gelirse sürekli olurdu. İşte bu nedendir ki, hükümdar İsrail'in on iki aşiret başkanını onların topraklarından uzakta bir yerde toplamaya karar vermişti. Çağrılanlar şunlardı: Reuven, Şimon, Levi, Yahuda, Zebulun, İssahar, Dan, Gad, Aşer, Naftali, Yusuf ve Bünyemin. Toprak sahibi bu zengin ve kudretli kişiler, büyüklüklerine layık olmayan bir yerde hükümdarlarının huzuruna çıkarken zarif görünmekte birbirleriyle yarışa girmişlerdi. Özel berberleri adamlara altın ya da fildişi taraklarla büküm büküm lüleler kıvrımış, perçemlerini yağlayıp omuzlarından aşağı sarkıtmıştı. Parlak renklerdeki gömleklerini belden sıkı-

kemerleri elmas ve yakutlarla süslüydü. Aşiret başkanlarının yanında Süleyman halktan biri gibi duruyordu.

Banaias hasırları büyük bir incir ağacının dibine sermişti ama, güneş tam tepede olduğundan incirin gölgesi kimseye yaramayacaktı. Süleyman konukları oraya buyur etti. Adamlar bu garip çağrının nedenini merak ediyorlardı. Süleyman bir tepsi salatalık, soğan ve marul ikram etti. Bazıları iştahla yerken bazıları güvenemedi. Hükümdarlar birçok kez hasımlarından kurtulmakta silah olarak zehri seçmişlerdi. Süleyman'ın da saltık hükümdar olarak saltanat sürmek istediği söylenmiyor muydu?

- Asmalar diktim, diye başladı söze Süleyman. Bahçe yaptım, bostan yaptım, sulama düzenekleri kurdum, size hizmetkârlar sağladım, sığır ve koyun sürüleri verdim. Daha düne kadar görmediğiniz bir gönenç içindesiniz. Neden benden kuşkulanırsınız, bana güvenmezsiniz?

- Sen bizi zenginleştirdin, diye Dan aşiretinin başı gerçeği kabullenerek yanıt verdi. Fakat bu, bizim tlikkatimizi başka yere çevirmek için bir tuzak değil mi? Sen karşılığında bir şey beklemek sizin armağan dağıtacak adam değilsin.

- Doğru dedin, diye Süleyman adamı onayladı. Kimse sizin haklarınızı yadsımıyor. Siz olmasaydınız taşra kendi haline bırakılırdı. Fakat siz de hükümdarınıza sadakat borçlusunuz.

- Kim sana başkaldırmayı düşünecek ki? diye Levi aşiretinin başı kızgınlıkla sordu. Öyle biri çıkarsa karşısında beni bulur!

Öteki başkanlar da bu sözleri, kimi ateşli, kimi daha dingin, başlarıyla onayladılar.

- Biliyorum ki, bana bağlısınız, dedi Süleyman, fakat bu bağlılık bana yetmez.

Aşiret başkanları şaşırmışlardı, birbirlerine baktılar.

- Sizler birbirinizin rakibi olarak kaldıkça İsrail güçlenemez. Edindiğinizi elinizde tutmanızın tek yolu hükümdardan geçiyor. Ben Kudüs'ü tam bir başkent yapacağım. Halkımızı en güçlü, en şanlı halk durumuna getireceğim. Bunu yapabilmem için bana tam boyun eğmeniz gerekiyor. Aşiretlerinizi yönetmeye devam edeceksiniz ama, bana bağımlı birer bey olacaksınız. Askere

gereksinim duyduğumda ülkenin çıkarlarını kendi çıkarlarınızın önüne alacak ve bana asker göndereceksiniz. Yeni vergi istersem benim için toplayacak, fakat bir bölümünü kendinize alıkoyacaksınız. Tüm isteklerime koşacaksınız. Bunu benim için değil, İsrail için yapacaksınız. Yanıtınızı burada ve hemen vermenizi istiyorum.

Süleyman yumuşak bir sesle, dost bir anlatımla konuşmuştu ama bu, söylediklerinin kesinliğini engellemiyordu. Başkanlar çömlekçinin evinin arkasında toplandılar. Süleyman da onların kararını beklerken o eve girip oturmuştu.

Çömlekçi bir şarap testisine süslerini oturtuyordu. Hükümdarın orada olması adama işini bıraktırmamıştı.

- Hükümdarından ne beklersin, çömlekçi?

- Çocuklarımın mutluluğunu.

- O neye bağlıdır?

- Barışa, efendimiz. Barış tüm sevinçlerin anasıdır. Savaşın getirdiği şan, şeref sıradan insanın mutsuzluğu demektir. Ama hangi hükümdar bunu anımsar ki?

- Süleyman unutmayacak.

Görüşmeler üç saat sürdü.

Üç saat boyunca hükümdar çömlekçinin tornasını döndürmesini seyretti. Aletin dönerken çıkardığı ses onu büyülüyordu. Bu anlar ya unutulmaz güzellikte anılar olarak kalacak ya da İsrail'i güden adamın son çırpınışları olacaktı. Hükümdar becerikli ellerin işleyişine baka baka sıkıntısından, ruhunun içinde bulunduğu karanlıklardan sıyrıldı.

Süleyman'a görüşmenin sonucunu öteki on bir ailenin adına da bildiren Dan aşiretinin başkanı oldu.

- Son ikna edilen benim, diye açık konuşuyordu. Fakat oybirliği sağlandı. Kabul ediyoruz.

- Geniş bir görüş olmayınca, dedi Süleyman, halk ufuksuz yasar. Hükümdarın düşüncesini kavrayana ne mutlu, çünkü o kimse uzağı görebiliyor demektir.

Dan aşiretinin başkanı, Süleyman'ın ruhunu çözmeye çalıştı; onda gördüğü, bir zorbanın boş şişinmeleri değil, bir hükümdarın istenciydi.

7.

Süleyman İsrail'i birleştirmişti. Davud'un dinsel merkezi Kudüs, artık bir devletin politik başkentiydi. O hükümdarlığın tartışılmaz efendisi ise, kendisine birtakım sihirli güçler yakıştırılan genç hükümdarıydı. Aşiret başkanları iyi bir seçim yaptıkları için birbirlerini kutluyorlardı. Bir iç savaş heyulası savuşturulmuştu, iç çekişmeler bitmişti, herkes daha mutlu yaşamaktan, toprağını daha verimli ya da işliğini daha marifetli kılmaktan başka bir şey düşünmüyordu. Zenginler daha zengin, fakirlerse daha az fakir oluyordu. Kohenbaşı da Süleyman'ın altında bilgeliğin yazılı olduğunu ilk kez görenin Natan olduğunu hatırlatmıştı.

Hükümdar dur durak bilmeden çalışıyordu. Davud'un gününde pek kasvetli, pek soğuk olan saray şimdi arı kovanı gibi cıvıl cıvıl ve hareketliydi. Elihap, ufak değişikliklerle yönetime yenilikler getiren ve onu daha etkili kılan hükümdarlık kararnamelerini sürekli kaydedip duruyordu. Saltanat sürmeye başlayalı daha iki yıl dolmamıştı ama, Süleyman İsrail'i öğrenmişti. Devletin doruğundan en ufacık yerel güce kadar ülkede bilmediği şey yoktu. Sır kâ-tibi dosyaları düzenli tutarak, aylar boyu edinilmiş bilgileri bu dosyalara kaydederek bu işteki yeteneğini ispatlamıştı.

Süleyman'ın işinin birinci aşaması bitiyordu.

İkinci aşamaya başlaması gerekiyordu. Bu aşamada yapılar yapılacak, askerler işçiye dönüşecek, kışlalar kapanıp yapıyerleri açılacaktı. Banaias'ı bunun gereğine inandırmanın zorunlu olduğu açıktı. İsrail'in seçkin bir askeri birliği olacaktı. Bu birlik hükümdarlığı savunacak ama, savaş girişimlerini azaltacaktı.

Ordu komutanı çağrıldığında birçok hükümdarlık kararnamesi hazırda. İriyari adanın genellikle ifadesiz olan yüzü allak bullaktı. Süleyman çok ciddi bir şey olduğunu hemen anladı.

Banaias konuşamıyordu. Hükümdara Şam Valisi tarafından yazılmış bir tahta levha verdi. Metin Aramcaydı, Süleyman iki kez okudu.

- Ne... Ne karar veriyorsunuz, efendimiz?

- Önce kendim düşünmeye karar verdim. Sonra da birlikte düşünürüz.

Ordu komutanı huzurdan çıktı.

Elihap hükümdarın iç söyleşisini bozmak gerektiğini görüp konuştu.

- Bir aşiret savaşı mı girişmiş, efendimiz?

- Felaket, Elihap. Arami bir general, tam şeytan bir herif, Şam'ın bir kasabasına hücum etmiş. Benim yetkeme bağlanmak istemiyormuş. Vahada yerleşmiş Filistin ve Fenike yollarını denetim altında tutan birliğimizi yok etmiş. Asi adam, kendisini Şam meliki ilan etmiş.

Kâtip, Süleyman'ın düş kırıklığını anlıyordu. Bu zorbalık onun tüm tasarılarını suya düşürüyordu. Halbuki Davud, Şam'ı yitirmemişti.

- Şu halde, bu savaş demek, efendimiz.

- Hayır, Elihap. Kabul etmem. Şam'ı geri almaya kalkarsam bu Arami'nin tüm yandaşlarıyla savaşmam gerekecek. O cehennem gibi kıyırdöngü yine başlar.

- O halde, utanç içine düşülecek. Güçsüzsünüz diye sizi kınayacaklar. Yaptıklarınız yıkılacak.

- Bir gün... Tek bir gün gerekli bana. Bana ülkenin ayrıntılı bir haritasını getir.

Bilgelik nerede saklanıyordu? Meleklerin zamandan ördüğü uzun bir ışık halatı boyunca inilecek kadar derin bir uçurumda gizlenmiş olmasın? Işıklardan bir kafesin içine kapanıp on iki kez otuz

gün ve on iki kez otuz gecenin sonunda bile dibine inilememiş o uçsuz bucaksız boşluğa mı dalmak gerekiyordu yoksa? Bilgeliğin yolunu bir baştan bir başa geçmiş olan yalnızca Tann'ydı ve onun olduğu yeri yalnızca Tanrı bilirdi.

İsrail'in haritasını incelemek Süleyman'a ummadığı şeyler öğ-retiyordu. Tasarladığı şey, kasıtlı bir düş olmaktan öteye gitmez-di. Davud'un ordusunu küçültmek ülkeyi tehlikeye atardı. Şam'ın alınması hükümdarı akıl yoluna getiren Tanrısal bir işaret olmuştu.

Süleyman, Banaias ile Elihap'ı çağırttı. Bu sınırlı savaş kurulu yetecekti.

- Şam yitirildi, diye düşüncesini açıkladı. Orası, değersiz bir va-hadan fazla bir şey değildir. Denetimimiz altındaki topraklar baba-mın günündekinden daha çok olduğu için, bu yenilgi kısa sürede unutulur. O aşağılık Arami uzun süre uykularımızı kaçırarak ama, hiç değilse beni hemen yapmamız gereken bir şey konusunda u-yarmış oldu.- Bir savunma düzeneği kurmalıyız. İşe Palmüra'yı sur-lar ve hisarlarla berkitmekle başlayacağız, sonra orduyu yeniden düzenleyeceğiz. Ordu mevcudu yeter sayıya ulaşınca düşmanı ür-kütür, biz de silaha başvurmak zorunda kalmayız.

Banaias hükümdarının dediklerini anlamıyordu. Askerler neden çarpışmaktan yoksun bırakılacakmış? Fakat, Süleyman'ın doğru yargıya varacağından da emindi.

Süleyman'ın tahtirevanını bir çardağın altına yerleştirmişlerdi. Önünden her biri on kilodan fazla gelen yağlı kuyruklu koyunlar geçti. Sonbahar ortalarıydı, Kudüs'ün tatlı, göze hoş görünen bir manzarası vardı. Sabahın serinliğinden sonra öğle sıcağı iyi geli-yordu. Hükümdar, haftalarca sıkı çalıştıktan sonra saraydan uzakta birkaç saatlik bir dinlenmeye çıkmıştı.

İbraniler seslerini gittikçe daha çok yükselterek ve gittikçe da-ha güvenle "Büyük bir hükümdarımız var" diyorlardı. Fakat Süley-man'ın kendisi pekâlâ biliyordu ki, üzerinde egemen olduğu yer, koskoca Mısır'la karşılaştırdınca ufak bir ülkeydi. Orman, ova ve

Çöl, ateşten bir gökyüzü, güneşin kavurdu u kayalar, k h çorak k h ot b r m   kıyıları arasından akan sular... İsrail buydu. İnsan yeşil düzlüklerden çıkıp bir saat yürüdü yürümedi, kendini kupkuru ıssız yerlerde buluyordu. Tanrı'nın armağanı, Dan'dan Beer  va'ya, Hermon tepeleri ete inden Moab bozkırlarına kadar uzanan bir kutsal toprak. Hükümdann kendine karşı savunduğu ve dış tehlikelerden korumak zorunda olduğu bir halk.

Kudüs'e su getiren bir kanal sistemini oturtmayı ba ardıktan sonra Süleyman, yolların durumuyla ilgilenmeye ba lamı tı. Ba kente gelen büyük yola bazalt d   enmi ti. Tacirler için güvenli bir duruma getirilen öteki yollar hem taşradaki çeşitli kesimler arasındaki ekonomik ilişkileri sıkıla tırmı  hem savaş arabalarının geçişini kolayla tırmı tı, arabaların görünümü de yabana casusları pek etkilemişti.

Süleyman i  çatışmaları ortadan kaldırdıktan sonra, dingin kafa ile ordusunu yeniden düzenlemiş, otuz bin piyadeyi ba larında subaylar bulunan elli, yüz ve bin erlik birimlere ayırmı tı. Davud'un Filistinler, Edom, Amon"14", Moabitler ve Aramilere karşı y r tt   savaşlar bir İsrail imparatorluğunun oluşması sonucunu vermişti. Bu imparatorluk, firavunlarınkı ile kar ıla tırılamasa bile, güvenilir bir tutarlılık gösteriyordu. Süleyman, çeşitli alaylar önünde yapt   pek çok konuşmada yeni topraklar kazanmak amacı g tmeyece ini bildirmiş, Tanrı'nın tapınağı olan ülkeyi koruyaca ını anlatmıştı. Bu nedenle, İsrail'in o zamana kadar gördüklerinin en güçlüsü olan ordu, hisarlar yapmakla, en eskilerini yıkıp yenilerini kurmakla u ra ıyordu. Kaba tuğlaların yerini iyi yontulmu  ta lar alıyordu. İşçilik çoğu yerde kaba sabaydı ama, sa lamlık a üstündü. Ülkenin ordu yönetimi bakımından önemli noktalarının tümünü artık hisarlar bekliyordu, bu da sınırları güvenilir kılmı tı.

Süleyman'ın özel k tibi tarafından kaleme alınmış ve dört buca a da ıtılmı  bir metinde şöyle deniliyordu: "Hükümdar İsrail'i zenginliklere bo mu , ona arabalar, askerler sağlamıştır. Ovalarda

(14) Mısırlı Tanrı Amon değil, Yahuda topraklarının başında bulunmuş olan Amon. ( .n.)

ve dağlarda hisarlar kurdurmuştur. Duvarlara melek ve kahramanların tunçtan ve değerli taşlardan yontularını yaptırmıştır. Tüm yollar koruyucu anamız Kudüs'e açılmaktadır."

Hükümdar barışa kavuşmuş bir kırılık çevrede korkusuzca dinlenebiliyorsa bu, kendi izlediği siyasetin sonuçları sayesinde olabiliyordu. İbraniler yağmacılardan, çeşitli hiziplerin kanlı çatışmalarından uzakta, güvenlik içinde yaşamının mutluluğu ile tanışıyor ve bu mutluluğa şaşıyorlardı. Anneler çocuklarını bahçelerde ve tarlalarda özgürce oynatıyor, köylüler tarlalarından köşe başında kim saldıracak korkusunu duymadan, şarkılar söyleyerek dönüyorlardı. Şimdiden, halk kendi arasında Süleyman'ın döneminin başka hiç kimseninkine benzemeyeceğini, savaş nedir bilmeyen tüm bir kuşağın geçeceğini mınıldanıyordu. Bu, İsrail üzerinde hükümdarlar saltanat sürdüğünden beri görülmemiş bir mucizeydi.

Süleyman daha fazlasını umuyordu. O, barışı yüzyıllar sürecek biçimde perçinlemek istiyordu.

Başarılı olup olmaması, girişeceği ilk çarpışmanın sonucuna bağlıydı. Ayaklanmış birtakım Bedeviler onarılan hisarların en yenisini olan Megiddo kalesine saldırmaya hazırlanıyorlardı ve karşılaşma orada olacaktı. Hükümdar danışmanlarının söylediklerini dikkate almamış, birliklerine kendisi komuta etmeye karar vermişti. Tasarladığı savunma biçiminin yeterince caydırıcı olup olmadığını öğrenmesi için başka çaresi yoktu.

Sıcak bir güney rüzgârı Süleyman'ın ensesini okşuyordu. Dağların tepeleri sarıya çalan kahverengine dönüyordu. Bir derede yemiyetme çocuklar yüzüyorlardı. Bir köylü, ağzından üzüm salkımları taştan sepetler yüklediği eşeğini pazara götürüyordu.

Fakat savaşa gitme vakti gelmişti.

Süleyman, hükümdarlık muhafız birliğinin tümünü savaşa hazır duruma getirmişti. Bu birliğin çoğunu yabancı paralı askerler oluştururdu. Kudüs'te sadece hükümdarın yokluğunda sarayın güvenliğini korumak üzere yaşlı askerler kalacaktı. Bunların hareketleri

İsraili subayların denetiminde olacaktı. En seçkin birlik doğrudan doğruya hükümdarın komutasında olarak Megiddo'ya gidecekti.

Süleyman kireçtaşı döşeli bir avludan geçerek ahırlara gitti. Avluda on bin litreden fazla su alabilen bir taş sarnıç vardı. Buraya son kez bir ay önce gelmişti. O zamandan beri çalışmaların çok ilerlemiş olduğunu görüyordu. Beşer birime ayrılmış her ahırın bağımsız bir girişi vardı ama, hepsi birden taş bir yola açılıyordu. Bu, hem atların yemlerinin getirilmesi hem de kaldıkları yerin temizlenmesi bakımından kolaylık sağlıyordu. Her hayvan üzerinde bir numara bulunan bir direğe bağlanmıştı. Sütunlar arasında alçıdan melekler vardı. Havalandırma ve aydınlatma çatıdaki ayarlanabilir açıklıklardan sağlanıyordu.

- Bu binaların sorumlusu kim? diye sordu Süleyman.

Kâtip hep yanında taşıdığı kayıt defterine baktı.

- Yeroboam", efendimiz.

Koruma birliğinden iki kişi gidip otuz yaşlarında kızıl saçlı bir adamı getirdiler. Alnında atın tekmesinden kalma bir yara izi vardı. Burnu basık, çenesi köşeli ve gamzeli olan Jeroboam hemen hemen Banaias kadar etkileyici bir atlet görünümündeydi. Ayakların çıplaktı, üzerindeki peştamal, yerdeki kireçtaşı kapaklıkları birbirine tutturmakta kullandığı balçıkla lekelenmişti. Hükümdarına yaklaşırken heyecandan sendeliyordu.

- Nerelisin?

- Efraim Dağlarındanım, efendimiz. Babam öldü. Annem memlekette kaldı.

- Unvanın ne?

- İnşaat müfettişi. Bir tarım birliğinde eğitim gördüm, sonra Kudüs surlarını onaran takımda çalıştım. Sonra beni atlar kapısına istediler. Ben de bildiklerimi söyledim. Dinlediler. İki aydır burada çalışıyorum.

Süleyman adamı şöyle bir tarttı; canlı, sert, hırslı biriydi.

- Efraim ve Levi aşiretlerinden gelen işçilerin başına getiriyorum. Bu ahırları bitirdikten sonra, bana kafanda ne tasarılar var, söyleyeceksin.

Kızıl saçlı çam yarmasının çirkin çehresi koca bir **gülüşle** aydınlandı. Önünde inanılmaz bir yaşam açılıyordu.

Süleyman, duvara görevi yüklenmiş ~~askerlerin~~ yeniledikleri Megiddo kalesinin duvarlarını yakından inceledi. Meslekten birkaç kişinin yardımıyla düzensiz ve kaba tuğlaların yerine derli toplu yontulmuş taşlar yerleştirilmiş ve iyice ayarlanmıştı. Tümüyle sağlam bir görünüm vardı.

Hükümdarın yanı başında bulunan Elihap, Bedevilerin hücumunun geleceği ovayı gözlemliyordu. Başı döndüğü için, şiddetli rüzgâr alan kulenin tepesinde kendini rahat hissetmiyordu. Banai-as, en değerli askerlerini düşmana saldırtmak için hükümdarının buyruğunu bekliyordu.

Siyah saçlarına oturttuğu altın tacı, sağ elindeki asasıyla duran Süleyman bir toz bulutu gördü. Bu, düşmanın gelişini haber veriyordu.

İbraniler yaylanı gerdiler.

- Surlardan çekilin, diye buyurdu Süleyman. Bırakın yaklaşsınlar.

Birliğin komutanı böyle davranmazdı. Ayrıca, hükümdarın savaşçı diye bir ünü de yoktu.

Bedevi atlılar, savaş bağırtılarıyla oklarını hisarın duvarlarına savurdular. İbraniler yanıt vermeyince, sayılarının az olduğu kanısına vardılar.

- Ana kapının kollarını kaldırın! Bu buyruğu veren de Süleyman'dı.

- Efendimiz!

Kumandan daha fazla karşı koyamadı. O kadarını söylemesi bir hükümdara saygısızlıktı. Peki Süleyman neden öyle bir tehlikeyi göze alıyordu? Niçin kendini düşmanın oklarına hedef ediyordu?

Bedeviler zaten savunulmayan kapıyı hiç zorlanmadan açverdiler. Aralarından bazılan, kolay bir utku kazandıkları için sevinç çığlıkları atıyorlardı. Fakat birinci surdan girilen bu yerden sonra

bir ikincisi geliyordu, o ikinci sur daha alçak ve daha genişti. Mazgallarda İbrani okçular göründü ve dar bir yerde sıkışmış, atları deli gibi oraya buraya çifte atan Bedevilerin göğüslerini deldiler.

Saldırganların safında sağ kimse kalmamıştı. Yaralanan tek bir İbrani de yoktu. Süleyman'ın kurduğu tuzak eksiksiz işlemişti. Megiddo'da kazanılan utkunun şarkısı saray ozanlarınca söylenecek, İsrail hükümdarının ünü düşmanlarının yüreğine korku salarak evrene yayılacaktı.

8

Elihap'ın yazdığı rapor kuşkuya yer bırakmıyordu. Geleceğin silahı üç kişilik arabaydı. Bu üç kişiden biri okçu, ikincisi sürücü, üçüncüsü de arkadaşlarını geniş bir kalkanla koruyacak olan sürücü yardımcısı olacaktı. En iyi atlar Mısır'ın haralarında bulunurdu. En iyi arabalar Mısır işliklerinde yapılırdı. Bir Mısır atı yüz elli sıkl¹⁵ ediyordu. Bir Mısır savaş arabası altı yüz sıkl idi. İsrail'in güvenliğini sağlamak için Süleyman'a en az dört bin at ile üç bin araba gerekiyordu.

- Bir papirüs çek önüne, dedi kâtibine.

Elihap yazı masasının üzerini karışık biçimde doldurmuş mühürleri, tabletleri itti, Şeria Irmağı yakınlarındaki bir bataklıkta yetişen bitkileri kullanan bir işliğin yaptığı papirüsü bir kenara bırakıp Aşağı Mısır'ın büyük ticaret kenti Memfis'ten gelen bir tane seçti»

- Elimde daha güzeli yok, efendimiz. Bunu önemli bir yazı için saklıyordum. Belki tahta ya da mumdan bir tablet isterdiniz?

- Yazdıracağım metin bir tablete sığmayacak kadar uzun, Elihap. İnsan Mısır'ın firavununa yazarken nezaket sözlerinde cimrilik etmemeli.

Süleyman kâtibinin bakışlarında derin bir heyecan sezdi. Elihap is karasıyla zamk karasını karıştırıp suda eritti. Güzel bir siyah

15) a) Sıkl 20.000 Fransız Frankı dolaylarında bir gümüş paraydı. (Cb.J.)

b) Sıkl sözcüğü İsrail'in bugünkü para birimini gösteren şekel sözcüğü ile aynı kökten gelir ve İbranilerde yaklaşık 6 gram ağırlığında bir ağırlık ve parayı gösterir, (ç.n.)

mürekkep elde etti. Mektubun altına basacağı hükümdarlık mührünü temizledi.

- Elin titriyor gibi, dedi Süleyman.

- Firavuna yazmak, başarısızlığı daha başından belli bir iş değil mi?

- Gerekli atlan ve arabalan bize yalnız o satabilir. Kuşkusuz, ilk önerimi geri çevirecektir. Umarım, benimki onda da bir öneride bulunma hevesi uyandırır.

- Neden sizin ordunuzu güçlendirmeyi kabul etsin?

- Çünkü benim barış istediğimi biliyor. Ne kadar güçlü olursa olsun, firavun Siamon'un gününde Mısır pek iyi durumda değil. Savaşı geri çevirmek onun çıkanna olmaz mı?

Kâtip başıyla onayladı. Gerçekten de Siamon, kendi gücüne Mısır'ın güneyinde dinsel geleneklerin hâlâ çok canlı olduğu bölgede kendine iyice yer etmiş olan Tebai başrahibinin ortak olacağından ürküyordu. Bu nedenle de başkentini Tanis'e kurmuştu. Tanis"1", Nil Irmağı'nın deltasında, ülkenin kuzeybatı sınırı yakınla-
ndaydı.

- Onun hakkında ne bilirsin? diye sordu Süleyman.

- Kapalı bir adamdır. İşini titizlikle yapar. Kendinden önce aynı mevkide bulunanların çoğu gibi o da durmaksızın çalışır ve üzerinde çalıştığı konuları pek iyi bilir.

- Savaşçı tabiatı var mıdır?

- Bir firavunun şan şeref düşü görmemesi olacak şey mi? Mısır artık Ramses'in günündeki görkeme sahip değil. Siamon herhalde yeniden Asya'yı fethetmeyi düşünüyordur. Fetih yolu İsrail'den geçecektir. Bu nedenle, korkanm mektubunuza gülecektir.

Elihap apaçık konuşmuştu. Süleyman bu içtenliği beğeniyordu.

- Ben de senin gibi düşünüyorum, kâtip, ama olanaksız seve-
rim ben. Bu firavunun adı benimkine öylesine benziyor ki, yazgılarımız karşılaşacaktır. Mademki, "Maat'ın yani dünya düzenini ve gerçekliği bedeninde somutlaştırmış tannçanın sevgili kulu" imiş,

niyetlerimi anlayacaktır. İş başına, Elihap. Başlayalım: "Hükümdar Süleyman'dan kardeşi Mısır firavununa..."

Değerli mektup devlet postasına verileli bir aydan fazla oluyordu. Uykuları gittikçe hafifleyen Süleyman sinirliliğini saklayamıyordu. Başkanlık ettiği oturumları erken bitiriyor, sarayın tapınağında uzun düşüncelere dalıyordu. Biliyordu ki İbraniler Mısır'dan, söylenceye göre geçmişte kölelik durumuna düşürüldükleri o ülkeden nefret ederler. Fakat yine biliyordu ki, gökle yer arasında sağlam bir bağ kuran firavunlar saltanatı, tahtta Tanrısalıktan esinlenen bir varlığın oturduğu olağandışı bir örnektir. Ancak böyle bir gelenegın vârisi halkını bilgelik ve mutluluğun yolunda ilerletebilir. İşte Süleyman da, geçmişteki duygusal tepkilere, kinlere aldırmağsızın İbrani devletini ve onun yönetimini firavunların örneğine göre şekillendirmişti.

Süleyman halkına hıyanet etmediğinden emindi. Yine de Tanrı'dan bir işaret bekliyordu, kendisini yaptığı seçim yani İsrail'in firavunu olma yolunda yaptığı seçim bakımından rahatlatacak bir işaret. Tann'nın yanıtı ona bir akşam bulutlardan süzölüp geldi. Tahtın basamaklarını süpürmekle görevlendirilmiş yaşlı bir adamla karşılaşmıştı. O an Süleyman'ın zihninden bir soru geçti. Bu, düşkün mevkideki hizmetkâra sormak gereğini duyduğu bir soru:

- Sen, Mısır hakkında fikrin nedir senin?

Temizlikçi düşündü.

- Orada oturdum. Babam da. Babamın babası da. Atalanmız. Hepsi aynı şeyi söylerlerdi: Bolluk ülkesi. İnsan orada karnını iyi doyurur, kıtlık çekmez. Orada mutluyduk. Mısır'dan ne kadar nefret edersek onu o kadar da severiz. İsrail'e göre fazlasıyla güçlü bir komşudur. O nedenle de nefret sevgiye ağır basmalıdır. Aptalca bir şey, efendim ama, insan tabiatı böyledir işte. Değıştirenle-yiz ki.

- En yüksek dağ, tırmanması zahmetine en çok değen değil midir? Senin ağzından bilgelik konuştu. Süpürgeni bırak ve yerini

alacak bir delikanlı bul. Saray yaşlı günlerinde seninle meşgul olacaktır.

- Sonunda firavunun yanıtı geldi, diye Elihap haber verdi.

- Oku yanıtı bana, dedi Süleyman.

- Papirüs değil, efendimiz, Banaias'ın getirdiği bir haber. Mısır ordusu Filistinleri yenmiş, Gezer kentini almış ve İsrail sınırına ilerliyormuş.

Süleyman'ın yüzü soldu. Girişimi sadece olumsuz sonuçlanmakla kalmamış, aynı zamanda en korkulacak karşının güçlü tepkisini çekmişti. İsrail'in varlığı tehlikedeydi.

- Bütün askeri birliklerim toplansın, diye buyurdu Davud'un oğlu. Savaşmadan ölmeyeceğiz.

Banaias, İsrail birliklerinin başında hevesle ilerliyordu. Süleyman'ın saygınlığı öylesine büyüktü, kaleleri öyle sağlam bir güvence veriyordu ki, Mısırlıların yenileceğine kesin diye bakıyordu.

Süleyman onun kadar iyimser değildi. Mısır ordusu Bedeviler kadar saf değildi. Öncüleri, iki sur arasında sıkıştırma tuzağına düşse de bu, birliklerin büyük bölümüne uygulanamazdı. Filistinleri Gezer'de yenmekle firavun Siamon ordu yönetimi sanatındaki ustalığını göstermişti. İsrail'i istila etmek birçok kişinin yaşamına mal olacaktı. Fakat asker ve silah sayısı üstünlüğü ondaydı.

Hükümdarlarına ne kadar güvenirlerse güvensinler, İbrani askerleri Mısırlıları karşılarında geniş bir cephe oluşturmuş gördüklerinde ürperdiler. Piyadelerin önünde ikişer atlı onlarca savaş arabası bulunuyordu. Herkes Mısırlı okçuların nasıl keskin nişan alıp düşmanlarını yok ettiklerini bilirdi. Banaias'ın kendisi bile coşkusu- nu biraz yitirmişti.

Süleyman, kâtibi ve ordu komutanının bulundukları kale burcunda sıkıntılı bir sessizlik vardı. Altıya karşı bir askerle savaşmak, saldırganların kale duvarına dayayacakları merdivenleri durup

dinlenmeden itip düşürmek, adamların kaleden içeri girmelerini önlemek zorunda kalacaklardı. Dirençleri ne kadar sürebilirdi?

Bir araba ötekilerden ayrılıp ağır ağır İsrail saflarına doğru ilerledi. Bu hareket alışılmamış bir şeydi. Araba kalenin oldukça uzağında durdu. İçinden yüksek rütbeli bir subay indi ve iyice göstererek kılıcıyla kalkanını yere attı. Sonra çölde yürüyüp sınırın yüz metre kadar ötesinde durdu.

- Efendimiz, bırakın da şunun gırtlığını keseyim. Bunu diyen Banaiaş'tı.

- Burada diyeceğimi bekle.

Hükümdar kalenin kapısını açtırdı. Mısırlı subaya doğru yürüdü. Az sonra iki adam karşı karşıya bulunuyorlardı.

- Tanrılar seni korusun, dedi Mısırlı. Ben firavunun öncü birliğinin şurada gördüğün ordularının başkomutanıyım.

- Tanrı Mısır'ın efendisini kutsasın. Neden ülkemin sınırına bu kadar yaklaşıyorsun?

- Efendi, sen firavuna bir mektup göndermedin mi? Ondan at ve araba istemedin mi?

- Ben bir şey istemiyorum. Dediklerini satın almak istiyorum. Ne fiyat verirse kabulüm.

- Benim efendim senin yüreğinin gizini öğrenmek ister, İsrail'in hükümdarı. Barış mı yoksa savaş mı istiyorsun?

- Bir hükümdar ancak başka bir hükümdarın karşısında içini açar, dedi Süleyman.

Mısırlı general eğildi.

- Gerçek diyorsun. Firavun, eğer istersen, derhal seni kabul edecek.

- Kabul.

İbranilerin ürkmüş ve şaşkın bakışları önünde, hükümdarları Mısırlı komutanın arabasına bindi.

Süleyman tehlikeyi bilmiyor değildi. Firavun onu rehin alırsa, tek ok atmadan İsrail'i eline geçirirdi. Fakat o güne kadar hiçbir Mısır hükümdarı böyle bir şey yapmış değildi. Bu adam Maat'ın, o yalandan, alçaklıktan nefret eden evrensel düzenin oğlu değil miydi?

Çöl rüzgârı Süleyman'ın yüzünü kamçıladi. General atlarını dörtnala sürerken arabayı devirebilecek taş yığınlarından beceriklice sıynlabiliyordu.

Birkaç dakika sonra girişini iki tane mızraklı piyadenin beklediği beyaz bir çadırın önünde durdu. Kendisini getiren adamın daveti üzerine Süleyman firavunun kaldığı yere girdi.

Firavun altın iplikten dokunmuş bir peştamal sarınmıştı, boyunda kırmızı akikten bir gerdanlık vardı. İlerleyerek konuğunu karşıladı.

- Kardeşimi burada kabul etmekten mutluyum, dedi Siamon ateşli bir tutumla. Süleyman'ın bilgeliği şimdiden ünlü.

- Ün çoğu zaman düştür. Kardeşim firavun benimkinden daha soylu bir kökten geliyor. O soy yüzyıllardır bilgelikle beslenmez mi?

Siamon gülümsedi.

- Keşke Tanrı'nın İzniyle soframda hep o besin olsa. Kardeşim bu beyaz Delta şarabını kabul etme onurunu vermez mi bana?

- Bunun ünü öylesine sağlamdır ki, düş olamaz.

İki hükümdar, karşılıklı, sedir ağacından koltuklara oturdular. Konuşunun bardağına şarabı firavunun kendisi koydu. Süleyman, tüm hizmetkârların uzaklaştırılmasının sadece onu onurlandırmak amacını gütmmediğini, bunun aynı zamanda baş başa görüşme isteğinden doğduğunu düşündü.

- İsrail gelişen bir ülke, diye başladı firavun.

- Tanrı'nın isteği böyleymiş, dedi Süleyman. Benim ülkem genç bir ülke. Deneyimi eksik. Önünde örnek olmazsa ne yapar?

- Örnek nedir?

- Mısır'dan iyi örnek olur mu?

- Halbuki, dedi firavun, halklarımız birbirlerini pek beğenmezler.

- İbraniler Mısır'ı aynı tutkuyla hem severler hem de ondan nefret ederler. Terazinin şu ya da bu kefedeki ağır basması onların hükümdarına kalmış bir şeydir. Ben kendi seçimimi yaptım ve bu seçimden dönmeyeceğim.

Siamon doğuştan zarif bir adamdı, yüzü ince, ela gözleri hep canlıydı. Büyük bir fiziksel güce sahip gibi görünmüyordu ama, Süleyman bu görünüşe güvenmedi. Siamon kararsız bir firavun değil, tam bir devlet başkanıydı. İnsanlarla iyi geçinme becerisinin arkasında en ufak bir engelin öfkeyle pekiştireceği çelik gibi bir irade yatıyordu.

- Filistinleri Gezer'de yendim, diye Mısır'ın efendisi durumu anımsattı. Bu, önemli bir utkudur ama her şeyi bitirici bir şey değildir. Filistinler son kişi kalıncaya kadar dövülecek müthiş bir halk. Birçok Mısırlı ölecektir. Ben onların yaşamından sorumluyum. Benden bekledikleri, mutlu yaşamak, savaşta ölmek değil.

İki hükümdar deltanın, Nil Irmağı deltasının beyaz şarabından yudumladılar. İnsanın damağında doyulmaz bir tat bırakıyordu. Süleyman karşısındakinin izlediği yolu sezmeye başlamıştı.

- İsrail hükümdarının mektubu pek şaşırtıcı, diye sürdürdü firavun konuşmasını. Neden kardeşim bu kadar çok araba ve at edinmek ister? Mısır'a karşı savaştan başka nedeni ne olabilir bunun?

- İşte asıl bundan kaçınmak için, diye düzeltti Süleyman. İsrail tehlikede. Ordusu güçlü olursa, komşulan savaşı değil banşı düşünürler.

- Tam Mısırlı görüşü, kardeşim. Şanlı atalarım da başka türlü düşünmezlermiş. Filistinlere karşı yaptığım gösterinin örnek olmaktan başka bir değeri yoktu. Birliklerimi düşmanın üzerine saldırtayım mı, yoksa bu kadarla kalayım mı?

- Size yardım etmemi ister miydiniz? diye ciddiyetle sordu Süleyman.

Sorusunun gülünç bir şey olduğunu hesaba katmıştı. Nezaket sınırlarını aşıyordu. Firavunun yanıtı içtenliğine bağlıydı.

Siamon kadehlere yeniden şarap koydu.

- Evet, kardeşim. Bana senin yardımın gerekli. Şayet Mısır ve İsrail bir anlaşma yaparsa, ölüm de sefalet de gerileyecektir. Filistinler kısıpaca alınacaklar ve silahları bırakacaklardır. Kuzeyin tatlı rüzgârının estiği yere kadar banş egemen olacaktır.

Firavunun önerisini kabullenmek, İsrail'in dış politikasını değiştirmek, İbranileri o imrendikleri ve nefret ettikleri komşuyu dost

diye tanımaya zorlamak demekti. Mısırlılar İbranilerin koruyucusu olacaktı.

Süleyman tahtını tehlikeye atıyordu.

Mısır'ın hükümdarı bir şey demeden yanıt bekliyordu.

- Durum öylesine yalın değil, diye İsrail hükümdarı yargısını ileri sürdü. Benim ülkem, atlarla, arabalarla bile, Mısır'ın gücüne sahip olamaz. Kardeşimin önerdiği değişiklik öyle bir sarsıntı yaratır ki...

Siamon dikkatle Süleyman'ı süzdü.

- Elbette, İsrail'in hükümdarı Mısır'ın firavunundan güvence bekler.

- Elbette, diye yanıtladı Süleyman. Yoksa İsrail'in hükümdarı safillik etmiş olur ve firavun onu hor görür.

- Gerçeklik en başta gelen güvence değil midir? İsrail güven içinde yaşamak istiyor, Mısır da öyle. Libya'dan bir saldırı gelmesinden korkuyoruz. Bugün olmazsa yarın o çakallar üstümüze çullanacaktır. Asya sınırlarımızı da korumamız gerekiyor. En iyi diye seçtiğim siyaseti İsrail'i karşıma alarak gerçekleştiremem ben. Bu açıklamalar yeter mi?

- Tanrı firavundan razı olsun ama...

- Ama Süleyman'ı tatmin etmek için daha fazlası gerekiyor! diye firavun parladı. Zorlayacak durumda mı ki o?

Süleyman gözlerini firavunun bakışlarından çekmeden duruyordu.

- Bunu bilmek kardeşime düşer, dedi sesini yükseltmeden.

- Barışı istiyorum, diye firavun kesin konuştu. Kuvvetle isterim ki barışı birlikte kuralım. Kardeşim istediği güvenceyi elde edecektir.

9.

Süleyman şafaktan az önce sarayından çıktı. O sabah günlük törenlere aldırılmayacaktı, teşiifatçı başı duruma uyacaktı. Hükümdarın oradan uzakta bir yerde düşünmesi gerekiyordu.

Beyaz bir gömlek giymiş olan Süleyman, arabasını kendi kullanıyordu. Etam"17" yönünde gidiyordu. O uzak yerde büyük bahçeli bir yazlık köşk, çevresindeki koruda da bir şifalı su kaynağı vardı.

Bu mevsimde yazlıkta kimse yoktu. Süleyman oraya vardığında güneş yeni doğuyordu. Arabadan inip pınarı tepeden gören ince uzun kayalık yolun ucuna kadar ilerledi. Köylülerin orada eskiden kurban kestikleri biliniyordu. Hükümdar, atalarının yaptıklarını yineleyerek otlar toplayıp bir demet yaptı ve göğe doğru kaldırdı. Böylece Tanrı'nın kendi yarattığı doğanın elle tutulmaz rayıhasını kabul edeceğini umuyordu.

Su kaynaktan neredeyse öfkeyle fışkırıyor, güneşin ışınlarında gümüş gibi damlacıklar pırıldıyordu. Onlardan birini gözleriyle izlerken Süleyman, Tanrı'nın sesini duydu. "Sana, diyordu bu ses, benim kutsal dağımda bir tapınak yapmanı buyuruyorum. Yapıtını bilgelik yaratacaktır. Ben dünyayı yaratırken yanı başımda olan bilgelik senin de yanı başında bulunacak. Yeryüzünde yaşayanların üzerinden gittikleri doğru yolları o, yalnızca o çizmiştir."

Süleyman lalasının ona birçok kez anlattığı efsaneyi anımsadı. Zamanın başlangıcında gökyüzü açılmış, oradan bir taş çıkıp denize

düşmüş. O katı yüzey üzerinde yerküre oluşmuş. Tanrı ipini boşluğa germiş, düzeç aygıtıyla da kaosu yapmış. Dünyaların mimarı böylece ışıkla karanlığı birbirinden ayırmış.

Bir tapınak yapmak... Süleyman'a biçilmiş görev belli olmaya başlamıştı. Yıllardan beri içinde duyduğu çağrı, meğer Tann'ya adanacak o yapı ile ilgiliymiş. Büyük bir hükümdar olmak için büyük bir yapı kurucu olması gerekiyormuş. Süleyman firavun Cezer'in o ünlü basamaklı piramidini düşündü. O, çok büyük bir yapıyeri açarak ülkesini bir daha bölünmemek üzere birleştirmişti. İsrail'in de bir tapınağa gereksinimi vardı. Saltanatın güneşi olacak kutsal bir konuta.

Sevinçten başı dönmüştü. Arabasına koştu ve Kudüs'e dönmek üzere yeniden yola koyuldu.

Hükümdarın özel koruma birliğini oluşturan askerler uyarı durumuna geçirilmişti. Kimse Süleyman'ın nereye gittiğini bilmiyordu. Mabeyinci, ortadan kaybolduğunu saklamaya çalışmışsa da becerememişti. İçinde bulunulan durum, utanılacak bir şeydi.

Sarayın önündeki ufak alanda din adamları ve saray erkânı toplanmışlar açıklama bekliyorlardı. Bazıları açıkça hükümdarın aklına estiği gibi davranan uçarının bir olduğunu, sorumsuzca davrandığını söylemekten çekinmiyordu.

Süleyman beyaz giysisinin içinde pırıl pırıl ortaya çıkınca konuşmalar kesildi. Uyrukları, şaşkınlık içinde gözlerini hükümdara dikerek sustular. Hepsi bu gizlin açıklanmasını bekliyordu.

Elihap, sağ elinde bir papirüs tomarıyla kalabalığı yardı ve hükümdara doğru yürüdü. Eğilerek elindeki değerli şeyi sundu.

- İşte, lalanız Natan peygamberin size vermemi istediği şey, dedi.

- Neden bu anı seçtin?

- Natan'a Tanrı esini gelmişti. Davud'un vasiyeti size saraydan erken saatte çıkıp arabanızla güneş giysisinizin lekesizliğini pırıldatırken

yalnız döndüğünüz gün verilecekti. Natan peygamberin sözü böyledir.

Elihap'ın söyledikleri orada bulunanlara korku salmıştı. Artık Süleyman'a âdemoğlu gözüyle bakılamazdı. Yüceliklerden inen buyruğu bu dünyada yerine getirmek üzere insan görünümüne bürünmüş o meleklerden biri miydi acaba?

Süleyman, Davud'un konutuna girdiğinde saygınlığının çok büyük olduğunu ve artık kimsenin onun yetkesine karşı koymayacağını henüz bilmiyordu.

Papirüsü taht odasının taşlarına yaydı. Yazı, gerçekten babasının yazısıydı.

"Gösterişsiz bir sarayda oturuyorum, diyordu Davud, Tann'nın sandığı da basit bir çadıra yerleştirilmiş. Tek Tanrı için soylu bir konut yapmak istedim. Fakat Natan peygamber bu isteğime her zaman şiddetle karşı çıktı. Tasarımı uygulamaya kalksaymışım Tanrı beni çarparmış. Bundan ötürü de, saltanatım sırasında Tanrı konuttan konuta geçmekle yetindi. Bu arada ben kan döküyordum. Fakat böylelikle geleceği hazırlamış oldum. Sarayın mahzenlerinde çok büyük bir hazine gizlidir. Bu hazine gönlümün istediği, fakat hiçbir zaman göremeyeceğim tapınağın oğlum Süleyman tarafından yapılmasında kullanılacaktır. Yapı malzemesi, altın, bronz ve demir külçeleri biriktirdim. Yapılacak tapınağın yerinde bir sunak diktirdim. Toprağını satın aldım. Toprak şimdi hükümdarlığın mülküdür. Oğlum, bu satırları okuyunca sana miras kalan göreve layık olduğunu göster. İşte artık sırrımı biliyorsun."

Süleyman kâtibini çağırttı.

- Bu metin eksik, dedi. Bunun sözlü bir eki olacak. Onu yalnızca sen almış olabilirsin.

- Doğru, efendimiz. Bundan ötürüdür ki, ben saraydan uzaklaşmıştım. Sizin nasıl bir hükümdar olacağınızı görmek istiyordum.

- Bu sözlerinle nasıl bir saygısızlık ettiğinin farkında mısınız?

- Elbette, efendimiz. Siz başka türlü davranır mıydınız?

Süleyman Mısırlıyı elinde oynatamıyordu ama, adamda bir zaf görmediği için, dürüst bir adam olduğu için onu takdir ediyordu. Natan peygamber ona güvenmekle ve genç bir hükümdarın niyetlerini ona açtırmakla yanılmamıştı.

- Tapınağa temel taşı olacak sunak nerededir?

- Size karşı gelecek birçok kimse çıkacaktır önünüze. Şimdi de peygamberliğe girişme sırası Elihap'daydı. Düşündüğünüz gibi bir yapı yapmak, İsrail'in ruhuna derinden işlemiş göçebelik alışkanlıklarına karşı bir şeydir.

- Doğru, diye Süleyman kabullenmek zorunda kaldı. Fakat babam bana bir görev vermiş. Onu yerine getireceğim. Bu ülkeye bir tapınak gerekli. Tapınakların en görkemlisi gerekiyor.

- Sunak, Kudüs kayasının üzerinde, dağın kuzey doruğundadır, efendimiz. Yıllardır girilmesi yasak ve zaten kendisini en yakınındaki evlerden ayıran hendek nedeniyle hemen hemen erişilemez bir yer.

- Eski tahıl dövme yeri. Nuh'un kurban kestiği, Yakub'un yeryüzünü gökyüzüne bağlayan merdiveni gördüğü yer. Orası, değil mi, Elihap?

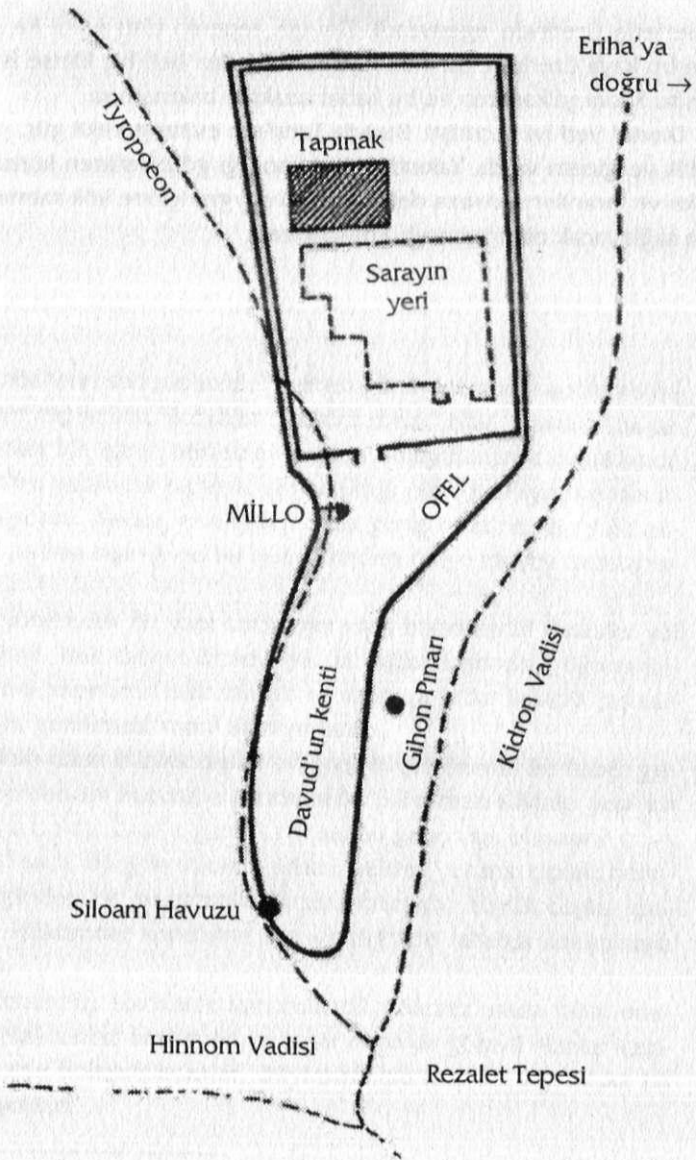
- Evet, efendimiz. Natan, çevresinde dünyanın oluştuğu ilk taşın o kaya olduğuna inanmıştı. Ortasından fışkıran kaynak güneşe ulaşır ve yeryüzüne yağmur olarak inermiş. Sizin yağdırdığınız yağmur.

- İlk taş... Mısırlılar da ilk taşa sahip değil mi? Helyopolis'te hani?

- Ne kadar kutsal yer varsa, dünyanın da o kadar merkezi var. Sizin halkınızinkini ortaya çıkarmak size düşüyor.

Süleyman Davud'un sarayından çıktı. İki askerin köprü niyetine geldikleri iplerden yürüyerek uçurumu aşıp günün geri kalan bölümünü güneş batıncaya kadar üzerine tapınağını kuracağı görkemli kayanın üzerinde geçirdi.

Kudüs Dağı'nın tepesinden ülkesinin başkentine baktı. Kuzeyde Samiriye ve Galile, doğuda Şeria Irmağı, Ölü Deniz ve çöl vardı. Güneyde Yahudiye görülüyor, batıdaki ovalar Akdeniz'e dayanıyordu. Süleyman, işte bu toprakların, bu ırmağın birleştirdiği o



aşiretlerin üzerinde egemendi. Davud, tepenin tüm enini kaplayan bu kaya üzerinde bir sunak yaptırdığından beri hiç kimse İsrail'e bu kadar yüksekten ve bu kadar uzaktan bakmamıştı.

Davud yeri iyi seçmişti. Burada Tanrı'nın evine gerekli güç, güzellik ve gizem vardı. Yakında Ahid Sandığı göçebelikten kurtulacaktı ve İbraniler sonsuza dek Tann'nın sevgisi içinde kök salmalarını sağlayacak olan tapınağı göreceklerdi.

Sonbaharın sonşabatının"18ertesi günü önceden saptanmamış birtakım toplantılar, kabuller birbirini izledi. Hâlâ firavuna inanan ve ondan bir işaret beklemekte olan Süleyman'ın canı sıkındı. Davud'un yapılacak tapınak için bıraktığı planı inceliyor ve kusurlu buluyordu. Babası, eskilerden daha geniş fakat herhangi bir mimarlık pırlıtısı taşımayan bir dua yerinden öteye bir şey tasarlamamıştı.

İşi yönetecek bir yapı ustası nereden bulmalıydı? İbraniler yol döşemeyi, kale duvarı örmeyi ya da sağlamlaştırmayı öğrenmişlerdi ama, tapınakta kullanılacak ve sonsuza kadar kalacak taşların bir araya getirilmesi sırnı bilmiyorlardı.

Hükümdarın düşüncelerini bölecek kadar önemli bir haber getiren Yeroboam huzuruna alındığında, Süleyman silkinip yeni bir coşkuyla doldu. İsrail'e gerekli mimar bu genç usta olmasın?

Kızıl saçlı, düzgün vücutlu adam, belden yukarısı çıplak, belinde meşinden bir peştamalla huzura çıkmıştı, büyük coşku içindeydi. Hükümdar kendisine söz verdiğinde rahatça konuşmaya başladı.

- Efendimiz, ahırlarınız tamamlandı! Atlarınız orada rahat edecektir. Hayvanları beslemek ve tımar etmekle görevli olanlar içeride rahatça dolaşabilecekler. Böylesine eksiksiz bir şey başka bir yerde yoktur!

(18) Musevilikte cuma akşamı güneşin batışından cumartesi akşamı güneşin batışına kadar geçen ve İş yapmaksızın duaya ayrılan süre, cumartesi tatili, (ç.n.)

- Yaptığınla öğünebilirsin, Yeroboam.

- Hükümdarım, başka tasarılarım da var! Yeter sayıda işçi verilirse emrime, onları da yapacağım.

- Seni dinliyorum, dedi Süleyman.

Yeroboam Kudüs'ün bir tapınağa sahip olmasını mı istiyordu acaba? Ülkenin geleceğini mi görmüştü? Şayet öyleyse, hükümdarın yanında çalışacak yapı ustası hemen o olurdu.

- İsrail hükümdarının yeni sarayını yapmak istiyorum, dedi güvenle Yeroboam. Halk arasında Davud'un evinin Süleyman'a layık olmadığı söyleniyor. Tuğla ve tahta kullanacağım, birkaç katlı olacak, çok büyük de bir taraça. Sonra...

- Sence yapılacak ilk yapı o mu?

- Elbette, efendimiz!

- Daha ivedi bir şey yok mu?

- Elbette yok!

- İyi düşün bir, Yeroboam.

Çamyarması dudaklarını kısmış, bakışlarında bir tedirginlik, Süleyman'ın hoşuna gidecek yanıtı bulmaya çalışıyor ama bir şey bulamıyordu. Hükümdar acele etmedi ama, karşısındakinin ruhunda okuduğu şeye bakıp, yaptığından fazlasını adama yüklemekten vazgeçti.

- Bırak o saray tasarısını, Yeroboam. Yakında büyük ahırlar gerekecek. Kudüs için bir arsa seç, planlar hazırla, yapıyerini düzenle. Mabeyincinin buyruğu altında çalışacaksın.

Yeroboam, canı sıkılmış olarak çekilmek zorunda kaldı. O kabul odasından çıkar çıkmaz mabeyinci içeri girdi, o da çıkan adam kadar allak bullaktı.

- Efendimiz başımıza bir felaket gelecek!

- Nedenmiş o?

- Kâtibiniz Elihap sarayın bakımı için bana verilmesi gereken pek çok katkı parasını zimmetine geçirmiş. Herkese örnek olacak biçimde cezalandırılmasını istiyorum.

- Bu durumda hükümdarı cezalandırmak gerekir. Çünkü Elihap benim buyruğum üzerine hareket etti.

Mabeyinci şaşırılmıştı, iki adım geri çekildi.

- Beni bağışlayınız, efendimiz... Bilmiyordum... Ama, nasıl bilebilirdim ki?..

- Bu işe daha erken el atmanı bekliyordum. Bu durum gösteriyor ki, hesaplarını pek sık denetlemiyorsun. Kafanı işlet. Elihap'ın bir kenara koyduğu para tapınağın yapımına harcanacak. Sarayın şanına dokunmadan giderleri en aza indirilecek.

Mabeyinci başına kötü bir şey gelmediği için fazlasıyla sevinek odasına seğırtti. Çıkarken eski kohenbaşı ile karşılaştı. Abiathar, Süleyman tarafından acele kabul edilmek istiyordu.

Davud tarafından atanmış olan Abiathar, Kudüs İsrail'in başkenti olmadan önce kutsal yerlerin en ünlüsü olan Şilo'da oturmuş ünlü bir din adamları ailesinin yaşayan son üyesiydi. Davud'un yandaşlarının tümü Saül tarafından kılıçtan geçirildiğinde kaçıp kurtulabilmişti. Ahid Sandığı'nı ve kohenbaşının tören giysilerini kurtaran oydu.

İhtiyarın orada olduğunu öğrenen Süleyman karşılamaya çıktı ve koluna girerek üstü kapalı taraçalardan birine götürdü. Abiathar zorlukla yürüyordu.

- Sen genç bir adamsın, Süleyman, bense hemen hemen ölmüşüm.

- Sen babamın dostuydun, dedi hükümdar, onun sıkıntılarını paylaştın. Tanrı seni kutsar.

- Ben geleneğin bekçisiyim, Süleyman. Köşemden aynlıp ortaya çıktım, bu, seni uyarmak içindir. Baban hiçbir zaman bir tapınak yaptırmak istemedi. O bina kutsallığa bir saygısızlık olur. Sandık, Kudüs'e hapsedilmemeli, taşrada, oradan oraya taşınmalı. Geleneği bozma. Sayıları git gide artan yabancıları kentten kov. Şu Mısırlı Elihap'tan kurtul. O adam yanlış öğütler veren biri.

- Bir tapınak yapılması din adamlarını rahatsız mı edecek?

İhtiyar Abiathar sırtını güneşe verip taraçanın kenarına ilişti.

- Din adamları bunu kabul etmeyecek, bundan emin ol! Baban onları yirmi dört sınıfa ayırmıştı. Bu adamlar kutsal hizmeti aralarında bölüşmüşlerdir. Bir tapınak onları bulundukları taşra kentlerinden ayrılıp yeniden Kudüs'te bir araya toplanmaya zorlayacaktır.

Hiçbir şey değişmemelidir. İsrail'in gücü, geçmiştir. Onu yok etmek demek, Tanrısal istence karşı çıkmak demektir.

Süleyman Kudüs'e tepeden bakan kayayı seyrediyordu.

- Sen, Abiathar, o istencin ne olduğunu biliyor musun?

- Kâhinleri konuşturmasını bilirim!

- Bu, sende gördüğüm yanlışlardan biri. Bir kohenbaşı, büyü ile değil, dinin kurallarıyla uğraşmalıdır. Senin yerine geçen Sadık böyle densizlikler yapmıyor.

Abiathar melikin sesindeki sertlikten şaşırmişti.

- Dahası var, dedi Süleyman. Biliyorum ki, düşmanım Adonias'ı destekledin. Adamın idamına üzülüyorum ama, zorunluydu.

Yaşlı adam sendeliyordu. Düşmesin diye tuttu Süleyman.

- Sen ölümü hak ettin, Abiathar. İlerlemiş yaşına bakıp seni bir köye göndermekle yetiniyorum. Kudüs'ün kuzeyindeki o köyden hiç çıkmayacaksın. Sözümü dinlemezsen, benden acıma bekleme.

Eski kohenbaşı yerinden kalktı, bu kez yardım gerekmemişti.

Şaşırmış çocuk gözleriyle karşısındaki hükümdara bakıyordu. Parıldayan gençliğiyle o hükümdar dünün dünyasını süpürüyor, hiçe indiriyordu, o dünyayı ateşe atsaydı böylesine yok edemezdi. Ne var ki, hiçbir saldırganlığa da kapılmamıştı. Gülen yüzündeki dinginlik bozulmamıştı. Sanki sonbaharın solgun renklerini anlatan bir şarkı söylemiş gibiydi.

- Ardılım Sadık? O hükümdarını yolunu şaşırdığına inandırmadı mı?

- Sadık da yaşlı bir adam. Sakınarak davranıyor. Taç giydirdiği hükümdara karşı çıksaydı, Tanrı onu nasıl yargıladı? Din adamlarının önemi yok. Halkını ışığa götürecek olan hükümdardır. Sen babandan bunu öğrenmedin mi?

Abiathar başını eğdi.

Süleyman adamın tараçadan ayrılışına baktı. İhtiyarı bir daha görmeyeceğini biliyordu.

Firavun Siamon, Tanis tapınağının kutsallar kutsalı denilen dua yerinde Tanrısal gücü uyandırdıktan sonra düşünceleriyle baş başa kalmıştı. Bugün çok önemli bir karara varacaktı ve kararında olsa olsa Mısır hükümdarından başka kimsenin giremeyeceği bu yerde saklı olan ışık ona esin verebilirdi.

Önünde pabuççusu olduğu halde üstü açık büyük avluyu geçti. Gökyüzü bulutlu, hava Akdeniz'den gelen kokularla doluydu. Siamon saraydan tapınağa bir arabayla gitti. İçinden kıyılarında ağaçlar, bahçeler sıralanmış birçok kanal geçen Tanis'in güzelliğine bir kez daha hayran oluyordu. Mimarlar kuzeydeki bu kenti yaparken görkemli Tebaiden esinlenmişlerdi. Kent zengin villalarla süslüydü, orada oturmak insana tat verirdi.

Firavun kurul odasına girdiğinde Amon kültünün başrahibi, törencibaşı ve başkomutan ayağa kalkarak Mısır'ın efendisini selamladılar. Siamon yaldızlı tahtadan yapılmış bir tahta oturdu.

- Dostlarım, diye başladı. Güvenilir kaynaktan öğrendiğime göre, Süleyman Kudüs kayası üzerinde çok büyük bir tapınak yaptırmaya karar vermiş.

- Saçma, dedi başrahip, İsrail fakir ülke değil ama, öyle bir tasarıyı gerçekleştirecek kadar serveti de yok.

- Yanılıyorsun. Davud harcanacakları biriktirmiş. Oğlu da kullanacak.

- Bu bize öykünme isteği neden? İbraniler göçebe adamlardır. Bunu söyleyen törencibaşıydı. Tanrı'larını barındırmak için büyük tapınak gerekmez ki onlara.

- Süleyman anlamış ki, İsrail'i büyük bir devlet konumuna getirmek için yapılar yapması gerekiyor, diye firavun sorunu açıkladı. Onu destekleyeceğiz.

General çekimserliğini saklamadı.

- Adama arabalar, atlar satmamız efendimizin cömertliğinden oldu. Neden daha fazla yardım edilsin?

- Barışı pekiştirmesi için, diye yanıtladı Siamon. Kudüs tapınağı savaşlardan kaçınılmasını sağlayacaktır. İsrail'in başındaki adam tüm çabalarını ona yöneltirse, ülkelerimiz kutsallık yoluyla iletişim kurar. Fakat Süleyman kurnaz olduğu kadar ihtiyatlıdır da. İyi niyetimizin bir kanıtı olmazsa dostluk anlaşmasına yanaşmaz.

- Ne gibi bir kanıt, efendimiz? Soruyu soran başrahipti.

- Süleyman geleneklerimize yabancı değildir. Bilir ki, bir barış anlaşmasını sadece bir evlenme mühürler.

Siamon'un düşüncesini açtığı üç kişinin üçü de afflamıştı. Firavunun dokundurduğu olacak şey değildi.

- Firavun herhalde... Kızını bir İbraniye vermeyi düşünmüyor, değil mi?

- Bizim de savaştan onun kadar nefret ettiğimize Süleyman'ı inandırmanın tek yolu bu. Ben de sizin kadar bilirim, bugüne kadar hiçbir firavun kızının bir yabancıya gitmediğini. Fakat aklımızı başımıza toplayalım. Mısır zayıflıyor. Birden çok çatışmanın ağırlığını çekemez. İsrail'le yapacağımız bir anlaşma kuzeydoğumuzu güven altına alır. O zaman kendimizi batı sınırımızın korunmasına verebiliriz.

Firavunun çözümlemesi doğrudu. General karşılık olarak öne sürecektir bir kanıt bulamadı.

- İsrail'in büyük bir tapınak yapmak için gerekli ne taşı vardır ne altını. Firavun ona bunları sağlayacak mı? Soruyu soran tören-cibaşıydı.

- Böyle bir şey hata olur. Süleyman'ı Mısır'a fazla bağımlı kılar. Kendisi bunu kabul etmez. Dolambaçlı yoldan hareket edeceğiz. Süleyman Sur ülkesi hükümdarına başvurmak zorunda kalacak.

- O da bizim isteyeceğimiz hiçbir şeyi geri çeviremez, diye general tasarımı kabullendiğini belirtti.

- İsrail, göçebe saldırılarına karşı bizim için güvenilir bir bağdaşıktan başka, bir de önemli bir alışveriş ortağı olacaktır. Bugün denetimi elimizde bulunmayan önemli ticaret yollarına çıkmamıza izin verecektir.

Yakından inceleyince, Süleyman'la hısımlık olmanın yarardan başka bir şey getirmeyeceği görülüyordu. Yine de firavun hâlâ tasalıydı.

- Bir engel mi var? diye başrahip sordu.

- Çok büyük bir engel, dedi Siamon. Süleyman'ın o tapınağına saklayacağı gizleri bilmek zorundayız.

- Bunun için bir Mısırlının onları Tanrısı'nın dinine geçmeyi kabul etmesi gerekir. Öneriyi uygun bulmadığını bu sözlerle belirten törencibaşıydı. Böyle bir şeyi isteyemezsiniz, efendim.

- Öyle bir günah işlemeyeceğim, diye firavun söz verdi. Süleyman'a gerekli başka tür bir yapı malzemesi vardır. İnsan malzemesi. Onun tapınağını kurabilecek yapı ustası. Tanrı'nın tapınağını dizecek mimar bir Mısırlı olacak.

Tanis tapınağının Yaşam Evi'nde o gün alışılmışın dışında bir koşuşma vardı. Genellikle burada sessizlik, okuma ve düşünceye dalma egemendi. Gelenler hiyeroglif yazısı öğrenmekte olanlar ve ayin duası besteleyenlerdi. Mimarlar, yontu ustaları, tabipler, yüksek yöneticiler de mesleklerini öğrenmek için Yaşam Evi'nin işliklerinde az çok bir süre geçirirlerdi.

Eskilerin, bilgeliğin kuşaktan kuşağa geçirildiği bu yerde sürekli kalan ve kendisine buranın kutsal sırlarının açılmış olduğu kimselerin sayısı azdı. O insanların gözünde dış dünyanın hemen hiç değeri yoktu. Onlar yaşamlarını kutsal olana adamaya ve artık insan sorunlarıyla ilgilenmemeye karar vermişlerdi. Bu nedenle Mısır'ın efendisi firavunu akşam saatinde karşılarında görünce şaşırıyorlardı.

Hükümdar Yaşam Evi'ni yöneten bilgenin öğrencisi olmuştu. Bilge eski öğrencisini sütunlu, çepeçevre taş peykeli bir yere aldı. İçeride on kadar mürit oturmuştu.

- Bu toplantıyı istedim, dedi firavun, çünkü size bir şey danışmam gerek. İsrail büyük bir devlet oldu. Sıradışı bir hükümdar olan Süleyman tarafından yönetiliyor. Süleyman İsrail'in Tanrısı'nın onuruna bir tapınak yaptırmak istiyor. İbrani mimarlardan hiçbirini bunu yapamaz.

- Ne önemi var ki, dedi müritlerden biri, nasıl olsa İsrail bizim düşmanımız.

- Düşmanımızdı, diye firavun düzeltti. Süleyman aramızdaki düşmanlığa son vermek istiyor.

- İbranilerden sakının. Bu öğüdünü veren bir başka müritti. Sinsidirler.

- Süleyman banş istiyor. Ona yardım edelim.

- Ne yolla yardım?

- Ona Tanrı'sının tapınağını yapabilecek bir mimar yollayarak, diye yanıt verdi firavun.

- Olacak şey değil. Bizim sırlarımız Mısır'dan dışarı çıkarılamaz!

- Hiçbir sır verilmeyecek, diye Siamon kesin konuştu. O sırlar yapının içinde gömülü kalacak. Biçim, Süleyman'ın istediği gibi olacak.

Yaşam Evi'nin başkanı doğrudan firavuna sordu:

- Madem ki kararınızı verdiniz, efendimiz, aramızdan kimi seçtiniz?

Heyecanını göstermemeye alışık olan Siamon soluğunu tutmakta zorlandı.

- Horus'un oğlu Horemheb'i.

Bakışlar otuz yaşlarında, geniş alınlı, kaslarının güçlü olduğu belli bir adama çevrildi. On iki yaşlarında çıraklığa girmiş, yeniyetmelik çağını Karnak yapıyerinde geçirmişti. Üç yıl önce yapı ustası olmuş, mimarların en büyüğü İmhotep'in Yaşam Evi'nin belgelğinde saklanan kitaplarını çalışarak sanatını ilerletme yolunu seçmişti.

Horemheb kolay açılan, konuşkan biri değildi. Hiçbir yorum yapmadı.

- Senden istediğim özverinin ne kadar ağır bir şey olduğunu biliyorum, dedi Siamon. Mısır'dan ayrılmak, istediği kadar bilge kişi olsun, aramızdan pek azının kaldırabileceği şeydir. Kararımı bir haksızlık diye görüyorsan, kabul etme.

Horemheb firavunun önünde eğildi.

Yaşam Evi başkanı ayağa kalkmıştı.

- Hükümdarla ben bu karara varmadan önce uzun uzun konuştuk. Ola ki yanılıyoruzdur. Belki Süleyman ve İbraniler savaş heveslerini gizliyorlardır. Fakat Kudüs'teki şu tapınağı yapmayı başırırsa, atalarımızın bilgeliği başka bir ulusa geçmiş olacaktır. O ulus da onu gelecek kuşaklara aktaracaktır. Bütün bu iş tek bir adamın omuzlarına dayanacak. Düşünsün ve hazırlansın. Onu yalnız bırakalım.

Siamon kurul odasından en son çıktı. Hiç kıpırdamadan duran Horemheb'e döndü.

- Bu akşam, Memfis'e hareket ediyoruz.

Bulutsuz gecede firavun Keops'un büyük piramidi, beyaz kireç taşından etekleri, karanlıklarda parıldayan koca bir dağ gibi görünüyordu.

Siamon ile yapı ustası yüksek tapınağın sessiz yollarını geçtikten sonra içeriye girdiler. Horemheb, hiçbir yapı ustasının bir eşini ortaya koyamayacağı bu görkemli piramidin planlarını bilirdi. Firavun, yer altındaki salona inip yüzyıllarca önce oraya konulmuş olan dinsel tören eşyasını almasını emretti.

Yapı ustası çömeldi ve ta yerin içine kadar inen granitten dar dehlize süzüldü.

Yanında değerli armağanla yukarıya döndüğünde firavun onu kucakladı.

- Bundan sonra, dedi, adın Hiram olacak.

Firavun Siamon'un kızı Nagsara'nın korkudan ödü patlıyordu. On yedi yaşındaydı ve Mısır'dan hiç dışarı çıkmamıştı. Yalnız Mısır'dan değil, dış dünyanın kötü gerçekliklerinden uzakta, el üstünde tutulduğu o hükümdarlık sarayından da hiç ayrılmamıştı. Tahta çıkacak bir prenses olmadığı için toplumun yüksek katlarındaki kızlara verilen kültürü almıştı. Yani şiir, dans, müzik öğrenmiş, tanrıça Hathor'un kültü çerçevesindeki törenlere, tapınaktaki ayinlere katılmış, kırdı ve Nil üzerinde geziler yapmış, görkemli şölenlerde bulunmuştu. Karar verdiğinde âşık olduğu adamla evlenecek, ona biri oğlan, biri kız iki çocuk verecekti. Sonra mutlu günler mutlu günleri izleyecek, mevsimler güneş tanrının koruması altında dönüp duracaktı.

Babası son derece resmi biçimde onu saraya çağırdığında genç prensesin mutluluk düşleri birden son bulmuştu. Yanında danışmanları da bulunan babası kararını bildirmişti. Mısır'ın çıkarlarına hizmet etmek üzere Nagsara, Kudüs'e gidecek, orada Süleyman'ın karısı olacaktı ve böylelikle bir barış ve dostluk çağı açacak anlaşmayı mühürlemiş olacaktı.

Allak bullak durumdaki genç kız, böyle bir uygulamanın geleceklere ters düştüğünü ve kendisinin bir yabancıya verilen ilk firavun kızı olduğunu anımsatacak gücü bile bulamadı.

Nagsara bütün bir gün ağladı. Kendini sarayın tepesinden aşağı atmayı düşündü. Fakat kendini öldürme idam mahkûmlarının yazgısıydı. Hiçbir insanın kendini öldürmeye hakkı yoktu. Bu işi yapan, ruhunu yok ederdi ve ahretin kapılarından geçemezdi.

Hareket gününe kadar Nagsara, kış sabahları Tanis'in sokaklarını kaplayan sis gibi bir pus içindeydi. Ne var ki, güneş çıkınca sis ortadan yok olurdu, fakat firavun kızının yüreği, buzlu geceye hapsolmuş, ışığın yolunu yitirmişti.

Her zaman o kadar şen olan kızın yüzü üzgün ve yorgundu. Yavaş yavaş gücünü yitiriyordu, yüzüne düzgünler sürmelerine, sırtına giysiler geçirmelerine sesini çıkarmamıştı. Saçlarını yapan kadın ağlıyordu. Elbette Nagsara'nın henüz çocukluktan çıkmamış çehresini güzelleştirmiş ama, neşelendirememişti. Yasemin kokusu sürülmüş örgülü perukası bir sanat yapıtıydı. Prensesin kara gözleri, kırmızıyla belirginleştirilmiş dudakları, turuncu bir allık dokundurulmuş yanakları, uzun kirpikleri kendisine büyük bir çekicilik veriyordu. İyi de, cezaların en ağırına çarptırılmış, sürgüne gönderilen bir mahkûmu çekici kılmanın ne yararı vardı?

Tanis'ten çıktığından beri gözlerini açmayan Nagsara bu yalancı uykunun kendisini tanrıların âlemine götüreceğini umuyordu. Gözlerini yeniden açtığı anda, kendini süslü atların çektiği arabasının yol aldığı bazalt döşeli Kudüs yolunda buldu. Arkasından gelen bir dizi araba Süleyman'a sunulacak armağanları taşıyordu. Prenses seçme bir askeri birlik tarafından korunuyordu ve alayda kalabalık bir hizmetkâr topluluğu da yer almaktaydı. Bunlar onun en ufak isteğini yerine getirmeye hazırdılar. Fakat gece şeytanından daha çok korktuğu yabancı bir hükümdarla nişanlanmış bir firavun kızının isteği ne olabilirdi ki?

Kış yeni başlıyordu, gökyüzü insanı tedirgin eden bir gümüşî renkle kaplanıyordu. Gelin alayı Mısır'ın parlak şafaklarını, yaldızlı gün batışlarını geride bıraktıktan sonra yağmura da yakalanmış, rüzgâr da almıştı.

Nagsara'nın burnuna onu rahatsız eden bir balık kokusu geldi. O gün İsrail'in başkentinde pazar kurulurdu. Daracık sokaklar kokuuyordu. Sokaklar öylesine dardı ki, araba zorlukla yol alıyordu. Genç kız birden bir çılgılık attı. Sekiz on dilenci aralarında itişerek arabanın pencerelerindeki tahta kafeslere yapışmışlardı. Partial giysiler içindeki adamlar, küfürler ederek kirli elleriyle bir masal ülkesinden gelen güzel Mısırlı kıza dokunmak istiyorlardı. Okçular

adamları sertçe uzaklaştırdılar. Onlar da kendileri kadar hızlı kaçamayan bir cüzamlıyı çiğneyerek dağıldılar.

Çatıları kiremit döşeli zengin evleriyle saz ve kerpiç damlı yoksul evleri arasında askerler düzene benzer bir şey kurmaya çalışıyorlardı. Coşku doruğundaydı. Halk, dedikoduların doğru çıktığını, gerçekten bir firavun kızının İsrail'in hükümdarına sunulduğunu görüp sevincini gürültüyle dile getiriyordu.

Tebai'de ya da Memfis'te olduğu gibi büyük bir cadde yoktu burada. Birbirinin üzerine binmiş ufak sokaklar vardı. Yiyecek yüklü eşekler kolay çıkabilsin diye dik yokuşların bazısına basamaklar yapılmıştı. Nagsara'ya ölünceye kadar içinde hapsolacağı kapalı ve boğucu bir dünyaya giriyormuş gibi geldi.

Mısırlı soyluların köşklerinin önündeki bahçeleri bir daha göremeyecekti; çiçek açmış ağaçlar ve ağaççıklar yoktu artık; altında serinlenilen, üzerinde yapraklar örtülü ahşap çardaklar yitip gitmişti.

Araba, başkentin ta orta yerindeki bir çiftlikten kaçmış kazlarla tavuklara yol vermek için durdu. Nagsara olaya gülümsemedi bile ama, tanıdık bir koku kısa bir süre sinirini yatıştırdı. Mutfak aletleri yığılı ufak bir avlunun duvarını süsleyen bir dev yaseminden geliyordu koku. Bu mevsimde böyle bir şey, mucize gibi geldi. Genç kız kendisine sarayın havuzunun yanındaki çocukluk oyunlarını anımsatan bu kokuya bayılırdı.

Tekerleklerin birkaç kez dönüşüyle o güzel rayiha yerini kara dumanlardan çıkan pis bir kokuya bıraktı. Ev kadınları çöpleri ve pislikleri yakmışlardı. Bazıları da et veya balık pişiriyordu. Kuddüs'ün kokularının iticiliği bir anlık düşü dağıtıvermişti.

Birden Nagsara bileğini neredeyse kan çıkaracak kadar ısırdı. Sonra mevkiine yakışmayan biçimde, kuş beyinli bir kız gibi davranışının bilincine vardı. Bir firavun kızının İsrail'in hükümdarına böyle düşkün bir durumda görünmesi düşüncesine öfkelendi. Evlerin üst üste olması, sokaklardaki sıkışıklık ona üzü gittikçe büyüyen bir hükümdarın yönettiği güçlü bir devletin başkentine girdiğini unutturmamalıydı. Nagsara, bu yörede Mısır demekti. Ülkesinin vârisiydi ve soyluluğundan sorumluydu.

Gelin alayı, kazan yapılan bir işliğin önünde durmak zorunda kaldı. İşçiler aletlerini yolun ortasına koymuşlar, geçişi engelliyorlardı. Çekiçlerini kaldırıp indiriyor, kazanlara biçim veriyorlardı. Askerlerin sertçe söylemeleri üzerine istemeye istemeye yolu açtılar. Bir saka arabaya yaklaştı.

- İç sultanım, bak ne serin!

Nagsara kabul etti ve adamın su tulumuna karşı ona gümüş bir kupa verdi.

Saka bu önemli ganimetini havaya kaldırıp yoksullara zenginlik getiren Mısırlı kızı övdü. Nagsara Kudüs'ün bir mahallesinin gönülünü fethetmişti. Umutsuzluk içini kemiriyordu ama, yine de, gücünü yitiren küçük bir kız gibi durmamaya karar verdi.

Az sonra yakışıklılığını ve zekâsını övdükleri Süleyman'ın karşısına çıkacaktı.

Onu düş kırıklığına uğratmamalıydı.

Kohenbaşı Sadık'ın hizmetkârları iki saat sabırla, dikkatle uğraştıktan sonra nihayet efendilerine tören elbisesini giydirmişlerdi. Âdet üzere, sakalının köşeleri kesilmeden bırakılmıştı. Başında mor kurdeleli bir sarık, onun da üzerinde bir taç vardı ve taçta "Tanrı büyüktür" tümcesi okunuyordu. Ketenden bir gömlek, ondan sonra da mevkiini belli eden sırma süsler taşıyan bir üstlük giymişti. O süslerin arasında şeytani güçleri uzaklaştıracak minik çingiraklar asılıydı. En üstteyse, iki oniks ile kapanan yaldızlı iğnelerle omuzlarına tutturulmuş, altın ve kırmızı renkte iplikte dikilmiş ve efod denilen tek parçadan yapılmış bir çeşit pelerin vardı. Efo da on iki tane değerli taş bulunan ünlü gerdanlık ileştirilmişti. Aralarında topaz, zümrüt, safir, akik, ametist, kızl yakut ve sardunya oniksi gibi çeşitler bulunan bu on iki değerli taş, İsrail'in on iki aşiretini simgelerdi. Gerdanlığa tutturulmuş bir kesede iki tane zar bulunuyordu. Kohenbaşı bu zarları atıp Tanrı'nın dünyayı yaratmakta kullandığı rakamları gözler önüne sererdi.

Sıska Sadık, böyle giyinince, korkuya benzer bir hayranlık uyardır duruma gelmişti. Önünde yürüyen iki din adamıyla birlikte Süleyman'ın kendisini beklediği taht odasına girdi.

- Niçin görüşme istedin benden Sadık? Nikâhımın hazırlıklarıyla uğraşmakta olman gerekmez miydi?

Tepeden bakan tutumu içinde kohenbaşı kırıcı bir sesle konuştu.

- Bu birleşme Tanrı'nın hoşuna gitmiyor, efendimiz. Neden sayılların arasından bir zevce seçmediniz? Bu Mısırlı kadın bizim dinimizden değil. Kötü bir melike olur ve İsrail'e felaket getirir. Bu evlenmeden vazgeçiniz, halkınızı gücendirmeyiniz. Benim ağzımdan konuşan Tanrının sesini dinleyiniz.

Süleyman'ın bakışlarından alev fişkırdı. İçinde yükselen öfkeli coşku onu hiç koşulsuz kendisine bağlı olması gereken bu küstah din adamını tokatlamaya itiyordu. Fakat İbranilerin hükümdarı her koşulda kendine egemen olmayı bilecekti.

- Dinlemezsem, Sadık, ne olur?

- Bu zındık nikâhını kıymayı reddedeceğim, efendimiz. Halkın huzuruna çıkıp müminlerin önünde dinsel giysilerimden sıyrılacağım. Onlara anlatacağım ki, Tanrı'nın din adamlarının başı, bunu yapmakla hükümdarın ve Mısırlı kadının üzerine bela davet ediyor.

Sadık, dudakları sinirli bir gülüşle büzülmüş, utkusunun tadını çıkarıyordu. Süleyman, kendisinin her dediğini yapacak bir kukla atadığını sanmıştı. Şimdi görsün ki, kohenbaşının gerçek bir gücü varmış. O, çok önemli bir kimse, hemen hemen hükümdarın eşi konumunda biri olmak niyetindeydi. Hükümdar bundan böyle bir karar vermeden önce ona danışacaktı.

Sadık, Süleyman'ın dinginliğine şaşıyordu. Şiddetli bir tepki bekliyordu. Öyle bir tepki gelsin ki, o da pek genç bir hükümdarın ateşliliğini kınayarak durumu kendi lehine çevirsin. Ne var ki, o pek genç hükümdar, zaafından mı yoksa aklı başında olduğundan mı, savaşılmaya girişmiyordu.

- Çıkar zarlarını, Sadık.

- Zarlar mı? Ama...

- Onları bu odanın taşlarına atmadan önce bana ispatla ki, görünecek sayıları bana bildirirken Tann'nın ağzından konuşmaktasın.

- Bu bir söylence, efendimiz, söylenceden fazla bir şey değil.

- Beş ve yedi, Sadık. Beş erkeğin sayısı, yedi kadının ki. Öngörüm doğruysa Tanrı Mısır hükümdarının kızıyla evliliğimi kutsayacak. At zarlari, Tanrı'nın adamı!

Sadık önce harekete geçemedi, sonra meşin keseden zarlari çıkanp sağ elinde sıktı, sonra fırlattı. Taşların üzerinde ses çıkarak uzun süre yuvarlandılar.

Süleyman kıpırdamıyordu.

Sadık yürüdü. Tören elbisesindeki altın çingirakların sesi duyuldu. Talihin seçtiği sayıları görünce çingirakların madensel çınlayışı ona şeytanın sesi gibi geldi.

Beş ve yedi.

Firavun kızı Nagsara, soyluluğuna yakışır biçimde saygı ile karşılanacağından emindi. En azından, yakında kocası olacak adam, Süleyman karşılamada bulunacak diye düşünüyordu.

Araba sarayın bitişiğinde gri bir binanın önünde durdu, göbekli, omzunda anahtar ve mühür asılı bir adam kızın inmesine yardım etti.

- Ben mabeyinciyim, dedi babacan bir tavrıla. İsrail'e hoş geliniz.

Nagsara'nın gücüne gitmişti.

- Hükümdar nerede?

- Birazdan gelecek. Düğün hazırlıklarından ötürü gecikti.

- Bu, büyük hakaret bana. Ben odalığı değilim!

Mabeyinci bu boysuz, öyle pek de güzel sayılmayacak kadının sertliğinden etkilenmişti. Yanılmamıştı, İsrail sarayında bir firavun kızının varlığı çok geçmeden sürtüşmelere, rezaletlere yol açacaktı.

- Lütfen böyle buyurun, kadınım. Benim görevim size oturacağınız daireyi göstermek.

Nagsara çevresine bakındı. Mısırlı askerlerin sayısı pek çok değildi. Bir direnme girişimini bastırmakta Süleyman'ın koruma birliği hemen hiç zorlanmazdı. Firavun kızı bu horlanmaya hiçbir biçimde hemen yanıt veremezdi.

Bundan ötürü mabeyincinin arkasından yürüdü. Büyük düş kırıklığı içindeydi. Adamın kızı soktuğu duvarları sıvasız yapı, Tebai'nin en gösterişsiz evlerinden bile daha sade bir yerdi. İç keşimde bir bahçe yoktu. Ne havuza benzer bir şey ne sütunlu bir

salon görünüyordu. Hükümdar ailesinden birinin oturamayacağı, incelikten yoksun dörtköşe odalar. Göğsünde öfkesi bir yumruk olmuştu ki, Nagsara gülüşmeler duydu. Kısa etekli iki genç kadın perdesini araladıkları bir odadan çıkıp koşarak Mısırlı gelinin önünden geçtiler. Arkalarından onlar kadar genç olmayan bir üçüncüsü çıktı ve Nagsara'yı sanki kız bir yaban hayvanıymış gibi alaycı bir yüzle süzüp başka bir odaya girdi. Girdiği yerden baharat kokulan geliyordu.

- Kim bunlar?

- Süleyman'ın öteki eşleri, diye yanıtladı mabeyinci. Daha önce babası Davud'a aittiler. Yirmi tane kadar vardır bunlardan. Moab'ın soyundan olanlar, Edomlular, Saydalılar, hatta Etili olan bile vardır. O size bakan, Ammanlıdır. Kudüs ile Şam arasındaki yola egemen bir Amman kenti vardır, oralı. Amman ordu hareketleri bakımından önemlidir. Bundan ötürü de ikinci derecede bir eş olan bu kadının saraylılar arasında önemli bir yeri vardır. Ne yapsın ki, yaşı... Süleyman'a yeni bir melike, çok genç biri gerekli.

- İşte o da....

Nagsara sözünü "ben oluyorum" diye tamamlayamadı. O cavar herif kendisini esir almaya karar vermişti, demek. En aşağılık içgüdülerinin esiri. Babası firavun bir siyaset evliliği tasarlamıştı. Bu, her şeyden elini eteğini çekip yaşamak demektir. Nagsara'nın ne olduğunu anlamaya ancak şimdi başladığı durumun yanında, o zavallı yaşam artık iyi bir şey gibi geliyordu.

- Ben sizin efendinizin köpeği olmayı kabul etmiyorum, dedi mabeyinciye. Bana dokunursa savaş çıkar. Babam bana böyle davranılmasına hiçbir zaman izin vermeyecektir. Burada, bu korkunç kadınların yanında oturmayacağım.

- Kadınımm...

- Bana bir şey söylemenize izin vermiyorum. Süleyman aşağılık biriymiş. Mısır'da olsanız Nil deltasında balıkçılık bile ettirmezler size. Bir daha şu arabadan dışarı adım atmayacağım.

Nagsara arabaya yönelip birkaç adım atmıştı ki, eşikte duran Süleyman'ı fark etti. Hükümdar firavun kızının gelişinden beri orada duruyordu.

Sesini çıkarmadan gülümsüyordu. Nagsara da onu süzdü. İsrail hükümdarının mavi gözleri, bir sihirbazın gözleriydi. İnsanın ruhunu baştan çıkarıyordu. Yüz çizgileri gençliğinin arkasında bir olgunluk saklandığını belli ediyordu.

- Gecikmemi bağışlayın, diye sıcak bir sesle yalvardı. Bir hükümdarın nezaketsizliği bağışlanmaz. Evlenmemize karşı çıkan kohenbaşıyla tartışmak zorunda kaldığımı söylesem inandırıcı olur muyum?

- Büyük bir hükümdar uyruklarından hiçbirine hesap vermez, diye yanıtı yapıştırdı Nagsara. Hele bir rahibe hiç mi hiç.

Acı olmak istiyordu ama, sözlerini gözleri yalanlıyordu. Aslında içine düşmekte olduğu sihirden zor sıyrılıyordu. Süleyman hiç de yabanıl hayvan değilmiş, çok yakışıklı bir adammış.

- Haklısınız. Burası sizin soyluluğunuza pek uygun düşen bir yer değil. Fakat Kudüs ne Tebai'dir ne Tanis. Başkentimi çok güzel-leştirmek istiyorum. Bana biraz zaman vermez misiniz? Saraylılarla karşılaşmayın diye size özel daire ayrılacak.

Nagsara karşı koymak, bu yapılacakların yetersiz kaldığını, kendisinin yabancı bir hükümdarın yatağını paylaşacak bir kadın değil, bir barış anlaşmasının güvencesi olduğunu söylemek istiyordu ama, sözcükler dudaklarını aşır dışarı çıkamıyordu.

- Dinlenin, Nagsara, dinlenin ve birleşmemizi kutlayacağımız büyük şölene hazırlanın.

Filin ürettiği fildişinin, arının hazırladığı balın, istiridyeden çıkan incinin, yılanın dilindeki zehrin sırrını Süleyman'a lalası Natan öğretmişti. Şahinlerin uçuşundan anlam çıkarmayı, meyveleri seçme sanatını, pırıldadıkları için teşekkür öpücüğü gönderdiği o yıldızların adlarını da o öğretmişti. Güneşe kutsal yağ, aya ıtır sunardı. Denize değerli taşlar atmış, dalgaları daha parlak kılmıştı. Natan, pınar yeri bulmakta kullanılan değnek kedi postu döverek hayalet ve şeytanların nasıl kaçırılacağını da Süleyman'a öğretmişti. Öğrenci, horozun gün doğumunu haber verdiğini, baykuşun

aydınlığı karanlıktan ayırt ettiğini, turna kuşunun mevsim dönüşünü bildirdiğini hep öğretmeninden öğrenmişti. Süleyman güneşe bakabilen kartalın gizini paylaşmıştı.

Bu bilgiler delikanlının zihnine ve kanına işledikten sonra Natan ona geleceği bilme sırrını da geçirmişti. Geleceği bilme derken, cennetten kovulmuş meleklerin çirkin marifeti olan geleceğe yönelik büyü değil, yıldız bilimi, en eski zamanlardan beri uygulanan has bilim.

Süleyman kumda bir burç çemberi çizdi. Vakit geceydi. Gökyüzüne baktı, gezegenlerin nerede olduklarını saptayıp burçların arasına işaret etti. Geleceği bilmek yalnızca hükümdarın hakkıydı. Kendisi için değil, sorumluluğunu topluca yüklendiği varlıklar için. Bir firavunun kızının Kudüs'e gelip Davud'un da ondan öncekilerin de düşlemediği bir çağ açtığı o günün yıldız izleğini okudu. Sonra gökyüzünden daha uzak bir geleceğe ilişkin bilgiler istedi.

Yanıtlar sağa sola çekilebilir şeylerdi. O zamana kadar hiç böylesine karma yanıt almamıştı. Kudüs'ün sokakları gibi, eğri büğrü, iç içe geçmiş yanıtlar. Bildirdikleri, mutluluk muydu mutsuzluk mu, başarı mıydı başarısızlık mı? Burç çemberi ve yıldızlar konuşmak istemiyorlarsa, Süleyman'ın kendisinin hiçbir tehlikeden yılmaksızın işi eline alması gerekmez miydi?

Çizgiyi çizerken İsrail'in hükümdarına sanki değerli bir yardımcıdan yoksun kalmış gibi geldi. Fırtınaya dalan denizci gibi, kayalara çarpmamak için sadece kendi sezgilerine güvenecekti.

Süleyman düş âleminden sıyrılmıştı. Evlenmesi halkta sarsıntılar yaratıyordu. Zarları atmakla öte dünyanın oyununa dalmış oluyordu ama, hükümdar da olsa, bir âdemoğlu o oyunun kurallarını bilebilir miydi?

- İbraniler pis kokuyor, dedi prenses saçlarını yapan kadına. Öd ağacıyla sarısabır yaktır. Bu berbat evin her zaman güzel kokmasını istiyorum.

Firavun kızının halayıkları sabahın erken saatlerinden beri onu resmi nikâhın kıyılacağı akşamki şölene hazırlamak için durup dinlenmeden çalışıyorlardı. Kuaför kadın altın bir tarakla Nagsara'nın ince saçlarını daha gösterişli duruma getirmişti. O da, durmadan yüzeyi kusursuz biçimde cilalanmış bakır bir aynada kendini seyrediyordu.

Her ne kadar mabeyinci ona pek ileri gitmeksizin birtakım öğütler verdiyse de, Nagsara Yahudi modasına hiç mi hiç aldırma-mıştı. Mısırlı kadınların yolunca giyinecek ve uygarlıkların en eskisinden, en saygı göreninden gelmiş bir melikenin parıltısıyla ortaya çıkacaktı. Örneğin saraya gitmek üzere dairesinden ayrılmadan önce başına güzel kokulu özler dolu bir hotoz oturtmuştu. Şölen boyunca bu özler perukasının üzerinde eriyecekti. Ayrıca, sakıngan davranmış, sandalının içine bir ten kokusu püskürtücüsü yerleştirmişti. Ayağının başparmağıyla hafifçe bastırması zarif kokular yayılmasına yeterdi.

Heyecanlıydı, bir kez daha saçının durumuna baktı, yeterince kıvrıcık bulmadı. Düzgünlerinin de değişmesini istedi. Ellerinde ıspatulalar, taraklar, düzgün kaşıklarıyla, saçtan sorumlu kadın ve düzgüncü kadının yeniden işe koyulmaları gerekti. Dudakların çizimini incelettiler, kaşları lacivert-siyah bir macunla yeniden çektiler. Kirpikler mavileşti, hem el hem ayak tırnakları kırmızıya boyandı.

Sonuçtan hoşnut kalınca, Nagsara, hareketinden önce Tanisli dokumacı kadınların armağan ettikleri ince ketenden elbiseyi giymeye razı oldu. Akşamın serinliğini düşünüp omuzlarına bir yün atkı örttü.

Süleyman başlarında Banaias olmak üzere özel alayından askerler ve altın yaldızlı bir araba göndermişti. Arabaya rahat bir döşek yerleştirilmiş, üzerine de bir tente gerilmişti. Hükümdar sarayın içinde iki duvar yıktırıp böylece genişleyen yere alçak masalar koydurmuştu.

Konuklarının her birini kendisi karşıladı. Barış öpücüğü verdikten sonra onların ayaklarını yıkadı. Konuklar mabeyincinin kendilerine gösterdiği yerlere oturuyorlardı. Kimi mindere bağdaş kuruyor, kimi tahta iskemleye oturuyordu. Salonun ortasında hepsinden ayrı duran görkemli bir onur masası vardı. Yaldızları büyük meşalelerin ışığında parıldıyordu.

Aşçılar, içki sorumluları, ekmek sağlayıcıları, hepsi bu toplantının İsrail tarihine en görkemli şölen diye geçmesi için canla başla çalışmışlardı. Üzerlerine renkli örtüler serilmiş sofralarda gümüş kadeh ve tabaklar, fildişinden ya da boynuzdan kaşıklar vardı. Kapari, nane, biberiye, soğan, sarmısak, kişniş ve safran dolu toprak kaplar duruyordu ama, kimse bu yemek öncesi çerezlerine dokunmayı göze alamıyordu. Bakışlar eğlenti salonunun kapısına çevrilmişti.

Sonunda Firavun Siamon'un kızı Nagsara görüldü. İsrail'in melikesi olacak olan kadın, keten giysisi, altın takılarıyla saray adamlarının eşlerini acınacak duruma düşürmüştü. Mısır'ın söylençelere konu olan güzelliği Kudüs'e giriyor ve orayı küçük bir taşra kentine indirgiyordu.

Şimdiden kıskançlıklara, imrenmelere hedef olan bu kadına baktıkça Süleyman binlerce kişinin yaşamını kurtaran bir barıştan başka bir şey görmüyordu. Nagsara ise yakında kocası olacak erkeğin soğukluğunu seziyordu. Altın sırmalarla çevrili kırmızılı mavili giysisi içindeki İsrail hükümdarının kızı bakışında herhangi bir sevecenlik yoktu. Düşünceleri genç bir prensese duyacağı sevgiye değil, iki ülke arasında yapılacak anlaşmaya yöneliyordu.

- İsrail'in güçlü hükümdarı lütfedip ÷lkemin sesini dinleyecek mi? Kız bu soruyu tatlı bir sesle sormuştu. Şarkılar ve rakslar doğduğum toprağı anımsatacak bana. Sıkıntımı dağıtıp ailemi bir daha görmemek üzere geride bıraktığımı unutturacak ve yüreklere sevinç dolduracak.

Bu sözler üzerine içeriye harp, rübab ve tef çalıcısı kızlar girdiler. Onların peşinden rakkaseler geliyordu. Bunların üzerinde kıpırdadıkça havalanan sazlardan yapılmış birer peştamaldan başka bir şey yoktu. Çalgıların büyüleyici müziğı ile uyumlu oynuyorlardı. Bunca cüretten gözleri kamaşmış konuklar bakışlarını minik göğüslerden, hareketli bacaklardan çeviremez olmuştu. Tatlı bir müzik kulakları sarhoş ederken, Süleyman prensesi ellerinden tutup yanına oturttu.

- Size tapınağın surları içinde güzel bir konut yaptıracığım, diye mırıldandı.

- Ne zaman biter?

Süleyman rakkaselere hayran olmuş gibi yapıp yanıt vermedi. Nagsara kendi kendine kızmıştı, dudaklarını ısırđı. Tam fethetmek isterken adamı aptalca sorusuyla rahatsız etmişti. Babasına başkaldırı duygulan beslemişti ama, meğer Siamon kızına kötü bir talih biçmemişmiş. Böylesine çekici bir hükümdarın karısı olacağı şu saatleri yaşattığı için ona ne kadar teşekkür etse az değil miydi? Acaba aşk, biri dışında tüm varlıkları silip uzaklaştıran bu kendinden geçme durumu muydu?

Sofraya bir dana, güvercinler, keklikler, odun ateşinde çevrilmiş bıldırcınlar ve bunların hepsinden daha makbul bir yemek olan asma yapraklı süt kuzusu getirildi. Güneşte kurutulduktan sonra bacakları, başları koparılmış çekirgeler tuzlu suda haşlanıp sunuluyordu. Balda pişirilenleri de vardı. Sakiler durup dinlenmeden kadehlere lal rengi bir şarap dolduruyorlardı.

Gece sona ererken mabeyinci herkesi susturdu. Süleyman Nagsara'nın sağ elini tuttu. Teşrifatçı Mısır ile İsrail'i birbirine bağlayan ve olası bir düşmana karşı bağdaşık kılan barış ve dostluk anlaşmasını mühürleyecek evliliğın başladığını duyurdu. Olay

sevinç bağrısları, alkışlarla kutlandı. Sonra şölen eskisinden daha gürültülü, daha coşkulu olarak sürdü.

Süleyman elini çekmişti. Nagsara şaşırıldı.

- Kan koca değil miyiz, erendim?

- Hükümdarların yasası bunu gerektirir. Fakat beni sevmeye seni nasıl zorlayabilirim?

- Mısırlı kadın hiçbir zaman zor altında yaşamamıştır.

Nagsara bunu söyler söylemez böylesine sert konuştuğuna pişman oldu. Yabanıl, evcilleştirilemez bir canlı gibi davranıyordu. Halbuki aslında istediği, güvenini ortaya koymaktı. Onu böyle kendine ters hareket ettiren hangi cindi acaba?

Süleyman yeniden karısının elini tuttu. Parmaklarının yumuşak değişiyse kız ürperdi.

- Sen ki İsrail'in melikesi oluyorsun, dedi Süleyman, unutma ki, yaşamımızın soluğu göklerde dağılan bir dumandır. O yitip gittiğinde bedenlerimiz kül olur, ruhumuz hafif hava gibi uçar. Yaşamımız bir bulutun izlediği yol gibi, bir gölgenin görülmez izi gibi geçecektir. Düşüncelerimizden yüreğin atışlarına göre fışkıran kıvılcımlardan öteye bir şey kalmayacaktır. Bu anın tadını çıkar ve yalnızca bu anı düşün. Düşkünlük, yaşlılık, üzerinde duracağın şeyler değil. Bu noktadan bakınca onlar birer yanılsama. Sana sunduğum bu lal rengi şarap, onu olgunlaştıran güneşin bir habercisi. Damarlarında kaysın o şarap ve senin hareketlerini aydınlatan ışık olsun.

Nagsara, Süleyman'ın uzattığı kadehi aldı. Zevkle içtikten sonra kadehi erkeğe sundu. Adam içkiyi dudaklarına götürdüğünde kız birlikteliğin gerçekleşmesinin tadına vardı. Ayağını hafifçe bastırarak sandalında saklı rayihayı salıverdi. Bu, yeni evlilerle konuklar arasında görülmez bir perde oluşturdu.

Nagsara yalnızdı ve korkunç bir düş kırıklığına uğramıştı. Şölen bittiğinde hizmetkârları onu dairesine götürmüşlerdi. Süleyman konuklarıyla kalmıştı. Herhalde geceyi o sayısız cariyelerinden

birinin yatağında bitirmişti. Doğmakta olan aşkıyla alay edilmişti. İçinde canlanmaya başlayan duyguyu susturmakla kalmayacaktı, aynı zamanda, yaklaşmaya kalkarsa o canavarı var gücüyle kovacaktı.

Saçlarını yapmakla görevli kadın İsrail hükümdarının geldiğini bildirdiğinde, Nagsara, her türlü nezaket kuralını bir yana bırakıp kabul etmeyeceğini söyledi.

Süleyman karısının kapısına dayanmıştı.

Karısı, öfkeyle, karşısına dikildi.

- Derhal evimden çıkınız! diye buyurdu.

- Aynı zamanda benim de evim, dedi Süleyman sinirlenip bağırırken. Bir yandan da kendisine vurmaya isteyen Nagsara'nın bileklerini tutmuştu.

- Gidin, rica ederim!

- Kabul, sevgili karım, ama sizi almadan olmaz. Size gösterecek öyle güzel şeyler var ki. Arabamız hazır. Ben süreceğim.

- Burada kalmak istiyorum.

Nagsara'nın saldırganlığı zayıflıyordu. Süleyman'ın böylesine yakınında oluşu onu büyülüyordu. İçine dolan o değişik sıcaklığa karşı gelemiyordu.

- Beni yalnız bırakın, diye yalvardı.

- Neden beni geri çeviriyorsunuz?

- Çünkü sizden nefret ediyorum!

Nagsara bunu söyledi ve kendini Süleyman'ın elinden kurtardı.

- Bana hakaret ettiniz, gülünç duruma soktunuz! Bana o cariyelerinizden biriymişim gibi davranıyorsunuz! O halde beni de bu saraya hapsedin ve yakamı bırakın.

Hükümdar şaşırılmıştı.

- Anlamıyorum, Nagsara. Böylesine ağır yanlışlar mı yaptım?

Prenses, somurtup arkasını döndü.

- Bu gece burada bulunmayışınız...

- Ha, demek buymuş... Protokol, güzel Nagsara, protokolden başka neden aramayın! Elimden başka türlü sü gelmezdi. Zihnimde hep siz vardınız. Kuşkulandırabilir misiniz?

Mısırlı kızın son direnci de kırılmıştı. Süleyman'ın uzattığı koluna girdi.

- Ama... sırtımda pek bir şey yok, acaba...

- İsrail'in melikesi böyle çok güzel. Daha fazla vakit yitirmeyelim.

Nagsara arabaya binip kocasının yanına oturdu. Kocasını belini sardığı zaman vücudu kaskatı oldu. Adam fazlasıyla kolay bir başarıya gidiyordu. Onunla çocukların bebekle oynadıkları gibi oynuyordu. Süleyman üstelemedi, yalnız, düşmesin diye bağlamakla yetindi.

Karı-koca arasında burasında bodur ağaçların oluşturduğu koruluklar bulunan küçük ovalardan geçtiler. O ufak ormanların arasında sessiz köyler gördüler. Dut ağaçları dikili vadi ile şeftali ağaçları dikili yamaç arasında pek çok üzüm bağı uzanıyordu. Süleyman toprak kaymasını önlemek için yapılmış sekilerin dibinde durdu. Nagsara'yı ağaçlı bir tepeye bakan bir göle doğru götürdü. Kıyıda balıkçılar mekiklerini becerikli hareketlerle saplayarak ağlarını onarıyorlardı. Yerde bakır olta iğneleri duruyordu. Bir de en beceriklilerin akıntılara dayanan geniş kayıklardan tek bir savurmayla attıkları serpme ağı vardı. Ağırlık kurşunları da takılmıştı. Adamlar şarkı söylüyorlardı. Avları bereketli olmuştu. Mekruh balıkları yani yüzgeci ya da pulu olmayanları gerisin geriye göle atıyorlardı. Reisleri, melikle melikeye odun ateşinde ızgara yaptıkları bir turnabalığı sundu. Nagsara istemedi, sadece kocasını yedi.

Yeniden yola koyulup işlenmemiş, bol bol katırtırnağı ve ayıyoncası bulunan güzel kokulu bir boşluktan geçtiler. Kuşlar yaban hardalı ağaçlarında uçuşuyorlardı. Aşçılar bu ağaçların meyvelerini öğütür, hardal diye kullanırlardı. Nagsara'nın arabadan sarkıttığı eline kocaman bir diken battı, Süleyman acıyan yere uzun bir öpücük kondurdu.

Teberiyeye Gölü'nü görünce yeni gelin canının acısını unuttu. Bu, harp biçiminde ufak bir göldü. İyi bir yüzücünün bir ucundan girip ötekenden çıkması bir saat sürmezdi. Fakat güzelliği öyleydi ki, pek bıkkın birinin bakışları bile onu görünce aydınlanırdı. Safir mavis sularında küçük balıkçı sandalları yol alıyorlardı. Bu adamlar,

kıyıları süsleyen yaseminlerin ve zakkumların arasındaki beyaz evlerde oturuyorlardı. Gözü okşayan yeşillikteki tepeler, onları bu güzel günde çiçekleri sağa sola oynatan rüzgârlardan koruyordu.

- Burada, dedi Süleyman, dünyanın yaratılışından beri hiçbir şey değişmemiştir. Sadece barış egemendir. Ezelden beri renkleri hep aynı kalmış bu dingin denizi gördükten sonradır ki, halkıma ve halkınıza barışı sunmak istedim.

Nagsara kendi kendisiyle çatışmayı bırakmıştı.

Duyduğu, bir gün Fayum'un bahçelerinde sıırım gibi prenslerin yüzdüğü havuzun kıyısında duyduğu coşkuya benzer bir şeydi.

Başını Süleyman'ın omzuna koydu. Adam onun kendini bıraktığını sezdiği için bir süre kıpırdamadan durdu, sonra kucakladı ve ona ilk öpücüğünü verdi.

Nagsara'nın bakışları değişmişti. Hem ağlıyor hem gülüyordu. Şeria Irmağı'nda hafif dalgalar yapan rüzgâr onun da geçmişini siliyordu. Süleyman ırmak kıyısından sonra dar bir yola saptı. Yol bataklıklardan başlayıp bazalt bloklarının arasından yükseliyor, sarp kıyılar ve sık çalılıklar arasına giriyordu.

Nagsara neden böyle göz önünden uzaklaştıklarını Süleyman'a sormadı. Kendisini büyüleyen adamın peşine takılıp gitmekten hoşlanmıştı.

Bir yalıyarın tepesinden kara leylekler dolu adacığa akan şelale pırlıl pırlıl havada, bir billur sesi yayıyordu. Dünya duru, baldan tatlı bir düşe dönüşüyordu. Zakkumlar yolu örtmüştü. Süleyman yol açmak için dalları ayırdı, önlerine değişik bir gölcük çıktı; değişti çünkü suları fokurdar gibiydi. Bir leylek bulunduğu tepecikten havalandı. Nagsara içinden sazlar ve papirüsler fışkıran yumuşak ve nemli bir yere bastı ve birden geriledi. Ilık bir sıvı ayaklarını okşuyordu.

- Sıcak su pınarı, diye Süleyman açıkladı. İsrail'in yeri en az bilinenidir. Gelin yıkanın. Yorgunluğunuz kalmaz.

Erkek önce kadının giysilerini çıkardı, sonra kendi soyundu. Sonra dudaklarını dudaklarından ayırmadan onu kucakladı ve kaynağa daldı. Batan güneşin kızarttığı vücutları tatlı bir kaynaşma içinde, melik ve melike, arzudan sarhoş, seviştiler.

Düş sürüyordu. Nagsara, cariyelerini unutmuş olan Süleyman'dan ayrılmıyordu. Her ne kadar soylu ve seçkin hanımların bir yabancıya duydukları kıskançlık azalmamışsa da, İsrail'in yeni melikesi ağır davranışlarıyla, inceliğiyle sarayı fethetmişti. Genç karısının coşkulu sevgisine verdiği önemle Süleyman günlük işleri kâtibiyle mabeyinciye bırakmıştı.

Bu iki adam birbirlerini sevmezlerdi. Birbirlerine tuzaklar kuruyorlardı, öyle ki aralarında bir gün açık bir anlaşmazlık çıktı ve Süleyman'ın konuyu ele alması gerekti.

Sıcak su pınarında geçen aşk saatlerinden sonra tahtına oturduğunda sarayın bu iki önemli adamının birbirlerini suçlamalarını dinlemek istemedi. Birden bir nokta zihninde açıklığa kavuştu: Koskoca hükümdar sıradışı parlak bir diplomatik başarı kazanabilirdi ama, aşk oyunlarına dalınca görevini unutuyordu.

Süleyman mabeyinciye savdı ve kâtibini yanında alıyordu.

- Elihap, babamın biriktirdiklerinin listesini çıkardın mı?
- Yaptım efendimiz.
- Büyük bir tapınağın yapımına yetecek kadar mıymış?
- Kesinlikle yetmez.
- Yeni planlar çizip yapıyerini düzene koyacak bir İbrani mimar var mı?

- Pekâlâ biliyorsunuz ki yok, efendimiz. İyi kalitede yapı malzemesi yok, sedir ağacı bulunmuyor. Doğramacılarımız da taşçılarımız da yeter sayıda değil, üstelik deneyimleri eksik. Siz şu tapınaktan vazgeçin. Bu girişimde başarısızlığa uğramanız Mısır'la anlaşmanızdan sağladığınız şana gölge düşürecek.

Vazgeçin... Bu sözcük Süleyman'ı tiksindiriyordu. Tapınağı unutturken özsaygısını da unutmuştu. Nagsara'nın harikulade vücudu, bir firavun kızıyla evlendiği için duyduğu gurur, Süleyman'ın ödevlerini savsaklamasına yol açmıştı. Nasıl olmuştu da Davud'un oğlu böylesine ayıplanacak biçimde davranmıştı?

Tapınak, İsrail'in Tanrıyla, yerin gökle birleşmesi demekti. Mısır ile imzalanmış anlaşmayı kalıcı kılacak sadece o vardı. O, bir barış sığınağı olacaktı. Barbarlığın hiçbir biçimi onu yıkmayı göze alamayacaktı. Süleyman insan çapında bir mutlulukla yetinmeyecekti.

Vazgeçmek... Bu, kendi kendini yıkmak, yüreğini kemirecek korkunç bir ölümü kabullenmek olurdu. Peki, İsrail'i zenginleştiremezse, bu ufak ülkeyi ticarette güçlü bir duruma koyamazsa, kendisine gerekli insan ve malzemeyi başka yerde bulamazsa nasıl başaracaktı?

Olanaksıza oynanan bu oyunu Süleyman, Davud'un, Gol-yat'a¹⁹ karşı sahip olduğundan daha az şansı olsa da sonuna kadar götürecekti.

- Babam sakladığı değerli madenleri kimden satın almış?
- Sur hükümdarından, diye yanıt verdi Elihap.
- Bir tekne hazırlat. Gecikmeden yarın Sura hareket ediyorum.

Gebal'in güneyinde Merom Gölü'nün batısında bulunan ve eski Fenike'nin büyük ticaret merkezi, deniz kıyısındaki büyük Sur kentine alelacele hareket eden Süleyman iki hükümdarın karşı karşıya görüşmeden önce birbirlerine mektup yazıp elçi göndermele-ri yolundaki âdete karşı gelmiş oluyordu.

Sakınlı davranan, hilelere aklı eren ve altmış yaşlarında biri olan Sur meliki müthiş bir pazarlıkçı olarak bilinirdi. Kentinin içinde bulunduğu gönenç, ticarete ve denetimi altındaki bölgenin

(19) *Tevrat'ta Davud (ya da Elkhanan) tarafından yenildiği yazılan dev gibi İri Fil-istin, (ç.n.)*

doğal zenginliklerinin becerikli biçimde işletilmesine dayanıyordu.

Sur, Mısır'ın gemicileri ve onların teknelerini gözeten gü-leryüzlü tanrıçası Hathor'un ardılı İyi Tanrıça tarafından korunurdu. Denize açılmadan önce ona bir kurban veren kaptanın denizin öf-kelerinden kurtulması ve gideceği limana sağ salim varması gü-vence altında demekti. Annesinin Neftali aşiretinden bir İsraili ol-masına karşın Sur hükümdarı, tektanrılı dine geçmek istememişti. Çünkü İbranilerin Yahve dedikleri o tek Tanrıyı hoşgöründen yok-sun ve savaşçı buluyordu. Evet, Davud'a bir tapınak yapımı için gerekli sedir kerestesi satışına razı olmuştu ama, o gerçekçilikten uzak tasarı kısa sürede unutulup gitmişti. Süleyman, Fenike ile iliş-kileri canlandırmakta pek hevesli davranmamıştı. Mısır'la dostluk anlaşması imzaladıktan sonra acaba İsrail'e bunca yakın bir bölge-yi ele geçirmeye mi hazırlanıyordu?

Süleyman'ın geldiği kendisine haber verildiğinde, Sur hüküm-darı, Firavun Siamon'un az önce saraydan ayrılan generali yalan söylememiş diye düşündü. General, İbrani hükümdarının yakında bir harekette bulunacağını tahmin etmişti. Mısır, Fenikeliye nasıl davranacağını tembihliyordu. O Mısır'a eksiksiz biçimde boyun eğerse, Mısır da onu koruyacaktı. Sur melikinden istenen onur kı-rıcı bir şey değildi. O da Nil kıyılarındaki o imparatorlukla bozuş-mamak için kendisine söylenenleri yapacaktı.

Süleyman tek başına gelmişti. Yanında ne savaş gemisi vardı ne silahlı güç. Peşinde bir uşak ordusu da yoktu. Kurnazlık, diye düşündü Fenikeli. Böyle yapmakla konuk kendisini ev sahibinin koruması altına koyuyordu. Ev sahibi artık onu kutsal bir kişi gibi gözetmek zorundaydı.

Acaba bu İbrani, kendinden önce oraya ulaşan olumlu ününü doğrulayacak mıydı? Ozanlar bu adamın sedir ağacının, hüsopu-mun(20) gökteki kuşların, tarlada dolaşan, toprakta sürünen, sular-da yüzen hayvanların dilini bildiğini söylemiyorlar mıydı? Böylesi-ne genç bir hükümdarın bilgeliği abartılmıyor muydu?

(20) *Tevrat içinde pek çok kez sözü edilen bir Akdeniz bitkisi, Fr. hysope (ç.n.)*

Sur melikinin kalın taş bloklardan yapılmış sarayı, birçok ticaret gemisinin demir atmış bulunduğu limana bakan bir burundaydı. Geniş pencerelerinden giren güneş ışığı renkli mozaiklerle süslü salonlarını aydınlatıyordu. Asker azdı ve pek ortada görünmüyordu. Sur, yan tutmaksızın herkese açık, ulusların tümünün ticaret yapma hakkına sahip bulunduğu bir site olarak tanınmıştı. Sur kentinin ve donanmasının yaşamlarını sürdürmek, orada kârlı demir, gümüş, kalay ve kurşun ticareti yapmak herkesin çıkarına uygun düşüyordu. Bu Fenike limanı karşıt da olsalar, hükümdarları zenginleştirmiyor muydu? Beceride kimselere benzemeyen Fenikeli kılavuz kaptanlar en ünlü denizciler tarafından aranıyor muydu? Fakat, belki de, hevesleri deryalar kadar geniş Süleyman bu durumu kendi ülkesi lehine değiştirmeye karar vermiş olabilirdi.

Süleyman'ın yanında sadece kâtibi vardı; o da yazı rahlesi ve kalemiyle geride duruyordu. Sur meliki gelenleri tatlı bir kış güneşi altında sarayının taraçalarının en güzelinde kabul etti. Palmiye şarabı ve meyve şekerlemeleri çıkarttı.

Devlet başkanlarını ve soyluları ağırlamaya alışkın olmasına karşın melik, Süleyman'ın çekiciliğinden etkilenmekte gecikmedi. Şaşırtıcı bir dinginlikteki güzel yüzüne zeki ve ağırbaşlı bir konuşma ekleniyordu. Böylesine büyüleyici birine karşı koymak zordu. Bundan ötürü de Fenikeli daha bir kuşkulandır oldu. Acaba İsrail bu değerinde bir hükümdarla bölge ülkeleri üzerinde üstünlük kurmaya çalışmaz mıydı?

- Alt tarafı ben bir köylü torunuyum, dedi Süleyman. İsrail denizin tehlikelerinden bir şey anlamayan kırık yer insanların ülkesidir. Benim halkım yoksul insanlardır. Sizinkiler zengin. Sur kenti saygınlığının doruğunda değil mi?

Fenikeli bu pohpohlamaya pek kulak asmamıştı.

- Doruktan sonra düşüş başlamaz mı? Babanız Davud ile iyi anlaşmıştım. Filistinler ve Moablılar karşısında kazandığı utkulardan sonra beni bağdaştığı görüp öyle davranmıştı. Sizin de niyetiniz öyle mi?

- Gelişim bunu belli etmiyor mu?

- Siz tahta geçtiğinizden beri ülkeniz büyüdü. Şeria Irmağı'ndan denize kadar uzanıyor, batıda Mısır deltasının uçlarına varıyor. Sur'un başının dinç kalması ve gönenci sizin politikanıza bağlı olacak.

Fenikeli acaba fazla mı doğrudan konuştum diye korktu. Böylesine meydan okuması karşısındakinden bir öfke tepkisi almasına yol açar mıydı acaba?

Süleyman gülümsedi.

- Sözlerinize sevindim, dedi. İsrail'in mutluluğu sizinkine bağlı. Dostluğumuzu sağlam ve kalıcı bir barış içinde kuracağız.

Sur meliki ikircikliydi.

- Bilgeliliğinizi sınamak isterdim.

- Buyurun.

- Kıpırdıyamayan bir canlı varlık var, dedi Fenikeli. Öldüğünde, nihayet kıpırdıyor. Nedir bu?

Süleyman düşündü. Hiç fark edilmeyen bir hareketle sol elinin yüzük parmağındaki halkayı çevirdi.

- Ağaç, diye yanıtladı. Canlıyken ağaç yerinden kıpırdamaz. Oduncu parçaladı mı, ölür. Fakat gemi olur, su üzerinde hareket eder.

Sur meliki yenilgisini kabullendi.

- Verdiğiniz ders için sağolun, dedi Süleyman. Denizdeki gücünüzü anımsatmakla İsrail'in güçsüzlüğünü vurgulamış oldunuz. Ben de işte bunun için yardımınıza gereksinim duyuyorum.

Kâtip iki hükümdarın konuşmalannı yazıya geçirirken Fenikeli kendini karşısındakinin çekiciliğine bırakmıştı. Onun banş isteğine inanıyordu.

- Söylentilere göre, Kudüs'te büyük bir tapınak yaptırma niyetiniz varmış.

- İsteğim o yolda, diye Süleyman onayladı. Babam başaramadı. Ben başaracağım. Pek çok yapı malzemesi almak niyetindeyim. Özellikle de metalle, sedir ve servi kerestesi alacağım.

- Karşılığında ne veriyorsunuz?

-Tahıl, şarap, meyve, çeşitli ıtlar ve bal.

- Bana buğdayla zeytinyağı da gerek.

- Galile'nin yirmi köyünün tarım ürününü de buna eklerim.

Fenikeli uçuyordu. Alış veriş lehineydi.

- Mal size nerede teslim edilecek? Bir tek limanınız bile yok. Yollar da pek elverişli değil.

- Bir yıl sonra bitmiş bir limanımız olacak, diye Süleyman kesin konuştu. Ondan sağlayacağım kâra sizi ortak edeceğim. Bir koşulum var.

- Nedir o?

- Bana taşçı ustaları ve dülgerler göndereceksiniz. İbraniler benim tasarladığım gibi bir tapınak yapacak ustalığın sırlarını bilmezler.

- Benim çıkarım ne olacak?

- Altın, diye yanıtladı Süleyman.

- Altın, diye yineledi Sur meliki. Bu demektir ki, benden daha çok şey isteyeceksiniz.

- Beni deniz trafiğine ortak edeceksiniz. Mısır ile bağdaşık olduğum için size o trafik konusunda tam güvence verebilirim. Bu anlaşmadan hepimiz çıkar sağlayacağız. Fenike tek başına yaşayamaz.

Sur meliki uzun düşünmedi. Süleyman'ın sözlerinde yatan gizli gözdağı hiç de düş ürünü değildi. Önerdiği çözüm kaçınılmazdı ama, aynı zamanda akla uygun bir şeydi.

- Anlaştık, İsrail'in hükümdarı. Ününüz uydurma değilmiş. Bir ayrıntı kalıyor... Tapınağınızı yaptırmak için seçtiğiniz yapı ustası kim?

Süleyman şaşırılmış görünüyordu.

- Birini arıyorum, diye gerçeği söyledi. Fakat sanırım ki böylesine beceri isteyen bir işin üstesinden hiçbir İbrani gelemeyecektir.

- Benim sarayın duvarlarına dikkat ettiniz mi? Kotarması kolay işçilik değil. Genç bir ustaya yaptırmıştım. Hoşnut kaldım. Yakında Sur'dan ayrılacak.

- Adı ne?

- Hiram Usta.

- Gönderin bana.

- Yapmaya çalışırım.

- Neden öyle çekindiniz?

- Çünkü Hiram Usta'nın bağımsız bir tabiatı var, alıngan bir adam. Birçok başkentten istiyorlar. Ancak büyük yapılar almak istiyor. Sanatını gösterebileceği büyük yapılar.

Süleyman merak etmeye başlamıştı.

- Kudüs bunun dehasına yetecek büyüklükte mi acaba?

- Bilmem ki, dedi Sur meliki.

- Razi etmeye çalışın, diye Süleyman alttan aldı. Şu adamlarla karşılaşmak isterim.

Süleyman ile kâtibi gittikten sonra, Sur meliki Mısır firavununa gönderilecek bir levha yazdırdı. Verdiği sözü tutmuştu ve oltaya Süleyman adlı bir balığın yakalanmasına konulan ödülü istiyordu.

Nagsara kurtbağrı yaprağıyla hazırlanmış bir besleyici yağla düzgünleniyordu. Tırnaklarına altın sarısı sürmüştü. Hemen hemen yüzünü görmediği bir hükümdar için böyle saatlerce hem üstünü başını hem yüzünü süslerdi. Süleyman'ın tutkusu Surdan döndüğünde sönmüştü. Nagsara baştan çıkarma silahlarını kullanmıştı ama, boşuna. Kocası ona haber bile vermeden Kudüs'ten çıkıp gitmiş, Kızıldeniz kıyısındaki Elana'²¹ Körfezi'nin ucundaki Eziongaver diye bir yerde gösterişsiz bir eve yerleşmişti.

- Beni görmek istiyormuşsunuz, kadınım? Soruyu tedirgin bir biçimde mabeyinci sormuştu.

- Kocam nerede?

- Eziongaver'de.

-Ne kadar kalacak? Yokluğu sıkıcı olmaya başladı.

- Hükümdar bir liman yaptırıyor. Mabeyinci, Mısırlı kadının yine öfkeleneneceğinden korkuyordu. Akşam yemeği için ne emredersiniz?

- Acıkmadım, diye bağırdı Nagsara.

Mabeyinci çekildi. Melike yatağına çöktü, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

O mutsuzluğunun içinde kendi kendine yemin etti, Süleyman'ın dikkatini çekecekti, adamı yanında tutacaktı.

(21) Akabe Körfezi'nin Antik Çağdaki adı. (ç.n.)

Afrika'dan kopan rüzgâr Eziongaver üzerinde esiyor, büyük gemilerin limana girmesini engelliyordu. Onlar da açıkta demirliyorlardı. Süleyman'ın ince saçları büyük dalgalar yapan rüzgârda uçuşuyordu.

İsrail'in hükümdarı, işçilerin başardıkları işten hoşnuttu. Adamlar, beceri ve bilgisini yeniden gösterebildiği için mutlu olan Yero-boam'ın yönetiminde çalışıyorlardı. Yedi yüz hektara yakın bir yüzey üzerinde yeni bir kent yükselivermişti. Vakıa, kullanılan malzeme ortanın altında bir düzeydeydi ve evlerin güzelliği de yoktu, konforu da, ama İsrail halkının artık bir limanı olmuştu. Yine de Süleyman düşlere kapılmıyordu. İbraniler denizden ürkerlerdi. Ayaklarının altında sağlam bir toprak olsun isterlerdi. Hiçbir zaman Fenikeli denizcilerle aşık atmayacaklardı, hiçbir zaman doğunun ya da batının deniz yollarını denetlemeyeceklerdi. Amaçlanan bu değildi. Sekiz metre yüksekliğinde surlarla korunan Eziongaver'in berkitilmiş kapılarından geçen kervanlar İsrail ekonomisi için yararlı bir dizi sefere başlıyordu. Yakında Sur melikinden satın alınan yapı malzemesi limana gelecekti. Afrika, Arabistan ve Hindistan yolları üzerinde bir uğrak iskelesi Eziongaver birçok gemi çekecekti, o gemiler de bir liman resmi ödeyeceklerdi.

Atılan bu adımlar tapınağın yapımının parasını çıkarmazdı. Süleyman zeytin çekirdeği büyüklüğünde bir altın parçasını iki parmağının arasında ovalıyordu. Mısırlıların Punt, Afrikalıların Saba dedikleri ülkede daha pek çok vardı, maltaeriği kadar, hatta iri ceviz kadar olanlar da görülürdü. Halktan kimselerin bileklerine takmaları bilezikler, boyunlarındaki kolyeler o kadar saf bir altındandı ki, işlemek için potaya koymak gerekmezdi. Saba Melikesi Belkis dünyanın en zengin kadınıydı. İçinde hiç gümüş bulunmayan kırmızı altın, beril ve zümrüt madenleri işletirdi. Banşıl insanlar diye tanınan Sabahlar afyon ve baharat da satarlardı. Başlarına yüce bir Tanrı'nın hizmetinde bir kadın getirmeyi âdet edinmişlerdi.

Sur melikinin parasını ödemek ve Kudüs tapınağını yapmak için Süleyman'a altın gerekiyordu. Fakat o mucizeler ülkesine ancak denizden gidilebilirdi. İşte İsrail hükümdarının bir liman

yaptırması, ticaret gemileri ısmarlaması ve bir piyade birliğini denizci olmaya zorlaması bundandı.

Süleyman'ın donanması, zeytinyağı, şarap ve buğday yüklenmiş olarak Sabaya harekete hazırdı. Kırmızı altınla döndüğünde genç hükümdar büyük yapıtının tamamlanabileceğinden emin olacaktı.

Elihap Süleyman'ı dalgın düşüncelerinden ayırdı. Rüzgârdan pek hoşlanmayan kâtip sesini yükseltmek zorunda kalmıştı.

- Bağışlayın beni, efendimiz. Fakat mabeyinci hemen Kudüs'e dönmenizi istiyor.

- Ne oluyormuş?

- Bir ayaklanma, diye açıklamak zorunda kaldı kâtip. Halk ayaklanmış.

Şarap testileri yünlü kumaşların üzerine devrilmiş ve öyle bırakılmıştı. Kasaplar bıçaklarını çekmişler kumaşları parçalıyorlardı. Yerlerde karmakarışık biçimde Kudüs'ün yukarı mahallesine doğru koşan çırpıcıların ayaklarının altında çiğnenen büyük et parçaları vardı. Dilenciler durumdan yararlanıp balıkçı tezgâhlarını ve pazardaki meyveleri yağmalamaya koyulmuşlardı. Kunduracılar, ellerindeki ayakkabıları general Banaiaş'ın komutasında saraya çıkan dar yolu tutmuş koruma birliği askerlerinin kafasına kafasına fırlatıyorlardı. Kadınlar ve çocuklar evlere sığınmışlardı.

Öfkeli kalabalık, ta peygamberler döneminden kalma gül bahçesini bir baştan bir başa geçmişti. Neye uğradıklarını şaşırılmış eşekler sırtlarından yüklerini atarak oraya buraya koşuyordu. Davud'a ve soyuna lanet eden ve zincirinden boşanmışa benzer kalabalığın doldurmadığı tek bir sokak arası kalmamıştı.

Hükümdar orada olmadığı için general Banaiaş ne yapacağını bilemiyordu. Okçulara atış emri verip bir iç savaş mı başlatsın? Düzenin böylesine kepaze edilmesi adamı umutsuzluğa düşürüyordu. Hayır, hükümdarlık sarayını bu çulsuzlara teslim etmeyecekti. Elde kılıç ölmek daha iyiydi.

Birden elebaşları dönüp arkalarına baktılar. Hiç düşünülmemiş bir olay olmuştu. Bunun etkisiyle asilerin sıraları sarsıldı. Aşağı kentten sarayın duvar dibine kadar bağrıış çağnşlar kesildi. Sonra ağır bir sessizlik gelip oturdu.

Süleyman, yanında koruma birliği erleri olmaksızın, tek başına, büyük kapıdan girmiş, uzun bir dizi oluşturan ayaklanmacıların yanından dingin adımlarla geçerek yokuşu çıkıyordu. Başkentlilerin çoğu ilk kez hükümdarı böylesine yakından görüyordu. Aralarından hiçbirini dokunmayı göze alamadı. Adamlar çarpılmaktan korkuyorlardı.

Süleyman'ın yüzünde tek korku belirtisi yoktu. Kırılık yerde dolışır gibi dingindi. Elebaşılardan pek coşmuş birine, elleri yıpranmış bir sepiciye seslendi.

- Nedir bu patırtı?

Sepici diz çöktü.

- Efendimiz... Mısırlı kadın?

- İsrail'in melikesinden ne istiyorsun?

- Kötülük yılanına, bizi cennetten kovan yılanı tapıyor!

- Kim demiş onu?

- Gerçek, efendimiz! Sen, hükümdarımız, Tanrımıza böyle bir saygısızlıkta bulunulmasına izin verme!

- Sen işine bak. Ben Tanrı'nın inayetiyle saltanat sürüyorum. Gücümü ondan alıyorum. Hiçbir zaman ona hıyanet etmem.

Sepici hükümdarın eteğini öptü, doğrulurken ciğerlerinin tüm gücüyle "Yaşasın Süleyman!" diye haykırdı.

Aynı bağrıışı kalabalık yineledi.

Bir saat sonra pazarda alışveriş yine olanca canlılığını bulmuştu.

Mısırlı kadınların o kimsenin öykünemeyeceği becerisiyle yüzüne düzgünler sürmüş Nagsara kafa tutuyordu.

- İsrail başka tapınma yollarını kaldırmaz mı? Yahve bu derecede kıskanç ve aptal mıdır?

- Benim halkımın gözünde yılanın kötülük simgesi olduğunu bilmiyor muydunuz?

- Sizin halkınız eğitimsiz. Benim saydığım kobra'²²' Mısır'da hasadı korur. Ona saygılarımı sunmakla ben İsrail üzerine gönenc çekmiş oluyorum.

Süleyman firavun kızının kırıtmalarına aldırıyor, sert tavrını değiştirmiyordu.

- Siz bilgilisinizdir, Nagsara, Âdem İle Havva'yı baştan çıkaran yılanın öyküsünü bilirsiniz. Herkesin içinde o kutsal kobranıza kurban vermekle benim tahtımı tehlikeye attınız.

- Evet, Kudüs'ü kıskırttım. Sizi o Kızıldeniz'in kıyısındaki ücra limandan geri getirmenin tek yolu buydu da ondan. Yargılayın beni. Cezalandırın. Fakat, hiç değilse yüzüme bakın.

Süleyman melikeyi kucakladı, kendi yanına, minderde yatmaya çağırdı.

- Haksızsın, Nagsara. Hükümdarlık mesleği insandan çok şey bekler. Tanrı bana İsrail'i yüceltme görevini vermiş. O görevin benim tasalarımın başında gelmesi gerekmez mi?

Mısırlı genç kadın başını Süleyman'ın göğsüne koydu.

- İkinci olmayı kabul ederim, efendim, ama sevilmek isterim. Damarlarıma saldıgın ateş ancak senin yanında sönebilir. Seninle acım mutluluğa dönüşüyor. Seni seviyorum, efendim benim.

Süleyman, becerikli bir el hareketiyle Nagsara'nın giysisini sıyırdı. Kadın sevinçten deli olmuştu, gözlerini kapadı.

Akşamın ışığında kırlangıçlar oradan oraya atlıyorlardı. Uçuşları öylesine hızlıydı ki, Süleyman kuşları gözleriyle izleyemiyordu. Kırlangıçların Mısır firavunlarının çıktığı ışığa geri dönen ölümsüz ruhları olduğunu anlatan söylenceyi anımsadı.

Bu yalnızlık anlarında kendini nasıl da onlardan uzak hissediyordu!

(22) Söz konusu, sessizliğin ecesi olan ve gönenci güvence altına alan yılan tanrıça Rönönutet. "Havva" adının "kraliçe" anlamında bir Mısırlı sözcükten geldiği sanılmaktadır. Yazıda İse bu sözcük bir yılan resmi ile gösterilirdi. (Ch. 3.)

Süleyman karısının yol açtığı rezalete son vermişti. Halk ona güvenini sürdürüyordu. Halbuki karısına eski dininde kalma izni vermişti. Mısırlı kadın, göz önünde olmayan bir yerde, kentin bir tepesinde kendi yolunca tapınabilecekti. Herkesin bunu bilmesinin önemi yoktu. Din adamları sınıfı bakımından önemli olan görülmemesiydi.

Nagsara pürüzsüz bir mutluluk yaşıyordu. En şehvetli saraylıların sözlerini dinlemişti, kendini coşkuyla kocasına veriyordu. Süleyman, zihni dayanılmaz tasalarla iğnelenirken, nasıl olur da bir vücuttan, o vücut ne kadar güzel ve biçimli olursa olsun, sınırsızca zevk alabilirdi?

Davud ve Natan yoktu. Bat-şeba köşesine çekilmiş, hiçbir şey sesini çıkarmıyordu, Nagsara bencilliğinin arkasına sığınmıştı. Korkunç bir başarısızlığa uğradığı, saltanatının büyük girişiminin acımasız bir gerçekliğe çarpıp kırıldığı bir sırada Süleyman'ın içini açacağı bir yakını yoktu.

Gemileri Saba ülkesine varamamıştı. Orayı kendilerinin bölgesi sayan Mısır donanması, Süleyman'ın gemilerini sertliğe başvurmadan geri çevirmişti. Yaptığını firavunun donanmasının gözünden kaçırabileceğini sanmış olan Süleyman nasıl karşı koyabilirdi? Aceleyle gelmiş, iyi hazırlanmamış bir seferdi. Süleyman, askerlerinin yeteneğini olduğundan üstün sanmıştı.

Saba ülkesi altını gelmeyecekti. İsrail hükümdarı, Sur meliki önünde gülünç duruma düşecekti. Tapınak hiç yapılamayacaktı.

Süleyman Tanrı'ya karşı giriştiği bahsi yitirmişti.

İKİNCİ BÖLÜM

*Senin kutsal dağında, çadırını diktiğin kentte
bir sunak, ta başlangıçtan beri hazırladığın
kutsal çadıra benzer bir tapınak yapmamı buyurdun bana.
Senin yapıtlarını bilen ve sen dünyayı yarattığında
hazır bulunan Bilgelik senden ayrılmaz.*

Bilgelik Kitabı, 9, 8-9.

Sur kentinden gelen Hiram Usta tepelerden geçen yolu izliyordu. Mevsim kış sonuydu, yola çıkışını şubat ayının yirmi dokuzuncu günü akşamı, gökte yeni ayın görüldüğü saate denk düşürmüştü. Tepelerde yeni bir aya girildiğini herkese bildiren ve gezginlerin yolculuklarını kolaylaştıran ışıklar yakılmıştı.

Sert ve soğuk bir yağmur yağıyordu. O mevsimde sık görülürdü bu. Şiddetli sağanakların çamur denizine çevirdiği yolların çoğu ıssızdı. "İlkbahar başlamadan öküz şafakta titrer ama, öğle vakti incirin gölgesine sığınır" diye bir atasözü vardı. Gecenin soğuğu Hiram Ustayı kalın bir yün kepenek almaya zorlamıştı. Açık havada uyurken ona sarılıp yatıyordu. İki tane kalın battaniyeyi birbirine dikerek ve başını geçirecek bir açıklık bırakarak kepenegini kendisi yapmıştı. Belini biraz aşağıdan başlayarak sıkıca saran enli kuşağının içine gümüş paralarını yerleştirmişti.

Yanı başında açık boz renkte bir eşek yürüyordu. Dayanıklı bir hayvandı, hiçbir zahmetten gocunmazdı. Sırtına birinde duru su, ötekinde sirkeli su olan iki tulum, bir çift sandal, giysiler, ustanın maşrapa yerine kullandığı kuru kabak yüklenmişti. Günde kırk kilometreden fazla yürüeyebilen dört ayaklı yol arkadaşına dostlukla bağlanmıştı.

Hiram bir zamanlar İlyas peygamberin sığınmış olduğu Karmel Tepesi'nin karlı ormanlarını güçlükle aşmıştı. Neyse ki, eşek Kenan topraklarının kuzeyi ile güneyini birbirine bağlayan ve Feni-ke'nin etki bölgesinden İsrail Krallığı'na girilen o daracık geçidin her noktasını iyice tanıyordu.

Yapı ustası, oraya bekçilik eden hisarın yukansındaki yılankavi patikaya sapmıştı. Hayvanının ayaklarına paçavra sardığından gözcülere kendini belli etmemişti. Şimdi yapacağı şey, doruktan doruğa yol almaktı. İnecek, çıkacak, yine inecekti. Tabor, Gelboe, Aybal ve Gerizim dağlarını aşacaktı. Vakıa dağların en yükseği bin iki yüz metreyi bulmuyordu ama, yolun adamı zorlayacağı belliydi. Hiram yüksekliği yirmi metreye varan yüzyıllık meşelerin gövdelerine hayranlıkla baktı. Bunları İbrahim peygamberin dikmiş olduğu söylenirdi. İlerleyip çok dallı bir tür olan sakızağaçlarından bir ormana girdi. Az sonra insanın gırtlığını, ciğerlerini temizleyen güçlü kokularını salıvermelerinin zamanı gelecekti.

Yapı ustası yolculuğu için bu dönemi özellikle seçmişti, çünkü kervancılar karlar eriyinceye kadar çadırlarda beklediklerinden yollarda bir kimseyle karşılaşması olasılığı zayıftı. Hâlâ haydutların dolanıp durdukları Samiriye topraklarından çekiniyordu. En dindar İbraniler orayı zındık toprağı olarak görürlerdi. Batı yönünde, uzaklarda, Saron ovasının arkasında meyve bahçeleri görülürdü, onların arkasından da kıyının yakında olduğunu belli eden kumullar başlardı. Yolcu özlemle Mısır çölünü andı. Mesleğinin inceliklerini orada titiz ustaların yanında öğrenmişti. Ustaları onu tapınaktan tapınağa, sonsuzluk konutundan sonsuzluk konutuna yanlarında götürürlerdi. Fakat Hiram'ın geçmişini anıp yakınmaya hakkı olmadığı gibi, böyle bir şey için vakti de yoktu. Görevi kendinden önde geliyordu.

Şeria'nın bir kolu olan Yabbok'u aşıp bir hana vardığında yorgunluktan bitkindi. Çevresi duvarlı büyük bir yapıydı. Yarı yarıya yıkık ahşap bir kapıdan geçerek koşum hayvanları dolu çamurlu bir avluya girdi. Yapının bir kanadına yolcu yatağı diye çullar seriliydi.

Hancı, Hiram'ı kuşkuyla karşıladı.

- Nereden geliyorsun, arkadaş?

- Onun önemi yok. Yemek istiyorum.

Yapı ustası bir gümüş sikke verdi. Hancı parayı kemerine soktu ve başıyla müşterilerin sofrasını gösterdi.

Hiram yemeğini kendisi kadar az konuşan iki adamla birlikte yedi. Kimyonlu ekmek, rezene ile yapılmış bir yemek yediler ve sindirime iyi gelen kaynatılmış sedefotu çayı içtiler.

Birden saç baş karmakarışık bir kadın tüten bir meşalenin iyice aydınlatamadığı yemek odasına daldı ve sofradakilerden birine saldırarak gözünü çıkarmaya kalktı. Yüzü gözü kan içinde kalan adam avaz avaz bağırmaya başladı. Arkadaşı yardımına koştu. Fakat bir yandan da küfürler savuran kadın zincirini koparmış kuduz köpek gibiydi. İkinci adamın hayalanni kavrayıp var gücüyle çekti. Adam yere yuvarlandı. Yüzünden kanlar akan, canavarın ensesine bir yumruk indirip bayılttı.

Bütün bunlar birkaç saniyede olup bitmişti. Hiram yerinden kalkmaya davrandıysa da gırtlığına hancının dayadığı bıçak kırıptatmıyordu.

- Bu bir aile sorunu. Sen burnunu sokma, arkadaşım. Yoksa yolculuğun burada biter.

Kadın, saldırdığı iki erkek tarafından dışarıya sürüklendi.

- Bunca şiddet niçin? diye sordu Hiram.

- Bu iki yiğit, bunun kocası ve âşığı. Salak kadın onların aralarında uyuştuklarını, kendisiyle eğlendiklerini yeni anlamış. Tüm Samiriye uzun zamandır biliyor işi. Kadının da gülüp geçmesi gerekirdi. Şimdi yaptığı bu aşağılıktan ötürü kötü cezalandırılacak. Yasa, dostlarımın kadının kirlenen elini kesmelerini buyurur. Kanın öcü alınacaktır.

Korkunç ulumalar cezanın hemen verildiğini belli ediyordu.

- Bunca şiddet niçin? diye Hiram bir kez daha, fakat bu sefer kendi kendine sordu.

Yapı ustası geceyi o handa geçirmek istememiş, Kudüs'e doğru yolunu sürdürmeyi yeğlemişti. Eşeğin arkasından basamaklı bir yokuşu inip verimli bir ovaya vardı. Oradan İsrail'in hemen arkasında çıplak bir kaya gibi yükselen başkenti görülüyordu. Bir koyun sürüsü yapı ustasının yolunu kesti. Pek kalabalık bir sürüydü

ve dağlardaki ağıllarda kışladıktan sonra ilk kez dışarı çıkarılan hayvanlar düzensiz yürüyorlardı. Bazılan kaçıp kaybolmasın diye ön ayağından kuyruğuna bağlanmıştı. Biri meledikçe ötekiler onu bastırmak için seslerini daha çok yükseltiyorlar, bu da eşiği sinirlendiriyordu.

Aynı günün içinde ikinci kez yapı ustasının gırtlığına bir bıçak dayandı. Ucu etine dokunan uzun bir hançerdi. Bir damla kan pırlıladı.

Bir de demirli sopam var, dedi saldırgan. Direnirsen seni öldürmek zorunda kalırım.

Hiram kendini derin soluk almaya zorladı. Böylelikle yürek atışlarını yavaşlatıyordu. Bunu Mısır Yaşam Evi'ndeki tabiplerden öğrenmişti.

- Sakin ol, beyim, iyi, çok iyi. Muhakkak ki zenginsindir, bense yoksulum. Çok yoksul. Basit bir çobanım, yılın başından sonuna didinen bir çoban. Eh, elbette haydutluk edeceğim. Hiç değilse bana kızmıyorsun, değil mi?

Çoban elini Hiram'ın kuşağına soktu, gümüş sikkeleri çıkardı.

- Mükemmel, beyim! Tam bir servet! Seni gördüğümde içime iyi bir şeyler doğmuştu. Bununla sonunda sefaletten kurtulurum. Sırtlanlar, çakallar yüzünden çok koyunum ziyan oluyor. Yaşamım cehennem benim. Geceleri soğuk derimi ısıtır. Öteki çobanlar beni soyarlar. Ya hastalanan hayvanlar! Ya doğuranlar! Bir de kırpma işi!

Hiram bir hareket yapacak gibi oldu. Bıçak biraz daha bastırdı.

- Yavaş ol, beyim! Hanidir bir zengin bulup parçalasam şunu diyorum. Bana Kaleb derler, köpek yani. Kudüs'ten Eriha'ya⁽²³⁾ giden yolun üzerinde kervan bozmaya kalktım ama, Süleyman'ın zaptiyesi hiç göz açtırmıyor. Rakiplerini soyayım diye bana para veren tacirler bile beni unuttular. Yolunacak kaz az bugünlerde. Seni banaTann gönderdi.

Eşek birden koca sesiyle anırdı, bu da koyunları kaçıttırdı. Bir an Kaleb'in dikkati dağıldı. Onun bu ufacık güçsüzlüğü Hiram'ın

(23) Batı dillerinde jericho, (ç.n.)

kendini arkaya atıp adamın karnına dirseğini vurarak silahını düşürmesine yetti.

Yapı ustası daha fazla bir direnme bekliyordu ama, Kaleb yaşlı bir adamdı, dövüşemezdi.

Kuru taş örgüsünden alçak bir duvar görüp oraya kadar sürünerek tırmandı, duvardan bir taş alıp Hiram'a fırlattı ama o şöyle bir eğilince ıskaladı.

- Ben zavallı bir adamım! diye bağırdı Kaleb. Bana bir şey yapmayın!

Gerçekten dini bütün biri gibi göğsünü yumrukluyor, gözlerini yerden kaldırmıyordu.

- İsrail bizim Tanrımızdır, diye ezberini söylemeye başladı. Tanrı ölümsüzdür. Tüm yüreğinle onu seveceksin, tüm ruhunla, tüm kafanla. Tanrı'nın buyruklarını unutma, hepsinden de çok, en önemlisini: Öldürmeyeceksin! buyruğunu.

- O buyruğa uyacağım, dedi Hiram. İnsan adına layık her insan kutsaldır.

Kaleb ayağa kalktı ve yapı ustasının önünde diz çöktü.

- Ne mutlu seni karnında taşıyana, Tanrı seni emziren memeleri kutsasın! Tanrı'nın barışı üzerinden eksik olmasın. Sen rüzgârdan daha şanlı, güneşten daha ışıklısın!

Hiram hiç istifini bozmuyordu. Kaleb ölümden kurtulduğundan hemen hemen emindi ama, hâlâ kolunun kesileceğinden korkusu vardı. Yolcu öyle pek hoşgörölüye benzemiyordu.

Yapı ustası bileğinden bir bilezik çıkardı. Bileziğin üzerinde Feniye yazısıyla adının bulunduğu ince altın bir künye vardı.

- Şunu al da, Kaleb, hükümdar Süleyman'a götür ve de ki onu Govr vadisinin dibinde, kobra kuyunun yanında üç gün üç gece bekleyeceğim. Gelmezse İsrail'den çıkıp bir daha hiç gelmeyeceğim.

Çoban soyamadığı adamın ayaklarını öptü. Değerli bileziği aldı.

- Gümüş akçeler sende kalsın, dedi yapı ustası. Fakat altın küneyi çalmaya kalkma ve görevini unutma. Yoksa, nereye gidersen git, seni bulurum ve ikinci kez bağışlamam ha!

Kaleb yaltaklanmalarını kesti ve ayağı kalktı. Uzaklaşırken Hiram adamın topalladığını gördü. Koyunlar itişe kakışa çobanın peşinden gittiler.

Yol açılınca Hiram da eşeğinin yularını bıraktı, hayvanı okşadı. Boz eşek kendine en uygun yolu seçti. Hiram, İsrail'in en ürkütücü bölgesi olan Govr'a yöneldi.

Hiram'ın birkaç adım ötesinde bir boynuzlu engerek belirdi ve sık bir ağaçlığın dibinde süzülüp uzaklaştı. Yapı ustası kıpırdamamıştı. Üç gecedir, neredeyse üçüncü gün de tamamlanacaktı, Govr'ın dibinde neredeyse taş hareketsizliğiyle duruyor, insanların oraya gelmesinden hiç hoşlanmayan kertenkele ve yılanlara aldırımıyordu. Hermon Dağı'nın dibinden İsrail'in ve Mısır'ın düşmanları Bedevilerin eksik olmadığı Edom toprağına kadar uzanan ve dar fakat derin bir çöküntü olan Govr, İsrail'in bağrında acı veren bir yarık gibiydi. Yaz mevsiminde buranın sıcağı ne kadar dayanılmaz bir şeyse, kışın da soğığu öyleydi. Eski metinlerde yazıldığına göre, Tanrı'nın lanetlediğı Sodom ve Gomor kentleri burada kurulmuş. Yeni bir tufan çıktığında, diyorlarmış peygamberler, öfkeli sular, Govr havuzunu basıp insanlık suçlarını yıkayacakmış.

Hiram bir hurmanın altına oturup sırtını ağacın pürtüklü gövdesine dayadı. Yüzü uzun süre önce kurumuş bulunan kobralı kuyuya dönüktü. Yükseklikleri yirmi metreyi aşan hurma ağaçlarının gölgesi güneşin en kızgın saatlerinde biraz işe yarıyordu. Yapı ustası, hiç kimse tarafından rahatsız edilmeden karşısında düşüncelere dalabildiğı bu sert ve kuru manzarayı seviyordu. En zehirli böcekler bile insanlardan daha az zarar verirdi. Dokunmadın mı, onlardan korunurdun.

Hiram bu yalnızlığa çekilme dönemlerine alışıktı. Yaşam Evi'nde her yapı ustası yeni bir binanın planını çizmeden önce böyle bir dönem geçirmek zorundaydı. Gündelik yaşamın dağıttığı güçlerini toplaması, kendi kendinin merkezine oturması, ilk çalışma soluğunu bulması gerekirdi.

O çabalar, yurdundan ayrı düşmenin yanında hiç kalıyordu. Hiram yurtdışında, Suriye, Sur ve Nübye'de, bazı işleri bitirmek ya da birtakım tapınakları incelemek için birkaç hafta geçirmişti. Hiçbir zaman Mısır'dan büsbütün ayrılmayı düşünmemişti. Meslek yaşamının geri kalanını tapınakların hiç durmaksızın güzelleştikleri, sürekli büyüme durumunda çok büyük bir yapılar topluluğu oluşturdukları Karnak'ta geçirmeyi umuyordu.

Neden Siamon onu seçmişti? Neden onu düşman bir ülkeye yolluyordu? O ülkede hükümdara hem yardım edecekti hem de aynı adama karşı olacaktı. Firavunun kişiliği aracılığıyla konuşan yazgı, onu en acımasız biçimde sınıyordu. Mısır'dan, Tanis'ten, Karnak'tan, sevdiği kimselerden uzakta, gizlilik içinde başarılı olmaya mahkûmdu. Tek bir umudu kalmıştı: Süleyman'ın buluşma yerine gelmemesi.

Üçüncü gün sona ermek üzereydi. Baharın geldiğini bildiren bir günün sonunda hava kararmaya başlamıştı. İsrail'in hükümdarı yapı ustasının çağrısını kabul etmemişti. Bunun başka bir açıklaması yoktu. Yoksa total çoban haberi götürmemiş olamazdı, adam bunu göze alamayacak kadar korkaktı.

Hiram kendisini Govr'un dışına çıkaracak olan bir kilometreden daha uzun dik yokuşu tırmanmaya hazır olarak ayağa kalktığında, yanında bir gölge belirdi.

- Ülkeme hoş geldiniz, Hiram Usta, dedi Süleyman. Buluşma için buradan daha iyi yerler vardı.

- Ben sessizliği severim, haşmetli.

- Buraya şifalı otları, zehirli otları tanıyan büyücüler gelir. Siz de onlardan mısınız?

- Benim dünyam taş ve tahta dünyasıdır, diye yanıtladı Hiram. Benim dünyam cansızların dünyası, zehirlerin değil.

Yapı ustası bunu söyledikten sonra dönüp baktı. Şaşkınlığı o kertedeydi ki, ağzından bir hayret çığlığı koyuvermemek için kendini zor tuttu.

Bir an, Süleyman'ı Siamon'un ikizi sanmıştı. Mor giysisi içinde, başı açık İsrail hükümdarı bir zamanlar Yaşam Evi'nin en parlak öğrencilerinden olan genç firavuna benzemiyor muydu? Fakat ışık

pek iyi belli etmiyordu. Hiram'ın gözü aldanmış olmalıydı. Govr seraplar yaratıyordu.

- Nereden geliyorsunuz Hiram Usta?

- Sur'dan. Oranın meliki mimar aradığınızı söyledi.

Süleyman bu keskin bakışlı, alnı yüksek, omuzları geniş adamdan etkilenmişti. Siyah saçları, kalın kaşları, dimdik burnu çehresine sert bir anlatım veriyordu. Sağlam yapılı, gücünden emin Hiram Usta, köleler ve uşaklar türünden biri değildi. Süleyman ne kadar kendine bağlayıcı ve cana yakınsa, Hiram o kadar uzak duran, neredeyse tepeden bakan biriydi. Kudüs Sarayı'nda Sur'dan gelen mimarinki kadar açık seçik belirli kişiliği olan kimse yoktu.

Süleyman sanki bu adam ona hem kurtuluşunu hem yok oluşunu haber veriyormuş gibi, korkuyla karışık bir hayranlık duyuyordu.

Kendisi de Hiram'ın merakını çekmişti. İsrail'in hükümdarında firavunların türünden olduğunu gösterir bir şey vardı. Ülkelerini ve halklarını hor görüp kendi tutkularını doyurmak için iktidarlarını kullanan despotlara, aşiret başkanlarına benzemiyordu.

Süleyman'ın kendinden alt düzeyde birinin, o biri ünlü bir mimar olsa bile, çağrısına uyma gibi bir âdeti yoktu. İki gün boyunca Hiram'ın geçmişi konusunda bir araştırma yaptırmıştı. Kâtibi Elihap yapı ustasının Dan aşiretinden dul bir kadınla bir Sudunun oğlu olduğunu söylemişti. Yabanıl, insanlardan kaçan, onurlandırılmaya, övülmeye aldırmayan biri diye tanınıyormuş. En büyük teknik zorlukların üstesinden gelebilirmiş, kullanımı en güç yapı malzemesine egemen olabilirmiş. Hiram seçilmezmiş, o seçermiş.

- Uzmanlığınız nedir Hiram Usta?

- Çizim sanatı.

- Ne işinize yarıyor?

- Taşları kırmaya, bir araya getirmeye ve onları bir daha değişikliğe uğratmadan yerlerine konulabilecek gibi, yapı zamana dayanabilecek biçimde düzenlemeye.

Çizim sanatı. Yüzyılların ötesinden gelen, onsuz hiçbir yapının tasarlanamadığı bu gizemli bilim nedir? İbrani zanaatçıların böyle bir şeyden haberleri yoktu.

- Bana bu sanatın sırlarını açmayı kabul eder misiniz?

- Hayır, haşmetli. Ya beni yapıyerimde bana tam yetki vererek işe alırsınız ya da çıkar giderim.

- Kurnazca konuşmadınız, Hiram Usta.

- Kurnaz değilim, olmaya da niyetim yok.

- Ödünler vermek, bilgeliğin ilk adımı değil midir?

- Ben bilgeliği öyle düşünmüyorum, İsrail meliki. Bilgelik Tanrı'nın yarattığı bir şey değil mi? Ezelden beri var olan, dünyanın yaratılmasından önce de var olan bir şey? İnsanın her türlü bilgisinin kaynağı değil mi?

Boğuk bir kükreme konuşmayı yarıda kesti.

On metre kadar yukarılarında bir kayanın üzerinde pusu kurmuş oturan bir leopar bu iki kolay avın üstüne atılmaya hazırды. Uzun bacaklı, görkemli bir hayvandı, yirmi kilodan fazla olmalıydı. Keçi gibi bir tepeden bir başkasına cambazlık ederek oraya gelmişti. Birkaç saniyede bir fırtına hızına erişirdi ve hiçbir zaman avından eli boş dönmezdi.

Sarı siyah gözleriyle yakında ele geçireceği kurbanlarını süzüyordu.

- İçimizden biri sağ kalmayacak, dedi titremeyen bir sesle Süleyman. Bir hükümdarın yaşamını savunabilecek misiniz?

- Önce kendi yaşamımı savunurum. Sizin hizmetinizde değilim.

- Bu andan başlayarak hizmetimdesiniz. Sizi mimarbaşı alıyorum ve Kudüs'te büyük bir tapınağın yapımını size veriyorum. Yaşamıma karşı sizinki. Şimdi koşullar öyle gerektiriyorsa, göreviniz bu.

Hiram çok yavaş olarak Süleyman'ın önünde yer değiştirdi. Leopar dikildi, sivri dişlerini göstererek yeniden kükredi.

İsrail hükümdarı Bat-şeba'nın verdiği yüzüğü parmağında çevirdi, sonra işaret parmağını Tanrı'nın adını oluşturan harflerin üzerinden geçirdi.

Cılgına dönen leopar, acıyla inil dedi. Sağrısına bir şey batıran görünmez bir düşmanı ön ayağıyla uzaklaştırmaya çalıştı. Öfkeyle

bir taş yığınının üzerinde sıçradı, dengesini yitirdi ve bir çalılığa girip gözden uzaklaştı.

- Tanrı bizi koruyor, dedi Süleyman.

- Ününüz uydurma değilmiş, diye mimar gözlemini söyledi.

- Bu yar dibine sizi Tanrı gönderdi. Sizi seçmemi benden o istedi. Artık siz kendinize ait değilsiniz, Hiram Usta.

19.

Hiram, Süleyman'ın sürdüğü arabaya bindi. Banaias'ın komutasında bir manga kadar er de onlara eşlik ediyordu. Banaias hükümdara tek başına Govr'un dibine gitmesin diye yalvarmıştı ama, bir sonuç alamamıştı.

Süleyman'ın yabancı biriyle döndüğünü görünce kafasından saygısız bir düşünce geçti. Sakın hükümdar yazgıyı değiştiren bir melek olmasın? Kobralı kuyudan getirdiği belki de bir hortlak, gücünü arttırmakta kullanacağı çok marifetli bir şeytandı?

Banaias Hiram'ı görünce bir tedirginliğe düştü. Süleyman'ın inananlara yasaklanmış bir bölgeden alıp getirdiği bu adamda yabancı hayvanıninkine benzer tehlikeli bir güç vardı. General ürktü. Bunu hükümdara nasıl açabilirdi? Onun, İsrail kahramanının, silahsız elleriyle bir aslanı öldürebilen savaşçının korkunun esiri olmaya hakkı yoktu. Rahatı iyice kaçmıştı, hükümdardan iyilik görmeye zamansız denecek kadar erken başlamış bu adamın yaptıklarını, davranışlarını gözden kaçırmamaya karar verdi.

Uzarlarda, kapalı bir gök altında mavi ve gri renkte Kudüs görünmüştü.

- İşte başkentim, diye Süleyman, Hiram'a haber verdi. Seyret onu buradan, yapı ustası. Orada ya şan şeref kazanacaksın ya da orası mutsuzluğunun beşiği olacak. Başarısızlığı kabul etmeyeceğim.

- Siz beni aldatmaca ile işe aldınız, diye değerlendirmesini yaptı Hiram. Beni çalışmaya zorlamayacaksınız.

- Böyle bir niyetim yok. Şu kente bakın... Yahudiye'nin tepelerinden çıkmış bir pırlanta. Göçebelerle yerleşiklerin dost oldukları

kutsanmış yer, Akdeniz'den doğu eyaletlerine, Fenike'den Mısır'a giden yolların kesiştiği seçkin yer. Kudüs, kolları kutsal toprağı sulayan bir yıldızın ta ortasıdır. Henüz bir hisara benziyor ama, yarın, sizin ustalığınızla içinde tapınaklar tapınağını barındıracak.

Hiram, öğrenme zevkini ve yaratma mutluluğunu tanıdığı Karnak'lı düşünüyordu. İsrail hükümdarının tapınağını yapmaya başlarsa kim bilir kaç yıl Mısır'dan uzak kalacaktı? Bir daha Mısır'ı görmeye ömrü yeter miydi acaba? Daha ayrılalı pek az zaman olduğu halde, şimdiden sıra acısı çekiyordu.

Başkentin üzerinde kara bulutlar toplanıyordu. Hükümdar alayının üzerine buz gibi bir sağanak indi. Dolu taneleri Hiram'ın yüzünü acıttı ama, o da Süleyman gibi istifini bozmadı.

Surdan içeri girdikten sonra araba ufak bir meydanda durdu.

- Ben burada sizden ayrılıyorum, Hiram Usta. General Banaias sizi konutunuza götürecektir. Dinlenirsiniz. Yakında görüşürüz.

Mimar eğilmedi. Banaias İsrail'in hükümdarına böylesine kafa tutulmasından dehşete kapılmıştı. Süleyman neden böyle bir şeyi kabul ediyordu?

Hiçbir şey demeden Hiram'ı yukarı mahalleye çıkan dar bir sokaktaki tuğla bir eve götürdü.

Şöyle bir gözden geçirince yapı ustası öğreneceğini öğrendi. Tuğlaya fazla saman katmışlar ve yeterince fırınlamamışlardı. Yine de, aşağı mahallenin zavallı kerpiç barınaklarıyla karşılaştırılırsa iyi bir yapıydı. İçeride de süs yok değildi. Tavandaki bir açıklıktan ışık alan bir orta avlu, çevresinde de birkaç göz vardı. Bunlar bir konuk odası, bir çalışma, iki yatak odası, bir mutfak, bir gusülhane ve bir apteshaneydi. Ahşap iskelet fazla dayanmazdı, pek hafifti. Duvarlara salt alçı çekmişlerdi. Fakat Mısır mimarlığından alınmış olan düzenek, yazın serinliği, kışın sıcaklığı koruyordu.

Fırtına havası evin içini karartmıştı. Hiram toprak kandilden yayılan o pek belli zeytinyağı kokusunu duydu. Kandil duvarda bir kovuğa konulmuştu ve ketenden fitili gece gündüz yanardı. Hiram kandil doldurulmuş mu diye baktı ve kulpundan tutup oturmağı yeri gözden geçirdi. Bu sırada Banaias eşikte duruyordu.

Konuk, odasında, biri giysiler, öteki azık için, iki bölümlü bir sandık vardı. Ev eşyasının bu tek temsilcisi odanın ortasına çekilirse önemli günlerde kullanılacak bir masa olurdu. Genellikle âdet, yemeğin yerde yenilmesi yolundaydı. Yatak odalarından birinde bir ayaklı yatak vardı. Ötekinde on kadar yastık, üst üste yığılmış battaniyeler ve Mısır'da yapıldığı gibi ense dayayıp uyunacak bir tahta yatak üstlüğü vardı. Hasırlara gelince, bunlar yazın tараçada uyumak için çok işe yarayacak şeylerdi. Mutfaktaki odun kömürü mangalı, bir zenginlik işaretiydi. Temizlenmiş ve düzenle sıralanmış birkaç da saman fırını vardı. Evin dışında, çatıya çıkan merdivenin yanında bir yere, et kızartmak için bataklık kömürü ile yakılan bir fırın oturtulmuştu.

Süleyman bunlarla yapı ustasına verdiği önemi göstermiş oluyordu. Herhalde Hiram'ı böylesine rahat ettirebilmek için eşraftan birini yerinden etmiş olmalıydı. Fakat mimarı rahatsız eden bir ayrıntı vardı. Giriş kapısını daha bir dikkatle inceledi. Menteşesinin üzerinde öne arkaya hareket ettirdi. Kilidi oynattı.

- Bana bir anahtar gerek, dedi Banaias'a.

- Anahtar mı? Neden?

- Burası benim işliğim olacak. Planlarım, çizimlerim burada duracak. Buranın sıkı sıkıya kapalı olması ve gece gündüz gözetim altında tutulması gerekir.

- Bu istekler...

- Bu istekler derhal yerine getirilmeli. Yoksa Kudüs'ten çıkıp gidiyorum.

Banaias kılıcını çekti.

Hiram'ın istifini bozmayan bakışlan, generalin kanını dondurdu. Yabancıнын gözlerinde bir sihir vardı, öldürmek için silaha gereksinim duymayan bir sihir.

General kılıcı kınına soktu ve kemerinden ağır bir anahtar çıkartıp mimara uzattı.

- Yasa anahtarı yalnızca bende durmasını öngörür.

- O, sizin yasanız, general, benim yasam değil.

Banaias öfkeden kıpkırmızı olmuştu.

- Aklını başına devşir, yabancı, İsrail küstahlardan hoşlanmaz.

- Ben meraklılardan ve yalancılardan nefret ederim. Kimse, siz dahil kimse, bu konutun eşiğinden içeri adım atmayacak.

Hiram kapıyı çarparak kapattı ve içeriden kilitledi. Şu dar kafalı askeri kendine düşman etmiş, hiç aldırmıyordu. Yapı ustası davranışlarıyla Süleyman'ı ya ona tümüyle güvenmeye ya da onu ülkeden kovmaya zorlayacaktı.

Çalışma odasına yerleşti. Oda hoşuna gitti. Karnak'ın kutsal gölüne bakan rahip hücrelerini andırıyordu. Oraya bir miktar papi-rüs bırakılmıştı, bunlarda Mısırlı benzerlerinin güzel kokusu yoktu ama, dokuları gerektiğince sıkıydı. Alçak bir sehpaye dizilmiş ka-lemler, kusursuz çizgiler çekmek için yontulacaktı.

Mutfaktan gelen bir gürültü Hiram'ı uyardı. Mutfakta, Samiri-ye'nin bir gazali gibi ürkek on beş yaşlarında bir kızla karşılaştı.

- Nasıl girdin içeriye?

Çömeliş ancak çok ince bir kişinin geçebileceği alçak ve ufak bir kapıyı gösterdi. Hiram neden Banaiaş'ın fazla sorun yapmadan anahtarı verdiğini anladı. Bu durumda anahtarın yararı kalmıyordu. Yapı ustasının ilk işi, sokak kapısı dışında tüm açıklıkları örme-k olacaktı.

- Burada ne yapmaya geldin?

- Sizin işinize bakmaya, efendim. Komşunuzum. Yağı ben geti-receğim, kandili söndürmeyeceğim. Bırakırım da sönerse, çocuk doğururken ölürüm. Hamuru yoğurup fırında pişireceğim, ekme-ğinizi yapacağım.

Kapıya üst üste birkaç kez vuruldu.

Hiram açtı.

Topal Kaleb içeri daldı. Demirli sopasını havaya kaldırmıştı.

- Kuşkulanıyordum, diye bağırdı, biliyordum. Bu şeytan karı buradan defolsun!

Hızla ve şiddetle genç kızı kolundan yakalayıp dışarı itti.

- Siz bu işe karışmayın, beyim! Size yardıma geldim. Kudüs tehlikelerle dolu bir kenttir. Tehlikelerin başında da kadınlar gelir! Onların kötülüğü savaşta alınacak yaradan daha berbat bir şeydir. Zehri onlarınkinden daha korkunç bir yılan yoktur. Aslanla, cana-varla otur da, kadınla oturma. Akrebi tut da o şeytanın vücudunu

tutma. Bu şıllık sizi mahvedecekti. Siz benim yaşamımı bağışlamıştınız, ben de sizin yaşamınızı kurtardım.

- Sağ ol, Kaleb, ama bana kim hizmet edecek?

- Hizmetinizi ben göreceğim, beyim! Benden iyi süpürge yapan bulunmaz.

Ekmek hamurunu benden iyi kimse tutturamaz. Ben hamuru teknesinde yoğururum, közde pişiririm. Halka ekmek yaparım. Koparırsınız, kesmezsiniz. Bir kadın olsa, bunları size öğretmezdi. Çiğ etin hiçbir zaman sıcak taşa değil, ekmek üzerine konulacağını size söyler mi bir kadın? Zeytin tanesinden ufak ekmek kırıklarının toplanmayacağını söyler mi? Kadın kısmı bildiğini saklar. Ben namuslu adamım. Kudüs sokaklarında size yol gösteririm. Burada çok dostum vardır benim.

- Tıraş olup yıkanmak istiyorum, dedi Hiram.

Kaleb'in ağzı kulaklarına varıyordu.

- Bensiz olamaz! Süleyman borular döşetti ama, su hâlâ kıt. Sadece hükümdarın ve zenginlerin evinde su var. Ben gider çeşmeden büyük testilerle istediğiniz kadar getiririm. Gerisini de bana bırakın siz.

Kaleb efendisine bir leğen buldu, ılık suyla doldurdu, bir ponza taşı bir de sodalı sabun getirdi. Sünger, fırça, banyoyu güzel kokutacak bir miktar biberiye, beyin dişlerini temizlemesi için de anason sağladı. Bu, pek pahalı bir bakım işiydi.

Hamarat uşak, Hiram'ı özenle tıraş etti. Birkaç saat önce kesmeye kalktığı gırtlak üzerinde usturası en ufak bir çizik yapmadan işi tamamladı.

Akşam yemeği çok iyiydi. Kaleb soğanlı mercimek pişirmiş, içine patlıcanla yeşil biber katmıştı. Kendisi, pek acıktığı için bir de tere salatası gövdeye indirdi.

- Malı çok iyi satıcılardan alıyorum, dedi. Aşağı mahallede, rüzgâr almayan bir yerde küçük sebze bahçeleri var.

Bunu söyledikten sonra acıyla bağıarak elini yanağına götürdü.

- Ah yine şu lanet olası dişim. Beynimi zonklatıyor. Çektirmek gerek. Fakat demirci, pahacı bir adam. Acaba bir gümüş sikkeniz var mıydı?

- Tabip yok mu, diye Hiram şaşarak sordu.

- Diş çekme, demircinin işidir.

Aşağı Mısır'daki Sayis okulunun dişçileri duysalar, bundan pek hoşlanmazlardı. Onlar hastanın canını acıtmadan dişi çeker, yarayı da azmasın diye şifalı otlarla kapatırlardı.

- Ben de seninle geliyorum.

- Benimle mi? Zahmet etmeyin, beyim. Parayı verin, yeter.

Yapı ustası kapıyı açmıştı bile. Öteki anladı ki, efendisi bir şeyi aklına koydu mu, kimse onu yolundan alıkoyamayacaktı.

Ocağın alevlerinden yüzü kızarmış demirci, örsünün yanında oturmuş, bir saban demiri üzerinde çalışıyordu. Kaleb adama yaklaşıp alçak sesle bir şey söylemeye çalıştıysa da ilk konuşan Hiram oldu.

- Uşağımın dişi ağrıyor. Çekilecek.

Kaleb geriledi. Demirci elindeki işi bırakıp bir kerpeten aldı, ateşte kızdırmaya başladı.

- Acım geçti, dedi Kaleb.

- Ver tabibin parasını, diye buyurdu Hiram.

- Beyim... O kadar etmez ki bunun hakkı...

Demirci, uşağı kedi tutar gibi ensesinden kavrayıverdi. Toprak tabana yatırdı, ağzını açtı.

- Yararı olmaz, diye yargısını bildirdi. Adamın dişleri hepten çürük. Kendi kendine düşecek hepsi.

Kaleb yana doğru yuvarlanıverdi. İşkenceciden kurtulduğu için sevinliyordu.

- Kudüs'te kaç tane demirci vardır? diye sordu Hiram.

- On kişi kadarız.

- Ne iş yaparlar?

- Köylülere alet yaparız.

- Devletin hiç demirhanesi yok mudur?

- Hiç yok.

Bu bilgileri aldıktan sonra Hiram saraya doğru çıkan dar bir so-kağa daldı. Hızlı yürüyordu. Uşak arkadan zorla yetişiyordu. Yapı ustası, yıkık dökük bir eve yaslanmış, yarı çıplak ve tek bacaklı bir adamın önünde durdu.

- Ekmek, efendimiz... Üç gündür boğazımdan lokma girmedim... Kaleb zavallının böğrüne bir tekme attı.

- Uzaklaşalım, beyim, dedi Hiram'a. Bu dilencilerin sizi rahatsız etmelerine izin vermeyeceksiniz. Güzel kentimizi kirletiyorlar, bitlisi, sakatı, bunun gibi daha yüzlercesi vardır.

Hiram tek bacaklı adama bronz bir sikke uzattı. Adam parayı öyle bir kaptı ki, yapı ustasının elini tırmaladı. Anında loş kıyılarından köşelerden onlarca kirli, kokmuş yaratık çıkıp yeni zengin olan dilencinin üzerine çullandılar, elindekini çalmak istiyorlardı.

- Durmayın burada, beyim. Bir yerinize vururlar.

Hiram ne yapacağını şaşırmıştı. Öteki dilencileri, uzanan öteki avuçları, öteki kaçak bakışların tehditlerini görmezden geldi. Doğru saraya yürüdü, kapıda Süleyman'ın koruma birliğinden erlerle karşılaştı. Kendisini hükümdarın işe aldığı mimar olarak tanıtip huzura çıkmak istediğini söyledi.

Kaleb sıvışmıştı. Üniforma, mızrak, kılıç gördü mü ahret korkusu gibi bir korkuya kapılırdı. Ola ki, bazı askerler onu birçok tacirin şikâyet edip başını istedikleri bir kervan bozucuya benzetirlerdi.

Hiram uzun süre bekletilmedi. Mabeyinci gelip iki mangalla ısıtılan bir odaya götürdü. İçeride Süleyman, üzerine koyu renk kumaş örtülü tahta bir iskemleye oturmuş, bir şey okuyordu. İsrail'in hükümdarı bir kitapta toplamaya niyet ettiği atasözleri 2^o üzerinde çalışmaktaydı.

- Dinlenmeniz uzun sürmemiş, Hiram Usta. Bir sandalye alın.

- Ayakta durmayı yeğlerim, haşmetli. Kudüs sokaklarında gördüklerim beni daha uzun süre kalmaya yüreklendirecek şeyler de-

Süleyman bir papirüsü dürüyordu.

- Açlık çeken, üşüyen o zavallılar... Sanır mısınız ki, onların görünümünü benim pek hoşuma gidiyor? Sizce o sefalete kayıtsız mı kalıyorum?

(24) İleride Kutsal Kitap İçinde Süleyman'ın Meselleri başlığı altında yer alacak metin, (ç.n.)

Mısır'da, diye düşünüyordu Hiram, bir köyde tek dilenci bile olsa hiçbir eğlenti yapılmaz. Aileler birbirlerine yardım eder. Halkının mutluluğunu güvence altına almış bulunan firavuna başvurmaya herkesin hakkı vardır. Soyluların varmayı amaçladıkları, aç doyurmak, susamışa içirmek ve çıplağı giydirmek değil miydi?

Süleyman ayağa kalktı.

- Bırakın da halkımı ben yöneteyim, siz de yeni görevinizle uğraşın. Elbette, o göreve gerçekten layıksanız, Hiram Usta. İki yanından birer taşa saplanmış şu fildişi çubuğa bakın. İşte Davud'un sarayı, bir peygamberin işareti üzerine, onun çevresinde yapıldı. O çubuğu eline alıp kavrayabilen kişi yeni mimarbaşı olacaktır. Eline bir zarar gelmeyecektir. Kavrayamazsa eli yanacaktır. Sınav kalulünüz mü?

Hiram çubuğa doğru yöneldi. Başarısız olmayı istemiyor muydu? Hemen Mısır'a dönebilmek için vücudunun bir parçasını vermeye hazır değil miydi? Süleyman işine layık bulmayınca yurduna dönmekten başka yapacak bir şeyi kalmazdı.

Çubuğu kavradı. Kavrıldığı an, çok güçlü, neredeyse dayanılmaz bir sıcaklık duydu. Yüreği sonsuz umutla, acıyı hafifleten bir umutla doluyordu. Derisi İbranilerin gücünün simgesi olan bu çubuğun üzerine yapışıp kalsa da, elini bir daha kullanamasa da, dayanması gerekiyordu. Başarısızlığı, yakında kavuşacağı mutluluğun habercisi olacaktı.

Süleyman, mimarın bakışlarından bir acı dalgasının geçtiğini gördü. Burnuna yanık et kokusu geldi. Fakat Hiram Usta pes etmiyordu.

Birden yanmanın yerini şiddetli bir soğuk aldı. Hiram çubuktan uzaklaştı. Şaşkınlıkla avcuna bakıyordu.

- Bazı şeyleri saklamak Tann'nın şanıındandır, dedi Süleyman. Onları açığa vurmak da hükümdarlara düşer. Bu sınama size kendi kendinizi belli ediyor, Hiram Usta. Nasıl olur da hâlâ yazgınızdan kuşku duyarsınız?

Hükümdar yedi delikli bir bronz kandil yaktı. Kandilin ince bir beceriyle işlenmiş sapında, bir Yahudiye leoparı görülüyordu. Odaya bir zeytinyağı kokusu yayıldı. Sarayın birkaç güzel eşyasından

biri olan bu kandil Natan'dan kalmaydı. Onu kullanmakla Süleyman kendisine ışığı aktaran lalasına saygısını sunuyordu.

Hükümdar Hiram'ı omuzlarından tuttu, sanki dengi bir kimseymiş gibi kucaklayıp yanaklarından öptü. Yapı ustasının diz çöküp hükümdarın ellerini ve ayaklarını öpmesi gerekirdi. O ise, onun değerbilirliğinin bu gösterisini kabullenmekle yetindi.

- Siz, saltanatımın ilk gününden beri beklediğim kişisiniz, dedi Süleyman. Barış tapınağını siz yapacaksınız. Bundan sonra yaşamınızın her anı bu tek amaca yönelik olmalı.

- O yaşamı, haşmetli, siz benden çalışıyorsunuz.

Hiram, Süleyman'ın içtenliğine inanmıyordu. Sevgi gösterisi, onun sert huyunu yumuşatmayı amaçlıyordu. Mimar tek bir kişinin şanına, hükümdarların en hırslısının şanına hizmet verecekti.

- Öte dünyanın işaretleri sizi gösterdi, Hiram Usta. Siz buna yazgılıymışsınız. Sizi Kudüs'e rastlantılar getirmedi. Göreviniz, doğaüstü bir görev. Bunu hiç unutmayın.

Süleyman akasya ağacından bir çekmece açtı. İçinden mor renkte uzun bir cüppe çıkıp mimara giydirdi.

- İşte görev giysiniz, Hiram usta. Göreviniz bittiği gün bunu giyeceksiniz.

- Ben meşin peştamalı yeğlerim. Bu cüppeyi satsam kim bilir kaç tane yoksulu doyurabilirim.

Hakaret pek kınaydı. Süleyman renk vermedi.

- Tapınak yapılmazsa sefalet artacak. İnsanlar yalnız maddesel dünyadan beslenmez. Halka madde dışı bir merkez de vermek gerekir. O da Tanrı'nın varlığının her gün kendini belli ettiği kutsal bir yerden başka bir şey olamaz. Ancak Tanrı'nın varlığıdır ki, bir ülkenin ruhunu zaman dışı bir sevince, her insanın mutluluğunun anahtarı olan sevince yöneltebilir. Bu görev cüppesini satmak akla aykırı bir şey olur. Siz onu yapacağınıza, bende olmayanı, yapı işini karşılamaya gerekli altını bulmaya bakın.

- Zengin değil misiniz, haşmetli?

Süleyman, mor cüppesi içinde olanca görkemiyle karşısında duran yapı ustasına baktı.

- Yeterince değilim, Hiram Usta. Yapı işini başlatabilirim ama, sonunu getiremem. Daha akıllı bir hükümdar olsaydı, sabrederdi. Fakat, seziyorum ki, tüm İsrail'in birleşip görkemini araması zamanı gelmiştir.

Süleyman ne kendinden geçmiş coşkulu bir adam ne bir hayal-perestti. Onun sesine canlılık veren şey yaratma tutkusuydu. Elbette onun Tanrısı Hiram'ınki ile aynı değildi. Fakat bu iş, yapı us-tasına çekici gelmeye başlamıştı.

- Neden Saba melikesinden altın istenmiyor? diye sordu. Onun ülkesi altın dolu, ama buğdayı yok.

Süleyman oturdu, düşünceliydi.

- Yaran olmaz, dedi. O ülke, İsrail için erişilmez bir yer.

- Benim için öyle değil, haşmetli.

Süleyman, Hiram'ı şaşkınlık ve merakla süzdü.

- Ne demek istiyorsunuz?

- O ülkede oturdum, orada iş aldım. Melikenin mimarlarından biri dostumdur. Bizim mimarlar loncasının üyeleri öyle pek kalabalık değildir. Aramızda sıkı bağlar vardır. Zor durumda birbirimizin yardımına koşmaya ant içmişizdir. Bir alışveriş işini kotarmak için melike katında yardımını rica etsem, beni kırmaz.

- Ya melike?

- Onun için bir şey vaat edemem.

Süleyman'ın inanası gelmiyordu.

- Bana Sabayı anlatın.

- Güneşin çıktığı adadır, ödağacı, mür ve günlükten bir ocağın üzerinde yanan Anka kuşunun üzerine konduğu ilk tepedir. Ormanlarında çitalar, gergedanlar, panterler ve zürafalar yaşar. Oralılar şebekleri evcilleştirirler. Dağlarında derin dehlizler kazılmıştır ve o dehlizlerde bol altın ve gümüş vardır. Dağ yamaçlarında sürüler otlar. Yoksul kimse yoktur. Herkesin evinde altın kap kaçak bulunur. Sandalye ayaklan gümüştendir. Melike, halkının gereksindiği besinin parasını cömertçe öder. Fakat malı alacağı ülkeyi seçer. Güzelliğinin bir tanrıça güzelliği olduğu söylenir.

- Kendisini gördünüz mü?

- Hayır. Saba'da kaldığımda daha melike tarafından kabule değmeyecek genç bir çizim kalfasıydım. Üzeri kırmızı altın tavanlı tahtırevanıyla geçerken gördüm ama, tacından başka bir şeyini seçemedim.

Süleyman, Hiram'dan bir şey rica etmeye bir türlü karar veremiyordu. Onun yardımını istemek, tahttan inip mimarı İsrail'in egemen olamadığı bir evrenin hükümdarı gibi görmekle aynı kapıya çıkardı. Fakat Tann'nın tapınağı bir hükümdarın boş gururundan daha önemli değil miydi?

- Ben şişinenlerden hoşlanmam, Hiram Usta. Becerebilirseniz Saba'dan altın getirtirsiniz.

21.

Hiram'ın Süleyman tarafından ona ayrılmış evi daha iyi bir duruma getirmesi iki haftadan fazla sürdü. Duvarları destekledi, mutfaktan dışarıya açılan kapıyı ördü, kapattı, kilidi sağlamlaştırdı. Zaman diye bir şey yokmuş gibi, ağır çalışıyordu.

Süleyman'la görüşmesinden sonra yapı ustası hükümdann kâ-tibi tarafından kabul edilmişti. İkisi birlikte Saba'da kalan bir mima-ra mektup yazmışlardı. Elihap nezaket tümcelerinden oluşan resmi mektubu kaleme almış, Hiram ise meslekten olmayan birinin sökemeyeceği işaretlerle dolu kotlanmış bir ileti yollamıştı. Süleyman'ın yapıyerinin geleceği bu girişimin sonucuna bağlıydı.

Kaleb dişlerini tedavi ettiriyordu, bu da çoğu zaman dinlenmeye çekilmesini gerektiriyordu. Ne var ki, yemekleri yapmayı sürdürüyordu, hatta iştahı hiç kesilmediği için, yemeklere gittikçe artan bir özen gösteriyordu. Evde, Hiram'ın yatak odasının önünde Kıvrılıp uyuyordu. Hiçbir zaman böylesine hoş, rüzgâr almayan, çatısı akmayan bir yerde barınmamıştı. En çok istediği, Hiram'ın Kudüs'te kalabildiğince uzun süre kalmasıydı. Her gün kendisine cömert ve pek fazla hizmet beklemeyen bir efendi kısmet ettiği için Tanrıya şükrediyordu.

Fırtınalı bir akşam, şiddetli yağmur dağların arasındaki vadileri doldururken Hiram değişik bir gürültü işitti. Kaleb, her zamanki gibi, derin uykudaydı. Yapı ustası, geometrik ızgaralar*25 çizdiği çalışma odasından çıktı ve kapıya gitti. Banaias'ın nöbet tutmak

(25) Mısırlı geometricilerin kullandığı plan çizdi. Ayrıntılı çizimler, üzerine oran-lann kaydedildiği ızgaralar biçiminde verildi. (On.).)

üzere gönderdiği asker herhalde görevini bırakıp yakındaki bir kapı ağzına sığınmış olmalıydı.

Birisi yapı ustasının konutuna girmek için kapıyı zorluyordu.
Hiram birden kapıyı açtı.

Karşısında ıslak bir köpek buldu. Islak, açlıktan sıksası çıkmış, kurtla çakal kırmaması bir şeydi. Kahverengi gözleri aşağılaşmadan, yılmışmadan bir şey istiyordu.

- Gel, dedi Hiram.....**scanned by darkmalt1**

Hayvan ön ayaklarını eşiğe koyup evin havasını kokladı. Beğenmiş olacak ki, yapı ustasına yan yan bakarak ve sakınarak iç avluya girdi.

Köpek hoşnutluk sesleri çıkarıp Hiram'ın elini yalarken Kaleb uyandı. Hayvanı görür görmez öfkelen-di.

- Kovun şunu, beyim! Pislik yiyen canavarlardan biri bu!

Hiram, topalın hayvana vurmasını önledi.

- Bizimle kalacak, diye kararnı bildirdi. Adı da Anup olacak.

Anup, Anübis adının kısaltılmış biçimiydi. Anübis yani toprağı artıklarından arındırmak için gecenin derinliklerinde dolaşıp duran çöl çakalı. Öleni mumyalayan, naaşı yeniden dirileceğı vücuda dönüştüren Anübis.

Bir köpek görünümünde gelip de Hiram'a Mısır'ın varlığını sunan ve ona yeryüzündeki yolunun sonunda öte dünyanın güzel yollarının başlayacağını anımsatan Anübis değil miydi?

Nagsara dairesinden yalnız çıktı, yanına köz dolu bir ateş kutusuyla bir maşrapa taze günlük almıştı. Kalenin eski ve taşları yosun tutmuş, yakında deli otlara yenik düşecek bir devriye yolundan yürüyordu. Orada gezinen kişi ayağı bir kaysa kendini dimdik bir yokuştan yuvarlanırken bulur, kemikleri kırılırdı. Neyse ki, ay bulutların arasından sıyrıldı ve İsrail melikesinin yolunu aydınlattı.

Nagsara titremiyordu. Güvenli adımlarla yürüyordu. Süleyman'ın tapınağını yaptırmaya karar verdiği tepenin karşısındaki kayalık doruğa çıkan patikaya saptı. Vakit sabaha karşıydı, Kudüs

karanlığa gömülüydü. Prensesken oturduğu Tanis'te, Mısır'ın başkenti Tanis'te, içinde yıldızbilimcilerin çalıştığı tapınakların çatısında lambalar söndürülmezdi.

Kentin böylesine uykuya dalmış olması melikenin işine gelirdi. Çünkü gökteki ayın her dördün aşamasına girişinde, onu yok etmeye yeminli din adamlarının kinci bakışlarından uzakta, tanrıça Hathor'a dua edebiliyordu. Nagsara, hükümdarının debdebeli düğününden gurur duyan halkın büyük bölümünce sevildiğini, dinsel çevrelerce de nefret edildiğini biliyordu. Dinsel çevreler, Süleyman'ın karısının Tanrı tarafından varlıkları kabul edilmeyen yabancı tanrılara olan inancını korumasını kabullenemiyorlardı.

Nagsara'nın buna aldıracağı yoktu. Onun derdi Süleyman'ın ilgisizliği idi. Zaman genç kadının yalnızca varlığıyla bile büyülediği bu hükümdara beslediği güçlü duyguyu zayıflatmıyordu. Adam sanki karısı bir cariye imiş gibi ondan tat alıp bırakmıştı. Hâlâ ona saygı göstermesi, kadının diplomatik bir işlevi olmasındandı. Tutkulu, kendini sunan kadını artık görmüyordu. Zihni şu kahrolası tapınağın, o hâlâ hiçliğe gömülü yapının esiriydi.

Mısırlı kadın dar düzlüğe vardı. Tam ortada kaba saba bir sunak vardı. Rüzgâr güçlü esiyordu. Ancak ne de olsa, soğüğün arasında bahann ilk kokuları duyuluyordu.

Nagsara mantosunu çıkardı. Altında tanrıça Hathor'un rahibelerinin geleneksel giysisi vardı. Bu, uzun, beyaz ve askılı bir elbiseydi, genç kadının ince vücudunu sanyor, fakat göğsü ortada bırakıyordu. Nagsara kutuyu açtı, kırmızısı panlılar veren közler, yalnızca göğün ve tanrıçanın görebileceği gizli bir ışık saçtı. Melike, gösterişsiz mangalın üzerine birkaç tane günlük tohumu serpti. Kokular gecenin havasında gereğinden çabuk dağıldı ama bu, Nagsara'nın Tanis'teki kutsal eğlenceleri anımsamasına yetti. O törenlerde firavun, saklı Tanrı Amon'un katına her şeyin hafif özünü yollardı.

Gökte ay alışılmamış biçimde parlıyor, göğün sahibesinin yıldızlardan oluşan saray halkı arasındaki varlığını doğruluyordu.

- Bana kulak ver Hathor, diye Nagsara ellerini sunağın yukarısında havaya kaldırarak yalvardı. Senin büyün Süleyman'ın ruhunu

kavrasın. Gözleri beni görsün, bana bağlansın. Benden sevdiğim adamı çalan şu tapınak düşüncesini kov. Işığın karanlıkları yırtсын, bana yeniden yaşama sevinci versin. Süleyman benim söz dinler kölem olsun, düşüncelerine sahip olayım.

Doğuya şafağın kızılığı yayıldı. Nagsara için umut yeniden doğuyordu.

Arpa başakları olgunlaşıyordu. Mart ortasındaki şu günlerde yağmurlar artık kötü bir anıdan başka bir şey değildi. Tarlaların rengi beyaza dönüyordu. Tarlalann süsü dağ laleleriyle görkemde yarışan boru çiçekleri tepelerde mor giysilerini sergiliyorlardı. Çı-kıp gitmekte olan kış, yerini onlarca çeşit nergise, sümbüle ve la-leye bırakıyordu. Ormanın içlerinde Hiram, güneşten fışkırmış de-nilecek kadar parlak san renkte safranlar üzerinde yürüyordu. Köy-lü şarkılarının, kumru dem çekişlerinin, ilk incirlerin zamanı yine gelmişti, içinde tilkilerin dolaştığı asma bağlarının çiçekleri yine açmıştı.

Yapı ustası, sağanaklar son bulduğundan beri, her gün kırdı dolaşıyordu. Ağaçlara, yüksek fıstık ve ardıçlara, bodur bademle-re, pırnallara, sulu meyveleri olgunlaşmış firavun incirlerine, Tanrı-sal zenginliklerin çeşitliliğini ve sevginin bitip tükenmez armağan-larını simgeleyen narlara dikkatle bakıyordu. Yapraklannda gümüş pırıltılar olan zeytin ağaçlarının önünde durdu. Toprak sahipleri bunların üzerine titrerlerdi. Yemek yapmakta, ilaç hazırlamakta, temizlik maddelerinde zeytinyağı kullanılmaz mıydı? Lambalarda yanan, din adamlarının elinde kutsallaşan hep bu zeytinin yağı de-ğil miydi? Fakat mimarı ilgilendiren ağacın meyvesi değil, keres-tesiydi. Bu beş yüz yıllık zeytinler, ona on metre uzunluğunda kü-tükler yani pek sağlam yapı malzemesi verecekti. Hiram beğendi-ği zeytin ağaçlarını tebeşirle işaretledi. Zeytinden başka bir de servi seçecekti. Bu lifleri arada hiç boşluk bırakmayan sık ağaç, yer dökmesine çok uygun düşecekti.

- Daha bir yapıyeri bile açıp açamayacağınızdan emin değilken neden böylesine didiniyorsunuz, diye Kaleb yakınıyordu. Tapınak işi bir serap, kaçık bir hükümdarın düşü. Bu geziler de çok yorucu. Kudüs'teki evimizi beğenmiyor musunuz?

Hiram ha bire kütüklerini seçiyor, yanıt vermiyordu. Efendisine uşağın fazla yaklaşmasını istemeyen Anup köpek yapı ustasının yanında yürüyor, ondan ayrılmıyordu. Efendiyi kızdırmamak için vurmayı göze alamayan Kaleb'e güveni yoktu.

Kaleb'in onca beklediği sabah gelmişti.

Hiram yeni bir gezintiye çıkmak üzere kapıyı açar açmaz Kudüs'ü doldurmakta olan kadınlı erkekli bir kalabalıkla burun buruna geldi. Bunlar taşradan gelen İbranilerdi, fakat aralarında Babilli satıcılar ve Asyalı tacirler de vardı. Varsılı yoksulu aynı coşku içinde karışmıştı.

- Ne oluyor?

- Hamursuz Bayramı, beyim! Tüm İsrail eğlentide. Dindarlar Tann onuruna yiyip içecekler. Bugün hepimiz dindarız!

Hiram kabullenmek zorunda kaldı. Saraya doğru çıkan kalabalık öylesine sıkışık ki, kendisi aşağı mahalleye inemeyecekti. Birçok İbranilerin Mısır'dan çıkışını gösteren "geçiş" mucizesini dile getirmek için "Pesah, pesah!" diye bağınıyordu. Hiram, acaba bunun Mısır dilinde bir sözcük olduğunu ve onu dile getirmekle nefret ettikleri o toprağa saygı sunduklarını biliyorlar mı, diye düşündü.

Çiftçiler, fırıncılar birlikte yürüyorlardı. Birincilerin elinde ilk baskalar, ötekilerinde mayasız ekmek vardı. Kasapların sürükleyip götördükleri kuzuların sayısı yüzleri buluyordu. Bunlar kurban edilecekti ve birkaç saat zenginle dilencinin yan yana oturacağı büyük şölene katılacak binlerce kişiyi doyuracaktı.

Yapı ustasının evinin önünden geçerken din adamlarından biri, az önce kestiği hayvanın kanından kapıya serpti. Sıcak ve yapışkan sıvı Hiram'ın çehresine ve göğsüne de sıçradı.

Mimar içeri girdi ve yıkandı. Kaleb ortalarda görünmüyordu. Şarap, ekmek ve et dağıtımını kaçırmak istemiyordu. Tıpkı efendisi gibi kalabalıktan hoşlanmayan köpek evden çıkmamıştı. Hiram zihninde hazırladığı plan üzerinde çalışıyordu. Yukarı Mısır'da

İmhotep^{'26'} tarafından yapılmış eski Edfu tapınağının Yaşam Evi belgeliğinde saklı bulunan planından esinleniyordu.

Kapı vuruluyor ve bağışlar geliyordu. Hiram düşüncelerinden sıyrılmak zorunda kaldı. Kapıyı açar açmaz, Kaleb, iki kolu yiyeceklerle dolu, içeri daldı.

- Bayrama katılın, beyim! Bakın size defne yaprağı ve fesleğenle kızartılmış kuzu, biber ve Samiriye şarabı ile yapılmış salçaya banılmış hamursuz... Çok güzel bir şarap... Sonra...

Yığılıverdi, sızmıştı.

Hiram adamı orada bıraktı.

Sokaklar boştu, köpeklerle birlikte çıktı. Yerlere serili adamların arasından kendine yol bulmaya çalışarak yürüyordu. Hamursuz Bayramı şöleni epeyce kurban vermişti. Bunlar saatlerce ölü gibi uyuyacaklar, ancak ondan sonra kendilerine gelebileceklerdi.

Anup havladı. Efendisini yakın bir tehlikeye karşı uyarıyordu.

Yüz adım kadar ötede bir manga askerin başında Banaias göründü. Generalin kaba yüzünde vereceği kötü haberden duyduğu hoşnutluk vardı.

Hiram durdu. Köpek efendisinin bacağına yapıştı. Eli kılıcının kabzasında, Banaias boğuk sesiyle karşısındaki yabancıya seslendi.

- Hükümdarımız Süleyman derhal huzuruna çıkmanızı buyuruyor, Hiram Usta.

(26) İÖ 2800 yıllarında yaşamış ve Sakara'daki basamaklı piramidi yapmış olan Mısırlı mimar, tabip ve bilge, (ç.n.)

Süleyman Hiram'ı kalburüstü yabancıları kabul ettiği odada bekliyordu. Tahtına oturmuştu, yüzü ciddi, neredeyse düşmancaydı.

Mimar herhangi bir bağımlılık işareti göstermeden uygun bir uzaklıkta durdu.

- Siz gerçekte kimsiniz, Hiram Usta?

- Dalında uzmanlaşmış bir el işçisi.

- Bu olan şeyden sonra size nasıl inanılır? Nasıl olur da sıradan bir işçi, Saba melikesinin yakında bir gemi yükü kırmızı altın göndereceğini bildiren bir mektup göndermesini sağlar?

- Dostluk sayesinde, haşmetli. Bizim loncamız sandığınızdan daha güçlü bir meslek kuruluşudur. Melike görkemli bir saray ve eksiksiz çizimde bir tapınak istiyor. Bu nedenle de mimarbaşını çok hoş tutuyor. Ona gelince, o benim kardeşim gibidir. Ricamı dikkate aldı, aracı olup melikeye duyurdu. Zaten aynı zamanda melikenin veziridir.

Hiram'ın açıklamaları ince bir alayla söylenmişti ve Süleyman'ı yaralamıştı, ama inandırıcıydı. İsrail'in diplomasisi Saba melikesini yumuşatamamıştı. Hükümdarın düzenlediği deniz seferi acınacak bir başansızlığa uğramıştı. Şimdiyse Kudüs'e daha yeni yerleşmiş bir yabancı çıkıyor ve tüm ülkeye bir beceri dersi veriyordu.

- Size teşekkür borçlu olmalıyım, Hiram Usta. Dış işlerimizin başına geçmek ister misiniz?

- Bir yapı ustası, loncasını bırakmaz, haşmetli.

Süleyman ayağa kalkıp Hiram'a doğru yürüdü ve bir metre uzağında durdu. Gözlerini adamın gözlerine dikmişti.

- Hükümdar olmak için bile bırakmaz mı?

Hiram gözlerini kaçırmadı.

- Hükümdar olmak için bile.

- Ne istersiniz, Hiram Usta?

- İşe başlamayı. Hemen yarın Eziongaver limanına hareket ediyorum.

- Ne yapmak üzere?

- Yapiyerini kendi görüşlerim doğrultusunda düzenleyeceğim. Anlaşmamız öyle değil miydi?

- Gidin, Hiram Usta, gidin ve harekete geçin.

Mimar gidince Süleyman dünyanın en zengin kadınının mektubunu bir kez daha okudu. Tam yirmi üç ton altını Fenikeli denizcilere teslim edecekti, onlar da malı İsrail'e getireceklerdi. Uluslararası ilişkilerde çok uyanık davranan Saba melikesi Mısır ticaret donanmasını istemekten kaçınmıştı.

Düşününce, Fenikelilerle yapılan bu anlaşma Sur melikinın işine karıştığını gösteriyordu. Hiram övünmüştü. Melikenin konumunu değiştiren o ve meslektaşı değil, o ticaret sitesinin, Sur'un kurnaz melikiydi. Kim bilir taşıma işi için ne iyi bir fiyat almıştı. Süleyman'a altın taşımakla, kendi eline de o altının bir bölümünü geçirecekti, çünkü tapınakta kullanılacak yapı malzemesi satacaktı. Üstelik, İsrail hükümdarı Saba ülkesine göndereceği buğdayı Fenike gemilerine taşıtmayacak mıydı?

Becerikli bir ticaret adamı, gözü malda mülkte biri Süleyman'ı aldattığını sanıyordu. İddialı bir yapı ustası kendine birtakım güçlere sahip olduğu süsünü veriyordu. Her ikisi de Süleyman'ın gerçek niyetini sezmemişti. Tapınağın yapımının zamanın akışını, insanların düşüncesini değiştireceğini anlamıyorlardı.

Hiram Eziongaver limanında aylar geçirdi. Kaleb evin işlerine bakmak üzere Kudüs'te kalmıştı. Zamanının büyük bölümünü evde uyumakla geçiriyordu. Mimar yanına köpeğiyle planlarını

almıştı. Planları uygulamaya koymadan önce bakır bulması gerekiyordu, bakırla taşıyıcı kalemi gibi aletler yaptıracaktı.

Yapı ustasının kullanımına beş yüz hektarlık arazi verilmişti. Bu, hiç ummadığı bir deneyim oluştuyordu. Süleyman'ın onayı ile ve çalıştırmak üzere birkaç yüz piyade erini almıştı. Bunlar zaten bir türlü denizciliğe alışamayan ve o sırada görevi olmayan askerlerdi. Mimar bu askerleri küçük takımlara böldü. Yüksek fırınlar, dökümhaneler, demirci işlikleri ve bir maden rafinerisi yaptılar. Yakıt Edom'dan getirilen odundu.

Böylece ticaret limanı, sanayi kentine dönüşmüştü.

Hiram üzerinde görevini belli edecek herhangi bir işaret bulundurmuyordu. Buyruklar resmen hükümdarın kâtibi Elihap tarafından veriliyordu. İşin gerçek başlatıcısı bu yüksek görevliymiş gibi görünüyordu. O da durup dinlenmeksizin Kudüs ile Eziongaver arasında gidip geliyor, harcanan paraları ve çalışmaların düzenli işleyişini denetliyordu.

Hiram her işliğin örgütlenmesiyle ayn ayrı ilgileniyordu. İşçilerin hareketlerini düzeltiyor, işi yönlendiriyor, beceriksizlere yardım ediyor, yeteneksizi uzaklaştırıyordu. İşçiler bu az konuşan, hiç yorulmaz gibi görünen garip ustabaşını hem seviyor hem ondan korkuyorlardı.

Bakır cevherinin işlenmesi çok iyi sonuçlar verdi. Hem yapıyeri barakalanna birçok alet konuldu hem de üretimin önemli bölümü dışarıya satıldı.

Elihap ile Hiram arasında sonbaharın o ilk gününe kadar, hiç özel bir görüşme olmamıştı. O akşam, güneş Kızıldeniz'in sularını yangına çevirirken iki adam son yüksek fırından çıktılar. Yeni bitmişti ve ertesi gün işlemeye başlayacaktı.

Geniş ve ıssız kumsalda yürüyorlardı. Denize uzanan bir dile kadar gidip günbatımının dingin görünümünü seyrettiler. Hiram'ın derisinde yanıklar vardı. Oturacağı sırada ona aylardan beri ilk kez dinlenişinin tadını çıkarabilecekmış gibi geldi. Bu, tehlikeli bir aldanmacaydı, kendini bırakmadı. Mısır'daki deltanın uçlarını andıran sihirli manzaraya karşın, öte dünyanın aydınlık yollarını

hazırlayan bu dingin ışığa karşın, Hiram kendini avcılarca kovalanan bir yaban hayvanı kadar uyanık kalmaya zorladı.

Yanındaki adam, sanki bir uğursuzluğu kovmak ister gibi sinirle parmaklarını caprazlayıp duruyordu.

- Bu soytarılık bitiyor neyse, dedi Elihap. Demek Kudüs'e döneme izin veriyorsunuz. Artık sizin verdiğiniz buyrukları adamlara duyurmak zorunda kalmayacağım.

- Hesapladığımız sonuca ulaşmadık mı? Eziongaver pek çok ve en iyi kalitede bakır üretiyor. İsrail'de eskiden olmayan bir sanayi merkezi var şimdi. Bu başarı sizin diye biliniyor, Elihap.

- Süleyman aldanmıyor. Üstelik hoşnutsuz da.

- Neden?

- Çünkü bu sanayi de, onun sağladığı zenginlik de umurunda değil. Ona göre siz vakit yitiriyorsunuz.

- Yüksek fırınların yapılması için bana onay vermişti. Ben burada İsrail halkını tanımaya başladım. Bu insanları çalışırken gördüm, zor bir işte, işçilerin çoğu için yepyeni olan bir işte gördüm. Onlara kaba da olsa bitmiş, amacına ulaşmış bir yapıtı tanımayı öğretmeye çalıştım. Emin olun, tek bir saniyeyi boşa harcamadım. Yarın daha geniş bir yapıyeri açmak gerekecek. İşçilerden bir başlangıç takımı oluşturmasaydım, başarısız olabilirdim.

Altın pırıltılı sudan sıçrayan bir yunusun arkasından başkaları da ortaya çıktı. Sanki günün sonunu kutluyor gibiydiler. Kazazedelerin yardımına koşarken yunusu izleyen, öte dünyanın denizlerinde kaybolmazmış. Hiram pek çok kez insanın bu dostunun Delta'nın kollarından içeri girdiğini görmüştü. Bazen Nil boyunca Memfls'e kadar çıktıkları olurdu. Çocuklar yunuslan görünce pek sevinirlerdi, onlar da çocukların verdiklerini yerler, okşamalarına ses çıkarmazlardı.

Bir dost... Yapı ustası, çevresindeki adamlar arasında bir dost bulmaktan umudunu kesmek zorundaydı.

- Çıkıp gidin İsrail'den, dedi Elihap. Bunu sert bir dille söylemişti.

Hiram yanıt vermedi. Elihap, firavun tarafından casusluk yapsın diye İsrail sarayına sokulmuş bu Mısırlı, görevini her türlü umudun

üzerinde yerine getirmişti. Yaşamı pahasına Hiram'a yardım etmek zorundaydı ama, yapı ustasının gerçek adını bilmiyordu, Mısır kökenli olduğunu bilmiyordu. Güvenilir bir ortak olması gerekirdi, Hiram ona içini açabilirdi.

- Çıkıp gidin İsrail'den, diye yineledi sözlerini Süleyman'ın kâtibî. Sarayda kimse sizi sevmiyor. Bu topraklarda sizi bekleyen şey, sadece felaket. Sur'a dönün, gezgin yaşamınıza yeniden başlayın, başka yerlerde yapılar yapın.

- Kudüs'te büyük bir tapınağın doğuşuna düşman olmanız?

- Çılgınlık bu, dedi Elihap söylediğine inanarak. Tapınağın kurulması İsrail'i iflasa sürükleyecek, Süleyman'ı mahva götürecektir. Felaket göze batar duruma gelince, ilk suçlanacak kişi siz olacaksınız. Bu ülkenin ne ölümünü ne düşkünlüğünü isterim ama. Mısır'da doğmuş olsam da, hâlâ beni koruyan Tanrı Apis'e inansam da ben İbrani oldum. Bu halk benim halkım. Süleyman'ın hizmetindeyim. Kibrine yenilmese, şu kahrolası tapınağı unutsa iyi bir hükümdar olur.

- Ben gidersem, dedi Hiram, Süleyman başka bir yapı ustası bulur.

- Hayır, diye düşüncesini bildirdi Elihap. Hükümdar sizin Tann tarafından gönderildiğinize kesinlikle inanmış. Siz vazgeçerseniz, yanışını kabul eder ve bu uğursuz tasanyı bırakır.

Güneş ufukta yitip gidiyordu. Yunus sürüsü açık denize çıkmak üzereydi. Demirci ocaklarının ateşi Eziongaver'i kıpkırmızı koskocaman bir masaya çevirmişti.

- Peki ya yanılıyorsanız? diye Hiram yeni bir olasılık öne sürdü. Ya Süleyman'ın tapınağı gerçekten İsrail'i mutluluğa götüren yolun anahtarıysa?

- Yanılmıyorum. Bu halk aşiretlerden oluşan bir mozaiktir. O aşiretler tek olduğuna inandıkları bir Tanrı'nın koruması altında durmaksızın çatışmak gereksinimi duyarlar. Süleyman bu ülkeye fazla büyük geliyor. Bir firavun gibi düşünüp bir firavun gibi davranıyor. Fakat İsrail, Mısır değil. Hükümdarın görece bir barışa bağlanması iyi. Bir tapınak ve bir imparatorluk kurmaya kalkması,

kesin başarısızlık ve İbranilerin sonu. Sizin baş sorumlusu olacağınız bir mutsuzluk, Hiram Usta. Süleyman buradaki işiniz biter bitmez sizi Kudüs'te bekliyor. Keşke hiç gelmez olaydınız!

Elihap uzaklaştı, gittikçe kararan gecede çizgileri zor belli oluyordu.

Tann'nın seçkin kulu, yazgılı... Böyle bir pohpohlanmayı kim yutabilirdi? Bu laflarla çocuk mu kandırıyorlardı? Fakat Hiram zor işe girişmekten hoşlanırdı. Mısır görünmeyenle tutuşulmuş büyük bir bahis üzerine kurulmuştu. Süleyman ne can kardeşiymi ne dostu. Yine de o adamın kendi yazgısıyla giriştiği satranç oyunu yapı ustasını ilgilendirmeye başlıyordu. Firavun gibi bir varlığa hizmet etmek, yabancı toprakta da olsa, bulutları yaran ışığına benzer bir görevi yürütmek demek değil miydi?

* * *

Hiram sonbahardaki gün-tün eşitliğinde kutlanan yılbaşından az sonra, hasat bayramı sırasında Eziongaver'den ayrıldı. Güneş yakıcılığını yitiriyordu. Aşırı sıcaklar bittiğinden günler hafif hüzünlü kokularla kızılımsı bir renge bürünüyordu. Doğa dinlenmeye hazırlanıyordu. Bazen çalkantılı olan deniz hem mavi hem yeşil oluyor ve çok eski zamanlardan beri değişmeyen şarkıların söylüyordu. Mimar bütün bir sabah boyunca, sanki bir daha göremeyecekmiş gibi denize baktı.

Omzunda bir çıkın, elinde bir baston, işçi peştamalı sannmış, kimseye hoşça kal demeden kentten ayrıldı. Anup yanındaydı. Eziongaver gönenç içinde bir kent durumuna gelmişti. Tacirler, ihracatçılar orada gücü ellerine geçirmeyi bilmişlerdi. Birçok delikanlı bakır işlemeyi öğrenmişti. Hiram onları adlarıyla tanıyordu. Yarın o gençlere gereksinim duyduğunda, onu düş kırıklığına uğratmazlardı.

İlk tepeye çıkmaya başlamıştı ki, bir toz bulutu bir atının geldiğini belli etti.

Anup havladı.

Hiram, ellerini bastonunun tepesinde kavuşturmuş, durdu.

Adam yapı ustasını tehdit eder gibi atını şaha kaldırdı.

- Hiram Usta dedikleri sen misin?

- Benim.

Kızıl saçlı atlı, iri yapılı biriydi, dikbaşlı bineğini durdurabilmek için dizginleri sıkıca çekiyordu.

- Benim adım Yeroboam. Süleyman beni ahırlarını yapmakla görevlendirmişti. Ülkenin tüm yapıyerleri benim denetimim altına verilecek.

- Benimki dışında.

- Hiçbirine ayrıcalık tanınmayacak, diye tehdit etti Yeroboam. Ya benim yetkem altına girersin ya Sur'a geri dönersin.

- Ben İsrail hükümdarının yetkesinden başka yetke tanımam. Kumandayı eline almak isteyen sen, bari çizim sanatını bilir misin?

Kızıl saçlı çam yarması öfkeleni.

- Senin gizlerin palavra, Hiram Usta. Karşıma dikilme, yolumdan çekil. Yoksa...

-Yoksa?

At yeniden şaha kalktı.

Yeroboam, geri dönüp dörtlüye uzaklaştı.

Gece beyaz ve kırmızıydı. Kudüslülerin tedirgin bakışları kızıl bir ay üzerine dikilmişti. Gördükleri, kötü bir şey olacağına mı işaretti? Bu uğursuz ışık Tanrı'nın öfkesini mi gösteriyordu? Halbuki İsrail'de barış egemendi. Ülke zenginleşiyordu. Komşuları ona saygı gösteriyorlardı. Süleyman'ın ünü durmaksızın artıyordu. Fakat ortada karısı vardı, hâlâ yalancı tannlara kurban sunan şu Mısırlı kadın. Melikin karısı olmasaydı, çoktan birisi çıkıp işini bitirmiş olurdu.

Nagsara tanrıça Hathor'a gittikçe daha sık dua ediyordu. Odasında seistron çalıyordu. Bu, tanrıçanın yüreğine hoş madeni sesler gönderen bir dua çalgısıydı. Çabaları sonuçsuz kalmıyordu. Süleyman onunla bir gece geçirmiş ve kadının artık bir daha elde edemeyeceğini sandığı ateşliliği yeniden bulmuştu. O sırada Nagsara hiçbir şey istememişti. Sesini çıkarmadan herhangi bir odalık gibi kocasına zevk vermekle yetinmişti. Bir alay yakınma, hatta sövme duyacağını sanan hükümdar da kansının bu ölçülü davranışını beğenmişti. Başanlı bir sevişmede hırçınlığa yer yoktu.

Kocasının duygularına egemen olmak için Nagsara'nın büyü yaptığını Süleyman da biliyordu. Birçok kez Elihap'a karısını izlemesini buyurmuş, kadının yaptığı törensel hareketleri gözlemletmişti. İsrail hükümdarı karısının becerilerini küçümsemişti. O Hathor ile ilişkiye geçtiğinde, adam Yahve'nin mührünü toprağa doğru çeviriyordu. Böylece Mısırlı kadının büyüleri toprakta yitip gidiyordu.

Neden Hiram, Eziongaver'de bu kadar uzun süre kalıyordu? Bakır üretmek elbette yabana atılır şey değildi ama, liman

Kudüs'ten epeyce uzaktaydı. Mimar ne zaman ilk planı sunacaktı? Yapıyerini hazırlama işini ne zaman eline alacaktı? İsrail'in geleceği buna bağlıydı. Süleyman başka bir mimar tutmayı düşünmüştü. Hiram fazlasıyla insandan kaçır, fazlasıyla gizemli bir adamdı. Ne var ki, pek az yapımcının bildiği çizim sanatına sahipti. Onun yerini kim alabilirdi?

Bu arada Süleyman'ın sabrı tükeniyordu. Bu gece bir sınır çeki-
lecekti. Ertesi sabah Yeroboam'a işçi almaya başlasın diye buyruk
verecekti. Saba ülkesinin kırmızı altını hükümdarın eline geçmişti.
Yüzlerce yapı işçisinin ücretini ödeyebilecek, en iyi cinsten yapı
malzemesi getirtebilecek durumdaydı. Çalışmadan daha fazla
beklemek başışlanmaz bir yanlış olurdu. Acaba Hiram düş kırıklı-
ğına uğramış ya da gücenmiş olarak İsrail'den çıkıp gitmiş miydi?

Süleyman üzerine tapınağını kurmak istediği kayanın dibine
gitti. Gözlerini tepesine dikti. Orası, Ofe! tepesine yukarıdan ba-
kan bir çıkıntı tabya idi. Sekiz yüz metre kadar yükseklikteki bu çı-
kıntı Kudüs'ün başında bir taş gibiydi, kentin göklere yükseldiği
izlenimini verirdi. Davud başkentini surla, burçla berkitmişti, Sü-
leyman ise aynı kenti kutsallaştıracaktı. Bu büyük kayayı üç yanın-
dan, batı, kuzey ve güneyden yontacaktı. Üstteki düzlüğü pürüz-
süz duruma getirecek, yapıları doğuya doğru açacaktı.

- Sizce, haşmetli, Davud'un kentini kayaya bir dolma toprakla
bağlamak gerekmez mi? Öyle olursa, yapıda çalışacakların işi ko-
yulaşır.

Süleyman Hiram Usta'nın sesini tanımişti.

- Beni izlediniz mi?

- Buraya geleceğinizi biliyordum.

- Düşüncelerimi de okuyorsunuz, öyle mi?

- Alt tarafı mimarım ben, kâhin değil.

- Neden böyle gizemli davranıyorsunuz, Hiram Usta?

- Soruyu sol elinizdeki sihirli taşla sorun siz. O size doğa güçle-
ri üzerinde bir kudret vermiyor mu?

- Bunca densizlik yeter, diye yanıtladı Süleyman. Öfkelenmişti.
Eziongaver'deki başarınız bir mühendis işinden öteye gitmez. Ya-
pı ustası işi değil o. Açıklama bekliyorum sizden.

Hiram aya baktı. Ayda eski Mısır şiirleri duyuluyordu, dirilmenin gizlerine sahip Osiris'in tavşanı saklanıyordu. Gecenin güneşi, kendisini inceleyene, büyümeleri ve küçülmeleriyle, dönüşümler sanatını öğretirdi. Kudüs'ün kocaman kayasının üzerine düşen mavimsi ışık kayanın çıplaklığını hafifletiyordu. Acaba ışımlarında bir tapınak vaadi var mıydı?

- Saba'nın geleneklerini bilir misiniz, haşmetli?

Süleyman, acaba nasıl bir tuzak çıkacak diye bekliyordu. Hiram sonunda maskesini atacaktı. Yapı ustası konuşmasını sürdürdü.

- Sabahlar güneşe taparlar. Bilgiği ve mutluluğu ışıktan alırlar. O Tanrısal gökcismi de dağların yüreğinde saklı altını durmaksızın çoğaltarak Sabahlardan hoşnut olduğunu belli eder.

- Kâfir onlar. Tek Tanrı'yı kabul etmiyorlar.

- Sizin kutsal kitaplarınızda ona Elohim demezler mi? Elohim "tanrılar" anlamına gelen çoğul bir sözcük değil midir?

- Tanrıbilim uzmanı mısınız siz, Hiram Usta? Bizim Tannmızın adının aynı zamanda Yahve yani "var olan" olduğundan, hiç dile getirilmeyen adının yalnızca İsrail'in hükümdarına bildirildiğinden haberiniz yok.

- Bildiğim, haşmetli o Tann'nın dininin az kurban istediği ve bir tapınağın varlığını zorunlu kılmadığı. Siz bu durumu değiştirmeye karar verdiniz. Törenlerinizin küçük çapta şeyler olması geleneğine son vermek, onlara büyük bir hükümdarlığın parlaklığını getirmek istiyorsunuz.

Süleyman inkâr etmedi. Mısırlıların gerçekleştirdiğini o da gerçekleştirecekti. Yahve artık yoksul, acınacak yerlerde "var" olamazdı. O ki en büyüktü, tek idi, Karnak'taki Amon'dan daha geniş bir onurlandırmaya layıktı.

- Artık isteklerinizi söyleyecek misiniz, Hiram Usta?

Mimar çömeldi, kayanın dibine dokundu.

- Bu taş iyi, dedi. Sıcak, bunda bir kardeşlik var. Görkemli yapılara iyi bir taşımalık olur. Fakat hiç bozulmaması için buna Sabahların sihirli korumasını eklemek gerekir. Onlarda altından bir maşrapa ile bir asa varmış. Bana çizim öğreten ustam bunları verdi.

Kayanın yüreğinde bunlar bulunursa yapılacak yapının sağlamlığı güvence altına alınmış olur.

Süleyman düşündü. Böyle şeyler Tanrı'yı kızdır mıydı? İsrail'in inancına hıyanet etmiş olurlar mıydı?

- Bu yaptığınız şantaj değil mi, Hiram Usta?

- Böylesine bir girişim yalnızca insanlara bağlı bir şey değildir.

Öte dünya razı edilmezse, başarısızlığa uğranılacağı kesindir.

- O masrapanın, o asanın üzerinde hiç yazı yok mu?

- Saf altından ikisi de, diye yanıtladı Hiram. Saba dağlarındaki gizli ateşten çıkma altından. Attığı temelde o altını kullanan mimar, oraya hiç sönmeyecek bir ışık koymuş olur.

- Önerinizi kabul edersem, ne zaman yolu açarsınız?

Yapı ustasının canı sıkılmıştı.

- Tehdit aldım. İsrail'den çıkıp gitmeye zorlanıyorum.

- Kim bunu yapabildi?

- Ben muhbir değilim, haşmetli.

Süleyman soğukkanlılığını yitirmemişti. Hiram'a inanmıyordu. Surlu onun önüne yeni bir engel koymak için masal uyduruyordu.

- Karar size ait, dedi. Benden daha fazla ödün beklemeyin. Bugün İsrail'den çıkıp gitmekte özgürsünüz. Üç gün sonra bana kesin yanıtınızı verirsiniz. Daha sonra sözünüzden dönemezsiniz. İyi geceler dilerim.

Hiram şafak sökünceye kadar kayanın dibinde kaldı. Mısır'a mimar arkadaşlarının yanına dönüp de Süleyman beni geri çevirdi dese, hiçbiri buna inanmazlık etmezdi. Fakat bir yapı ustası kendini kendi gözünde aşağılamaksızın yalana başvurabilir miydi?

Kayayı parmaklarıyla yoklarken Hiram o kayanın Tanrısal olanın maddeye büründüğü o pek az rastlanır yerlerden biri olduğunu seziyordu. Süleyman seçimini iyi yapmıştı. Büyük tapınak ancak orada yapılabilirdi, başka yerde değil. Hükümdarda mutsuzluğu, insanın bakışını Tanrıya yönelterek yenme istenci vardı. Yapılacak tapınağın Süleyman'ın yazgısı olduğundan Hiram'ın kuşkusu

yoktu. Fakat onun yapımı kendisinin, Hiram'ın, mutsuzluğunu mu, ölümden beter bir şey olan yurdundan uzak kalmasını mı gerektirecekti?

Yüreği sıkıntılar içinde, henüz tam aydınlanmamış ıssız sokaklardan geçerek evine doğru yola düzüldü. Anup yanından ayrılmıyordu.

Hiram eve girdiğinde ağır bir günlük ve zeytinyağı kokusu duydu. Odalarda birçok kandil yanıyordu. On kadar din adamı diz çökmüş dua ediyorlardı. Hiram'ı görünce bir tanesi ayağa kalktı.

- Ben Tanrı'nın adamı, kohenbaşı Sadık, dedi törensel bir biçimde. Siz Hiram Usta mısınız?

Mimar ilerledi. Evin içi allak bullak olmuştu, yer kazılmış, çalışma masası hırpalanmıştı. Duvarlara beyaz badana sürülmüş, sandıklar boşaltılmış, yataklar paralanmıştı.

- Buranın temizlenmesi gerekiyordu, diye Sadık açıklamasını yaptı. Kötü ruhların eline düşmüş bir yerdi. Bundan sonra burada yalnızca gerçekten inanan biri oturacaktır.

Kohenbaşı dimdik duruyor, karşısındakinin düştüğü durumdan hoşnut olduğunu gösteriyordu. Köşeleri kesilmemiş kara sakalı çehresine sert bir görünüm veriyor, onu öte dünyadan gelmiş bir yargıca benzetiyordu. Fakat fazlasıyla parlak gözleri, kıskanç bir adamın, öç almak için tutuşan bir adamın ateşini belli ediyordu.

- Bir daha buraya gelmeyiniz, Hiram Usta. Kudüs'te başka bir konut bulacağınızı da ummayın. Siz büyücülük yapmışsınız. Elimizde kanıtı var.

Sadık elini kaldırıp yardaklarından birini çağırdı. Adam pişmiş topraktan memeleri ve kalçaları ucube organlar gibi çıplak bir kadının heykelciği getirdi.

- Bu şeytan imgesi kalem kutunuzdan çıktı. Süleyman'ın koruması altında olmasaydınız, taşlanarak öldürülmenizi isterdim.

- Uşağım Kaleb'e ne oldu?

- Bu şeytan ininde hiç kimse yoktu.

Hiram, şöyle bir bakmakla, iki üç parça eşyasının tümüyle parçalanmış olduğunu gördü. Sadık'ın alaycı bakışları altında kapıya doğru yürüdü. Mahvedilmiş evden çıkacağı anda arkasına döndü.

- İçin rahat etsin, kohenbaşı, dedi. Bu ikinci kentte oturmayacağım. Fakat bir daha beni büyücölölkle suçlamaya kalkma. O yalan sonra senin üzerine döner.

Sadık'ın bu uyarıya aldırdığı yoktu. Kazandığı tam bir utkuydu. Hiram çıkıp gidiyordu. Tapınak hiçbir zaman yapılmayacaktı. Herkes bilecekti ki, Tann yabancı yapı ustalarını kovuyor ve Davud'un kentinin değışikliğe uğramasını istemiyordu.

Süleyman, zihni karışmış, gizli kitaplara başvurdu. İsrail'in hükümdarı olarak bu kitaplar yalnız onun elinde olabilirdi. İnsanın nasıl ölüm yolunu değil de yaşam yolunu izlerse cennet tahtında oturabileceğini öğretiyorlardı. Ruhtan, Tanrı'dan, doğa güçlerinden söz ediyorlardı. Fakat Süleyman'ın günlerdir içini kemiren soruya yanıt getirmiyorlardı: Tapınağını yapması için Hiram'a gerçekten güvenmeli miydi? Bu adama karşı duyduğu büyülenme, aslında gerçekliği saklamıyor muydu? Bu yabancı oradan oraya dolaşan serserice sürten ve aslında bilmediğı bir bilimin anahtan-na sahip olmakla böbürlenene bir dik kafalı değil miydi?

Hükümdar o zamana kadar hiç bu derecede yürek sıkıntlarına uğramamıştı.

Dinsel sırların dışında kalan herhangi birinin okuyamayacağı harflerle yazılmış papirüs tomarlarına baktığı kitaplığa Nagsara girince Süleyman'ın ilk tepkisi kadını sert biçimde itmek oldu. Fakat üzerinde saydam bir giysiden başka bir şey bulunmayan melike, kendini arzulanır kılmayı becermişti.

- Kadınım, bilmez misiniz ki, burası size yasaktır?

Nagsara kırmızı dudaklarına ateşli bir gülüş oturtup Süleyman'ı zor bastırıldığı bir tutkuyla süzdü. Bu, adamı heyecanlandırmıştı. Mısırlı kadın, başında Tanis'teki seçkinler sınıfının pek sevdiği ıtırlı perukası, giysisini tutan kopaları açtı.

- Burası kitap yeridir, sevişme yeri değil.

Süleyman'ın bu karşı koyuşu tatlı ve ateşli bir öpücük içinde eridi gitti. Melik üzerine dayanan çıplak vücuda daha fazla

dayanamadı. Çok derin bir hazla dolu birkaç dakika süreyle kadın adama Hiram'ı unutturdu.

- Gücünüz büyükmüş, kadını.

- Benim gücüm sizin gücünüz, haşmetlim. İsteyin, alırsınız.

Bir firavun kızı... Tüm toplumların imrendiği sihirleri elinde bulunduran rahiplerce eğitilmemiş miydi bu?

- Kâhinlere danışmasını bilir misiniz?

- Tanis tapınağının kapalı salonlarında babamı gözlemlemiştim. Bana tanrılara dua etmeden önce ağzımı sodayla çalkalayıp temizlemeyi öğretmişti. Bronzdan bir yılanın başına yanar çıra koyup yarım baş ağnsını iyileştirmeyi bilirim.

- Görünmeyene soru sormayı kabul eder misiniz?

Nagsara mutluluktan uçacaktı. Sonunda Süleyman'a kendisini bir cinsel istek oyuncağına indirgememesi gerektiğini gösterecekti.

- Sorunuz nedir?

- Bir ad istiyorum. Tapınak için en iyi mimarın adı.

Hâlâ çıplak olan Nagsara kandillerden birini aldı ve odanın kuzey köşesine koydu. Öteki kandilleri söndürdü. Kalan zayıf ışığın üzerine yüzünü yakacak kadar eğildi. Söylediği sözler onu yandırmaktan koruyordu.

- Alev, sen ki dünü, bugünü ve yarını bilirsin, bana yanıt verceksin! Sen susarsan yer gök yitip gider! Sen susarsan kurbanlar yerine ulaşmaz! Sen susarsan güneş bir daha doğmaz, ırmaklar kurur, kadınlar kısır kalır! Ben ki ateşin kızıyım, sana soru sormak benim hakkım.

Nagsara sağ elinin işaret parmağını alnına değdirdi ve sol eliyle alevi kavradı. Et büzüşmedi. Kandilin sapına hiyeroglifler çizdi. Gözlerini kapadı.

- Yaklaş, Süleyman.

Hükümdar denileni yaptı.

- Sırt üstü uzan.

Adam kitaplığın tavanında dalgalanmalar görüyordu. Duvarlar cılgın gibi oynamaya başlamıştı.

- Sorunu kandile sor, Süleyman.

Hükümdar kendi sesini tanıyamadı, o kadar kalındı.

- Tapınağın mimarı kim olmalı?

Alev, papirüs tomarlanna atlayarak, Süleyman'ı ve Nagsara'yı yakarak büyüdü, büyüdü odayı kapladı. Fakat hükümdar hiç acı duymuyordu. Bu yangın dalgasını bir iyilik olarak kabullendi. Yüksek dağları delen bir kan ırmağı üzerinde yol alıyordu.

Birden her şey dinginlik içine girdi.

Nagsara yan dönmüş, uyuyordu.

Süleyman yanan kandille ötekileri de yaktı. Düş kırıklığı pek acıydı. Görünmeyen, yanıt vermemişti.

Düzenli soluk alan melikeyi uyandıramadı. Kadını kucağına aldı.

Genç kadının beyaz gerdanında İbrani harfleriyle bir şey yazılıydı.

Kolay okuyabildi.

İsrail melikesinin etinde bir ad yazılıydı: Hiram.

Hiram yaklaşınca koyun sürüsünde kaşışmalar oldu. Yapı ustası, Kaleb'in yoksul evini tanıımıştı. Zaten adamın kendisi de kapının önünde karışık otlardan bir çorba pişirmekteydi.

- Beyim! Demek ellerinden kaçıntız?

Evin arkasında koskoca bir yün yığını vardı. Bahardaki yapağıdan daha iyi cins olan bu yün kışlık üstlüklerin yapımında kullanılacaktı.

- O yobaz din adamlarının sökün ettiğini görünce kaçtım. İşlerine gelmeyeniy taşılayarak öldürmekten hiç çekinmezler.

- Süleyman'dan karar almadan mı?

- Hükümdar her şeyle uğraşamaz ki...

- Neden bana haber vermeye çalışmadın?

- Vakit yoktu, beyim!

Kaleb, mimar acaba tek Tanrı'ya tapanlardan daha tehlikeli bir düşman mı oluyor, diye düşündü.

- Size biraz hıyanet ettim, diye gerçeğı kabullenmek zorunda kaldı, ama elimden başka türlü gelmezdi. Evime dönüp bir yere çıkmamak tek çözümdü. Din adamları ortada fazla dolaşırlarsa, Kudüs artık güvenilir bir yer olmaktan çıkar.

Geriye korumaya almak için Hiram'ı epeyce arkadan izlemiş olan Anup efendisinin yanına geldi. Kaleb'i görünce hırıldadı.

- Yine bu kahrolası köpek... Nereye gitmek niyetindesiniz, beyim?

Hiram ağılı geçti, ot bürümüş bir yokuştan aşağı indi. Bırakılmış bir tarlaya vardı. Tarlada bol yapraklı incir ağaçları, ağaçlarda

da bol bol tatlı sonbahar incirleri vardı. Ağaçlar öyle şemsiye biçimi budanmış değillerdi, mevsimine göre özgürce gelişıyorlardı.

Yapı ustası, çevresinde başka bir şey bulunmayan yaşlı bir incirin dibine oturdu. Anup da efendisinin ayaklarının dibine kıvrıldı. Hiram kararını orada, İsrail'in en yaygın ağacının koruması altında verecekti. Çoğu kez, çölün başladığı noktada, Karnak tapınağının yanı başında, bir firavuncincirinin ya da bir ılgın ağacının yaprakları altında derin düşüncelerle dolu zevkli saatler geçirdiği olmuştu. Düşünceler sessizlik denizinde boğulur, düşler ılık içinde yitip giderdi. Küçüklüğünde Hiram ağaçların en yüksek dallarına kadar tırmanır, yoldan heybeler yüklü eşeklerini ite kaka geçen köylülere bakardı. Kızıl toprak boyunca yürüyüp tarlalarına giderken ta piramitleri yapanların gününden kalma eski bir türkü tutturlardı. Bir gün ellerinde kalemleri, mürekkepleriyle bir yazıcılar loncası üyelerine rastlayınca küçük Hiram'da her şeyi anlamak, her şeyi bilmek isteği uyanmıştı. Bilgi ona eğlente sunulan içkiden daha kalıcı bir sarhoşluk vermişti. Durmadan annesine babasına sorular sorardı. Hayvanların özellikleri, bitkiler, Nil'in kabarması, rüzgârların gücü, hiyerogliflerin okunması üzerine birçok soru. Yanıtlamayacaklarından emin olduğu gün, on dört yaşındaki çocuk, omzuna bir torba atıp köyünden ayrılmıştı. Bir yük gemisine kendini kabul ettirebilmiş, Tebai'ye gitmişti. Girmek istediği yer, yazıcıların girdiği tapınağı yani Bilgi yeri.

Düş kırıklığına uğramakta gecikmedi. Büyük avlu eğlenti günleri soylulara açıktı ama, üstü örtülü tapınağın derslikleri sıkı sıkıya kapalı kalıyordu.

Hiram kentten çıkıp bir ılgın ağacının gölgesine oturmuş ve uzun uzun düşünmüştü. Güneşin bir günlük devinimine, günün içinde renklerin değişimine tanık olunca yaşamının kurallarını saptamıştı. İsteklerinin sonuna kadar gidecek, hiçbir bahaneyle vazgeçmeyecekti, başarısızlıklarından ötürü başkalarını ya da dış olayları değil, her zaman kendini suçlayacaktı. Bu ilkelerle donanmış olarak yirmi çeşit işe girmişti. Sebze alıp satmış, kundura o-narmış, balık ayıklamış, deri tabaklamış, testi yapmıştı. Sonunda atlı birliğin öğretmenlerinden biri tarafından fark edilmişti. Atları

tımar ettikten sonra, binmesini de, araba sürmesini de öğrenmişti. Sonunda seçim anı gelip çatmıştı. Ya yazıcı olacaktı ya asker.

İkircikli kalmış ve buna kendi de şaşmıştı. Asker yaşamı daha parlak, daha coşturucu değil miydi? Saygınlığı daha büyüktü, geliri daha çoktu. Yine bir ilgin ağacının altında, sonsuzluk konutlarının yükseldiği çöle karşı, uzun uzun düşündükten sonra Hiram tapınağın yolunu tutmuştu. Ona göre, uçsuz bucaksız ve gizemli bu taş varlığı yaşamın ta kendisiydi.

Yaşamının ondan sonraki dönemi en mutlusu oldu. Ciddi, titiz fakat Hiram'ın uzun zamandan beri heves ettiği bilgiyi iyice sindirmiş öğretmenler gözetiminde eğitiliyordu. Öğrenmek zevklerin en tatlısı olmuştu, bir tutkuyu işliyordu, sınırsız bir sevinçle tanışıyordu. Genç yazıcı mimarlığa yöneldi. Marangozun aydemirinden taşçının kalemine kadar her çeşit avadanı kullandı, kafa çalışmasıyla el çalışmasının tek bir bütün olduğu yapı yerlerindeki arkadaşlığı tattı, bir yapıya girmeye layık olup olmadıklarını parçalara elini sürer sürmez kestirebilmek için graniti, çakılı, mermeri, kireçtaşını yola getirip taşın gerçekliği ile tanıştı.

Sonra yolculuklar dönemi başlamıştı. Mısır'da ve yabancı ülkelere yolculuklar, başka mimarlarla, başka uygulama biçimleriyle, başka inanışlarla karşılaşmalar dönemi. Hiram susar, dinlerdi. O dönemde Saba ülkesinde kalmıştı. Mısır etkisi orada güçlüydü ama sömürgeci değildi. Ülkesinden uzakta, geçici de olsa o uzak kalışın sıkıntısını çekmekte olan Hiram, Saba melikesinin hizmetine girmiş Mısırlı bir yapı ustasıyla dost olmuştu. Altın dağlarından birinin tepesinde Hiram çizim sanatının gizlerini öğrenmişti.

Sivri bir taşla toprağı kanştırdı.

Hareketleri ağır, kesin ve etkiliydi. İleriye görüp de Kudüs'teki eve yerleşmeden önce sakladığı maşrapa ile asa göründü. Bu simgelerin firavun Keops'a büyük piramidin yapılışı sırasında Saba ülkesinin ilk melikesi tarafından armağan edildiğini Süleyman'a nasıl söylemeli? Kendisi de firavun gibi güneşe tapan melike bu evren tansığının yapımına sihirle katılmayı uygun bulmuştu. Bunun için de Kutupyıldızı'nın çevresindeki yorulmak bilmez yarıdımıcılarıyla birlikte parladığı bir kış akşamı Memfis'e bir dinsel

yolculuk yapmış ve büyük piramidin alt odasına Saba'nın esasını ve sfenksin altına dünyanın ilk sabahının çiyini içeren bir maşrapayı bırakmıştı.

İşte Hiram, Mısır'dan ayrılıp İsrail'e gitmeden önce firavun Siamon'un ona verdiği bunlardı. Yapı ustası da, eski bilgelik üzerinde yükselsin diye, Süleyman'ın tapınağının temeline bunları koyacaktı.

Süleyman kabul etmişti.

Hiram bu dinsel geleneği yerine getirirse, böylece tapınağın yaşaması yolunu açarsa, artık işi bırakamazdı. Mimar bir tapınağa yaşam vermekle ona yaşamını adanmış oluyordu.

Süleyman'ı öfkeliendirmek için her yolu denemişti ama, İsrail hükümdarı seçiminde direniyordu. İşin sahibi olarak yüreğinin çağısına uyuyor, aşılmaz görünen engeller önünde duraksamıyordu.

Hiram, Süleyman'a mimarbaşı olmayı kabul ederse, firavun Siamon'un kendisine verdiği işi yerine getirirse yalnızlıkların en derinine düşecekti. Kimden öğüt isterdi, kime kuşkularını açar, kime ne sorardı? Karnak'taki ustaları çok uzaklarda, Yukarı Mısır'da, tapınağın parlak dinginliğinde kalmışlardı. Kökeni konusundaki sır saklamak zorundaydı, gerçek adını söyleyemeyecekti, sıra sıkıntılarına katlanacaktı. Yıllarca böyle bir yükün altında yaşayabilir miydi? Hiçbir şey onu bu dertli duruma hazırlamamıştı. Bir din adamları topluluğu içinde eğitilmiş, mimarlar loncasında mesleği öğrenmişti. Yaşam Evi'ndeki gündelik işlere egemen olan ve bazen zor ve kaba yönleri de bulunan o lonca içi kardeşliği severdi. Bu mutluktan da vazgeçmesi gerekecekti. İbrani işçilerden oluşan büyük bir kalabalığı yönetecek, ancak hiçbirleriyle dostluk kuramayacaktı.

Yahudiye kırlarının dinginliği içinde, incir ağacının dibinde, tatlı sonbahar güneşi altında, Hiram'ın içinden vazgeçmek geldi.

Sessiz, patırtısız bir yaşlılık geçirecek Mısırlı bir yapı ustasının geleceği ile Süleyman'ın olmayacak bir işe girişmiş mimarının geleceği arasında büyük ayrım vardı. Nil kıyılarının kara renkte ve verimli toprağının güzelliğinden, çölün coşkuluğundan, kuzey rüzgârının oyunlarından nasıl yoksun kalınırdı?

Amacına erişmemiş miydi, firavunum mimarlarından biri olmak, Yaşam Evi'nin uyumu içinde meslek kardeşlerinin yanı başında çalışmak, insanın başına gelenlere kayıtsız kalan sonsuzluk taşlarını her gün biraz daha güzelleştirmek. Bir amaca varmamış mıydı? Ruhunda başka bir heves yoktu. Neden tanrılar onu yabancı bir ülkenin başındaki adama hizmet ederek ve yüreğine bir şey söylemeyen bir Tanrı'nın onuruna tapınak yaparak mutluluğunu yitirmeye zorluyorlardı?

Vazgeçmek, zaafını kabullenmek olurdu. Mısır'ı yeniden görmek, teknelerin yelkenlerini şişiren meltemi yeniden tatmak bir özveri gerektiriyordu. Hiram meslektaşları karşısında düşeceği bu aşağılanma durumuna kendini hazır hissediyordu.

Süleyman'ın önündeysen, reddediyordu.

O hükümdara kuşkuyla yaklaştıktan, adamdan neredeyse nefret ettikten sonra, şimdi onun tutkusunu paylaşıyordu. Süleyman da Hiram gibi yalnız bir adamdı. Tek başına din adamları sınıfına, saray çevresine, göreneklere, bütün bir halka kafa tutuyordu. Tah-tını kaybetme pahasına, tek başına, bir başyapıt yaratmak istiyordu.

Süleyman, Hiram'ın yüreğini açabileceği en son varlıktı, fakat o, öğrenmeye aç bir Mısırlı delikanlıyı coşturmuş olan o ateşli istencin somut simgesiydi. Bu iki adamın arasında akıl almaz bir kardeşlik doğmuştu.

Hiram öfkeyle asayı ve maşrapayı fırlatacak gibi oldu.

Akşam kızılımsı sarı bir parıltı yansıtan **bu** şeyler Kaleb'in dikkatini çekmişti. Topal uşak yaklaştı, eline almak istiyor, çekiniyor-
du. Hiram'ın bakışını görünce vazgeçti.

Yapı ustası Saba'dan gelmiş altınlara, sanki onlarda geleceğini okuyacakmış gibi dikkatle bakıyordu. Lacivert gözlerinde tedirgin edici bir alev vardı.

Günün son ışıkları incir ağacının yapraklarını turuncuya döndürdüğünde, Hiram yerinden kalktı. Hiç kimse Mısırlı bir ustanın yapılacak işten kaçtığını söyleyemeyecekti.

Tapınağı, o tapınak Süleyman'ın **da** olsa, yapacaktı.

Zuhal gök kubbenin tepesine kurulmuştu. Yapıyı sağlam ve kalıcı kılacaktı. Saraydan gelen Süleyman ve kırık yerden gelen Hiram aynı anda kayanın dibine vardılar.

Yapı ustası hükümdara asa ile maşrapayı sundu. Kırmızı altına, ayışığının gönderdiği gümüş parıltılar da yansiyordu. Hiram eline bir burgu alıp ucunu kıvrırdı ve kayada alelacele bir oyuk açtı, asa ile maşrapayı yerleştirdi. Sonra oyuğun üzerini harçla sıkı sıkıya örtüp kapattı. Süleyman ile mimarbaşından başka hiç kimse bilemeyecekti ki, Yahve'nin tapınağının çekirdeği Saba güneşidir. Mısır'ın en büyük İsrail tapınağının anası olduğunu ve piramitlerin saklı tanrısının Yahve'de dirildiğini ise sadece Hiram bilecekti.

Süleyman heyecanını zor tutuyordu. Başvurduğu büyü kitaplarına göre, Hiram'ın elinin seçtiği yer, gizli bir dünyanın kapısıyla çakışıyordu. Onun arkasından bir yol çıkıyor ve bir mağaraya varıyordu. O mağaranın içi de dünyanın merkezindeki suyla doluydu. Orada ölülerin ruhları bir araya geliyor, bu da, öte dünyayı bu dünyanın yüreğine oturtuyordu.

Hükümdar böylece Nagsara'nın başvurduğu kâhinin yalan söylemediğinden kesinlikle emin olmuştu. Görünmeyenin seçtiği mîmardan başka kim talihi yenebilirdi? Başka kim doğru anda doğru hareketi yapardı?

Süleyman, Natan'ın verdiği yakutu parmağından çıkarmadan döndürdü. Ateş, hava, su ve toprak cinlerine sessizce dua etti, nasıl her canlı varlığın yaratılmasına katılıyorlarsa, tapınağın yapılmasına da katılmaları için yakardı. Onlardan tapınak eşiğinin bekçisi olmalarını, sürekli tapınağı kuşatmalarını rica etti.

Hiram kayanın tepesini gözlemliyordu. Yaşayacakları, başına gelecekler o kayaya bağlıydı.

Süleyman ise bir doğumun tadını tatmaktaydı. Saltanatının dördüncü yılında bir tapınağın yapımı başlıyordu.

25.

Süleyman öylesine öfkeliydi ki, efendisinin güvenini kazanmış olduğunu sanan Elihap yaşamını yitireceğinden korkuyordu. İsrail hükümdannın bilgelerin hiç doğru bulmadıkları böylesine bir acıya kapıldığı o zamana kadar görülmemişti. Süleyman durmadan Tanrı'nın intikamcı sıfatını yineleyip duruyor ve Hiram'ın ortadan kaybolmasının sorumlularını cezalandıracağını söylüyordu.

- Suçlu diye biri yok. Bunu kâtip, hükümdar biraz yatışınca çekinerek söylemişti.

- Hiram bulunamıyor ve kimse sorumlu değil. Sen benimle alay mı ediyorsun, kâtip?

- Buyruğunuz üzerine, mimarbaşını Banaias'a ve seçkin askerlerinize arattım. Evleri aradılar, bodrumları, işlikleri, ardiyeleri aradılar. Hiram'ın izine rastlanmadı.

- Kendi oturduğu ev?

- Boşmuş.

- Komşuları ne diyor?

Elihap bir şey söylemekle söylememek arasında bocalıyordu.

- Konuş, diye buyurdu Süleyman.

- Eve din adamlarının girdiğini, bir şeyler alıp götürdüklerini görmüşler.

Süleyman'ın buz gibi sesi öfkeli bağrışından daha korkutucuydu.

- Derhal kohenbaşı huzuruma çıksın.

Elihap Sadık'a haber vermeye koştu.

Süleyman dar pencereci çalışma odasında bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Kendi başkentinde neler oluyordu? Üç gündür Hiram

gelecek diye bekliyordu. Tapınağın gizli temel töreninden beri mirmardan hiçbir haber alınmamıştı. Alelacele çıkıp gitmiş olması akla yakın gelmiyordu. O törensel davranışıyla Hiram, Süleyman'ın istediği işi sonuna kadar götüreceğine söz vermiş bulunuyordu. Süleyman Hiram'ın yeminini bozmayacağından emin olacak kadar insanları tanırdı.

Saraya gelmiyorsa, engelleniyor demektir. Nasıl ve kim tarafından? Meğer ki en kötüsü başa gelmiş olsun...

Kohenbaşı Sadık huzura çıkmaya geldiğinde Süleyman adamı bekletmeden kabul etti. Elihap odanın bir köşesinde elinde bir levha ve kalemle konuşmayı kayda geçmek üzere bekliyordu.

Süleyman nezaket kurallarını bir yana bırakmıştı.

- Neden kohenlerin mimarbaşının evini bastı?

Menekşe rengi çok etkileyici bir cüppe giymiş olan Sadık hor-görölü bir tavırla gülümsedi.

- O Hiram mekruh biri, efendimiz. Kötülük büyüü yapıyor.

- Kanıtların?

- Hükümdar benim sözümle yetinecektir. Bu uğursuz davranışları unutmak daha iyi olmaz mı? Önemli olan o tehlikeli adamın uzaklaştırılmasıydı. Kalsaydı İsrail'in şanına gölge düşürecek.

Süleyman bembeyaz kesildi.

- Ne yaptın Hiram'a?

- Hiçbir şey, efendimiz. O ölü büyücüsü ödleğin biri. Uyarmam kaçırmaya yetti.

- Yalan söyledinse eğer, kohenbaşı, pişman olursun.

Sadık, haklı olduğundan emin, eğilip selamladı. Hükümdar kısa sürede unutturdu. Zihnine takılan şey dağılıp giderdi. Hiram'dan da tapınağından da kala kala bir kötü düş kalırdı.

Süleyman sarayın bir kanadının ucunda karısının düzenlediği ufak bahçeye indi. Soluk almak, varlığını sıkıştıran cendereden kurtulmak istiyordu. Din adamlarına açıkça karşı çıkarsa, bir yeraltı ayaklanması doğabilir, bu da saltanatını tehlikeye atardı. Hiram'ın ortadan kalkmasıyla ilgili soruşturmadan bir şey çıkmıyordu. Aca-ba Tanrı hükümdarının tasarılarını kösteklemeye mi çalışıyordu?

Nagsara iki cüce servi arasında, rengârenk ve süslü minderlere oturmuş, omzuna dayadığı çalgısını çalıyordu; sazı, taşınır çeşitten bir harpti. O kehanet gecesinden beri hükümdar her gece karısının yatağını paylaşıyordu. Tanrıça Hathor'un sihri kocasını Nagsara'ya geri getirmişti.

Nagsara'nın aşkı hep artıyordu. Süleyman'ın hiçbir kötü yanı yoktu. Dehasıyla çok iyi bir geleceğe aday bu hükümdarda yakışıklılıkla zekâ birleşmişti. Nagsara böyle bir adamın kansı olduğu için övünüyordu. Tanrıların kayırdığı bir hükümdarın gölgesinde yaşamaktan mutlu, özverili bir hizmetkâr olmayı bilecekti.

Erkeğin yüzündeki can sıkıntısı kadına da geçti. Harpı bırakıp kocasının önünde diz çöktü.

- Sıkıntınızı giderebilir miyim, efendimiz?

- Yitip gittiği sanılan bir adam senin büyüyle bulunabilir mi?

- Aleve sorarak belki... Fakat yapması zordur. Çoğu zaman sonuçsuz kalır.

Süleyman'ı odaya götürdü, ışıkları söndürdü.

- Adama ait bir şey var mı sizde?

- Hayır.

- O halde, zihninizi onun yüz çizgileriyle doldurun. Sanki önünüzde duruyormuş gibi onu görün ve hele gözünüzden bir an bile yitirmeyin.

Bir kandil yaktı. Gözleri kamaşıp neredeyse hiçbir şey göremeyecek duruma gelinceye kadar aleve baktı.

- Konuş, altın tanrıça. Bakışlarıma inen peçeni kaldır. Efendimi üzme, susup da onu zora sokma. Aradığı adamın nerede saklandığını ona belli et. Yüz çizgilerini alevde çiz.

Nagsara ellerini yalvarırcasına havaya kaldırdı, sonra kendinden geçti. Soyut güçlerle dolu bir dünyaya yaptığı bu yolculukların kendi yaşamından birkaç yıl alıp götürdüğünü Süleyman'a söylemeyecekti. O yılları insanın sevdiği kişiye feda etmesinden büyük mutluluk olur muydu?

Gerçek dışı bir beyazlığa bürünen alevde değişik bir biçim belirdi. Birbirleriyle çaprazlaşmış sarmallardan oluşan bir biçimdi. Sonra görünen şey sadeleşti, kayalık hayvan ini gibi bir şey oldu.

Bir mağara bu, diye Süleyman biçimi tanıdı.

Anup birinin geldiğini havlayarak Hiram ve Kaleb'e haber verdi. Uşak hemen maden bir çubuğa doğru seğırtti ve kararlı biçimde kavradı.

- Ben demiştim size, beyim. Bunlar bizi rahat bırakmayacaklar. Mimar kayayı cilalamasını sürdürdü.

- Burada mısınız, Hiram Usta? Soruyu boğuk sesiyle soran general Banaias'tı.

Mimar, Kaleb ile birlikte düzene sokmakta olduğu mağaradan çıktı. Sur dışında bir tepenin yamacındaki bu kovuk zararsız gibi görünmüştü. Uşak oraya battaniye, aletler ve yiyecek taşımıştı. Hiram adama taş kalemini kullanmayı ve perdahlamayı göstermişti ama onun eli tez yorulmuştu. Aşçılık ve uykuculuk yeteneklerini uygulamak daha işine geliyordu.

Hiram mağaradan çıktı. Işık birkaç saniye gözlerini kamaştırdı.

Süleyman'ın buyruğuna uyarak dolaylardaki mağaraları araştıran Banaias görevinin olumlu sonuçlanmasından hoşnuttu. Bu yabancından nefret etse de o, hükümdarına koşulsuz biçimde boyun eğdi.

Yapı ustası eşlikçilerle saraya götürüldü. Süleyman coşkuyla karşıladı.

- Niçin saklanıyordunuz?

- Yeni konutumu oturulur bir duruma sokmaya çalışıyordum. Böylece hiç kimse beni Kudüs'te bir evi elime geçirmekle eleştiremeyecek, sizi de beni korumakla suçlayamayacak. Doğru etmedim mi?

Kudretinin ülkedeki sınıflardan birince, o sınıf ne kadar dokunulmaz olursa olsun, azaltılması Süleyman'ın gücüne gidiyordu ama, Hiram haklıydı. Başkent dışında oturmakla bir yabancı olarak kalacaktı ve Sadık'a ters düşmeyecekti.

- Bu mağara size layık bir yer değil.

- Taşın yüreğinde oturmak beni rahatsız etmez.

- Neden bana haber vermediniz?

- Ben işimi yapacağım. Yaptığım ettiğim konusunda yönetime rapor vermeme beklemeyin benden. Size verdiğim sözden dönerim değilim. Son bir koşulum var. Tapınak yapılırken bir de saray yapılsın. Mağara bana uygun ama, Davud'un yoksul konutu gerekten Süleyman'a layık değil.

Hiram'ın sözlerinde hiç de dalkavukluk yoktu. Bununla başlangıç tasarısını genişletmek istiyordu, o kadar. Büyük devlet başkanları bu dünyadaki konutlarıyla Tanrısal konut arasında bağlantı kuramazlar mıydı? Sarayın, Tann'nın baş din adamı işlevini de yürüttüğünü hükümdara anımsatır biçimde tapınağın bir bölümü olması gerekmez miydi?

- Bana çizimlerinizi gösterecek misiniz?

- Hayır, diye yanıtladı Hiram. Çizimlerim gizli kalacak. Çizim sanatı mimarlara özgüdür.

- Davud bunca serkeşliği kaldırmazdı.

- Siz Süleyman'sınız, ben de bir yabancıyım. Ne aynı ırktanız ne aynı dinden. Fakat aynı yaratı için ortak olmuş durumdayız. Yaratma işini üzerime alıyorum ve bilgimi hizmetinize veriyorum. Siz ise beni başarıya ulaştıracak araçları sağlamayı üstleniyorsunuz.

- Kabul. Yapının ne kadar süreceğini kestiriyorsunuz?

- En az yedi yıl.

- İşte benim tasarım, Hiram Usta. Bunu yalnız siz göreceksiniz.

İki adam gün boyu hükümdarın çalışma odasına kapandılar. Kâtip Elihap bile içeriye çağrılmadı.

Süleyman İsrail toplumunun tümünü tapınağın yapılmasına yönlendirmeye kararlıydı. Çiftçileri ve hayvan yetiştiricilerini tapınak yapıyerindeki işçilerin hizmetine vermek üzere kararnameler çıkarılacaktı ve bunları eyalet valileri uygulayacaktı. Besin maddeleri öncelikle yapı işçilerine dağıtılacaktı. Eziongaver'deki işçiler en kısa zamanda limandan aynlıp ilk yapı işçisi takımını oluşturmaktı. On bin İbrani Lübnan'a gidip Sur melikinin oduncuları tarafından kesilmiş kütükleri teslim alacaklardı. Bir ay bu zahmetli işte çalıştıktan sonra Süleyman adamlara iki ay dinlenme verecekti.

Hükümdar hazır bulundurulması zorunlu emekçilerin sayısını saptamıştı. Seksen bin taş ocakçı, yetmiş bin taşıyıcı, sürekli yapı- yerinde kalacak ela otuz bin işçi. Bir yılın içinde her İsrailinin şu ya da bu biçimde büyük yapının gerçekleştirilmesine katkıda bulun- masını zorunlu kılıyordu. Tapınak bir halkın tümünün yaratısı ola- caktı.

Ekonomiye getirilen bu köklü değişiklik yeni vergiler salınma- sını ve ulusal görev olarak bir angaryanın düzenlenmesini gerekti- riyordu. Bunun sonucunda bir halk ayaklanması olasılığı göze alı- nacaktı. Hükümdar böyle bir şeyi bastıracağını öne sürüyordu.

Hiram istediklerini bildirdi. Kumaşçıların ve terzilerin kaba yün- lüden binlerce önlük hazırlamaları gerekiyordu. Yapıda çalışacaklar bellerine böyle bir önlük saracaklardı. Dericiler ustabaşları için kır- mızı, kalfalar ve çıraklar için de beyaz deriden önlükler yapacaklar- dı. Doğrudan yapı işinde çalışacaklara hasır örtüler, elekler, kazık- lar, tokmaklar, çapalar, kaldıraçlar, tuğla kalıpları, baltalar, aydemir çeşidi keserler, testereler ve kazı kalemleri sağlanacaktı. Bakır ka- lemleri Eziongaver ardiyelerinden gelecekti. Bazalt ve kireçtaşı bloklarını külünk ile çıkaracak işçileri Hiram doğrudan kendisi se- çecekti. O zamana kadar değirmen taşı ve sıkmaç yapmaktan öte- ye gitmemiş taşçılara yine o ders verecekti. Aralarında cila işini bi- len en beceriklileri zenginlere evler yapmışlardı. Fakat hiçbiri çizim sanatının gizlerini araştırmamıştı. Her köyde kendi hesabına çalış- şan dülgerlerden Hiram uzun kolonlar çıkarabilen, karma karkaslar kurabilen marangozlar yaratacaktı. Geriye duvarcıları yetiştirmek kalıyordu. Bunlar duvar örmekle yetinmeyen, plandan hacme geçmesini beceren, çırpı ipini, düzey aletini, çekülü kullanabilen kimseler olmalıydı. Kıyı şeridi üzerinde yerleşmiş ve Süleyman ta- rafından zorla işle alınmış birkaç Fenikeli uzman bunlara yardım e- decekti.

Melik ve mimarbaşı giriştikleri işin büyüklüğünün farkındaydı- lar. Tapınak bütün bir ülkeyi ve herhalde çevre bölgeleri de sarsa- caktı. Geçmişi silip Tanrı'nın onuruna bir gelecek dikecekti.

- Yapıyeri sadece sizin yetkeniz altında olacaktır, Hiram Usta. İmeceye gelince, onu İbrani mimarların en iyisi düzenleyecek.

Hiram kararı doğru buluyordu. Kabalacıların işe alınması, denetlenmesi onun işi değildi.

- Kim o adam?

- Benim ahırları yapan, Yeroboam.

Kudüs surlarının önündeki toprakların görünümü çok değişmişti. Ufak bahçecilikle uğraşan köylüler yerlerinden çıkanlmıştı. Kırılık kesimde, yakınlarda bir yerde kendilerine çiftlik ve tarla gösterdiği için Süleyman'ı övüyorlardı. Hiram kereste kesicilere tapınağın yapıyerini orada işi olmayanların gözünden saklayacak yüksek bir tahta perde yaptırmıştı. Tahta perdenin tek bir kapısı vardı ve o kapı gece-gündüz korunuyordu. Her işçi Hiram'ın kendisinden bir parola alıyordu.

Mimarbaşı içeride de birkaç tane tuğla bina yaptırmıştı. Bunlar aletlik, yatakhane, yemekhane, yiyecek ardiyesi, giysi ardiyesi olarak kullanılıyordu. Aralarında en önemlisi, Hiram'ın vaktinin çoğunu geçirdiği çizim yeri idi. İçeride iki tane çam kerestesinden sandık vardı. Birinde ostrakonlar yani üzerine hazırlık çizimlerini yaptığı kireçtaşı parçaları vardı, ötekinde çizimlerinin kalıcı ve son biçimlerini çizeceği papirüs tomarları duruyordu. Yaprakları, elli metreden uzun bir papirüs elde etmek için, bir silindirin çevresine dolayarak kendisi dikiyordu. Tomar yere konulup da açılınca üzerinde tapınağın yapılan görülecekti.

İşin somut olarak başlamasından sonra Hiram kendini o kadar iyi hissettiği mağaraya pek az gitmişti. Köpeği Anup efendisini görünce çok seviniyor, o mağaradan ayrılırken de üzüntülü sesler çıkarıyordu. Topal Kaleb ise sevincini yitirmekteydi. Elbette yatacak yeri olması, karnını doyurabilmesi, gereksinimlerinin karşılanması iyi şeylerdi ama, adam Kudüs'teki evi, o evin rahatını arıyordu. Köpeğin yiyeceğini vermek, hastalanmasın diye dikkat etmek

pek hoşuna gitmiyordu. Fakat yan çizerse Hiram öfkelenecek diye elinden bir şey gelmiyordu.

Mimarbaşı geceler boyu çalışıyor, yüz resim çizip ancak birini, ikisini ayınp bir kenara koyuyordu. Bir yaratıya egemen olacak bi-tip tükenmez enerjiyi bulabiliyordu. Yapılacak tapınakla kendini özdeşleştiriyor, onun doğumunu canlı bir varlığın doğumu gibi hazırlıyordu. Garip bir ateşin pençesindeydi. Bu, yorgunluğu yakıp yok eden bir ateşti.

Karnaklı ustaların öğrencisi görevinin zorluğunu ölçüyordu. Yahve dedikleri tek Tann'nın tapınağını yapacaktı ama, o tapınağın mimarlık ve simgeler dizgesi Mısır tapınaklarının mimarlık ve simgeler dizgesini sürdürecekti. Hıyanet etmeden aynını çizmek, ortalığa saçmadan aktarmak, cenneti yeryüzünde somutlaştırmak... İstenilen çok büyük şeydi, görev eziciydi.

Çalışmayla geçen bir gece daha son buluyordu. Bu kez yorulan Hiram'ın eliydi. Kalemini bıraktı. Siyah ve kırmızı mürekkep hokkalarını temizledi. Bir papirüsü dürüp tomar yaptı. Ostrakonlan da numaralayıp sandığa doldurdu.

Çizim ışığından çıkarken yapıyerine uzun uzun baktı. Çeşitli yapılar neredeyse bitmişti. İşçiler uyuyorlardı. Hiram, onlara coşku aşılayabilmiş, onları sıradışı bir serüvene katıldıklarına inandırabilmişti. Bu kapalı, dışarıya karşı korunan yerde, birlikte çalışmayı öğrenen bu kaba saba adamların her saat yeni bir yönünü keşfettikleri gizli bir uyum egemendi.

Mimarbaşı bekçi kulübesini geçti. Nöbet yeni değişmişti. Kayanın dibine doğru yürüyordu. Bir kez daha gözlerini doruğa kaldırdı. Olamaz gibi görünse de, çalışma tepeden başlayacaktı.

Şafak vaktinin hafif havasını dörtnala gelen bir atın nal sesleri yırttı.

Yeroboam mimarın bir metre uzağında durdu ve yere atladı. Kızıl saçlı çamyarması öfkeliydi.

- Hükümdar angarya sorumluluğunu bana verdi, dedi. Ben sadık bir hizmetkânım. Sözü dinleyeceğim, fakat sizin buyruklannızı reddederim.

- Olacak şey değil, dedi Hiram. Angarya gelişigüzel alınacak bir karar değil. İşin planının bir parçası. Süleyman size başka şey söylemiş olamaz. Her gün bana hesap vereceksiniz. Çalıştırılan adamların kesin sayısını ve ne iş yaptıklarını bilmek isterim. Bu kuraldan tek bir kez ayrılırsanız, işten alınırsınız.

Hiram'ın sözlerindeki sertlik Yeroboam'ı etkilemişti. Anladı ki, mimarbaşı resmi önem kazanmıştır ve bu durumu sarsmak kolay değildir. Sıradan tehditler işe yaramayacaktır.

- Dediğim dedik bir adamsınız, Hiram Usta.

- Görevim öyle olmamı gerektiriyor. Bana da melikin istediği sadakatle hizmet etmeye kararlı mısınız?

- Bundan emin olunuz. Yeroboam bunu söylerken kinci bakışı sözlerini yalanlıyordu.

Bir an, Süleyman'a mimarbaşı çıldırıyor gibi geldi. Kayanın tepesinde sunduğu tasarı akıllı işi değildi.

- Felaketin üzerine gitmediğinizden emin misiniz?

- Hesaplarım beni aldatamaz. Mello çukurunu dplduracağız, Davud'un sitesini tapınağın yapılacağı yerden ayıran yarığı kapatacağız. Böylece malzemenin taşınmasını kolaylaştıracak bir yokuş ortaya çıkacak. Dik olmayan bu yokuş, başkentin yeni çekirdeği ile aşağı kent arasındaki ilişkiyi sağlayacak.

Hükümdar mimarın kumda çizdiği planı inceliyordu. Gördüğü, azametli bir şey olduğu kadar basitti de. Kendi kendini kabul ettiriyordu. Kesinliğin ta kendisi oluyordu. Süleyman'ın hissettiği gibi, tapınak, yalnızca var olmasıyla, yeni bir Kudüs biçimlendirecek, kutsal metinlerin seçkin kullara vaat ettiği bir cennet kenti yaratacaktı.

Hiram, Gize piramitlerinin yapımından önce girişilmiş o çok büyük çalışmaları düşünüyordu. Hektarlarca arazinin düzeyi yükseltilmiş, çok büyük taş ocakları açılmıştı, bir yayla oluşturulup engebeleri yok edilmişti, oralara ulaştıran rampalar yapılmış, bunlarda kullanılan yükseltme yöntemleri saklı tutulmuştu, çok sayıda

kabalacıyla, az sayıda ölçümcü ve taşçının çalıştığı bir yapıyeri tizlikle örgütlenmişti. Kayalık bir uzantıyla üzerinde yerleşim yeri bulunan bir tepeyi araları doldurularak birbirine bağlamak bile o eski günlerde gerçekleştirilmiş mucizelere göre neredeyse kolay bir iş gibi geliyordu.

- İşçilerinizin yaşamını tehlikeye atmayacak mısınız?

Mimarbaşının öfkeyle gözleri döndü.

- Beni bir daha böyle bir alçaklıkla suçlamayınız. İşçiler için yaşam tehlikesi olsaydı, görevimi derhal bırakırdım. Yönetimim altında çalışanların güvenliği tasalarımın başında gelir. Şayet benim neden olduğum kazalar varsa, derhal beni kovunuz.

Süleyman, Hiram'ın kalbini kırdığına pişman olmuştu.

Bu konuşmadan hemen sonra mimarbaşı, yüreğini çizim işliğinin oluşturduğu başlangıç çekirdeğinin çevresinde ekleri durmaksızın uzayıp büyüyen yapıyerine gelmiş olan yüzlerce işçiyi topladı. Aralarından bazıları deneyimliydi, bazılarıysa daha ilk kez işe giriyordu. Hiram onları kendisinin Eziongaver'de yetiştirdiklerinin yanına veriyordu. Mısır'da uygulanması âdet olmuş derecelendirmeye gitmek için vakit henüz fazla erkendi. Hiram bir yandan günlük buyruklarını verirken gözetimini de gevşetmiyordu. Yürekli leri tabansızlardan, titiz çalışanları yan çizenlerden, beceriklileri elinden bir şey gelmezlerden ayırabiliyordu. Vadiyi doldurmak büyük uzmanlık istemezdi ama, eksiksiz bir örgütlenme gerektirirdi. Bunun için de Hiram, verdiği buyrukları uygulatabilecek usta-başları atamıştı.

Birkaç hafta sonra Kudüs'ün çehresi değişmişti. Artık kaya gösterişli bir biçimde tek başına açıkta yükselmiyordu. Aşağı kentin evlerine kadar inen geniş bir yokuştan çıkılarak kayaya varılabiliyordu. Herkes elde edilen bu sonuçtan gurur duyuyor, Süleyman'ın düşünün gerçekleşebileceğini hissediyordu. Hiram yabancı kayayı evcilleştirerek, onun doğasını değiştirmişti. O kendini beğenmiş doruk, yapılacak tapınağın alçak gönüllü düzlüğü oluyordu.

Süleyman hiçbir direnmeyle karşılaşmamıştı. Sözünde durmayan biri de çıkmamıştı. Halktan herhangi bir karşı koyma

yükselmüyordu. Komşu yörelerden kutlamalar geliyordu. Süleyman'ın istediği barış her gün sağlanmıyordu. Mısır ile imzalanmış olan saldırmazlık antlaşması, İsrail sarayında bir firavun kızının bulunması, ortalığı bulandıracak kişileri meydana çıkmaktan caydırıyordu.

Bir mutluluk dönemi mi başlıyordu? Kudüs'ün en yüksek noktasında kutsal kent mi somutlaşıyordu. Yüreklere yeni bir inanç şenlendiriyordu. Bir âdemoğlunu Tanrı ile eş tutmak günah olmasaydı, Süleyman'a şükredilecekti.

Hiram gölgede kalıyor ve ne dinleniyor ne eğleniyordu. Çalışma bütün zamanını alıyordu. Yakında seçkin el sanatçılarına gerekisini olacaktı. Bu nedenle öyle kimseler elde etmeyi umarak iyi işçi yetiştirmede ilerlemesi gerekirdi. Burada, Mısır tapınaklarının ölçümcüleri tarafından yetiştirilmiş çıraklar bulamazdı. Hiram güçlü kişiliği olan, dengeli, almaya açık kimseler anyordu. Öğrencilerin genellikle birkaç yılda öğrendiğini bunların birkaç ayda öğrenmesi gerekecekti. Bu çılgın girişimin en tedirgin edici yanı buydu. Birkaç kişinin henüz yeni gelişen dehasına güvenmek ve onların çıraklıklarını geçirdikleri yerde bir lonca kurmak gerekiyordu. Başka yapı ustalarının yardımı olsaydı Hiram için ne kadar iyi olurdu! Ama bu bir düştense başka bir şey değildi. Taşla arasındaki yakın ilişkiler ona gerçekçi olmayı öğretmişti. Olmayacak yardımlar düşlemek vakit yitiminden başka bir şeye götürmezdi.

Mimarbaşı aşağı yukarı elli ad içeren bir liste hazırladı. Bunda tapınağın yaratılması yasalarını, alet kullanmayı ve taş döşemeyi öğreteceği çırakların adı vardı. Listeyi bir kez daha okuyordu ki, tahta perdenin tek kapısından gelen bir ağız dalaşının gürültülerini duydu.

Birisi zorla yapıyerine girmek istiyordu.

Hiram alelacele çizim işliğinden çıktı. Dinlenmekte olan birkaç işçiye seslenip çağırdı ve eşikte durmuş, bir yabancıyı içeri sokmamaya çalışan bekçiye doğru yürüdü.

Mimarbaşının yaklaşmasını bir havlama selamladı. Hiram köpeğinin sevinçle çıkardığı sesleri tanıdı. Hayvan içeri kaçiverdi. Kaleb'i işçilerin elinde bırakmıştı. Ancak uşağın yardım isteyişleri

sonuçsuz kalmadı ve Hiram adamı kötek yemeden saldırgan ellerden kurtardı.

- Buraya ilgisi olmayanın girmesinin yasaklanmış bulunduğunu bilmiyor musun?

- Bırakın da bir çift söz söyleyeyim, beyim! Köpeğiniz pekâlâ girdi ama.

Kaleb hiç susmadan yalvarıp yakarmaya başladı. Efendisi onu bırakmış, bu da soğuktan donuyormuş, karnı doymuyormuş, sefil olmuş, doğrudan doğruya Tanrı bunu lanetlemişmiş.

Hiram laf selini kesip adamı çekti, kapısı kilitli bir binaya götürdü. Kapıyı açtı. Kaleb uzunluğu eninin iki katı bir oda gördü. Üç penceresi vardı, üçü de kafesliydi.

- Yapıyerine girmek istiyorsan bir sınavdan geçmen gerek. Burada ve şimdi.

Kaleb bir adım geriledi.

- Başıma bir şey gelir mi?

- Tehlike var, diye Hiram gerçeği söylemek zorunda kaldı.

- Ama ben sizin uşağınızım. Bana yardım edersiniz değil mi?

- Yapıyerinin kuralları buna engel.

- Bu sınav... Zorunlu mu?

- Zorunlu.

Kaleb yeniden bekleme odasına girdi.

- Bir şey görmesem daha iyi olur.

- Nasıl istersen.

Hiram adamın gözlerini bağladı.

- Kıpırdamayacaksın, dedi.

Mimarbaşı sınav odasına girdi. Orta yere, birbirini üstüne iki tane küp biçiminde blok koydu. Sonra onlara uzun ve dar bir kalas dayayıp Kaleb'e döndü.

- Tut elimi, dedi. Korkma. Yürekliysen, sağ çıkarsın.

Kaleb'in kolları, bacakları titriyordu.

Her zamankinden daha fazla topallayarak ilerledi. Birden dik ve kaygan bir yokuş tırmanıyormuş gibi geldi. Hiram elini bırakmıştı.

- Korkuyorum! diye bağırdı.

- Devam et, dedi Hiram. Geri dönme!

Tahta, adamın ağırlığının altında yaylandı. Dengesini yitiren Kaleb korkuyla bağırıp öne doğru düştü. Bir yerlerinin kırılacağından emindi.

Hiram adamı yere düşmeden yakaladı, oturttu. Taşları ve kalası bir duvarın kenarına koydu, sonra Kaleb'in gözündeki bezi çözdü.

- Başardın. Şimdi loncanın üyesisin.

Kaleb yeni yeni soluklanıyordu.

- Bunun gibi başka sınavlar varsa, dedi, vazgeçerim daha iyi.

- Korkma. Seni belli bir göreve veriyorum.

- Nedir o görev?

- Benim yapıyeri içindeki gözüm, kulağım olacaksın. Her yerde dolaşacaksın. Gözlemleyeceksin, dinleyeceksin. Belleğin çok iyidir senin. Muhbir olma. Övgüleri unut, sadece eleştirileri, hoşnutsuzlukları tut belleğinde.

Sınav odasının kapısında Anup sevincinden kuyruğunu sallayarak Hiram'ı bekliyordu. Kucağına sıçradı. O da gözetleyebilirdi. Hiram artık tümünden yalnız değildi. İki gözetleyiciye güvenebilecekti.

Hiram'ın buyruğu üzerine, Kaleb mimarbaşının verdiği listede adı bulunan işçilerin her biriyle görüştü. Onlara "gücüm ustanın gücüdür" diye bir parola bildirdi ve sınav odasına çağırdı. Hava karardıktan sonra geldiler. Hiram parolayı sordu ve adamları bir bir kucakladı. Kuzeydoğu köşesinde toplandıktan sonra onlara kendilerinden ne beklediğini anlattı. Sadece arkadaşlarının yaptığının eşi bir çalışma değil, onun dışında bir de yapı yapma sanatına girişmeleri isteniyordu. O sanat onlara yapıyeri uykudayken öğretilenecekti. Adaylar görecekleri ve duyacakları şey konusunda hiçbir şey söylemeyeceklerine yemin edeceklerdi, yaşamlarını yitirmeleri söz konusuydu.

Aralarından üçü vazgeçip toplantıdan ayrıldı. Ötekiler yemin ettiler. Ders hemen başladı. Kaleb, yün bir battaniyeye sarılımış, binanın dışında nöbet tutuyordu. Bu, böyle gecelerce sürecekti ve Hiram'ın özel yardımıyla bir testi süt, biraz ekmek ve incir alabilecekti. Anup da ona görevinde yardım edecekti.

İşçiler yere oturdular. Hiram hepsine ostrakon ve tebeşir dağıttı. Sabırla onlara inşaatçılar loncasının işaretlerini çizmeyi öğretti. Nokta, doğru çizgi, kare, dikdörtgen... Bir vuruşta kusursuzluğa varan güvenli bir elleri olmasını istiyor, bunu dayatıyordu. Sonra adamların bilincine şunu iyice soktu ki, insan vücudu Tanrısal bir mimarın işi olan geometrik oranlara göre yapılmıştır. Böylelikle zihinden çıkmış ve elle çizilmiş biçimlerin sonsuzluğunu adamların algılamasını sağladı. Son olarak da inşaatçılar ilkesinin birinci dersini söyledi. Yaratıcı gücün şanı için çalışılacaktı. Kişisel çıkar peşinde gidilmeyecek, loncanın çıkarları öne alınacaktı, susmayı

bilmek gerekiyordu, aletlere canlı varlıklarmış gibi saygı gösterilecekti.

Kayaya çıkan yolun sağlamlaştırılması ve düzleştirilmesi sırasında Hiram bir hızlandırılmış ders yaptı. Acemilerin hepsinin yeteneği bir değildi ama, hepsi de aynı şevkle ustanın gösterdiği yola atılıyordu. Başlangıçta Hiram'a duydukları korkunun yerini bir hayranlık almıştı ve bu hayranlık hep artıyordu. Mimar, öğrencilerinin her birine nasıl seslenmek, nasıl davranmak gerekirse öyle davranıyordu. Ciddi, ödün vermeyen bu adam, yeni bir adım basarılır başarılmaz sıcak ve yakın davranmasını biliyordu.

İki ay sonra dünyaları değişmiş gibi geldi. Başka bir dil konuşuyorlardı. Kendilerini aynı ülküyü, aynı gizleri, aynı görevleri paylaşan kardeşler olarak görüyorlardı. Hiram birinci amacına erişmiş, küçük bir topluluğun içine uyumu oturtmuştu. O topluluk daha sonra başka işçileri de bünyesine alacaktı.

Önemli bir aşama başlamak üzereydi. Çıraklık töreninin kutlanması zamanı geliyordu. Tören bir dolunay gecesi yapıldı ve şafak sökünceye dek sürdü. Acemilerin her biri, bir süre kendi kendine kaldıktan sonra, ustanın kalemıyla yontulmuş bir köşe taşıyla karşı karşıya bırakıldı ve ondan herhangi bir kişisel böbürlenmeye kapılmaksızın tapınağın yapımına katılmak üzere o yapıtın uzantısını gerçekleştirmesi istendi. Çıraklar, baştan aşağı soyunmuş olarak, arındırıcı bir su ile yıkandılar. Sonra Hiram onları bir aleve baktırdı. Kan kardeşi olduktan sonra da o alevle vücutlarındaki kesikler dağıldı.

Mimarbaşı çıraklarının beline deri peştamalı sararken onlara yeni birer ad verdi. Böylece yapılacak tapınakta ikinci kez doğacaklarını simgelemiş oluyordu. Bu gençler o tapınağın yaşam dolu taşları olacaklardı.

Öğrenciler, yorgunluktan ve mutluluktan sarhoş, uykuya dalmışlardı. Bu zahmetli öğrenim döneminin bitmesinden mutlu olan Kaleb taze samandan yatağına gitmişti. Anup da uyukluyordu.

Yapıyeri ıssız kalmıştı. Ancak yıldızlar İsis'in vücuduna döndüklerinde, güneşin ilk ışınlarıyla, yeniden canlanacaktı. O, Osiris'in dul eşiydi ve dünyayı görölmez bir aydınlıkla sarardı, başında yıldız kümelerinden bir taç bulunurdu.

Hiram eşikteki bekçiyle selamlaşıp tahta perdeyi geçti. Angaraya katılan geçici işçilerin kalacakları çadırların önünden yürüyordu. Sessiz boşluktan sonra gürültülü bir gidiş geliş başlayacaktı. Yerleşim yeri çalılık bir bölgeyle son buluyordu. Orada tilkilerin gezindiği olurdu.

Kurumuş bir ağacın önünde bir kadın duruyordu. Uzun beyaz bir entari giymişti, dalga dalga siyah saçlarını omuzlarına dökmüştü.

- Ben İsrail'in melikesiyim, dedi Nagsara. Yapıyerinizi görmeye gelmiştim, Hiram Usta.

- Yalnızca bu kesime girilebilir, kadınım.

- Neden böyle tahta perde çekilmiş, bu gizlilik niçin?

- Kurallarımız böyle gerektirir.

- Kuralın dışına hiç çıkılmaz mı?

- Hiç.

- Benim de bir sırrım var, hem ben sizin kadar sırrımın üzerine titremiyorum.

Günün pembemsi mavi ışıklarında Hiram'a çadırlardan birinin arkasında bir gölge süzülüyor gibi geldi. Hiçbir gürültü duymayınca, gölgenin boşluğa dönen gece hayaletlerinden biri olduğunu düşündü.

Nagsara mimarbaşının yanına gelmişti. Gerdanını gösterdi.

- Bakın, dedi, tanrılar sizin adınızı benim etime yazdılar. Neden? Bana bu acıyı çektirecek kadar içinizde sakladığınız bu giz nedir?

Harfler sanki melikenin beyaz teni damarlarında dolaşan bir ateşle aydınlatılıyormuş gibi parıldıyordu. Hiram küçük Nagsara'yı ancak firavunun ailesiyle birlikte halkın içine çıktığı bayram günlerinde görmüştü. Karşısındakiyse, kırılğan bir çekiciliğe sahip bir genç kadındı. Kendisi gibi yurdundan uzakta yaşamak zorunda bırakılmıştı, fakat Süleyman'ın, bir Mısır hükümdarınıninkine denk bir

konuma yükselmekte olan adamın özel yaşamı içindeydi. Sabahın belli belirsiz aydınlığında bu açılıp saçılmış güzellik karşısında kim soğukkanlılığını yitirmezdi? Utanmayı bir yana bırakıp bir mucizeyi kanıtlamaya çalışan genç bir melikenin böylesine gerçek dışı görünümü kimi şaşırtmazdı?

Nagsara Hiram'ın sarsıldığını fark etti, boynunu kapatıp ellerini mimarbaşının göğsüne koydu.

- Yazgım sizinkinden aynamaz, dedi. Bu gizemi çözmem gerek. Bana yardım etmeyecek misiniz?

- Tanrılar korusun, böyle bir alçaklık etmeyeyim.

Nagsara'nın avuçları yumuşacıktı. Hiram o anın uzamasını istedi ama, melike, birden cüretinin farkına varıp ellerini çekti.

- Sarayda birbirimizi görürüz. İsrail'in peygamberi boldur. Birinden biri sizin giz perdenizi aralayacaktır.

Beyaz gölge sanki çöl rüzgârının savurduğu kum bulutunun içinde yitip gitti. Hiram gözlerini yumdu. Bu hayalet ne anlama geliyordu? O ana kadar sadece Süleyman'a ve kendi kendisine karşı savaşım vermek zorunda kalmıştı. Tapınak dış dünyayı ortadan kaldırarak Hiram'ın tüm ruhunu ele geçirmişti. Nagsara ona Nil boyunda yaşadığı aşk, kanallardaki sandal gezilerini, papirüs korularındaki yürüyüşlerini, evcil maymunların daldan dala atladığı hurma bahçelerindeki ateşli coşkunluklarını anımsatıyordu. Nasıl da ateşli, ama bir o kadar da kısa geçmişti gençliği...

Korkunç bir çılgılık onu anılarından kopardı.

Bir çadının arkasına gizlenmiş bir adam fırlayıp melikenin üzerine saldırmış ve genç kadını hançerlemişti. Kendinden geçmiş "Geber, kancık!" diye bağıırıyordu.

Hiram birkaç adımda saldırının olduğu noktaya varmıştı bile. Kolayca saldırganı etkisiz duruma getirdi. Cılız bir herifti, ensesine yediği yumrukla bayılıvermişti.

Melikenin boynu kanla kaplanmıştı. Gözleri kayıyordu, konuşmak istedi ama yapamadı, bayıldı. Hiram güçlü bir sesle cırıkları çağırdı.

Dertli, üzgün bir alay Kudüs sokaklarından geçerek Süleyman'ın sarayına yöneldi. Hiram kucağında cansız bir genç kadın

taşıyor, kaçıp giden yaşamı alıkoyamıyordu. Arkasından işçiler bir katili ite kaka yürütüyorlar, adam da onlara küfürler ediyordu.

Süleyman, Sadık'a tapınak için yeni saptanmış matrahlan anlatmış, açıklaması yeni bitmişti. Her İbrani'den olduğu gibi din adamlarından da bir vergi alınacaktı. Bu, aynı malın onda biri tutarındaydı. Öyle ki, on koyundan biri de olabilirdi, on yumurtadan biri de. Ülke on iki eyaletten oluşurdu. Bunların her biri sıra ile tapınağın gereksinimlerini karşılayacaktı.

Sadık güçlü bir biçimde karşı geliyordu. Kıdemi ve konumu bakımından Süleyman'a direnebilecek yalnızca o kalmıştı.

- Tapınılacak bir yer daha yapmak için bunca savurganlığa girmek neye? diye soruyordu. Yahve kendisine sağladığımız koruktan hoşnut. Ölçüyü kaçırmamız canını sıkır.

- Tapınak ne sıradan bir tapınılacak yer ne de bir hükümdann boş hevesi, diye yanıtladı Süleyman. Ülkemizin kutsal merkezi olacak. Bu dünyada Tann'nın varlığını ayakta tutacak, ülkeler arasında barışı kuracak. İsrail'in birliği bu tapınağın çevresinde güçlenecek.

- Tann'nın bu dünyada oturduğu doğru muymuş? Sadık bu soruyu alayla sordu.

- İbranilerin melikinin böyle bir zındıklık öne sürdüğünü söylemeye kim kalkışabilir? Öte dünyanın neler içerdiğini biz göremeyiz. Fakat onun ışığını algılarız. Yeni konutta oturacak o değil, onun varlığı.

- Bu, Mısırlıların öğretisi değil mi?

- Bizim inancımıza ters düşer mi, Sadık? Tek Tann yapıcıların yapıtında kendini göstermeyecek mi? O yapıtı ışıyla taçlandırmayacak mı?

Kohenbaşı yüzünü buruşturdu. Süleyman'ın tanrıbilim alanında böylesine bilgili olduğunu tahmin etmemişti. Savaşımını başka alanda yürütmeye başladı.

- Halk bunca ağır vergiyi kabullenmeyecektir. Başkaldırır.

- Tapınak, ülkemizde egemen olan manevi dengenin maddi görünümüdür, dedi hükümdar. Halkın ve tapınağın yüreği birlikte atacaktır. Halk kendi çalışmasının nasıl ve neye dönüştüğünü görecek. Ödediği verginin her parçasının taş a çevrildiğini, kutsal kentin Tanrı tarafından yapıldığını öğrenecek. Kidron Vadisi'ne kadar tüm tarlalar o kutsal kentin olacak. Bir daha onlar yıpratılmayacak, bozulmayacak. Çünkü tapınağın işlevi barışı yaymak olacaktır.

- Ordu parasız kalmaz mı?

- Din adamlarının başı askerliğe kanşır mıymış? Ordumuz güçlüdür, güvenliğimiz güvence altındadır. Hazinemizi boşaltacak sa-vaşlara girişmiyoruz biz. Tapınak bizi korur.

Öne sürecektir kanıtı kalmayan Sadık, Süleyman'ın tasarısına kesin bir hayır demek üzereydi ki, Elihap taht odasına daldı.

- Efendimiz, korkunç bir şey olmuş.

Hiram, Nagsara'nın katilini ensesinden tutup yere fırlattı.

- Bu alçak İsrail'in melikesini öldürmeye kalktı.

Adam Sadık'a doğru yalvaran bir bakış fırlattı. Sonra elleriyle yüzünü sakladı. Fakat Süleyman o an adamı tanımıştı.

- Bu cani din adamı değil mi? O her törene katılanlardan değil miydi?

Sadık inkâr etmedi. Çömezi ağlıyordu.

- Ben çekiliyorum, dedi Hiram. Adalet hükümdarın işi.

- Melike...

- Tabipleriniz kurtarmaya çalışıyorlar. Yapıyeri beni bekler.

Hükümdar Sadık'a döndü.

- Tek bir karşı koymada bulunacak durumda değilsin, kohenbaş. Dinsel görevlerini yerine getir ve daha iyi gözünü aç ki, buyruğun altındakiler dürüst davransınlar.

Nagsara, Süleyman'ın elini öptü ve kendi ellerinin arasına alıp sıktı. Onu böyle yatağının başucunda oturmuş görmek ne kadar güzel bir şeydi. Her gün en az iki saatini karısının yanında geçiriyor,

içlerinde dünyanın tüm güzellikleri saklı lacivert gözleriyle onu seyrediyordu. Melike kendine saldıran adama şükran duyuyordu. Efendisinin yanında bulunmasını, kendisine sevgiden daha güçlü bir şey olan özen göstermesini, tedirginlikle üzerine düşmesini o adama, onun kendisini yaralamasına borçluydu.

Yaşlı çiftlerin hiç konuşmadan birbirlerinin niyetlerini sezmele-rini artık anlıyordu. Birbirinin soluk alışını dinlemek, hiçbir yazgının çalıp götüremeyeceği o duygu ve düşüncede birleşme anını tat-mak. Ölmek için savaşım vermesi, bu ağır hasta odasından u-zakta öyle anları uzatmak içindi.

Nagsara'nın Süleyman'ın yüreğinde binlerce kez canlanmaktan başka bir şeyde gözü yoktu. İnsanı korkutmayan gölgeleriyle o-nun bahçesi burada uzanıyordu, dalları şen kuşlarla dolu firavunun-ciri burada zenginliğini sergiliyordu. Gece şeytanlannın erişemedi-ği bir güneşin parladığı yer de burasıydı.

Meliki kendi canından çok seviyor ve gençliğinin çılgınlığı için-de onu yüceltiyor, bir ceylanın sıçrayışlarına benzer ateşli bir mut-lulukla sarhoş oluyordu.

Hançeri etinin Hiram adının yazılı olduğu noktasına sapladıkla-rını unutuyordu.

Göze göz, dişe diş, ele el, ayağa ayak, yakarsan yanacaksın, yaralarsan yaralanacaksın, yırtarsan yırtılacaksın, yaşama yaşam. İsrail'in yasası böyleydi. Melikeyi öldürmeye kalkışan din adamı günahlarının temizlenmesi için kurban edilecekti. Öyle de oldu, Süleyman'ın verdiği yargı uyarınca, saray halkı huzurunda linç e-dildi.

Kohenbaşı Sadık, idam olayına hiç dikkat etmedi. Gözlerini Sü-leyman'dan alamıyordu.

Sadık, büyük utku kazanmış gibi pek sevinçliydi. Kabul odasında yere, taşların üzerine sekiz on tane nazarlık fırlattı. Aralarında yıldızlar vardı, Tann Tot'u simgeleyen kara leylekler, doğurganlık gerdanlıkları, kem gözler, gümüş yılanlar, lacivert taşından su aygırları görülüyordu.

- İşte İsrail hükümdarı, Hiram Usta'nın yapıyerinde buldukları-
mız. Bu şeytan işi şeyler gösteriyor ki, içimizde putlara tapanlar
var. Sorumlusu cezalandırılmalı.

Süleyman fazlasıyla anlıyordu. Kohenbaşı, mimarbaşını öne sürerek onu, Süleyman'ı vurmak istiyordu.

- Adını söylemeyi göze alıyor musun, Sadık?

- Hiram'ın uşağı, topal Kaleb. Nazarlıklar onun döşeğinin altında saklıydı.

- Bulan kim?

- Tann'ya bağlı bir işçi haber verdi bana.

- Bir ihbar yani.

- Yürekli bir davranış, efendimiz.

- Kaleb bunların kendisine ait olduğunu kabul ediyor mu?

- Kendisini gözaltında tutan kohenlere küfredip duruyormuş.

- Din adamları zaptiyelik mi ediyor?

- İsrail'i gözetiyorlar. İstiyorlar ki, hak yerini bulsun ve Tanrı'nın yasası hiçbir kısıtlama olmadan uygulansın.

Tahtadan ve altın yapraklarla süslenmiş bir taht yapıyerinin kapısına taşındı. Süleyman oturdu. Çevresinde birçok din adamı

vardı. Haberi Sadık duyurmuştu. Yahve'nin tapınağının yapımında zındıklar çalıştırılıyordu. Tek Tanrı'nın tapınağı kirletiliyordu. Ya artık içine şeytan karışmış bu iş bırakılacaktı ya da çok ağır cezalar verilecekti. Din adamları suçluların meşin kırbaçla dövülmesini, ellerinin ayaklarının yakılmasını istiyorlardı. Büsbütün ileri gidenlerse kayanın tepesinden atılsın diyorlardı.

Süleyman tasalıydı. Sadık yıkıcı bir oyun peşindeydi, uğruna hükümdarın yaşamını koyduğu tasarı bu oyunun sonucunda bırakılabildi. Suçlu olsun olmasın, Kaleb'i cezalandırmak Hiram'ı işçilerinin gözünde küçük düşürecek. Herkes Hiram'ın putlara tapan birini kayırdığını öğrenmiş olacaktı. Hiram rezalete bulaşınca çamuru Süleyman'a da sıçrayacaktı. İşte kohenbaşının güttüğü amaç buydu. Hükümdarın ise bu işten kaçınma hakkı yoktu. Olgulara dayanarak adaleti yerine getirmesi gerekiyordu.

Süleyman'ın korkularına tedirgin edici bir söylenti de ekleniyordu. Hiram koruma birliğinin girmesini reddetmiş. Banaias pek seviniyordu. Saldırmak, tahta perdeyi yıkıp o baldırı çıplak takımını yok edivermek, mimarbaşının burnunu sürtmek, bütün bunlar Kudüs'te uzun zaman sözü edilecek birer başarı olurdu.

Süleyman tuzağa düşmüştü. Lonca hakkını savunsa da, insanlar Sadık'ın bir tuzak kurduğundan emin olsalar da, melik yetkesine karşı çıkılmasını kaldıramazdı. Yapiyerinin kapısının açılmaması durumunda şiddete başvurmak zorunda kalacaktı.

Ağzına acı bir tat yayılıyordu. Neden insanlar hep geçmişe kapılıyorlar, neden gülünç ayrıcalıklarına sarılıyorlardı. Neden kurultuşlarının Tanrısallık büyüklüğün bugün yüceltilmesine bağlı olduğunu unutuyorlardı? Küçüklüğe, saray entrikalarına, eyaletlerin bölünmesine, iç çatışmalara ve yalnızca acının yengi kazandığı o budala savaşılar razı olmak mı gerekiyordu? Birçoklarının sarsılmaz sandığı tahtının nasıl da kırılabilir bir şey olduğunun bilincindeydi. İsrail'in din adamları düzen çeviriyorlar, devlet içinde devlet kuruyorlardı. İşte melikin yeni bir tapınak yaparak, yeni bir dinsel sınıflandırmaya giderek, tüm halkta kutsala doğru yeni bir atılım yaratarak parçalamak istediği şey bu devlet içindeki devletti. İktidarın inceliklerini yakından bilen Sadık, herkesin gözü üstünde

bir makamda bulunmasının da verdiği güçle, hükümdarın niyetlerini sezmiş, böyle bir savunma yolu seçmişti.

- Hükümdarımız adına, açınız! Buyruğu veren Banaias'tı.

Koruma birliği askerleri yapıyerinin tek kapısının sağında ve solunda dizilmişlerdi. Mızraklar kalktı. Kohenlerin kini kızıştı. Sadık gülümsedi. Bu kahrolası yapının yarıda kalması birkaç cesede değirdi. İsrail Tann'nın ne istediğini öğrenecek ve bir melikin, adı Süleyman da olsa, kohenbaşının onayı olmadan saltanat süremeyeceğini anlayacaktı.

Hükümdar bir türlü saldırı komutunu veremiyordu. Saltanatının umudunu yok edecekti. İnsanlık tarihi içinde ondan ancak gülünç bir iz kalacaktı. Tepe ıssızlaşacak, kale, Tann'nın koruması altında bulunduğunu sanan genç bir melike düşman olacaktı. Süleyman, Hiram'ın tehlike karşısında gerilemeyeceğinden emindi. İşçilerini yüreklendirip coşturacak, küçük düşmektense onları delice bir direnmeye itecekti.

Banaias, Süleyman'a baktı. Hükümdar artık konuşmak zorundaydı. Daha fazla oyalanmak, saygınlığını yok ederdi.

Tahta perdenin kapısı ağır ağır açıldı.

Hiram, belden yukarısı çıplak, görüldü. Beline uzun bir deri peştamal sarmıştı, elinde ağır bir tokmak tutuyordu.

- Ben çalışırken rahatsız eden kim?

- Beni tanımadın mı? diye sordu Banaias. Koruma birliği komutanıyım. Senin o aşağılık uşağını tutuklamaya geldim.

- Bu eşiği aştın mı, sen hiçsin. Tapınağın yapıyerinde yapıcılarının yasası geçer.

Banaias kılıcını çekti. Mimarda hiçbir korku belirtisi görülmedi. Parmakları tokmağın sapını sıktı.

- Topal Kaieb şeytan işi nazarlıklar saklamakla suçlandırılıyor. Bu cürüm Tanrı'ya karşı işlenmiş sayılır. Örnek olacak bir cezayı hak ediyor.

- Suçlayan kim?

Sadık, bir kohene işaret etti. Adam sıradan çıktı.

- Ben, dedi öfke dolu bir sesle.

- Sen işçi değilsin. Benim yapıyerime nasıl girdin?

Adam şaşırmış görünüyordu.

- Onun önemi yok. Bu değerlendirmeyi yapan Sadık'tı.

- Tam tersi, dedi Hiram. Tüm gerçek bilinmeden nasıl yargılanır?

- Konuş, kohenbaşı, diye buyurdu Süleyman.

- Hiç kimse Tann'nın hizmetinde bir kişinin sözünden kuşkulanamaz. Bu din adamı yapıyerine girebilmiş ve zındıklığın kanıtını ele geçirebilmiş. Mimar, Süleyman'ın yargısını geciktirmeye çalışıyor.

- Yalan, dedi Hiram. Hiç kimse kapıdaki bekçinin onayını almadan eşiği aşip yapıyerine giremez. Bekçi huzura gelsin.

- Yaran yok. Böyle karşı çıkan kohenbaşıydı.

- İstek yerine getirilsin, dedi Süleyman.

Koca çeneli, yaşlı adam ürkek adımlarla ilerledi. Kapıdaki bekçiymiş.

- Bu din adamının girmesine izin verdin mi sen? diye Hiram sorusunu sordu.

Bekçi mimarbaşının ayaklarına kapandı.

- Bana bir... bir gümüş siki öneriyordu. Aldım. Uzun kalmadı içerde. Dün geceydi.

- Ne önemi var? diye Sadık araya girdi. Nazarlıklar ortada!

Hiram tahtın dibine yaklaştı.

- Hangi yargıç rüşvet karşılığı elde edilmiş bir kanıtı kabul edebilir ki?

Sadık yine kanştı.

- Efendimiz, bunları dinlemeyeceksiniz herhalde...

- Yeter, diye Süleyman davayı kapattı. İsrail hükümdarı kendi güvencesi altındaki adaleti kirletmeyecek. Bu dava görülemez. Beni bir kötülüğe bulaştırmak isteyenler pişman olacaktır.

Kohenbaşı hükümdarı yargısına karşı gelmeyi göze alamadı.

- Bu olaylar üzücü şeyler, diye sürdürdü hükümdar konuşmasını. Bir daha yaşanmayacaktır. Hiram Usta'nın izni olmaksızın yapıyerinden içeri girenin ayağı kesilecektir.

Melikin sözü yasa gücündeydi.

Nagsara bahçede dinleniyor ve bulunduğu yerde aşağı kentten ve angaryaya alınmış yüzlerce adamın bulunduğu çok büyük çadırli konaklama yerinden yükselen gürültüyü duyuyordu. Tehlikeyi atlatmıştı, yaraları da yavaş yavaş iyileşiyordu. Karısı iyileştikçe Süleyman da ziyaretlerinin arasını açıyordu. Melikenin yaşama dönmesi ona acı çektiği günlerden daha acı geliyordu. Kollannın bacaklarının yeniden güçlenmesi, onu efendisinden uzaklaştırıyordu. İsrail ülkesinin tümü gibi, Süleyman'ın da tasalandığı tek konu tapınaktı, gözleri gereğinden ateşli Mısırlı kadının aşkını bir yana bırakmıştı.

Yine de, Nagsara, Süleyman'ın yüreğindeki tutkunun yok olmadığından emindi. Yanına ortak kabul etmeyen bir Tanrı'nın o tapınağına, gücü gittikçe artan o rakibe karşı savaşmasını sürdürecekti. İsrail'in şanının simgesi karşısında kendisi yabancı bir kadından öteye bir şey değildi. Taştan bir varlık karşısında etten bir vücut.

Birçok kez Nagsara kendi yazgısını öğrenmek için aleve sorular sormuştu ama, sanki tanrıça Hathor ona geleceğin anahtarını vermek istemiyormuş gibi, belirsiz gölgelerden başka bir şey ortaya çıkmamıştı. Melike pes etmeyecekti.

Süleyman'ın ilgisizlik kıyılarına yelken açmasına izin vermeyecekti. Karşılığında hangi bedeli ödemek zorunda olursa olsun, burada ve öte dünyada melikini kendine bağlayacaktı.

29.

Her yıl olduğu gibi ilkbaharın gündönümünü izleyen dolunayda Hamursuz Bayramı başlamıştı. Eyaletlerden kentli köylü yüz bin aşkın insan ünlü Hiram Usta'nın yapıyerini şöyle bir görmek için Kudüs'e akıp gelmişti. Cadde ve sokakları dolduran bu hacılar kalın surlara ve Davud'un eski sarayına şöyle bir bakmakla yetiniyorlardı. Kaya, oraya çıkan yeni yol, çadırlarda konaklayan işçiler ve beceri sahibi el sanatçılarını dış dünyadan ayıran tahta perde ilgilerini çekiyordu.

Ortalıkta bin bir söylenti dolaşıyordu. Herkes komşusundan bir fazla biliyordu, mimarın gizli planının bir parçasından haberi vardı, yapılacak binanın ayrıntılarını veriyor, tahta perdenin gerisinde yapılan gizli törenleri anlatıyordu. Sokakta işsiz güçsüz çevreyi seyredenler arasında tek kişi yoktu ki, Süleyman'ın taşanlarını bilmesin, gezinenler arasında bir adam yoktu ki Hiram Usta'nın bir öğrencisini tanımış, ondan birçok gizli gerçekliğin çözümünü öğrenmiş olmasın. Bu bayramın, halkını zulümden kurtarmış, çekip Mısır'dan çıkarmış Musa peygamberin başansını kutlama bayramı olduğu unutuluyordu. Zındıkları tehdit eden Azrail'in varlığı artık düşünülüyordu. Tüm ülke şimdiye kadar hiçbir bir hükümdar tarafından tasarlanmamış derecede güzel ve görkemli bir tapınakla özdeşleşmiyor muydu?

Tanrı'ya dualar edildi, koyunlar kurban edildi. Kapılara kurban kanı sürüldü. Yanık et kokusu başkenti sardı. Dini bütünler şöleninde "Rahim Tanrı'ya şükür olsun! Şan bize değil, ona!" diye ilahiler okudular.

Hâlâ güçsüz olan melike Nagsara, törenlerin ancak başlangıcı-na katılmıştı. Günler geçtikçe törenlerdeki coşku da azalıyordu.

Korkunç bir haber halkın arasında Mısır tazısı hızıyla yayılıvermişti. Hiram Usta Tann'nın tapınağını yapmaktan vazgeçmiş. Aslında, halk mimarın hükümdann yanında olacağını sanırken, törenlere Süleyman'ın yalnız başkanlık ettiğini görmüştü. Her yerde Hiram'ı aradılar. Hiçbir yerde göremediler. Halbuki bayram nedeniyle yapıyeri kapalıydı. İşçiler çizim işliğinde olmadığından kesinlikle emindiler.

Kral âdetler uyarınca kohenbaşını onurlandırıyor. Adamın yüzü tedirginlere hak verdirecek kadar sevinçliydi. Sıradan kişiler de soylular da Sadık'ın Hiram Ustaya ne kadar kin beslediğini biliyorlardı. Herhalde adamın savılmasını sağlamış olmalıydı. Süleyman da yenilgisini kabul etmek istemiyor, işi suskunlukla geçiştirmek yolunu seçiyordu. Angaryaya çekilen işçiler birer birer geri gönderilecekti, zanaatçılar taşranın neresinden geldilerse oraya döneceklerdi, birkaç ay sonra tahta perde sökülecekti ya da olduğu yerde bırakılacak ve çürüyecekti. Kaya da, çırcıplak durumuyla, Kudüs'e tepeden bakmasını sürdürecekti.

Kutlama sırasında içki maşrapaları elden elde geçerken artık kimsenin kuşkusu kalmamıştı. Hiram Usta din adamlarının tehditlerine boyun eğmiş ve yapıyerinden ayrılmıştı. Herhalde Sur kentine dönmüş olmalıydı.

Hiçbir hükümdann Davud'un kentini değiştiremeyeceği tahmininde bulunmuş olan peygamberler yanılmamışlardı.

Utkuyu kazanan, eski düzen olmuştu.

Hiram, hasat zamanı yaklaştığı için rengi ağarmış bir tarladan geçiyordu, olgunlaşmış bir arpa başağını ısırp tadına baktı. Biraz ileride köylüler, ağzı dış dış olmuş oraklarıyla uzun sapları biçiyorlardı. Demetçiler o sapları birleştirirken, ekili topraklardan başka gidecek yeri olmayan yoksullar da döküntüleri topluyorlardı.

Anup sahibinin önünde sıçrayarak yürüyor, aydınlık bahar havasının tadını çıkanyordu. Tarlanın bir ucunda öküzlerin sabırla dama tahtasına benzettikleri bir harman yerinde ilk başaklar görülüyordu. Rüzgâr alan yüksekçe bir yerde olduğundan orası uzaktan iyi görülüyordu. Birkaç köylü sivri çıkıntıları olan bir kızıağı hazırlıyorlardı, bu araç, taneleri açacak ve gerisinde kabuklardan, balyalardan, samanlardan altın parıltılı bir yığın bırakacaktı. Kalburlaydılar, hepsini birden havaya savuracak direnlerinin ucunu inceltiyorlardı. Ayıklama işinin üstesinden rüzgâr gelirdi. Saman uzaklara gidecek, rüzgârın temizlediği tane yerde kalacaktı. Taneleri de çiftçiler yağmurdan, arakçılardan, hayvanlardan, serserilerden korumak üzere çatı altında saklamak üzere ambara koyacaklardı.

Hiram Usta, önünde köpeği, zamanın başlangıcından beri yaşamın değişmediği, sonuna kadar da değişmeyeceği harman yerini geride bırakmıştı. Birkaç gündür oturduğu evin önündeki içinde yaban çiçekleri bitmiş bahçeyi geçti. Evin bitişiğindeki mahzenden bir tulum suyla şarap aldı. Sonra açık havadaki bir fırında buğday ekmeği kızarttı. Kimyonla özel bir rayiha verilmiş, beyaz ve inceden çörekler, ballı börekler yaptı. Anup iştahla yemeğini yiyip suyunu içti. Hiram kendi yiyeceklerinin tadını çıkarmak üzere bir incir ağacının altına yerleşti.

Herhalde Kudüs'te hakkında en kötü suçlamalarda bulunuluyordu. Tabansız bir herif, bir kaçak değil miydi? Süleyman'a hıyanet etmemiş miydi? İşçiler bir baba gibi saydıkları adam tarafından düş kırıklığına uğratılmış, o adam tarafından yüzüstü bırakılmamışlar mıydı? Mimarbaşının gördüğü saygı, yerini tiksintiye bırakıyordu. Ünü bir daha temizlenmemek üzere kirleniyordu.

Anup havlayarak halılar, giysiler, mutfak eşyası yüklü eşeğini çekerek yaklaşan bir çerçinin geldiğini haber verdi. Mallarını satarak köyden köye dolaşan adam hemen hemen dazlak, kolları bacakları cılız biriydi, boğuk da bir sesi vardı.

- Ne almak istersiniz, beyim?

- Git işine, dedi Hiram.

Çerçinin gözünden bir şey kaçacak gibi değildi. Bu adam alıcı değilse de, en azından bunun hizmetine gereksinim duyabilirdi.

- Ben berberim de aynı zamanda. İsrail'in en iyi berberi. Saç keserim, ıtırılar sürerim, sakal düzeltirim. Size gelince, beyim, tam zamanında yetişmişim. Yarına kalsaymış, insan kılığından çıkacak-missiniz.

Hiram gülümsedi ve kendini berberin ellerine bıraktı.

- Burada yalnız mı oturursunuz?

- Sessizlik en iyi dostumdur, diye yanıtladı Hiram.

Berberin en çok tat aldığı şey konuşmaydı ama, yine de dilini tuttu. Bu sessiz adamda tehlikeli bir güç sezmişti, uyandırmamak daha iyi diye düşünüyordu. Onun için de kendini makasına verdi.

- Uzun zamandır Kudüs'ü görmedim, dedi Hiram. Ne var ne yok başkentte?

- Korkunç bir rezalet! Tapınağın mimarı yapıyerini öyle olduğu gibi bırakmış. Sur kentindenmiş zaten, oraya dönmüş, çünkü Süleyman'ın isteğine uygun plan yapmayı beceremiyormuş. Melik de tasarısından vazgeçmiş. Kohenlerin istediği olmuş oluyor. Eski-sinden daha güçlü durumdalar şimdi. Süleyman da onların elinde mahpus.

- Şu Hiram hakkında ne düşünüyorsun?

- Adam yabancı... İsrail'in başına gelecek şeyden ona ne? Hem zaten yeni bir tapınak ne işe yarayacaktı ki?

Güneş batar, yıldızların doğusuyla birlikte yeni bir gün başlar-ken Hiram akşamın kutsallığını çevreleyen ışığa bir Mısır yakarısı gönderdi. Yağ kandilini yaktı, ondan yayılan turuncu ışık, evden eve atlayarak karanlıkları yenen, böylece kocaman bir zincir oluş-turan başka aydınlıklara eklendi. Mimar, geçici konutunun önün-deki düzlükte oturmuş, Kutup Yıldızını seyrediyordu. O yıldız ki, çevresinde yorulmak bilmez gezegenlerin dönüp durduğu dünya-nın eksenini ondan geçirdi. Sıcak topraktan kekik ve yaban çiçekleri kokusu yükseliyor, sonsuz göklerin lacivertliğine bürünen bir din-ginliğin üzerine siniyordu. Zındık bir mimarbaşı tarafından aldatıl-dığını sanan Kudüs kim bilir ne kadar acı duygular içindeydi!

Hiram, Nil sularının pırlıltısından, atalarının yaptığı piramitlerin görkeminden, ileride kurulacak anıtların yalın çizgilerinin doğduğu çölün gizeminden yoksun olsa da, bu alacakaranlıktaki yüce dinginliğinin tadına varıyordu. Bir ara, gerçekten kaçsam diye geçti içinden. İsteddiği, Süleyman'ın kentinde ucundan bulıştığı hırslı didişme değil, böyle anların dingin zenginliği idi. Aletlerini bıraksın, yapı çizimlerini unutsun, tanrılarının sevgilisi toprağın, Mısır'ın yolunu tutsun...

Hiram, üzerinde küçük bir bent bulunan bir su yolunu aştı. Fırvunlarca bulunmuş yöntemlerden esinlenen İbrani köylüleri kuraklığa karşı etkili sulama yollarından oluşan bir şebeke kurmuşlardı. Mimar aradığı şeyi, orada, Samiriye sınırında Yabbok'un Şeria Irmağı'ndan ayrıldığı noktada bulmuştu. Süleyman'ın verdiği görev tam bir gizlilik içinde yerine getirilecekti. Bundan ötürü de mimar-başı yola geceleyin çıkmış ve yanına köpeğinden başka bir canlı almamıştı.....**scannedbydarkmalt1**

Din adamları Hiram'ın kaçışına pek seviniyorlardı. Bu yapay utku hem adamların öfkelerini yatıştırmış hem de her zaman uyanık duran dikkatlerini zayıflatmıştı. Süleyman doğrudan Sadık'ı karşısına almamayı yeğliyordu. Hiram çalışma izlencesinde çok nazik bir noktaya vardığı için, hükümdar ondan din adamları sınıfının herhangi bir engeline çarpmasın diye son derece gizli ve sessiz davranmasını istemişti.

Hiram'ın incelediği inişli çıkışlı toprakta coğrafyacılar tarafından yazılmış eski metinlerde sözü edilen bir bakır madeni vardı. Bronz dökmek için pek elverişli bir yerdi. Oranın çamurundan çok iyi kalıp yapılabilirdi. İşçiler istedikleri kadar su bulabileceklerdi. Sadece uzmanlaşmış zanaatçıların çalışacağı ufak fırınların bacasının çekmesine buradaki rüzgâr yeterliydi. Kanal boyunca çekiçlerin uyumlu vuruşları altında bronz dökülecekti. Dökmecilerin sanatını firuze sultanı Hathor'dan başka kim öğretirdi ki?

Fakat mimarbaşının önünde dikilen bir güçlük vardı. O toprağın sahibi olan köylünün karısı, Sadık'ın aşiretinden bir kohenin kızıydı. Hükümdarın yetkesini kullanarak işe karışması, kohenbaşının öfkesini çekebilirdi. Hatta belki de Sadık mahkemeye başvururdu. Bütün bunlar da işi geciktirirdi. İşte bu nedenle, Hiram toprağı usulüne uygun biçimde satın alıp sorunu çözmeye girişmişti.

Köylü bir parça toprağı sürmekteydi. Kabaran toprak parçalanının ağır, insana güven veren kokusu burnuna hoş geliyordu. Adam Hiram'ı görünce işini bıraktı.

Mimarbaşı yassı bir taşın üzerine bir kese dolusu gümüş sikl ile bir anlaşma metni koydu. Para toprağın değerinden çok fazlaydı.

Köylü hiç telaş etmeden çiftlik evine gitti, bir oklu terazi ve birkaç tane bazalt ağırlıkla döndü. Bu, en ateşli alışverişleri tam bir güvenlik içinde bağlamaya yarayacak çok değerli bir aletti. Sade sözlerle kaleme alınmış anlaşmayı okudu, gümüş sikkeleri geçerliğine baktıktan sonra tarttı. Hoşnut kalmıştı. Ayağından sandallarını çıkardı, mimara uzattı. Artık kendisine beklemediğı bir servet getirmiş olan bu toprağı mal sahibi kimliğiyle çiğnemeyecekti.

Köylü gözden yitip gitmişti. Tek bir sözcük edilmemişti. Hiram tapınağın dökümhanelerinin yerini satın almış bulunuyordu.

30.

Yakub peygamberin meleklerle çatıştığı yerde yüzlerce işçi madden kalıplarını doldurup boşaltıyor, fırınlardaki ateşi kocaman körüklerle üflüyordu. Her hafta buraya çok büyük miktarlarda yakacak odun getiriliyordu.

İlk bronz döküm bir çift aslan yontusuydu ve Hiram'ın yönlendirdiği yontu ustalarının yapıtıydı. Hiram bu hayvanların yaratılmasının her aşamasında hazır bulunmuştu. Bunlar, nasıl Nil vadisinden gizli tapınaklara çıkan yolları beklerlerse, burada da tapınağın çevresini süsleyeceklerdi.

Mimarbaşı, Şeria Irmağı kıyısındaki dökümhanelerle Kudüs yakınındaki taşocakları arasında sık sık gidip geliyordu. Açılacak yataklara Mısırlı ocakçı işareti, tepesi halkalı haça benzer bir işaret çiziliyordu. Hiram çıraklara blokların nasıl çıkarılacağını göstermişti. Blokların çevresinde belirli aralıklarla tahta kısıklar girecek derinlik ve genişlikte oluklar açılırdı. Ocakçılar da taş işleyicileri de bir süre tezgâh ve aletleri hırpalamışlar, malzemeyi ziyan etmişler, fakat artık gittikçe kendilerinden daha emin biçimde çalışıyorlardı. Taşları katman katman çıkarabiliyorlar ve çatlatmadan kesebiliyorlardı.

İlk kireçtaşı ve bakır sütunlar dikildiğinde Hiram anladı ki, çırakları yapı sanatının ilk kurallarını özümlemişlerdir. Bunun üzerine aralarından en iyileri çizim işliğine çağırdı ve onlara orada kalfalık eğitimi vermeye başladı. Böylece düzgün kesilmiş blokları uyum içinde yerleştirip duvarlar örebileceklerdi. Bellerinde beyaz deriden iş peştamalı sarıllı olan öğrenciler, her gün, iş bitiminde, özenle temizleniyorlardı. Çıraklara da, işin dışındakilere de hiçbir

şey açıklamamaya yemin etmişlerdi. Artık eski bir bilgeliğin, düze çizilmişşi hacme çeviren bilginin gizine sahip olmuşlardı. Ruhu yüreğinde saklayan madde üzerinde egemen olmaya başlıyorlardı. Hep loşluk içinde olan sınav odasında, Hiram bir çifte kare çizdi. Köşelerinden ikisini bir köşegen çizgiyle birleştirdi. Böylece Tanrısal oranın, altından çıkmış ve Mısırlı mimarların zenginliklerin en büyüğü olarak kabul ettikleri o sayının kaydedildiği boşluk kendini gösteriyordu. Yeni meslektaşların hayran bakışları karşısında Hiram, küpleri, çokgenleri, sarmalı, uçları parlayan ve karanlıklarda kaybolmuş yolcuya yolunu gösteren bilgiler yıldızını anlattı. Onlara çemberin yüzölçümünü hesaplamayı, oranlar yasasını algılamayı, yedi düğümlü çırpı ipini, ona kâh gönye kâh pergel biçimi vererek kullanmayı gösterdi. Yaşamın evrende kayıtlı ve başı da sonu da olmayan biçimlerini tanımayı öğretti. O gençler bu biçimleri tapınağın bütünü içine katacaklar, ona uyumlu bir büyüme sağlayacaklardı.

Beş gün beş gece süren derslerden sonra kalfalar anlayışlarını aşan bir bilgiyle donatılmışlardı ama, Hiram Ustaya, hiçbir sözün dile getiremeyeceği bir borçluluk duygusu besliyorlardı. Onları ustaya bağlayan kardeşlikte yaz güneşinin parlaklığı vardı.

Mimar yolunda adım adım ilerliyordu. Yapıyerlerini geliştirmek, insanları bilgilendirmek, yapının doğuşunu hazırlamak, kendisinin tüm koşullarda egemen olması gereken çalışma planının birer parçasıydı. Meslektaşlara güvenmekle aldanmış olmayı istemezdi. Fakat kim çıkıp da insanların yüreğini taşın yüreği kadar anlayabildiğini ileri sürebilirdi ki?

Angaryaya alınan kabalacılar haftalıklarını işledikten sonra alıyorlardı. Loncaya kabul edilmiş kalfalarla çıracıların durumu başkaydı. Onlara yeni ay bayramında, tahta perdenin içinde, çizim işliğinin kapalı kapısının önünde birer ikramiye veriliyordu. Çıracılar

sessizce bir sıra oluşturuyordu, kalfalar da ikinci sırayı. Birer birer Hiram'ın önüne geliyorlar ve onun kulağına kendi mevkilerinin parolası neyse onu mırıldanıyorlardı. Mimarbaşı, herhangi bir aldatmaca olmasın diye parolayı ayda birkaç kez değiştiriyordu. Parayı altın ve gümüş sikkeler olarak ve Süleyman'ın kişisel koruma birliği tarafından yapıyerine konulmuş kasalardan ödüyordu.

Hiram bir rüşvet olayı çıkmaması, haksızlık olmaması için bu işi ille kendisi yapmak istiyordu. Çünkü loncanın her üyesi gökteki aya göre hesaplanan bir ay boyunca yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna uygun bir tutarı hak etmiş oluyordu. Bu da her zaman aynı rakam değildi. Haksızlığa uğradığını düşünen olursa, mimara başvurup yakınabilirdi.

Bu ücret ödeme töreni son bulduktan sonra, Hiram eline bir meşale alıp taşocağıının en karanlık köşesine iniyordu. Orada kanyonun ta yüreğinde tek başına bir yeraltı odası kazıyordu. Yorgunluktan bitkin düşünceye kadar çalışıyor, bu gizli yerde kendisine kimsenin yardımını kabul etmiyordu. Oranın ne amaçla kullanılabileceğini yalnız kendisi biliyordu.

Orayı ne zaman kullanabilecekti?

Nagsara sırtına saman sarısı bir entari geçirdi. Belinin inceliğini belli eden bir de altın işlemeli kemer taktı. Ellerinin tımaklarını açık turuncuya boyamıştı. Ayaklarında üstü beyaz deri, tabanı hurma ağacı kabuğundan, zarif bağcıklı sandallar vardı. Entarisinden ipek şeritler sarkıyordu. Bileklerinde altın bilezikler, parmaklarında som gümüşten yüzükler vardı.

İsrail melikesi, böyle süslenmiş olarak öğle vakti saraydan çıktı. Hizmetkârlar hemen bir tahtırevan koşturdular. Binmedi. Kendisine eşlik etmekle görevlendirilmiş güvenlikçileri de savdı. Yalnız olmak istiyordu.

Güneş gözlerini kamaştırdı. Kayaya giden ve yapıyerine malzeme taşımakta kullanılan geniş yokuşun girişindeki parmaklıkları kapıya çıkan dar yolda telaşsız yürüyordu. Günlerden cumartesi

olduğu için kimse çalışmıyordu. Bir yontucu çırağıyla Banaias'ın görevlendirdiği bir asker sırtlarını bir kireçtaşı kayaya dayayıp oturmuşlar, geçmek isteyenleri geri çeviriyorlardı.

- Çekilin oradan, diye buyurdu Nagsara.

Asker de işçi de ayağa kalktılar. Asker melikeyi tanımişti.

- Kadınım, bizi bağışla... Olacak şey değil.

- Melikenize karşı gelerek ölmek mi istiyorsunuz?

Çırak koşarak kaçtı. Asker, Nagsara'nın kararlılığı karşısında pes etti. Süleyman'ın koyduğu yasaklar onun karısına nasıl uygunlardı?

Nagsara düzlenmiş alanın genişliğini ilk kez görüyordu. Kaya bu ilk yumuşatılmayı kabullenmişti. Fakat temelleri belli edecek hiçbir belirti yoktu. Varsa yoksa taş, ışığın altında ezilen taş. Mimarinin gerçek niyeti tapınak yapmak değil miydi acaba? Altından kalkamayacağı mucizelerden söz edip Süleyman'ı kandırıyor muydu? Evet, aradaki vadi doldurulmuştu elbette, ama onu herhangi bir becerikli ırgatbaşı da yapamaz mıydı? Genç kadının yüreği kuşku içinde donup kalmıştı. Acaba kocası, Tanrısal istenç sandığı boş bir böbürlenmeyle gözleri kamaşıp çıkmaz yola mı girmişti?

Bunun pek önemi yoktu. Süleyman kendi isteği doğrultusunda davranacaktı. Nagsara'nın isteğiyle Yahve'nin tapınağını amaçlamıyordu. O, sadece kocasının mutluluğunu isterdi. Birlikte geçirecekleri yılların dingin akışının kocasının mutlu çehresinde aydınlanmasını isterdi.

Sihir ustalanndan dersler almış Mısırlı bir kadın ters yazgı karşısında eli kolu bağlı durmazdı. O ters yazgıyı değiştirirdi. Başına geleni olduğu gibi kabullenmek aptallık ve yüreksizlik olurdu. Nagsara o tapınağı daha yumurtasında boğmalıydı, Süleyman'ı o saplantıdan ayırıp kendine döndürmeliydi. Vücudunun etkisiyle, tutkusunun ateşiyle, kocasını elinde tutmayı becerecekti.

Kayanın Davud'un kentinin karşısına düşen ucuna kadar yürüdü, oradan sağına düşen Kidron Vadisi'ne ve uzaklardaki Samiriye ovalarına uzun uzun baktı. İsrail baharının güzelliği ona özlediği Mısır'ın baharını anımsattı. Genç kızlığında o mevsimde Tanis'in iki yanında ılgın ağaçları uzanan kanallarında sandalla gezerdi.

Küreklerle kendisi geçer, ördek sürülerini kovalayarak eğlenirdi. Akşamları, adacıklarda kurulan süslü çadırlarda oturur saray çalgıcısı kadınların flüt ve harp konserlerini dinlerdi.

Burada, bu yabancı yalnızlıkta, doğanın müziği de ona sert geliyordu. İsrail, yüzyılların yaşlandırdığı bilgeliğin vereceği olgunluğa sahip olamayacak kadar genç bir ülkeydi. İbranilerde deneyimsiz bir halkın atılganlığı vardı. Henüz üzerinde ölümsüz sözler yazılı papirüsleri dizlerine yaymış oturan o yuvarlak karınlı yazıcıların dingin tutumundan haberleri yoktu. Hiram'ın yapıyerinin uğrayacağı başarısızlık o halkın burnunu sürtecek, ona alçakgönüllü olmayı öğretecekti.

Boşluğun üzerinde gözden kaçmayacak kadar ileri uzanmış olduğu belli bir taş blok melikenin dikkatini çekti. Üzerinde halkalı haça benzer bir taşçı işareti vardı. Herhalde o işareti Mısır'da bir süre kalmış bir işçi koymuştu. Halbuki böyle bir yerde insan bir yapıtın kalıcılığını simgeleyen çaprazlama üst üste oturtulmuş iki üçgenle yani Süleyman'ın mührüyle karşılaşacağını düşünürdü. Loncaların dilini yalnızca onların üyeleri bilirdi ama, o da bir melikenin büyüü karşısında güçsüz kalırdı.

Nagsara yüzüklerini ve bileziklerini çıkardı. Halka biçiminde sıralayarak önüne dizdi. Sonra sandallarının bağcıklarını, entarisinin kemerini çözdü. Onlarla da birincisini içine alan ikinci bir halka çizdi. Diz çöküp kollannı açtı, uzayın dört yanına bir yakan gönderdi. Kayanın parçalanmasını ve işin sonuçsuz kalmasını diliyordu. Kurban olarak takılarını boşluğa fırlattı. Söylediği büyülü sözcükleri mühürlemek için bağcıkları ve kemeri düğümledi. Bu, onun düşüncesini tanrıça Sekmet'e bağlıyordu.

Süleyman uzak durmayı sürdürürse, bu, bir işe yaramamış olurdu. Nagsara yaptığı şeyin bedelini biliyordu. Korkutucu yılana, kana susamış Sekmet'e yaşamının birçok yılını bırakıyordu. Peki, yaşlı bir kadın Süleyman'ın gönlünü çekebilir miydi? Çılgınca bir aşkın ateşinde kavrulan kısa ve ateşli bir yaşam daha iyi değil miydi?

Nagsara sarı entarisini çıkardı, sihir ipinin üzerine serdi. Çıplaktı, kendini güneşe bırakmıştı, şimdi artık bir kanını akıtması kalıyordu.

Parmaklarıyla Tanis hazinesinden gelen gümüş saplı hançeri okşadı. Bu silahı nefret edeceği bir hükümdann saldınlanna karşı kendini savunmakta kullanacağını düşünmüştü. Halbuki şimdi o, kanlı ışııyla, bir sevgi aracı oluyordu.

Nagsara artık etinde Hiram'ın adının yazılı olmasına dayanamıyordu. Orayı bıçakla delerek harfleri kanlı gözyaşlarına dönüştürecek, Süleyman'ı onu sevmekten alıkoyan sihirden kurtulacaktı.

Vurdu.

Hançer kaydı. Derinin üzerinde yakıcı bir çizgi çizdi. Melikenin gözlerini kızılımsı kahverengi bir sis bürüdü.

Kendi adını duydu. Kayanın öteki ucunda birisi ona sesleniyor, kendini öldürmemesi için yalvanyordu.

Kendini kurban etmesi için henüz iş işten geçmemişti. Bunu yaparsa Süleyman onu severdi. Fakat titriyordu. Gözlerinin önünde sis perdesi gittikçe kalınlaşıyordu. Bir el bileğini kavradı ve hançeri düşürmeye onu zorladı.

Hiram sarı entariyi alıp Nagsara'nın üzerine örttü. İpi ayaıyla boşluğa fırlattı.

- Hayır, dedi melike güçsüz bir sesle. Hakkınız yok.

- Hiç kimse tapınağın doğuşunu engelleyemeyecektir. Yalnızca Tanrısal istenç benim istencimden daha güçlü olabilir. Kötülük isteklerini yok edeceğim.

Melike boynunu arkaya eğdi. Az önce kaçtığı yaşamı içine çekiyordu.

- Siz kimsiniz Hiram Usta? Neden tapınağın temel taşlarına bir Mısır işareti çiziyorsunuz?

- O işareti görmemeniz gerekirdi, kadını.

- Bir mimar gerçeklerle yüz yüze gelmek zorunda değil midir? Ya bir hainseniz, ya Süleyman'ı aldatıyorsanız...

- Gelin, kadını, bütün bunlar gücünüzü kesti sizin.

- Bana yanıt vermek istemiyor musunuz?

- Hakkımda düşünülenler beni ilgilendirmiyor.

Kan, ince sarı kumaşın üstüne çıkıyor, genç kadının görmesini engelleyen sis artıyordu. Hiram'ı seçemez olmuştu.

Uçurum öylesine yakın, öylesine çekiciydi ki... Vücudunda kalan son gücü toplarsa, bütün bu yürek sıkıntısını unutturacak birkaç adımı atabilirdi.

- Siz Mısırlısiniz, dedi mimarbaşı. Kendini öldürmek size yasaklanmıştır. Böyle davranırsanız, ruhunuzu yok edersiniz ve sonsuza kadar Süleyman'ın sevgisinden yoksun kalırsınız.

- Nasıl? Nasıl böyle bir şey söyleyebilirsiniz?

Hiram melikeyi tuttu, yürümesine yardım etti.

- Yaranıza bakmalı, kadını.

Ağır ve etkileyici bir güce sahip bu adamın vücuduna değmesi, Nagsara'yı şaşırtmıştı. Baygınlığı geçti. Güneşi yeniden görüyordu.

- Bilmek istiyorum, mimarbaşı, bilmek istiyorum, neden...

- Bizler görünmeyenin oyuncaklarıyız. Gerisi, sessizlikten başka bir şey değildir.

Hiram, Nagsara'yı saraya kadar götürdü. Kadını ne olduğunu çıkaramadığı bir dinginlik kavramıştı. Yarası da artık o kadar acıımıyordu. Fakat giz, o dayanılmaz giz hâlâ çözülmemişti. Mimar ona hem yakın hem uzak geliyordu, hem sevecen hem duygusuzdu. Hangi büyü'nün evladı olabilirdi bu adam?

Saltanat kurulunun toplanması yolunda kohenbaşının belirttiği isteğe, Süleyman, canı sıkın olarak uymak zorunda kalmıştı. Kurul Sadık'ın kendisi, general Banaias ve hükümdarın kâtibi Elihaptan oluşuyordu. Hükümdar, din adamının sözlerini dinledikçe öfkesinin kabardığını duyuyordu.

- Yeniden söylüyorum, efendimiz. Hiram Usta tehlikeli bir adam oluyor. Sizin bilginiz dışında, binlerce işçinin denetimini kendi yetkisi altına almış.

- Angarya Yeroboam'ın sorumluluğuna verilmemiş miydi?

Kohenbaşı saldırganlaştı.

- Bir yanılğı daha! Kabalacılar da bile sizin mimarın saygınlığı çok büyük. Yeroboam'ın dediğini yapıyorlar ama, Hiram'a hayranlar. Adamın kendi topluluğunu kurduğunu bilmiyor musunuz? Çıraklardan ve kalfalardan oluşan bir topluluk. Üyeler esir gibi ona bağlanmışlar. Tapınağın yapıyerinin kendi yasasına bağlı olmasını kabul eden sizsiniz, efendimiz.

- Bu bir kınama mı, Sadık?

Elihap konuşmayı kaydetmez olmuştu. Sadık'ın sözlerini onaylıyordu ama, fazla ileri gitmiş olmasından korkuyordu.

Kohenbaşı sesini alçalttı.

- Hiram Usta günbegün sözünü daha fazla geçirir oldu. Yarın, Banaias'inkinden daha kalabalık bir orduya hükmedecek.

General başını salladı. Somurtkan görünümü canının sıkın olduğunu belli ediyordu.

- Bir barış ordusu, diye düzeltti Süleyman.

- Ondan emin olamayız, efendimiz. Ellerinde silah yok ama, aletler var ve bir kısmı onları beceriyle kullanmasını öğrendi. Ustaları bir ayaklanma başlatmak istese... Bu Hiram'ın etkisini biz iyi değerlendiremedik. Bugün İsrail'in en güçlü adamı değil mi?

- Hükümdara hakaret ediyorsun, kohenbaşı!

Sadık pes etmedi.

- Neden bu yabancı mimar daha yakından izlemeye alınmadı? Neden ona bunca aynalık tanındı? Ben ülkenin ve onun melikinin çıkan doğrultusunda konuşuyorum. Hiram'ın saygınlığı başlı başına bir hakaret değil mi?

- Kohenbaşı haklı, diye homurdandı Banaias. Sur kentinden gelen bu adam benim de hoşuma gitmiyor.

Elihap hâlâ ağzını açmamıştı. Fakat Süleyman, susmasının öteki iki üyenin kuşkuvarına katıldığı anlamına geldiğini anlayacak kadar onu tanırdı.

- Harekete geçmelisiniz, diye Sadık direniyordu. Yeroboam çok iyi bir mimar olur.

- Sadece ahırları ve berkitme işini yaptı.

- İçten bağlı bir hizmetkârdır, atanması kurul tarafından onanır.

Sadık karanlık bir tutkuyla yanıyordu ama, öne sürdükleri de büsbütün boş laflar değildi. Süleyman, kendisinin bazı tehlikeleri görmesine coşkusunun engel oluşunu kabul ediyordu. Belki Hiram Usta'nın yükselme hırsını, bulunduğu görevi kullanmakla ülke ekonomisinin dizginlerini eline geçirme isteğini kestirememişti. Belki koynunda onu sokmaya hazırlanan bir yılan beslemişti.

Hükümdarın düşündüğünü gören Sadık derin bir hoşnutluk duydu. Tehlikeli bir oyuna girişmişti ama, başarılı sonuç alacağını umuyordu. Madem ki hâlâ Süleyman'ı etkileyebiliyordu, tapınağı yapmasını da engelleyemez miydi?

- İsrail'i saltanat kurulu yönetmiyor, dedi sonunda Süleyman. Kurulun işlevi öneriler getirmektir. O önerileri kabul ya da reddetmek hükümdara kalmıştır. Hiram Usta'ya gelince, tapınağın mimarı olarak kalıyor ve yalnızca bana bağımlıdır.

Süleyman bütün geceyi düşünmekle geçirdi. Yarası iyice kapanmış olan ve sadece hükümdann varlığının geçirdiği bir can sıkıntısı çeken Nagsara'nın yanına gitmemiştir. Karısının kırılğan güzelliğine duyarlı olan Süleyman, ılık kollarına, öpüşlerinin ateşine sığınmayı aramasa da kabul ediyordu. Danışmanlarının isteğini geri çevirdiği fırtınalı toplantıdan sonra, sevişmenin vereceği zevk ona tatsız ve boş görünmüştü. O nedenle de içinde Davud'un öldüğü ve o günden sonra bir daha kimsenin girmedığı odaya çekilmişti.

Süleyman gösterişsiz yatağı, odanın kaba sıvalı duvarlarını, kasvetli kokusunu unutmuş olduğunu fark etti. Ölümün kalın gölgesinde babasının yüzünü bile iyice anımsayamıyordu. Halbuki, Tann'nın yapıtı gerçekleştirmesini yasakladığı hükümdarla bu odada buluşmaz mıydı? Şimdi ondan öte dünyadan oğluna yardım etmesini istemeyecek miydi?

Hiram Usta ne bir kardeşi ne de bir dost. Artık bir hizmetkâr gibi değil de, İsrail'in diri güçlerini emen, o güçleri kendi çıkarına çeviren bir zanaatçı loncasının düzenleyicisi gibi davranıyordu. Tahtının böylesine kemirilmesine göz yumana hükümdar değil, kukla denirdi ancak. Hıncı bir yana, Sadık doğru düşünüyordu. Davud'un tapınağı yapmaktan vazgeçmesinin nedeni, birtakım becerikli elebaşların dümen suyundaki bir işçi güruhunun kendi gücünün farkına vanp da iktidara el koymasından kaçınmayacağını anlaması değil miydi? Öte yandan yapının kotarılabilmesi, İsrail'in bir değişikliğe uğramasına, her İbrani'nin içinde yer alacağı çok büyük bir yapıyerinin varlığına bağlıydı.

Davud'un izlediği yol, bilgelik yolu değil miydi? Süleyman yarını bir kenara bırakıp bugüne egemen olmakla, edinilmiş sarsacağına geleneği korumakla yetinmek zorunda değil miydi? Babası sağ olsaydı ya da danışacağı bir kimsesi bulunsaydı ne iyi olurdu... Halbuki elinde yalnızca yaşamın son anlarının izlerini taşıyan sessiz bir odanın ölü loşluğu vardı.

Süleyman yüreğini Tann'ya açtı. Evinin yolunu yitirmiş bir oğlun tedirginliğiyle, yüzüne kapılar kapatılan bir dilencinin umutsuzluğuyla Tann'ya yakardı.

Gün doğmadan az önce, tepeler mora, turuncuya dönerken Tanrı Süleyman'a seslendi.

Ona kesin kararı verecek bir işaret vaat etti. Rastlayacağı ilk varlık ona beklediği yanıtı verecekti. O anda Süleyman tapınağı bırakıp bırakmayacağını ya da yaptırıp yaptırmayacağını bilecekti.

Hükümdar ölünün odasından çıkıp eski sarayın ıssız ve soğuk koridorlarına saptı. Tanrı'nın iletisini öğrenmek merakıyla, güneşin yokluğunu duymuyor, bundan rahatsız olmuyordu. Karşılaşacağı o ilk varlık, bir insan mı, hayvan mı, yağmur mu, rüzgâr mı olacaktı? Bir taş mı, yoldaki toza mı soru sorması gerekecekti? Ya da dilsiz birine, bir kuşa?

Dayanılmaz bir dürtü Süleyman'ı o yerlerden uzağa sürükledi. Yukarı avluya çıkan merdivenin başındaki iki nöbetçinin arasından geçerken son karanlığın içinden sıyrılmış, saraya doğru ilerleyen birini fark etti. Adam öne uzanmış ellerinde bir çekmece tutuyordu ve bu, Süleyman'ın gelenin yüzünü görmesini engelliyordu.

Evet, Yahve'nin gönderdiği bu kişiydi.

Süleyman ona doğru koştu.

Adam avlunun ortasında durdu ve çekmeceyi yere koydu.

Süleyman, yüz çizgilerini saklayan alaca karanlığa karşın, geleni tanıdı.

- Hiram Usta...

- Görüşme dilerim, haşmetli.

- Bu saatte mi?

- Kayayı kaplayacak olan yapıların planını bitirdim. Bekletmeden size göstermem gerekir.

Mimar çekmeceyi açtı, içinden aşağı yukarı elli metre uzunluğunda bir papirüs çıkardı. Birbirine dikili yapraklar buruşmasın diye ağır ağır ve dikkatle çıkarıyordu.

Mimarbaşının hareketlerini olduğundan büyük gösteren sabahın ilk ışıkları ayrıntılı bir planı aydınlattı. Uzun kenarları birbirine paralel olmayan büyük bir dörtgenin içinde bir saray, bir taht odası, sütunlu bir sofa, bir hazine dairesi ve büyük bir tapınağın yerleri işaretlenmişti. Her çizgi bir oran taşıyordu. Planın her kesimi

başka yapılara bağlanmıştı. Hepsi birden kocaman bir yıldız oluşturunuyordu.

Süleyman hem duru hem dengeli bir uyum hissetti, ona sanki canlı bir varlığın ruhunu bedenleşmeden önce seyrediyormuş gibi geldi. Bu çizimlerle basit bir taslak arasında büyük ayrım vardı. Bunlarda insan kötülüklerine kayıtsız kalan geometrik bir yürek atıyordu.

Tanrı yanıtını vermişti.

Güneş iyice yükselinceye kadar, bir saatten uzun bir süre, Süleyman yapının planına baktı. Planı bir hükümdarın gözleriyle okuyor, çizgilerin yerine taş koyuyor, tümünü üç boyutlu olarak düşünde canlandırıyordu. Bu görkemi yaratmış el, gerçekten sadece bir insanın eli olabilir miydi? Hiram Usta esinini, ona inanmamasına karşın, Tanrıdan mı almıştı?

Mimar hiçbir açıklamada bulunmadı. Süleyman da gönül indirip açıklama istemedi. Mimarı akşam için saraya davet etti.

Hiram gecikerek geldi. Aletlerin temizlenmesinde, yapıyerinin denetiminde hazır bulunması gerekiyormuş. Süleyman saygısızlığı fark etmemiş gibi davrandı. Konuğu yiyip içmek de istemedi.

- Planınızdan hoşnut kaldım. Yani uygulayacaksınız. Bu değerli belgeyi nerede saklamayı düşünüyorsunuz.

- Çizim işliğinde.

- O kulübe artık sizin saygınlığınıza layık değil. Bundan böyle bu sarayın bölümlerinden birinde oturacaksınız. Yapı planı da hükümdarlık hazinesinde güvende olur.

- Kabul etmem.

- Neden?

- Yapıyeriyle ilgili olan, yapıyerinde kalır. İçinde bulunduğum rahat bana yeter.

Süleyman'a kendi çatısının altında kafa tutuluyordu. Yapı planı olağanüstüydü ama, yapan adam başlangıçta ona yüklenen işlevle

ilgisi bile olmayan bir önem takınıyordu. Hiram Usta'nın davranışı kohenbaşının ileri sürdüklerini fazlasıyla doğruluyordu.

- Nasıl isterseniz, diyerek Süleyman durumu kabullendi.

Efraim Dağları'nın kuş uçmaz kervan geçmez bir köyünde, Manasse ve Efraim aşiretlerinin başkanları, gözden düşmüş eski kohenbaşı Abiathar'ın dostu geleneklere bağlı dindarlar ve birkaç tane de köy kolluğu komutanı, Yeroboam'ın söylevini dinliyorlardı.

Süleyman'ın angaryayı düzenleme görevini verdiği kızıl saçlı çamyarması dikkatli bir dinleyici topluluğu karşısında ateşli bir konuşma yapıyordu. Bulundukları yer, bir tepenin doruğundaydı ve gözcüler çevreyi denetliyorlardı. Yeroboam'ın armağanları ev sahiplerini etkilemişti. Getirdiği, iki tane altın danaydı. Bunlar, İbranilerin, Yahve'den uzakta, yasak tatlara kendilerini kapıp koyuverdikleri o ünlü eğlentileri andıran şeylerdi.

- Tektanrı dinini bırakmak mı istiyorsun? diye sordu bir din adamı.

- Madem ki bu adaletsiz güç, diye yanıtına başladı Yeroboam, kaçık bir hükümdarın isteklerini destekliyor, ona tapınmayı sürdürmek neye? Yahve, eskiden, bizi savaşa sürerdi. Şimdi halkımız tabansız, güçsüz. Gerçek Yahve'nin gösterişli bir tapınağa gereksinimi yoktur. Birlik Sandığı ona yeter. O, göçebedir, senin benim gibi göçebe. Hem o utku ister! Süleyman devletin dinsel bütünlüğünü gerçekleştirip yalnızca ona açılacak, sırrını yalnız ona belli edecek olan banşçı bir Tanrı'nın rahibi olmak istiyor. Süleyman bir firavun, bir İsrail meliki değil. Aşiret başkanlarının elinden her türlü gücü alacak. Abiathar'ı kovduğu gibi Sadık'ı da saf dışı bırakacak. Vergi yükünü arttıracak, o kahrolası tapınağı beslemek için ülkeyi beş parasız bırakacak. Onu daha uzun süre böyle başıboş bırakmaya hakkımız yok.

Yeroboam'ın sözleri zihinleri bulandırıyordu. Süleyman'ın mimarbaşı sanını vermediği angaryacıbaşı öcünü alıyordu.

Bir uşak bir fıçidan maşrapalara incir şerbeti ve keçiboynuzu şerbeti karışımı doldurup darbecilere sundu.

- Süleyman'ın tahtına geçmek mi istiyorsun? Soruyu soran, Efraim aşiretinin başkanıydı.

Yeroboam'ın köşeli çenesi havaya kalktı. İşte sonunda bu gizli toplantının asıl amacına değinilmişti.

- İsrail'in bir şaire, ödlele bir adama değil, güçlü ve değerli bir hükümdara gereksinimi var. Süleyman'ın barışı, ülkemizi mahva sürükledi. Mısır, ilk fırsatta, topraklarımızı ele geçirecek. Benimle, askerlerimiz yeniden kendilerine güven kazanırlar ve o kötölük ülkesine saldırırlar.

Tartışmalar başladığında Yeroboam davayı kazandığından emindi. Onu dövüşmeye susamış birlikleri canlandırabilecek bir savaşçı olarak görmeyecek biri çıkabilir miydi hiç? Kızıl saçlı çamyarması dağ havasını ciğerlerine çekti. Bu eyalet de, ötekiler de, onun olacaktı. Bu toprağa sahip olacaktı, o toprak, gün gelecek, onun dillere destan kahramanlığıyla övünecekti.

Görüşmeler kısa sürdü.

Efraim aşiretinin başkanı Yeroboam'a doğru ilerledi.

- Süleyman'a bağlı kalıyoruz, dedi. Senin söylediklerini de işitemiş olacağız.

Darbeciler keçi yollarından ovaya indiler. Yeroboam öfkesini yüksek sesle bağırarak dile getiriyordu. Bir tekme atıp fıçıyı devirdi. Toprağı kırmızıya boyayan şerbeti dökerken korkakları lanetliyordu, ona göre kendisine hıyanet etmişlerdi.

Anup havlıyordu. Kaleb birçok çırak ve kalfayı aceleyle kaldırıyordu. Hepsi ortaya çıkan korkunç bir olaydan dehşete düşmüştü.

Haber veren çöpçüydü. Cuma günü çizim işliğinin su geçilme-yecek biçimde hazırlanmış basit bastırma topraktan çatısına çıkmış ve çatıyı birinin delmiş olduğunu görmüştü. İşliğin kilitli olan kapısını gören güvenlik içinde olduğunu sanırdı.

İki gündür yüksek fırınları denetlemek için Eziongaver'de bulunan Hiram'a haber verildi, Kudüs'e çağrıldı. Kimse o gelmeden felaketin boyutlarını ölçmeyi göze alamıyordu.

Mimarbaşı anahtarı kilitle çevirdi ve korunuyor sandığı yere girdi. Aletler, papirüsler, kalemler yok olmuştu. Hiram, yüzü bembeyaz, yapı planının bulunduğu çekmecenin kapağını açtı. Plan çalınmamıştı.

Garip bir hırsızlıktı. Neden en önemli şeye dokunulmamıştı? Mimar değerli tomarı açtı. Hırpalanmış olmasından korkuyordu. Korkuları boşa çıktı. Meslektaşlarından yeni bir çatı ve tuğladan bir taraça yapmalarını istedi. Taraçaya bir bekçi yerleştirilecekti.

Efendisine kavuştuğu için pek sevinen Anup onu yürüyüşe çıkarmak istiyordu. Fakat Kaleb araya girip hemen Hiram ile görüşmek istediğini söyledi. Yapıyerinden uzakta konuşacaklarmış. Topallığına karşın hızlı ilerliyordu. Sanki arkasından şeytan kovalıyor gibiydi. Bu yürüyüş köpeğin de hoşuna gitmişti, bir çalılığa dalıyor, bir başkasından çıkıyordu. Hangi yoldan gidileceğini sezmişti. İki adam uzun süre kırdı yürüdüler, üzerinde birkaç tane ufak mağara bulunan dar bir boğaza vardılar. Zorlu yağmurlarda bu mağaralara

koyun sürüleri siper ahırlardı. Kaleb, gücü tükenmiş, meyveleri çok büyük bir yaban incirinin dibine çöktü.

- Böyle yürüyüşlere gelemeyecek kadar yaşlandım.

- Ben seni işliğe göz kulak olmakla görevlendirmiştım, dedi Hiram. Bir hırsızlık oldu. Ne öğrendin?

- Ne yazık ki, hiçbir şey! O iş gece olmuş. Uyuyordum. Sizin köpek de uyuyordu. Fakat gözünüz, kulağınız olmayı başardım. Gerçekten anlatayım mı gördüğümü, işittiğimi?

Kayalık çukuru ağır bir sıcak doldurmaya başlamıştı. Havasızlık çekiyorlardı. Uşak artık kendini tutamıyordu, anlatmaya başladı.

- Bir saray ayaklanması sırasında Davud buraya sığınmıştı. Siz de Süleyman'ın tapınağını unutup aynı şeyi yapsanız iyi olur. Şu güzel incirlere bakın.... Bu dolaylarda bunlardan pek çok var. Bir çiftlik satın alsanız, incirleri toplayım, güneşte kurutur, pazara götürüp satarım. Kârı bölüşür, kafalarımız dinç, yaşar gideriz.

Hiram'ın sessizliğini görüp konuşmayı kesmek zorunda kaldı.

- Tapınağı yapmakta direneceksiniz, belli. Hiç değilse gerçeği bilin! İşçilerinizin arasında yalancısı, tembeli, birçok kötü herif var. Hatta korkanm çıraklardan da birkaçı onlara katılıyordur. Yapılar çok ağır ilerliyor. Kimse ne zaman biteceğini kestiremiyor. Bezginlik geliyor. Oyalandığınızı, tasarılarınızın gerçekleştirilemeyecek kadar iddialı şeyler olduğunu söylüyorlar arkanızdan. Angar-yaya zor dayanıyorlar. Hatta lonca üyelerinden birkaç kişi onların değerini bilmediğinizi, düşük ücret aldıklarını ileri sürüyorlar. Yarın tüm günahlar size yüklenecektir. Konuya soğukkanlılıkla yaklaşın. Size iftira atılıyor ve size hıyanet ediliyor. Gittikçe daha az sevilir oluyorsunuz. Süleyman düşünden kanşıklıklar içinde uyanacak. O zaman kaçıp gitme fırsatı olmayacak. Ülke yeniden aşiret kavgaları içine yuvarlanacak. Kimse felaketi önleyemeyecek. İnsanlar ölecek, pek çok kimse ölecek. Gidin, Hiram Usta, bir an önce gidin.

Gece olunca, Hiram yapıyerini çeviren perdenin tahtalarını birer birer yokladı. Tahta perdenin dışındaki toprakları da inceledi.

Hırsızlar yapıyerine girmek için bir tünel kazmışlarsa onun izini bulmak istiyordu. İp merdivenlerin de kullanılabileceğini düşünüyordu.

Hiçbir işaret, hiçbir ipucu bulamadı.

- İnsanlar, Hiram Usta, çözüm insanlarda.

Böyle mırıldananın kim olduğunu görmek için arkasına dönen mimar, hükümdar Süleyman ile burun buruna geldi. Yeni ay, koyu bulutların arkasında kalmıştı. Gecenin karanlığı meliki ve mimarbaşını gizliyordu.

- Benim bu ülke üzerinde saltanat sürdüğümü unutunuz, Hiram Usta. Kapıdaki bekçiye, birkaç gözetmene ufak bir sus payı vermem ve parasını ödeyip çok zayıf bir delikanlı bulmam yetti. Çocuk hiç zorlanmadan işliğinizin çatısında bir delik açtı. Yapı planınızın ancak benim sarayımda ve benim korumam altında güvende olabileceğini size başka nasıl kanıtlayabilirdim? Artık benim yanımda oturmayı kabul ediyor musunuz?

"Vakit gelip çatı", diye düşündü Hiram. Ürktüğü bu yeni evreye girmeye onu zorlayan Süleyman'ın kendisiydi. Çizim işliği lonca üyelerine açılacaktı. Onlar alet ve önlüklerini oraya koyacak ve gece gündüz bekçiliğini edeceklerdi.

- Hayır, haşmetli. Bundan sonra taşocağında yatıp kalkacağım. Doğrudan taşla temas ederek. Çözüm, taşta. O, insanlar kadar yalancı değildir. Kendisine saygı göstereni aldatmaz.

Süleyman, Hiram'ı alıkoymaya kalkmadı. Bu güç gösterisiyle adamın direncini kıracağını sanmış, ama yanılmıştı. Bir yandan hilesinin başarısızlığını görmekle canı sıkılmıştı. Öte yandan tapınağa böyle bir yapı ustası bulmuş olduğu için yüreği rahattı. Yine de kendisini zayıf bir konuma oturtan bu hayranlık pek içine sinmiyordu. Tek başına yönetiyordu, tek başına yönetmek'zorundaydı. İsrail'in mutluluğu bu yalnızlık pahasına elde edilebilirdi.

Mimar geceler boyu çalışıp o yeraltı odasını bitirdi. Odaya daracık bir dehlizden iniliyordu. Dehlizin ağzını da uşak Kaleb ile köpek Anup bekleyeceklerdi. Hiram odaya küp biçimi vermişti. Dipteki bir hücre, büyük piramidin orta odası örnek alınarak yapılmıştı. Mısır'daki o orta oda, yerin yüreğinden, taşın merkezinden yola

ıkan bir çeşit merdivendi; mesleğe yeni giren bir acemi, kaynağın ışığına yaklaştıran görünür ve görünmez sayısız kapılardan geçip o merdivenden göklere yükselirdi.

Ücret ödeme töreni sırasında, Hiram meslektaşlardan dokuz kişiyi ayırdı ve onlara para vermeyip beklemelerini söyledi. Bu alışılmamış durum ötekilerde korku ve kıskançlık yarattı. Ne oluyordu? Bu adamlar cezalandırılacak mı yoksa ödüllendirilecek miydi? Neden onlar da, başkaları değil?

Mimar susun demek zorunda kaldı.

Sonra loncanın o dokuz üyesini mağaraya götürdü. Artçı olarak gelen köpekle uşak bir kimsenin kendilerini izleyip izlemediğine bakıyorlardı.

Hiram'ın peşinden hepsi birer birer başlarını eğip, bellerini büküp gizli odaya inen daracık dehlize girdiler. Aşağısı tek bir meşaleyle aydınlatılmıştı. Adamlar mimarbaşının çevresinde halka oldular. O, konumunu daha önceden kendisinin çok iyi ayarlamış bulunduğu bir sürme taşı yerinden itti. Arışı ve yedi karışlık asayı gösterdi.

- İşte yapı ustalarının aletleri. Bunlarla tapınağın boyutlarını hesaplayacaksınız. Doğayı her an yaratan sayıları size öğreteceğim. Onun gizi yontulmuş taşlarla aktarılır. Fakat daha önce bu dünyada ölmüş olmak gerekir.

Bazıları irkilerek gerilediler. Hepsi de genç insanlardı. Hiçbiri-nin bu dünyadan ayrılmaya niyeti yoktu.

- Aranızda korkan var mı?

Hepsi bu soruyu sorarak kendi kendini yokladı. Korku karınları iğneliyordu ama, yeni gizlere erişme isteği ağır bastı.

Hiram her birine bir maşrapa şarap verdi.

- Ustalığa layıksanız, bu içki size sınavlara göğüs germe gücünü verecektir. Fakat yalan söylemişseniz, hıyanet etmişseniz, sözünüz öz değilse, anında yok olacaksınız.

Maşrapayı alırken eller titriyordu ama, hiçbiri geri çevirmedi.

- İçiniz, dedi Hiram.

Gırtlakları tıkanarak denileni yaptılar. İçlerinden biri göğsünde dayanılmaz bir yanma duydu. Korkunç bir ölümün pençesine

düştüğünü sandı. Fakat üzerindeki fenalık hemen dağıldı. Arkadaşları da ayakta kalmışlardı. Birbirlerine baktılar. Engeli aştıkları için mutluydular.

- Sırtüstü yere uzanın, gözleriniz tepeye çevrilecek.

Hiram gençlerin önlüklerini çıkarıp yüzlerine örttü.

- Sizler artık sıradan insanların dünyasına ait değilsiniz. Sizlerin varlığınızda yaşam ve ölüm, ölümün ölmesi ve yaşamın yaşaması için karşı karşıya geliyor. Geçmişiniz yok artık. Sizler gelecekteki tapınağa aitsiniz. Yapıtın hizmetindesiniz. Başka hiçbir efendi sizlere yasasını dayatamaz. Loncanın bende saklı bulunan kuralı gereği sizler usta olarak doğuyorsunuz.

Hiram asayı yerde yatanların vücudu üzerine koydu. Baştan ayaklara doğru asa onların ekseni oluyordu. Mimar kendisi ustalığı nasıl almışsa, onlara da aktarıyordu. Tapınağı canlı bir varlık gibi yaratacak olan boyutların kayıtlı bulunduğu o yapı ustası kuralının gücünü kendi de tatmıştı.

Kalfaları hoş bir uyusukluk duygusu sarıyordu. Bu, uyku değildi, mağaranın tavanının ötesinde parlayan turuncu güneşin aydınlattığı dingin bir kendini bırakmaydı. Mağara artık taştan bir engel olmaktan çıkmıştı, gün ışığının gece yarısı parladığı yıldızlı bir geceydi. Öğrenciler derin bir erinç içindeydiler. Sanki vücutlarının ağırlığından kurtulmuşlar da boşlukta hareket ediyorlar gibi bir izlenime kapılmışlardı. Bir yandan da ustaların gizlerini ve görevlerini ni açığa vuran Hiram'ın sesini duyuyorlardı.

Bu renkli âlemler yolundan çıktıklarında, hepsi eski yapı ustalarının geometri geleneğiyle yaşlanmışlar, fakat fatihlerin gençliğini de elde etmişlerdi.

Hiram hepsini birer birer yerden kaldırdı.

- Süleyman'ın tapınağında, dedi, birim arış olacaktır. Dirseğimden orta parmağımın ucuna kadar giden arış. Oranları ondan yola çıkarak hesaplayacaksınız.

Yeni ustalara elli iki santim uzunluğunda bir kamış verdi, tapınağın yapımının anahtarı bu olacaktı.

- Ölümün içinden geçtik mi? diye sordu yeni ustalardan biri.

- Varlıklarınızda kişisel tutku söndü, dedi mimarbaşı. Artık benim yanımda ve benim buyruğum altında maddeyi ışık taşına dönüştürmek için çalışacaksınız. Sizde ölen, ölümlü görünümünüz, bencilliğiniz, küçük davranışlarınız. Bundan böyle ustabaşı görevini yerine getirecek ve lonca üyesi meslektaşlarla çıraqları yetiştireceksiniz. Yapıyerini gözetim altında tutmak ve angaryaya alınmış adamlara gerektiğinde iş vermek sizin göreviniz olacak. Ben vakitimin büyük bölümünü burada, düzlemdeki çalışmayı üç boyutlu ya çevirmekle geçireceğim. İlk akşam siz de geleceksiniz ve yapının gelişmesini birlikte inceleyeceğiz.

Ustalar paylaştıkları gizi kimseye açıklamayacaklarına yaşamları üzerine yemin ettiler.

Hiram'ın yüreği sevinçle doluyordu. Başka bir görüşle canlanmış bu kimselerle, sayılan ne kadar az olursa olsun, ne kadar deneyimsiz olurlarsa olsunlar, yüzlerce işçiyi etkin biçimde yönetebilecekti. Süleyman serüvenlerin en çılgınına atılırken gerçek zorlukları seçememişti. Herhalde artık kendi düşüne inanmıyor olmalıydı. Ne var ki, o düşü Hiram ve loncası gerçekliğe dönüştürecekti.

33.

Köylü kadın tahta bir kolu itiyor, böylece yukandaki değirmen-taşı aşağıdakini döndürüyordu. Taneleri öğütebilmek için saatler boyu bu hareketi yineleyecekti. Birbirinin üzerine sürtünen taşlardan yakınmaya benzer bir ses çıkıyordu. Onlarca mideyi doyurmak için onlar da, kadının kendisi gibi, sıkıntı çekiyordu. Bilgeler derlermiş ki, değirmen taşları durdu mu, dünyanın sonu gelir. Köylü kadın yorulunca yerini bir genç kıza bırakıp evine girdi. Orada örekeyi, iği eline alıp tunik dokuyacaktı. Ürettiğinin onda birini, hükümdarlık kararnamesi uyanınca, Süleyman'ın mültezimleri alacaklardı. Bu ondalık vergisi yoksullara pek ağır gelmişti ama, zorunluydu. Tapınak yapılması için vermek demek, insanın kendisine seçkin kullarla birlikte dirilme yolunu açması demek değil miydi?

Bir gürültü kadını tedirgin etti. Üst üste bin kez yinelenen maddensel bir sürtünme sesi.

Ne yapacağını bilemiyordu. Elindeki işi bırakıp dışarı çıktı. Vakit öğleyi geçmişti. Güneş bir perde arkasındaydı. Perdenin ne korkutucu bir şey olduğunu köylü kadın görür görmez tanıdı. Bir korku çığlığı fırlattı. Arkasından topluca yakınmalar duyuldu. Her yerde işler bırakılıyordu. Her yerde İsrail'in üzerine inen felaketin ne olduğu anlaşılmıştı.

Milyonlarca göçmen çekirge güneşi karartıyordu. Aralıksız bloklar durumunda uçarak gümüşü bir gökyüzü meydana getirmişlerdi. Her biri birkaç gram gelen böceklerin üst üste eklenmesiyle oluşmuş tonlarca ağırlıkta ve hareketli bir kubbe görülüyordu. Du-yargaları sürekli kıpırdayan bu canavarlar ekinlere saldırıyorlardı.

Bir çekirge bir günde kendi ağırlığı kadar besin yerdı. Hatta koyunlar üzerine oğul verip hayvanların yünlerini yiyip bitirirlerdi.

Onlardan hiçbir şey kurtulamazdı. Şaşmaz bir içgüdüyle yönetilen bu böcekler tarlaların, otlakların nerede olduğunu hemen bulurlardı, bir başak, bir sap ot ellerinden kurtulamazdı. Birinci saldırılarında, yaşlı bir çiftçi yabasını savurup on kadarını öldürdü. Fakat ölenlerin yardakçıları adamı kan çıkarıncaya kadar ısırıldılar ve adam kaçarken üstüne çullandılar. Davud'un gününde iki süt çocuğu çekirgeler tarafından parçalanmıştı.

Ustaların cilalamakta olduğu sütun kaidelerini denetleyen Hiram tehlikeyi algıladı. Aslan tanrıçaya gerektiği gibi yakarmadıkları yıllarda çekirge bulutları Mısır'ı açlık tehlikesiyle karşı karşıya bırakırdı. Onların istilasını ancak bir firavunun büyüğü püskürtebilirdi. Kim bilir İsrail kaç hafta bu acımasız saldırganların kurbanı olacaktı? Mimarbaşının çalışmasını desteklemeyi insanlar başaramamıştı. O işin üstesinden böcekler gelecekti galiba.

Bahçesinde dinlenmekte olan melike Nagsara, dairesine sığınmıştı. Tanis sarayının ünlü şölenlerinde meddahlar çekirge yağmuru görülmüş yılları anlatırlardı. Evlerin en gizli kapaklı yerlerine kaçıp ne kadar açıklık varsa sıkı sıkıya kapamaktan başka yolu yoktu bunun.

Kayanın dibindeki Davud sarayının tepesinde bilgeliğe bir manzum övgü yazmakta olan Süleyman önündeki papirüsü dürdü. Bu korkunç böcek bulutu Tann'nın gönderdiği bir ceza mıydı yoksa şeytanın bir laneti miydi? Yahve hükümdarın isteğini mi cezalandırıyordu? Karanlık güçler o isteği yok etmek mi istiyorlardı? Süleyman'ın elinde bunu öğrenecek bir yol vardı. Nagsara'ya sorabilirdi.

Fazla zamanı yoktu. Şaşkınlık kısa sürede tüm halkı avcuna alabilirdi. Bu felaketten Süleyman'ı sorumlu tutarlardı. Hükümdar bunun hesabını hem Tanrı hem kendi uyrukları önünde vermek zorunda kalırdı. Kohenbaşı onu daha önceki meliklerin saygı gösterdikleri o yüce varlığı günahkâr bir yapı ile kirlettiği için yukarının öfkesini çekmekle suçlayacaktı.

Nagsara efendisinin önünde eğildi. Kocasını sadece görmek bile Mısırlı kadını her türlü mutluluğun ötesinde mutlu kılıyordu. Kara gözleri yakıcı bir gençlikle parladı. Süleyman da sevecen davrandı ama, onun falcı yeteneklerine gereksinim duyduğu için geldiğini saklamadı.

Nagsara yapacağı işten kaçınmıyordu. Bir kez daha alevin bilgisine başvurdu. Bunu yapmakla yaşamının birkaç ayını vermiş oluyordu. Fakat, Süleyman'ın isteğini yerine getirmekten daha güzel ne olabilirdi?

Görünmeyenin yanıtı kesin oldu. Süleyman Nagsara'yı uzun uzun kucaklayarak onun bitkin vücuduna kendi sıcaklığıyla yeniden güç verdi. Genç kadın uyuya kaldığında o da yakutun sihrini işletti. O sihirli taş Süleyman'a doğa güçlerinin sesini duyma olanağını verecekti. Yani onlardan biri böceklerle karşı savaştık kadar güçlüydü.

Yahudiye ve Samiriye bölgelerinde kırılık yerler ıssız kalmıştı. Köy alanlarında bir canlı kula rastlanmıyordu. Kudüs de, zaten pek az olan bahçelerini kemiren çekirge salkımlarının istilası altındaydı. Süleyman bir gün önceden beri dua ediyordu. Yakarısı öte dünyadan duyulacak mıydı, o yakarıyla güneşin önünde siper olmuş böcekler kalkanını delebilecek miydi?

Rüzgâr çıkıp da yapıyerinin üzerinde toz bulutları kaldırdığında, Hiram hem bir umuda kapıldı hem de aynı anda bir yürek sıkıntısına düştü. Sakın İsrail hükümdarının bulduğu deva illetin kendinden daha kötü bir şey olmasın? Bu güçlü, yakıcı rüzgâr, korkunç hamsinden*27 başka bir şey değildi.

Kısa sürede sıcaklık dayanılmaz bir raddeye yükseldi. İnsan soluk aldıkça ciğerleri yanıyordu. Fakat hamsin çekirge bulutlarını kuzeye püskürtmüştü. Onların gidişini izleyen gece hava buz gibi soğuk oldu. Birçok işçi hastalandı. Zatürree ve boğaz ağrısına

(27) Kum fırtınası yaratacak kadar güçlü olabilen çöl rüzgarı (Ch.J.)

tutulmayanlar da bitkinlikten serilmişlerdi. Hiram adamlara bal yedirdi ve battaniye dağıttırdı. Şafak sökerken kavurucu sıcak geri gelmiş, vücutları o zıtlık içinde zorlamaya başlamıştı. Öksürükten ciğeri sökölme sınırına gelmiş bir işçi ölmek üzereydi. Mimarbaşının kendisinde de, güçlü yapısına karşın, ilk yorgunluk belirtileri seziliyordu. Düşüncelerine korku sızmaya başlamıştı. Sakın cehen-nemden bir salgın heyulası yükseliyor olmasın?

Birkaç hafta süreyle çalışma izlencesini hafifletmeyi düşünen Hiram bir ırgatbaşıyla konuşurken sevinç çığlıkları duyuldu. Bu ü-züntülü zamanda hangi münasebetsiz olay insanları neşelendiriyor olabilirdi? Hiram çadırlı bölgenin girişine doğru yöneldi.

Sağlamı hastası, işçiler ve kabalacılar Süleyman'ı alkışlıyorlardı. Püskülleri yaldızlı mor giysisi içinde hükümdarın etkileyen, saygı çeken bir görünümü vardı.

Mimarbaşı melikin yanındakileri sıyırıp aralarından geçti ve o-na ulaştı.

- Rüzgâr bizlere hastalık getirdi, haşmetli. Yapıyerinde dolaş-maktan sakınmalı.

- Hamsin çekirgeleri kovdu. Tarlalar kurtuldu. Herkese yetecek kadar yiyeceğimiz olacak.

- Kim çalışma gücü bulabilecek ki? Bu yıkıcı rüzgârı estiren a-caba davranışının sonuçlarının farkında mı?

- Doğa güçlerine egemen olabilen yalnızca Tanrı'dır, dedi Sü-leyman. Bundan kuşkunuz mu var?

Hiram'ın Süleyman'ın sihirle işe karışmış olmasından hiç kuş-kusu yoktu ama, yine de onun alayını duymazdan geldi.

- Hastalıklı ortamda daha fazla kalmayın, dedi hükümdara.

- Ben iyileştirmeye geldim. Şakakları zonklatan, kafatasını sı-kan, gözleri yakan, yüreği söndüren, kulakları sızlatan, böbrekleri zorlayan, bacakları çözen şeytanları benden iyi kim bilebilir? Kral-lar tutulmalara, çıbanlara, ağrılara, ateşe, yaralara karşı savaşım vermesini öğrenirler. Hastalar buraya getirilsin.

Süleyman'ın buyruğuna uymak için mimarbaşının iznini bekle-mediler. Hastalar hemen sıraya girdiler. Durumu en ağır olanları

arkadaşları taşıyordu. Süleyman her birinin ensesine mührünü bastı.

O tedavi ederken yerin altından inlemeler, yakınma sesleri yükseliyordu. Hükümdarın kovduğu şeytanlar, herhalde insanlara verdikleri acıların altında ezilmiş olarak derinliklerde yitip gidiyorlardı. Süleyman gökyüzünde yıldızlar görününceye kadar çalıştı.

Çadırlarda yatıştınıcı bir uyku hüküm sürüyordu.

İsrail'in hükümdarıyla tapınağın mimarı karşı karşıya kalmışlardı. Mısır firavunu gibi, Süleyman'ın da hastalıkları iyileştirebildiği ve mucizeler gerçekleştirebildiği belli olmuştu.

- Güzel utku, haşmetli, ama tehlikeli girişim.

- Hiç de değil, Hiram Usta. Neden atalarımдан kalmış yeteneği kullanmayayım? Mührümü bastıklarım Tann'nın tapınağının yapımı boyunca ne acı çekecekler ne ölecekler. Tehlike savuşturuldu. Rahatça çalışın.

- Yetkemi küçülttünüz. Bu adamlarla uğraşmak bana düşen bir şey.

- Siz tabip değil mimarsınız. İşi sonuna kadar tek başına yürüteceğinizi sanmak boş bir böbürlenme olur. Çizim sanatı ve uygulamaları üzerindeki egemenliğiniz eksiksiz. Bir kez daha söylüyorum, insanları unutuyorsunuz. Herkes sizinle eş olamaz. Hatta sizin yardımcınız olamaz. Sizin ateşiniz gereğinden fazla yakıyor. Sizze hayran oldukları oranda sizden nefret de ediyorlar. Yazgınız böyleymiş, değiştirmeye kalkmayın.

- Yalnızca hükümdarlarda bu güç vardır.

- Doğru, diye onayladı Süleyman. Benden yardım alabileceğinizi ispatlamadım mı? İsterseniz yardımım daha da etkili olabilir.

Hiram'ın tek istediği hemen Mısır'a, atalannın toprağına dönmektir. Bunda ise ona yardım edemeyecek bir kişi varsa o da Süleyman'dır.

- Sizden tek şey rica ediyorum, haşmetli, o da sorumluluğunu taşıdığım yapıyerinin egemeni olmak. Ötesi beni ilgilendirmez.

- Siz bir Tanrı değilsiniz. Hastalık ve acı peşinizde. Siz güçsüzleşirseniz, tapınak tehlikeye girer. Neden mührümü basıp sizi kötü güçlerden korumamı istemiyorsunuz?

Yıldızlar parlıyordu. Böcekler uzaklara, başka yerlere dert ekmeğe gitmişti. Gökyüzü duruluğunu, enginliğini yeniden bulmuştu. Gecenin sessizliğinde ılınmış bir rüzgârın esintisi duyuluyordu.

- Siz yolunuza gidin, haşmetli, ben de kendi yoluma gideyim.

- İki yol birleşmiyor mu?

- Bu yapıyerinin açık kalacağı yıllar içinde iki yol kesişecek. Sonra birbirlerinden uzaklaşacaklar.

- Mısır'da firavun, yakınlarına yaşam, sağlık ve güç verir. Durum benim için de aynı. Neden bunlara sahip olmak istemiyorsunuz?

- Ben sizin uyruklarınızdan biri değilim. Ben sözünü tutacak bir göçebeyim. Yapı biter bitmez, sözümüm hükmü kalmayacak ve ben çıkıp gideceğim. Size hiçbir şey borçlu olmak istemiyorum. Siz ülkenizi yönetin. Ben yapıyerimdeki egemenliği sürdüreyim.

Süleyman üzerine gitmedi. Mimarı zayıflatmıştı ama, ona boyun eğdirememişti.

- Unutmayınız ki, sizin yapıyeriniz benim ülkem içinde yer almaktadır.

- İnsanları unutmayın, haşmetli. Çıraklar, kalfalar ve ustalar, hepsi tek bir yetkeye, benim yetkeme bağlıdırlar. Bu önem sıralaması olmasa, tapınak ortaya çıkmaz.

Kestirdiği taşların yüklenildiği arabaların ve kızakların geçemeyeceği kadar dar sokakları genişletmek için Hiram eski evleri yıktırmıştı. Yukarı kentin labirente benzer dolambaçlı planını bozmuş, Davud'un eski sitesine bakan genel bir görünüm bütünlüğü yaratmıştı, Süleyman'ın sarayı da o bütünlük içinde kalıyordu. Çalışmalar yeterince ilerlediğinde melik ile melikeyi bu manzarayı görmeye götürmüştü. O yabancı görünümlü kaya çok değişmişti. Birkaç basamakla bir düzlüğe çıkılıyordu. Kuzeydeki köşelerden birinde ileride hazine olacak yapının duvarları yükseliyordu. Doğu köşesinde taht odasının ve mahkemenin duvarları bitirilmişti. Mahkemenin duvan boyunca yüründüğünde saray görölüyordu. Oda sayısı çoktu ve bunlar üzeri açık bir iç avlunun çevresine dizilmişti. Melik ve melike çok derin olan temelleri ve mermer gibi cilalanmış beşer metre yüksekliğinde taş bloklarını seyrettiler. Nagsara elini taşların üzerinde gezdirdi, onları Mısırlı yontu ustalarının işledikleri granit kadar kusursuz buldu. Hiram ve çalıştırdığı zanaatçılar, sağlamlıkla inceliği bir araya getirip tam bir tansık gerçekleştirmişlerdi. Hükümdarla kansının hemen hemen bitirilmiş olan dairelerine ahşap süsler yerleştirilmişti bile. Tavanlann sedir ağacından dikmeleri altı metreyi aşıyor, bu da insana çok büyük bir genişlik izlenimi veriyordu. Geleneklere uyan Hiram melik ile melikenin yatak odalarını ayrı yapmıştı. Onların bitişiğindeki hamamlar, ap-teshaneler, çalışma ve konuk kabul etme odaları, sofalar da ayrıydı. Sarayın kuzey duvarı Süleyman'a ötekilerden daha kalın göründü. Mimar bu durumu bunun tapınakla sarayı birbirinden ayıran duvar olacağını söyleyerek açıkladı. Tam orta yerinde bir kapı

açacaktı. Bu kapı hükümdarın evi ile Tanrı'nın evi arasında geçişi sağlayacaktı.

Süleyman soğuk ve uzak tutumunu bozmadı. İçini kaplayan o engin gururu belli etmek istemiyordu. O zamana kadar hiçbir İsrail hükümdarı böylesine görkemli bir sarayda oturmamıştı. Şölen salonları, konser salonları olacaktı. Saraylı kadınların kalacakları ayrı yerler bulunacaktı. Memurlar, hizmetkârlar, koruma birliği için de durum aynıydı. Hiram rahatlığı kadar uyumu da olan bir bütünlük tasarlamıştı.

- Önümüzdeki aydan başlayarak burada otururuz, dedi Süleyman.

- Yanı başımızdaki yapıyerinin gürültüsü...diye Nagsara karşı koydu.

- Kulaklarımıza hoş gelecektir. İsrail hükümdarı için bundan sonra başka bir konut olmayacaktır. Mimarbaşı acele edip önemli odaları bitirsin.

Hiram, gülümseyerek eğildi.

Süleyman'ın isteği yerine geldi. Kalfalar Hiram'ın titiz gözetimi altında hiç ara vermeksizin sarayın içinde çalıştılar. Kudüs'te veya Eziongaver'de ya da demirhanelerde veya taşocaklarında olsun, ustalar, çıraklar, kalfalar, kabalacıları aralarına alıyorlardı; böylece, mimarbaşının yönergesi altında, aletler, özellikle çabuk eskiyen, bozulan bakır işleme kalemleri üretiliyor, taşlar kesilip numaralanarak depolara konuluyordu. Yeroboam homurdanıp surat asmadan angaryayı düzenliyordu. Ustalarla ilişkileri her ne kadar mesafeliyse de, onların isteklerini yerine getiriyordu.

Hiram'ın marangozları melikle melike için çok güzel bir takım yaptılar. Yataklar, tahtlar, sandalyeler, masalar, sandıklarda sedir, zeytin ya da akasya ağaçları kullanıldı, çoğu altın yaprakla kaplandı. Bronzdan ayaklar üzerine aydınlatacakları yerin az ya da çok ışık istemesine göre çeşitli boylarda meşaleler yerleştirildi. Pence-reler hem konumlarıyla kolay bir hava akımı sağlıyordu hem de soğuk mevsimde rahatça kapatılabilecek biçimdeydi.

Törenlerden vazgeçmek istemeyen mabeyincinin direktmesine karşın, Süleyman hiçbir açılış töreni yapılmasını kabul etmedi. Üç yılda Hiram Usta en kolayını başarabilmiş, hükümdarlık konutunu bitirmişti. Bu, parlak bir aşamaydı elbette, fakat amaçlanan şeyden henüz çok uzaktı.

Melike kendisine ayrılmış kanada yerleşince meliki akşam yemeğine çağırdı, o da kabul etti. Yirmi yaşına giren genç kadın, o akşam Mısırlı giysileri içindeydi. Ketenden, içini gösteren askılı entarisi göğsünü açıkta bırakıyordu, uzun bir altın gerdanlık takmıştı, el ve ayak bileklerinde yine altından bilezikler, halhallar vardı. Saçları örülmüş, ıtırlanmıştı. Dudaklarında kırmızı, kaşlarında siyah boya vardı. Tutkusu her bakışında belli olan bu yabancı kadın ne kadar çekiciydi. Zarif hareketleriyle, soluğunun ateşiyle nasıl da kendini sunuyordu!

Süleyman yemeği bitirmeden sofradan kalktı, karısının giysilerini yavaş yavaş çıkarttı ve onu öylesine ateşle aynı zamanda öylesine şefkatle sevdi ki, genç kadın esin dolu bir çalgıcının parmakları arasındaki rübab gibi tüm varlığıyla titredi.

Nagsara zevkle kendinden geçmiş olarak uyurken Süleyman ona uzun uzun baktı. O çıplak ve kendini bırakmış durumuyla gerdanındaki o garip işarete Hiram adını oluşturan harflere karşın, bu kadın tam bir uyumdu.

Süleyman ağzında bir kül tadı buluyordu.

Kendine yalan söyleyemezdi.

Artık Nagsara'yı sevmiyordu.

Nagsara'dan gelen çağrıya Hiram hemen koşup gitmedi. Kabul odasını gözden geçirmesi isteniyordu. Taşocaklarından gelecek malzemenin taşıtılması zorluklarıyla uğraşan mimar, bir melikenin nazını dinlemeye pek hevesli değildi. Sonunda istenileni yaptığında ev sahibesinin yakınmalarıyla karşılaştı. Ahşap işin bir bölümü niteliksizmiş, çapraz ayaklı bir koltuğun son çalışması yapılmamışmış. Hiram, sinirlenmişti ama, yine de dikkatlice inceledi.

- Benimle alay mı ediyorsunuz, kadını mı? Ben hiçbir eksiklik göremiyorum.

- Ya siz, Hiram Usta, siz niçin yalan söylüyorsunuz?

Böyle suçlanan adamın yüzünde buz gibi bir öfke belirdi.

- Hiç kimsenin beni böyle aşağılamasına izin veremem. Bulduğunuz mevki size haksız olma hakkını vermez.

- Şayet iddia ettiğiniz denli suçsuzsanız, açıklayın bana baka-yım, bu sarayın planı neden Tanis sarayının planına bu kadar ben-ziyor, kullanılan yöntemleri neden Mısır mimarlarının yöntemleri-ne böylesine yakın, bu duvarların arasında ben neden ülkeme dönmüş gibi oluyorum?

Hiram gözlerini melikenin gözlerinden kaçırmadı ama, hiçbir şey de söylemedi.

- İki kez yaşamımı kurtardınız ve ben sizin kim olduğunuzu bil-miyorum. Sur kentinden olduğunuzu söylüyorsunuz. Mısır'da o-turmuşsunuz. Sizde gördüğüm her şey bana babamın mimarları-nın, o yüksek alınlı, ağır davranışlı adamların bazen bu dünyadan çok uzak gibi görünen davranışlarını anımsatıyor. Doğruyu söyle-yin, size emrediyorum.

Hiram kollarını kavuşturdu.

- Sonunda anladım, neden adınız benim etime yazıldı. İkimiz aynı ırdanız. Aynı toprakta doğmuşuz. Siz de benim gibi yeriniz-den yurdunuzdan uzaktasınız. Tanrılar bana, sanki mutluluğumun anahtanymışsınız gibi, size yaklaşmamı buyuruyor. Fakat ben Sü-leyman'ı seviyorum. Benin tüm yaşamım o adam. Derime kazıl-mış, yazgılarımızı birbirine bağlayan bu yazıyı yok etmek istiy-o-rum, Hiram Usta! O yazıdan nefret ediyorum, sizi hiç sevmiyo-rum. Süleyman'ın bana daha çok yaklaşmasını engelleyen bu bü-yüyü silmek için tek yol var. Sizin çıkıp gitmeniz. İsrail'den ayrılın. Saray bitti. Sözleşmenizi yerine getirdiniz. Siz buradan uzaklaşır u-zaklaşmaz, adınız boynumdan silinecek. Derim temizlenecek. Siz bendeki sevinci öldüren ifritsiniz. Yalvarırım, gidin. Gidin, öğren-diğimi kimseye söylemem.

- Sizin uluorta söyleyeceklerinizden korkum yok benim, dedi mimar. Hasta düşleri kuruyorsunuz siz. Bir tapınak yapmak üzere yemin ettim, yeminimi tutacağım. Ondan sonra gideceğim.

- Daha ne kadar sürer?

- Yıllarca.

- Olacak şey değil! Bu büyü Süleyman'ın aşkını söndürecek! Nagsara, Hiram'ın ayaklarına kapandı.

- Yalvarıyorum. Bana daha fazla acı çektirmeyin. Ülkenize dönün.

Hiram melikeyi yerden kaldırdı.

- İnsan verdiği sözden dönmez, kadını.

- Demek ki, anlamıyorsunuz. Bu damga, adınız... Artık bunlara dayanamıyorum.

Mimar, Nagsara'ya arkasını dönmüştü. Kadının bir hançer çekip üzerine atıldığını görmemişti ama, yaban hayvanları gibi tehlikeyi sezdi.

Koluyla saldırıyı önledi ve silah yön değiştirdi.

Nagsara hançeri bıraktı, birkaç adım geriledi.

- Kudüs'ten çıkıp gidin, yoksa sizi öldüreceğim.

Günlerdir, gecelerdir, kış rüzgârı kayayı dövüyordu. Yine de melik ile melike artık çini işleri de tamamlanmış olan yeni saraylarında kaldılar. Mangallardan tatlı bir sıcaklık yükseliyordu.

Rüzgârın ardından şiddetli yağmurlar geldi. Toprak kaymaları oldu. Sürülerini dağ tepelerinde otlatmaya alışmış köylüler şaşırdılar. Sel yataklarını ve vadileri öfkeli bir hızla akan, yamaçlara taşan sular doldurdu.

Kudüs'te kalan işçilerin çadırlarını ve Şeria Irmağı kıyısındaki dökümhaneleri su bastı. Boğulan çoktu. Angaryaya alınmış işçiler arasında yüz kadar kurban vardı. Yeroboam felaketle başa çıkamayacağını kabul etti. Olandan Hiram'ı sorumlu tuttu. Mimarbaşı ise işten kaçmadı. Süleyman'ın da yardımıyla kurtarma çalışmaları düzenledi.

Aletler, yontulmuş taşlar zarar gördü. En önemli taşocağını su basmıştı, haftalarca ondan hayır yoktu. Toprak yollar su altında kaldığından arabalar gidip gelemiyordu. Bazı bölgelere ulaşılamıyordu.

Sadık ve kohenler işin sonunun geldiğini söylüyorlardı. Halk arasında Hiram Usta aleyhinde homurdanmalar duyuluyordu. İlk yılların coşkusu sönüyordu. Tapınak bir ham hayal olmak üzereydi. Kayada şimdi hükümdar sarayı vardı. Süleyman saygınlığını pekiştirmişti. Daha ne istiyordu ki?

Hiram, ustaların yardımıyla açık hava ateşleri yaktı. İşçileri ateşlerin çevresine topladı. Hükümdarlık yönetimi adamların yiyecek, giyecek sıkıntısı çekmemelerini sağladı. Melik ile mimarbaşı çabalannı birleştirdiler. Hiram'ın konuşması etkili bir silah oluyordu. Sıcaklığıyla, inandırma gücüyle lonca üyelerinin aklına koydu ki, yapıyeri bırakılmayacaktır, iş tasarlandığı gibi sonuna kadar yürütülecektir.

Süleyman da saltanat kurulu karşısında aynı şeyleri söyledi. Halk öğrendi ki, hükümdarın istenci kırılmamıştır.

Güneşli havalar geri geldiğinde sular çekildi. İşe yeniden başlandı. Süleyman'ın mührü ile iyileşmiş olan işçilerden hiçbiri ölmemişti. Yeniden iyi havaya kavuşulması Süleyman'dan bilindi. Tanrı onu bilgeler katına kabul etmişti.

Hiram'ın canı sıkılıyor, gittikçe yüzü asılıyordu. Sarayın güzelliğinin kendi ününü değil de, Süleyman'ın onurunu arttırmasına önem verdiği yoktu ama, tapınağın yapımı gittikçe zorlaşıyor, bu da kendisinin yurdundan uzakta geçireceği süreyi uzatıyordu. Angaryaya alınmış adamlar yakınıyorlardı. Onların adına konuşan Yerroboam'dı. Yakınma konusu olarak kötü yaşam koşullarını öne sürüyor ve bunun tek sorumlusu diye Hiram'ı gösteriyordu. Gittikçe artan bir öfkeyi bastırmak için, Süleyman ücretlere zam yapmıştı. Zam hazineyi hızla boşaltacaktı.

Birkaç çırak kalfa mertebesine yükselmişti. Fakat usta olan hiçbir kalfa yoktu. Hiram'ın başlangıçta seçtiği dokuz kişi loncanın yüreğini oluşturuyorlardı ve kendilerine verilmiş sırları saklamayı sürdürüyorlardı. İlerleme ve daha yüksek ücret isteyen kalfalara ustalar tekdüze bir sesle karar yetkisinin kendilerinde olmadığını söylüyorlardı. Bir kalfayı ustalığa yükseltecek olan, sadece Hiram idi, o da ancak uygun bulursa bunu yapardı. Bağıra çağıra mimarbaşına yakınmada bulunan bir çırak köyüne gönderilmişti. Bu ceza sert bulunsa da, kimse sesini çıkarmamıştı.

Hiram'ın kendi keyfine ayırdığı tek bir şey vardı, o da haftada birkaç saat kırlarda köpeğiyle birlikte dolaşmaktı. O zaman gündelik sıkıntıları unutup, yitirdiği özgürlüğün düşünüyordu, Mısır'ın manzaralarını gözlerinin önüne getiriyordu. Güneşle, havayla birleşiyor, yaşamının akışına egemen o zahmetlerden, yorgunluklardan kurtulduğunu düşünüyordu. Doğduğu topraklara dönmekte olan bir gezginmiş gibi kendi kendini aldatıyordu.

O gün gezintinin tadı yoktu, yürüyüşü tuzsuz bir yemeğe ben-zetti. Planın yürütülmesi isteklerine uygun gelişmiyordu. İşçiler yapacaklarını gevşek tutuyorlardı. Köpeğinin neşeli sıçrayışlarına, bahar uyanışındaki doğanın görkemine karşın, Hiram hep çalışma-ya vereceği yeni düzeni düşünüyordu. Ertesi gün, angaryaya alın-mış adamların içinden yeni çalışma takımları toplayıp sayıyı iki ka-tına çıkaracaktı.

Her cuma olduğu gibi Kaleb o gün de Hiram Usta'nın konut olarak kullandığı yeraltı odasını silip süpürmüştü. Kandillere yağ koymuş, bir taşın üzerine bir tabak bakla, peksimet ve incir bırak-mıştı. Ertesi gün şabat, kutsal dinlenme günü. Yemek pişirmek gūnahtı. Isıtma istemeyen şeyler yenilmesi gerekiyordu.

- Yine şu şabat. Bunu diyen az önce yıkanmış olan Hiram'dı.

Ertesi gün yıkanamazdı da, o da gūnahtı.

- Bu, bizim en kutsal geleneğimizdir, dedi uşak. Kuşaktan ku-şağa geçirdiğimiz bir âdet. Tann'nın kendisi de dünyayı yarattık-tan sonra yedinci gün dinlenmemiş mi?

- Ben yaratacağımı bitirmedim ki daha. Bu boşa geçen günler planımı geciktiriyor.

Kaleb'e mimarbaşının davranışı kabul edilemez bir şey olarak görünüyordu.

- Soluklanmamız gerek! Unutuyor musunuz ki, ilk insan ilk şa-batın başlangıcında doğmuş? Bilmiyor musunuz ki, halkımız Mı-sır'dan çıkmayı bir şabat günü başarmış? Şabatı saymamak çok ağır bir günah olur. Beyim, sizce...

- Çek arabayı, Kaleb.

Dülgerler, birkaç kabalacının da yardımıyla, yere kocaman bir ağaç kütüğü koydular. Hemen dalların kesimine başlandı. Hiram kuru, kesin buyruklar veriyordu. Şabatın başlamasına bir saatten

biraz fazla bir zaman vardı. Yeroboam gökyüzünü gözlüyordu. Sabırsızlıkla adamları angaryadan azat edeceği anı bekliyordu.

Alacakaranlıkta ilk üç yıldız görününce şabat pırıldamaya başladı. Çalışanların işlerini bırakmalarını buyuran ilk boru çaldı. Kabalılar hemen geleneğe uyarak istenileni yaptılar. İkinci boru sesinde dükkâncılar dükkânlarını kapadılar. Üçüncüsünde her evin önünde bir lamba yandı. Bu, ruhların dinlenmesinde kendini gösteren Tanrısal varlığın simgesiydi. Az sonra akşam yemeği yenecekti. Sofrada şarapla üç kez kutsanmış kokulu otlar bulunurdu.

Dülger kalfalardan biri kesilmiş dalları, Hiram Ustanın koyduğu kurala uyarak, topladı. İş bittiğinde yapıyeri temiz olmalıydı.

Çılgın gibi öfkeye kapılan Yeroboam yerden bir taş alıp kalfanın başına fırlattı. Adam yere yıkıldı. Dökülen kandan yerin rengi değişti.

- Şabata karşı geldi, diye bağıırıyordu kızıl saçlı çamyarması. Ölümü hak etmişti!

İşçiler kendi başlarıyla Hiram'ın arasına girdiler.

Evlerden barış duaları yükseliyordu.

Süleyman, Hiram'ın ısrarına karşın, mahkemesini toplamayı reddetmişti. Birçok tanık vardı, yaralanan o alçak öylesine büyük günah işlemişti ki, Tann'nın öfkesi anında üzerine inivermişti. Yeroboam, Yahve'nin kolundan başka bir şey değildi. Kim ona ceza vermeyi göze alabilirdi?

Hükümdarın karşısına geçen mimar öfkesini saklamıyordu.

- Dinsel bayramlar, kutsal dinlenmeler, değişmez törenler... Bütün bunlar bir cinayeti sizin gözünüzde haklı mı kılar?

- Adam suçlu, diye Süleyman kendi kanıtını ileri sürdü. Şabat Tann'nın dinlenme sırasında dünyayı yeniden yaratmaya hazırlandığı kutsal andır. İsrail'in yasasından eskidir ve yasamıza haklı gücünü veren odur. Şabatı saymayan başına ne geleceğini bilir.

- O kalfa yapıyerinin kuralına uyuyordu.

- Dediğiniz kural İsrail'in kuralına ters düşemez. Bu acı olayın sorumlusu sizsiniz, Hiram Usta.

Mimar, Şeria kıyısındaki ıssız yollarda yürüyordu. Bir haftadır sönük duran fırınlar soğumuştur. Angarya işi askıya alınmıştı. Çadırlara çekilmiş olan işçiler zar atarak vakit geçiriyorlardı. Kudüs kayasının üzerinde yapı etkinliği durmuştu. Melikin sarayı, görkemli ve kasvetli, kayanın tepesinden bakıyordu.

Yeroboam'ın suçlaması kâtip Elihap tarafından kayda geçirilmişti, davası görülecekti. Dindarların gözünde Hiram Usta şabatı hor görmemiş, İsrail'in en kutsal değerlerini çiğnememiş miydi? Taşla öldürülen kalfadan daha suçlu değil miydi?

Kohenbaşı da Yeroboam'ın şikâyetini Süleyman'ın bir adalet divanı toplamasını zorunlu kılacak biçimde desteklemişti. Nasıl sonuçlanacağından kuşkulanılabiliyor muydu? Hiram yapı yerlerini kapatmıştı. Ustalara da giriştikleri o büyük işin başansızlığa gitmekte olduğunu bildirmişti. Mimarbaşı hüküm giyince ne çırak ne kalfa, kimse başka bir yetke kabul etmezdi. Fakat mimar, Süleyman'ın koyduğu düzeni hiçbir başkaldırmanın bozmamasını istiyordu.

Yeraltı odasının girişini Kaleb ile Anup, çizim işliğinin kapısını da ustalar bekliyordu. Hiram yalnız başına içeriye kapanıyordu. Zamanla sevdiği bu yerlerde kısa süre öncesine kadar şarkılar yükseliyordu, işçilerin birbirlerine yüreklendirme sözleri söyledikleri duyuluyordu. Boşluk buralara yakışmıyormuş.

Bu yerleri güzel kılan sadece aletlerin sesiymiş. O olmayınca geriye yalnızca insanların çektikleri acı, eksiksiz bir beceriye varmak için gösterdiklen çabanın izi kalmıştı.

Hiram talihsizliği kabul etmiyordu. Yaşam Evi'nden çıkmış bir yapı ustası, yapıttan vazgeçerse görevine layık adam olmaktan çıkmıştı. Koşullar ve engeller ne olursa olsun, kendini sorumlu tutuyordu. Budalalık etmişti, sarayı bitince kendini rahatsız eden bir mimardan kurtulmanın yolunu bulan Süleyman'ın hilesini bozamamıştı.

Yazgısını değiştirmek... Evet, pîrinden el almış, gizlerle tanışmış bir Mısırlı bunun üstesinden gelebilirdi. Ruhun hiçbir olayın etkileyemeyeceği o ölümsüz gücünü kullanıyordu. Varlığının aynasını ayn biçimlerde yönlendirirdi, güneşin ışınları da o aynaya başka bir açıdan yansırdı. Böylece bir yaşamın gidişi değişmiş oluyordu. Fakat Hiram kendi istenci dışında önünde açılmış yoldan kaçmayacaktı. Firavunun buyruğunun ve Süleyman'ın isteğinin ötesinde, Hiram'ın kendi kendini sınaması, kendine meydan okuması vardı. O tapınağın ortaya çıkmasını istiyordu. Kendisine aktanlmış bilgeliği onda somutlaştırmak ve kendine karşıt bir ortamda sanatını kanıtlayabilmek için istiyordu.

Halbuki şimdi, şabat geleneği ve kindar insanların işin içine burunlarını sokması onun gücünü elinden alıyordu, hatta bir daha konuşmamacasına susmaya mahkûm ediyordu. Hiçbir şey yapamazsa, kaçıp da onlara oh dedirtmeyecekti.

Hiram, Süleyman'ın mahkemesinde huzura çıkmaya hazırlanıyordu, Kaleb, sevinç içinde, bir kuzu getirdi.

- Bakın, beyim! Daha soğumamış bile... Yeni ölmüş. Tann'nın bize armağanı. Bir yerine kırmızı mürekkeple işaret koyun. Pek görölmeyecek bir yeri olsun.

- Nedenmiş o?

- Tanrı armağanı dedim size! İşaret koyun, ötesini, bana bırakın. Keyfinize bakın siz.

Kaleb açıklama vermek istemiyordu. Damgalama işi olduktan sonra ölü hayvanı paha biçilmez bir hazine gibi kucaklayıp koştu, gitti. Nereye gittiğini söylememişti.

Süleyman kabullerini Davud'un eski sarayında yapıyordu. Hiram'ı yeni sütunlu duruşma salonuna alamazdı, orası ancak tapınak yapıldıktan sonra resmiyet kazanacaktı.

Tapınak... Mimarın mahkûm olmasından sonra onu kim yapacaktı? Ona güvenmiş olan mimarlar loncası nasıl davranacaktı? Fakat Hiram yasayı çiğnemişti. Süleyman o adamı bağışlayamazdı. Meğer ki İsrail'e can veren kutsal düzeni inkâr etsin. Bilgelik ülkesinde, Maat'ın yani Tanrısal yasanın, uygarlığın dokunulmaz temelini oluşturduğu o Mısır'da da durum böyle değil miydi?

Hükümdar mimarbaşını yargılamak ve cezalandırmak zorundaydı, o mimarbaşı olmayınca da Tanrı'nın tapınağı taslak durumundan öteye gidemeyecekti. Korumak zorunda olduğu yaşam kuralı, onu saltanatına bir anlam verecek olan yapıtı yok etmeye zorluyordu. Kendi tahtının esiri olduğu için, dostu olması gereken adamın amansız düşmanı durumundaydı. Süleyman bilgeliğin onu bıraktığını hissediyordu. Bilgelik hangi çöle, hangi erişilmez vadiye sığınmıştı? Neden Süleyman'dan böyle kaçıyordu? Her saniye Kudüs'ten uzaklaşıp firavunların toprağına yaklaşıyor muydu?

Kohenbaşı hükümdarı alt etmek üzereydi. Hiram saf dışı bırakılınca, Süleyman gittikçe uzaklaştığı bir halka egemen olduğunu sanarak kayanın tepesindeki sarayına sığınacaktı.

Tahtın yanında Sadık yer almıştı. Törenselleşmiş giysisi içinde kohenbaşı elindeki yasa tomarını herkesin göreceği biçimde tutuyordu. Şabatın önemini yeniden kafalara sokacaktı. Günah işlemiş sapkın adamın taşa tutulmasını isteyecekti. Bunu dine saygı adına yapacaktı. Süleyman'ın herhangi bir biçimde acıma yoluna sapmasının önü engellenecekti. Mimar, onun buyruklarına uyma hatasını işlemiş bir kalfanın ölümünü kendi yaşamıyla ödeyecekti.

Sadık din dışı ve dinsel görevlilerden üst düzeyde kişileri çağırmıştı. Kendilerini hep hor görmüş olan yabancı bir mimarbaşına öç duygusu besleyen bu adamlar kalabalık bir dinleyici kitlesi oluşturuyordu. Mimarı koruyan melikin yardımına gelecek hiç kimse, hiçbir şey yoktu.

Hiram yargı odasına yöneldi. Ne olacağı önceden belli bir kararı değil de, gözlerinin önünde öldürülmüş olan kalfayı düşünüyordu.

Sırtında beyaz bir giysi, göğsünde altın gerdanlığı vardı. Sağ elinde lonca üzerindeki yetkesini simgeleyen asayı tutuyordu.

Sanığı mahkemenin huzuruna anahtarını omzuna atmış Mabe-yinci getirdi.

Hiram görünür görünmez, göğüslerden şaşkınlık belirten soluklar yükseldi. Sadık'ın çehresi değişti. Yüzü soldu, dudakları kı-sıldı. Mimarın doğaüstü bir seçkinlikle donatıldığını anlamıştı. Sa-dık gibi, orada bulunanların hepsi, Hiram'ın kişiliğinde, din kitap-ları tarafından geleceği bildirilen yapıcının⁽²⁸⁾ somutlaştığını görü-yorlardı.

Süleyman'ın yüzü aydınlanıyordu. Tanrı yardımının kendisini yalnız bırakmadığını anlamıştı.

- Bu mimara iyi bakın, dedi. Kimse onu yargılayamaz. O, öte dünyadan gelen yapıcının dünyanın ölçüsünü almakta kullandığı asayı elinde taşıyan kişi. Hiram Usta Tanrı sözünü uyguluyor. O-nun yaratısının aletini elinde tutuyor.

Eşikte durmuş, vücuduyla girişi kaplayan mimar, sihirli asayı havaya kaldırdı. Süleyman'ın dışında hepsi eğilerek selamladı.

(28) Tüm Yakındoğu folklorunda bulunan mitolojik bir figür. Mısır kökenli olan bu yapıcıdan, Hezekiel peygamberin kitabında söz edilir. (Ch.J.)

Süleyman, Elihap'ın içine rakamlar serpiştirilmiş raporlarını yeniden okudu. Hesaplar yalan söylemiyordu. Kasalar öngörülenden kısa sürede boşalıyordu. Bir yıla varmadan devletin hazinesi kuruyacaktı, tapınağın bitmesineyse daha çok zaman vardı. Halk bunu öğrenirse ayaklanmaz mıydı?

Ülkeyi bölüp de eski hilelere başvurmakta kusur etmeyecek olanı şimdiden engellemek gerekiyordu. Süleyman önüne çıkan fırsatı nimet bilmiş ve kohenbaşının sabah ayinini yürüttüğü yere gitmişti. Sadık şaşırdı. Hiçbir zaman hükümdar kendisine böyle bir ziyarette bulunmamıştı. Acaba sonunda hükümdarlığın paylaşmadan yürütülmeyeceğini anlamış da din adamlarına mı yaklaşıyordu?

Melik taş bir peykeye oturdu. Sadık onun sağında yer aldı.

- Bir kohenbaşının ödevlerini bilir misin, Sadık?

- Elbette, efendimiz.

- O halde dul kadın almadın.

- Elbette almadım.

- Boşanmış kadın da almadın?

- Efendimiz...

- Eski orospu da?

- Efendimiz, biliyorsunuz ki karım öldü ve ben ikinci kez evlenmedim.

- Çok iyi, Sadık. Sakalının köşelerini kesmedin.

- Tanrı korusun! Affedilmez günah olurdu.

- Keza ayinden önce şarap da içmezsın.

Sadık'ın tedirginliği artıyordu.

- Buraya görevimle ilgili kurallardan söz etmeye mi geldiniz?
- Özellikle birinden söz etmeye. Bilmiyor musun ki, kurban görevlisinin bıçağı altında can vermemiş ölü hayvanın etinden yemek günahdır?

- Onu bilmemek en büyük günahlardan biridir.

- Dün akşam mekruh bir kuzu yemiştin.

- Olacak şey değil, efendimiz.

- Elimde kanıt da var, tanık da. Süleyman kesin konuşuyordu. Pek düşüncesiz davranmışsın.

Hükümdar Kaleb'in adını vermedi. Topal uşak, kohenbaşına tuzak kurmadan önce Süleyman'a söylemişti.

Sadık başını öne eğdi. Melik boş atıp dolu tutmuyordu. Kohenbaşı en aşağılatıcı biçimde mevkiinden indirilmek tehlikesiyle karşı karşıya idi. Sadece kendi değil, soyu bile sonsuza kadar kirlenirdi.

- Hoşgörölü olacağım, dedi Süleyman. Şu şartla ki, bu dua yerinin sınırları içinde kalacaksın ve Hiram Usta aleyhinde tek söz etmeyeceksin. Tapınağın yapılmasına karşı çıkmaktan vazgeç.

Kayanın üzerinde ustalar ve kalfalar yeniden çalışmaya başlamışlardı. Kendilerini barındırmak üzere yapılmış yeni işliğin tabanına yapı çizimini yaymışlar, ona göre hazırlanıyorlardı. Ustalar, her sabah çizimden hacme, soyuttan somuta geçme olanağı veren oranları saptayan Hiram'ın kaydettiği işaretleri çözüyorlardı.

Mimar yeraltı odasından temelli çıkıp da yapıyerine yerleşerek planın yanında uyumaya başladığında Süleyman onu saraya çağırttı.

Güzel vücutlu hizmetçiler soğutulmuş şarap ve ballanmış hurmalar getirdiler.

Mimar oturmak istemiyordu.

- Zaman konukluk zamanı değil, haşmetli. Fazlasıyla gecikmiş durumdayım.

- Beni dinlemeyi kabul etmezseniz daha da geç kalırsınız.

- Yeni engeller mi çıktı?

- Tapınak çok büyük bir yapıt. İsrail'in ekonomisi onun emrine verilmiş durumda. Halkın gösterdiği çaba, girilen işin büyüklüğüne ve ondan beklenene uygun. Ne var ki...

- Ne var ki, diye tamamladı Hiram, aylar hızla geçiyor ve hükümdarlık hazinesi eriyor.

Süleyman, mimarın anlayışlılığına güvenmişti. Tapınağın geleceği onun kararına bağlıydı.

- Bir hükümdar, diye sürdürdü Hiram konuşmasını, hizmetindeki birinin yardımını isteyecek kadar eğilmemelidir. Üstelik, bilge diye tanınmış bir melik. Fazla büyük tasarladınız, haşmetli. İsrail, şu kayayı Tanrı evine çevirecek denli varlıklı bir ülke değil.

Süleyman'ın içinden Hiram'ı öldürmek, o kibri, o küstahlığı kırmak için adamı öldürmek geliyordu. Artık kendini daha fazla alçaltmayacaktı.

- Sadece büyüklüğe gönül vermişimdir, diye Hiram içindekini açığa vurdu. Sizin giriştiğiniz serüveni benimsedim. O, benim de serüvenim oldu. Saba melikesinin başvezirine ikinci kez başvururum. İsrail'in tarlaları bol buğday üretmeye baksın, yine altın gelecek elinize.

* * *

Saba altını Eziongaver limanına vardığında denizciler, askerler, liman işçileri, hepsi Süleyman'ın adını haykırarak sevinç gösterileri yaptılar. Bitmez tükenmez hazinelere sahip melikeden bu iyiliği o elde etmemiş miydi? İsrail'e ayrıcalıklı dost ülke diye davranmaya melikeyi razı etmemiş miydi? Birçok hükümdar bu konuda başarısız kalmıştı. Süleyman'ın bunu kotarması onun bilgeliğinden, Tann'nın seçkin kulu olmasından ileri geliyordu. Hükümdara ne düşüneceğini, nasıl davranacağını öğreten o seçkinlik, o bilgelik değil miydi?

Hiram Usta bu konudaki aracılığı konusunda hiçbir şey söylemiyor, işin övücünü Süleyman'a bırakıyordu.

Aldığı bu yeni borç İsrail hükümdarının canını sıkıyordu, yüzü aştı. Mimarbaşı durumunda hiçbir değişiklik yapmamıştı. Halbuki, kendisine tanınan saygınlık ona daha belirgin bir çıkar sağlayabilirdi.

Din adamları ona karşı saldırılarını kesmişlerdi. Halk ondan korkuyordu. Bazı yüksek memurlar, onun maliye işlerinin başına getirilmesini istiyorlardı. Fakat Hiram'ın sarayda görüldüğü yoktu. O, günlerini yapıyerine kapanmış geçiriyordu.

Onun böyle davranışı Süleyman'ın merakını çekiyordu. Mimarın insan sorunlarına ilgi duymadığına inanmıyordu. Çok ciddi kıdem sıralamasına sahip bir topluluğun başında, kendisine tam bağımlı olduklarını söyleyen ustalarla çevrili olarak yaşayan Hiram, İbrani devletinin yüreğinde gittikçe daha seçkin bir yere sahip oluyordu.

Tapınağın yapımının yavaş ilerlemesi, işteki gecikme, mimarbaşının isteği üzerine olan şeyler değil miydi? Mimarlıktaki bilgisinin bedeli olarak gittikçe artan bir güç talep etmiyor muydu? O güç de onu yakında Süleyman'ın vazgeçilemez danışmanı konumuna yükseltecekti.

Nagsara'nın gelişi de melikin yüzünü güldürmedi. Karısıyla görüşmeydi bir aydan fazla oluyordu. Gereksindiği cinsel tadı saraydaki sessiz, başı eğik cariyelerden alıyordu.

Kıskanç, bencil tabiatlı genç melike bu durumu daha uzun süre çekemezdi. Süleyman ise onun acı yakınmalarını dinlemeye dayanamıyordu. Acaba kadını boşamak zorunda mı kalacaktı?

Nagsara neşeliydi, yüzü gülüyordu. Hükümdarın ayaklarının dibine kıvrılıp bacaklarını sevgiyle kucakladı.

- Sevgim denizler kadar engin, dedi. İsteğim, sizi mutlu ve dalgalar kadar bitmez tükenmez kılmaktır. Benden beklediğiniz mutluluğu verebilecek durumdayım.

- Yani?

- Karnımda oğlunuzu taşıyorum, sevgili efendim!

Süleyman melikeyi yerden kaldırıp kucakladı. Cariyelerden doğan çocukların hanedanın devamı bakımından bir işlevi olamazdı. Halbuki İsrail melikesinin oğlu, İsrail hükümdarı ile bir firavun kızından doğma oğul, onun yasal ardılı olacaktı. O çocukla barış yolu kalıcılık kazanacaktı. Süleyman o erkek çocuğa deneyimini, dünya görüşünü, sihrini aktaracaktı. Ona saltanat sürmeyi öğretecekti, onu sağlam, ünlü, gönenç içinde bir tahta oturtacaktı, önüne ışıklar ülkesinin yolunu çizecekti.

Öyle bir ışıklar ülkesi ki, iki kardeş ülke, İsrail ve Mısır, dünyayı aralarında bölüşeceklerdi.

Büyük bir tapınağın gerekliliği her zamankinden daha fazla kendini belli ediyordu. Süleyman'ın ve oğlunun ünü onunla dünya var oldukça parlayacaktı.

Saatler ilerlemişti, Hiram hâlâ ustalarla çalışıyordu. Yapı zihinlerde biçimleniyor, oranları zanaatçıların ellerinde yaşıyordu. Yüreklere coşku vardı. Mimarbaşıysa o coşkuyu yatıştırıyordu. Acele ettirmiyordu. Acele, yapım yanlışlarına yol açardı. Ağır çalışılmasını, sakınarak ilerlenmesini istiyordu. En ufak ayrıntı üzerinde duruyor, eksiksiz gibi görünen tasarıları geri çeviriyordu.

Yorgunluktan bitkin ustaların gözleri kapanmaya başladığında Hiram adamlara izin veriyordu. Kaleb işliğı temizlerken o da kayanın en uç noktasına gidip oturuyordu. Köpeğı yanı başında büzül-müş, o, gecenin sessizliğinde düşüncelere daliyordu.

Neden Süleyman'a yardım etmişti? Tapınağın yapım geliri ke-silseydi, İsrail'den ayrılıp Mısır'a dönerdi. Fakat yaptığı işe âşık ol-muştu. Tapınak İsrail'in Tanrısı'nın değil, onun tapınağı olacaktı. Oraya kendi damgasını, eski Mısır'ın yapı sanatının damgasını vu-racak, başlangıcı olmayan zamandan gelen bilgeliğı, yeni bir biç-i-me aktaracaktı.

Hiram bir oyuna kapılmıştı. Ne bir insana ne bir hükümdara hizmet ediyordu. Yaptığı şey, bilgisini ve yaşamını taştan bir varlı-ğa sunmaktı.

Lonca üyeleri yumuşak başlıydılar ve ellerinden iş çıkıyordu. Loncanın sabırla oluşturulması yıllar almıştı, Mısır'daki Yaşam Evi-nin Tann konutlan yapmak için kurduğı o güçlü devlet kuruluşla-rından biriyle yarışabilirdi. Hiram, hemen hemen farkında olmaksı-zın Tanis ya da Kamak'ın firavundan büyük sipariş almış mimarla-rından biri gibi davranmıştı.

Firavun... Neden Süleyman firavuna öylesine benziyordu?

37.

Eski kentin ařaęı mahallesinin kuzeyine dūřen bir kesim vardı ki, gel geç kimseler, kūk çapta haydutluk edenler, kaçakçılar burada yuvalanırlardı. Bu adamlar kendi yasalanna uyarlar, Sūleyman'inkine karřı gelmemeye de dikkat ederlerdi. Devletin zaptiyesi ise o ięrenç kokulu daracık sokaklara girmekten kaçınırdı. Ara sıra bir ceset bulunduęu olurdu ama, fazla patırtı etmeyen bir kol-luk gūcū gelir, kaldırırdı.

Sūleyman, sefaletin hūkūm sūrdūęū bu i topraęı yok etmek istememiřti. Kōtūluk gūlerinin tūm Kudūs'e yayılmasındansa tek bir noktada bulunmasını yeęliyordu. Bōylece o çeřit bir çıbanı en az çabayla denetlenebilir durumda tutacaktı.

Ne var ki, kātibi Elihap rahat deęildi. Bařına kahverengi bir ul sarmıř, tozlu bir gōmlek giyinmiř, kendini o kōtū ūnlū yerlere gi-rip çıkanlara benzetmiřti. Angarya iřlerinin bařı Yeroboam'ın ver-dięi kesin bilgilerle buluřacakları berhaneyi kolaylıkla buldu. Tah-tası ūrūmūř bir kapıyı itip bir merdivenden ařaęı indi. Basamak-lar yıpranmıř ve kūflūydū. Az aydınlatılmıř bir mahzene vardı, kı-zıl saçlı çamyarması orada bekliyordu.

- Hoř geldin Elihap. Bana gūvenmekle yanılmadın.

- Neden beni buraya çağırdın?

- İsrail'i kurtarmak isteyen adamın buyruęu ile ūyle yaptım.

Eline, dumanı mahzenin nemli tavanını ise bulayan bir meşale alıp bir kōseyi aydınlattı. Orada sıska, sakalının kōřeleri kesilme-miş bir adam duruyordu.

- Kohenbaşı? Siz misiniz?

- Sen arkadaşımız değildin, Elihap, dedi Sadık. Mısır'da doğmuş olmana karşın, bizlerden biri oldun. Biliyorum ki, Süleyman'ın kararlarını artık doğru bulmuyorsun. Sen de bizim gibi harekete geçmeli ve halkın melik tarafından tehlikeye atılmakta olan mutluluğunu gözetmelisin.

Elihap korkuyordu. Çevrilen dümene istemeksizin karışıyor, onun zorunlu suç ortağı oluyordu. Kohenbaşının isteğine karşı gelirse, Yeroboam onu bu mahzenden sağ çıkarmazdı. Kâtibe onu mutsuzluktan kurtarmış, imrenilecek bir mevkie getirmiş olan melike karşı hıyanet ediyormuş gibi geliyordu. Başına gelecek tehlikeye karşın, meliki savunmalı, bu asilere yanıldıklarını söylemeli, onları Süleyman'a sadakatten dönmemeleri gerektiğine inandırmalıydı. Fakat Elihap savaşçı tabiatında adam değildi. Bir canı vardı, o kadar. Güçlü koruyucusu, önünde sonunda karşıtlanna, politikasına gösterilen ve gittikçe artan muhalefete yenilecekti. Kâtibin geleceği, kendi geleceğini hazırlaması gerekmez miydi? Hükümdarın iktidarının yabancı bir yapı ustası tarafından kemirildiği şu sırada işe el koymakta Sadık haklı değil miydi? Hiram da tahtı devirip yerine kendi loncasının egemenliğini dayatmaya çalışmıyor muydu? Buna karşı çıkmamak cürüm olurdu.

- Sizi onaylıyorum, dedi Elihap.

Kohenbaşı Süleyman'ın kâtibini kucakladı. Böylelikle dostluk işaretlerinin en anlamlısını ortaya koymuş oluyordu.

- Yürekli adamsın, dedi Sadık. Seninle İsrail'i yeniden yaratacağız.

- Banaias'ın konumu nedir?

- General basit bir adamdır. Kılıç kullanmaktan başka bir şey bilmez. Yaptığımız gizli kalmalı, çehrelerimiz tanınmamalı. Ona tasarılarımızı vakti gelmeden açmamız doğru olmaz. Fakat yüreğinde bizimle birliktedir ve zamanı gelince bize boyun eğecektir.

Yeroboam sevinçten uçuyordu. Önünde şanlı bir yol açılıyordu. Yarın İsrail'in meliki ve başkomutanı olacaktı. Yaşlı Banaias ömrünü taşrada tamamlamak üzere oraya gönderilip, Sadık, Davud'un eski tapınağına kapatılıp Elihap devlete hıyanetten hüküm giyince Yeroboam koşulsuz iktidarı eline geçirecek ve İsrail'de hiç

görülmemiş büyüklükte bir ordu toplayacaktı. Sur ve Gebal kentlerini eline geçirecek, sonra Mısır deltasına saldırarak ve firavunun birliklerini yok edip utku kazanmış olarak o burnu havada Tanis kentine girecekti.

Elihap sayesinde Süleyman'ın yönetiminin işleyişinden sanki devleti kendi yönetiyormuş gibi haber alacaktı. Hükümdarı gizli gözetme işini onun sarayının içinden yürütmüş olacak, böylece habersiz yakalanma tehlikesine düşmeyecekti. Aşması gereken son engel, Hiram ile loncasıydı.

- Nasıl hareket etmeyi düşünüyorsunuz? diye sordu Elihap.

- Sen bize Süleyman'ın ne yapmak istediğini bildireceksin. Yanıtı veren Sadık olmuştu.

- Hiram ile olan ilişkilerine dikkat et, diye ekledi Yeroboam. O uğursuz anlaşmalarını bozmak istiyoruz.

- Anlaşma ... diye kuşkuyla yineledi kâtip. Bu deyim yerinde mi acaba? Bazen bana öyle geliyor ki, o ikisi kan kardeşi gibi birleşmişler ve hiçbir şey onları ayıramayacak. Belki boş bir aldanma benimki. Süleyman, Hiram'dan nefret ediyor. Onun ününün gölgesinde kalıyor. Tapınak bittikten sonra acaba ondan nasıl kurtulacak? Herhalde kendinden kaynaklanan söylentilere karşın, herkes biliyor ki, mimarbaşı başyapıtını bitirdikten sonra da Kudüs'ten ayrılmayacaktır. Saygınlığı en az Süleyman'ın saygınlığı ile aynı düzeyde olacaktır ve o da bunun tadını çıkarmak isteyecektir.

- İşte biz de bu nedenle o bir işe yaramaz tapınağın ortaya çıkmasını engelleyeceğiz. Süleyman bize teşekkür edecektir.

- Saltanatının en büyük yapıtı olacak o tasarımı bozduğumuz için bizden nefret edecektir, diye Elihap karşı düşüncesini söyledi.

- Bu hükümdar baskıcı bir adam ve deli. Bu da Yeroboam'ın yargısıydı. Artık İsrail'i yönetmeye layık değil.

-Tapınağın yapılmasını önlemek... Kim bunu yapabilir?

- Ben, diye yanıtladı Yeroboam.

İki angarya işçisi, öne eğilmiş yürüyerek yapıyerinin girişine yaklaştılar. İçeriye yalnız loncanın üyeleri girebilirdi. Tapınağın temeli bitmek üzereydi. Hiram artık lonca dışından kimseyi kabul etmiyordu. Çizimin uygulanmasına katılacak olanlar, mimarbaşına bağlılık andı içmiş, görecekları ve işitecekleri şeylerin sırrını saklayacaklarına yemin etmiş kişilerdi. Çizimin gizlerinin onlara açılmış olması taşları sevgiyle kullanmalarını ve yapıda doğru yere oturtmalarını sağlıyordu.

Hiram işin ilerleyişi konusunda düzenli olarak bilgi veriyordu ama, kullanılan yöntemleri açıklamıyordu. Yüzünün gülmezliği git-tikçe artmıştı ve hükümdarla olan görüşmelerinin aralığını her defasında uzatıyordu. İş gereği sürekli olarak kayada bulunmalıydı. Orada, yüksek tahta perdenin arkasında tapınak büyüyordu.

İşçiler durdular. Yapıyerinin kapısı eşik bekçisi denilen iki kişi tarafından korunmaktaydı. Bunlardan biri içeride, öteki dışanda dururdu. Oraya kadar gelmek zor olmamıştı. Kayaya çıkan yola genellikle kimseyi sokmayan askerler, angarya sorumlusu Yeroboam'dan para aldıkları için onun habercilerini geçirmişlerdi. İşin geri-si o kadar kolay olmayacaktı. Acaba Hiram'ın çalıştırdığı zanaat-çılar devriye geziyorlar mıydı? Girişin yanında yığılı büyük taş bloklarının arkasında gözcüler var mıydı?

Adamlar şafak vaktinin mor ışığında, durup çevreyi gözetledi-ler. Eşik bekçisi bağdaş kurmuş, başı göğsüne eğik, uyur gibiydi. Değişik bir şey fark etmeyince, Yeroboam'ın gönderdiği adamlar kalktılar. Bir tanesi nöbetçiye doğru yürüdü. Geride kalan, bir ateş kutusundaki közlerden bir meşale tutuşturup onun eline vermişti.

Eşik bekçisi ışıktan uyanmıştı. Adam şaşırdı.

- Kimsin, arkadaş?

- Kabalacıyım. Tapınağın işyerinde çalışmak istiyorum.

- Git işine. Hiram Usta artık kimseyi almıyor.

- Bana öyle demediler ama.

- İşletmişler seni.

- Amma da kendini beğenmiş loncaymış bu! Sırrını bilenler ya korkak ya da dümen çeviriyorlar.

- Git başımdan, yoksa sopayı yersin!

- Once sen benimkine bak!

Kabalacı, kılıç gibi kullandığı meşalenin yanar ucuyla eşik bekçisinin giysilerini tutuşturdu. Adamcağız "imdat" diye bağınp yerde acıyla kıvranırken iki angarya işçisi koşarak kaçtılar.

Saldırı herkesçe duyulmuştu. Ciddi biçimde yanan eşik bekçisine sarayda Süleyman'ın kendisi bakmıştı. Melikin çekiciliği, Mısır tabiplerinin kenti olan Sai'den gelen merhemler, incir yakaları adamı iyileştirecekti. Her ne kadar mabeyinci ve kâtip araştırdılarsa da, iki canı bulunamamıştı.

Yapıyerinin çevresini silahlı askerlerden bir çembere alma düşüncesine Hiram kesinlikle karşı çıkmıştı. Lonca üyeleri önlerine çıkabilecek tehlikelere karşı, güvenlik işiyle kendi başlarına uğraşmayı sürdürecektlerdi.

Melik, bir ustaya, bir kalfaya ya da bir çırağa saldırıda bulunanın hemen taşlanarak öldürüleceğini öngören bir kararname yayımladı. Elinde geçiş izni bulunmayan hiç kimse kayanın tepesine çıkamayacaktı. İzin belgesi, üzerinde Süleyman'ın mührü bulunan bir tahta levhacaktı.

Halk alttan alta homurdanıyordu. Herkes, melikin Hiram karşıındaki bağımlılığının tedirgin edici biçimde arttığı görüşündeydi. Hükümdar mimarbaşının her isteğine boyun eğmiyor muydu? Onun elinde oyuncak olmuyor muydu? Aslında, Süleyman gittikçe daha yüksek paralar isteyen bu yapı işi için hazinesini boşaltıyordu. Hiram en ufak kusuru olan taşları atıyor, istediği oranlarda olmayan sütunları söküyor, aradığı etkiyi vermeyen duvarları yıkıyordu.

Melik istediği kadar umutsuzluğa kapılsın, o sanki sonsuzluğa kadar zamanı varmış gibi davranıyordu.

Bulutsuz ve rüzgârsız bir gecede, Hiram lonca üyelerinin tümünü bir araya getirdi. Adamlar, hiç konuşmadan mimarbaşına

bakıyorlardı. O, sedir ağacından kesilmiş ve ucunda ufak bir delik olan bir sopayla Kutupyıldızı'nı gözlemliyordu. Öyle uzanmış kolu, sanki yıldızları ölçen arış olmuştı. Temel kuzeyin hiç değişmeyen ışığını alıyordu. Böyle canlanınca taşlar zamanın yıpratmasına uğramayacaktı.

O gece yapıyerinde şarap su gibi aktı. Zanaatçılar vardıkları kesin düşünceleri ve beklentilerini birbirlerine açtılar. Çok büyük bir serüvene katıldıklarının bilincindeydiler. Hiram'ın sadece sesi bile, kardeşlikte onlara o kadar yakın, bilgide o kadar uzak olan o ses bile, bu adamlara bitip tükenmez bir güç veriyordu. Sabah olur olmaz, baş ağnsına, uykusuzluğa bakmaksızın hemen taş blokları iyice ayarlanmış sıralara oturtma, büyüklerini burgusu çakmaktaşından delgilerle küçültme işini sürdürdüler.

Kalfalar diyabazdan tokmaklarla taşların kabasını alıyorlar, temizleme işini tahta çekiçe kullandıkları bakır kalemlemlerle tamamlıyorlardı. Kalemlemler çabuk yıpranıyor, sonra bileylenip yeniden yerlerine konuluyordu.

Hiram'dan gelen bir buyruk taş kalemlemlerinin sesini kesti. Çalışanlar çevresini aldılar. O, taş sıralarının, tapınağın tabanından bir basamak yukarıda bulunan en yüksekine üzerine çıktı. Ayaklarının dibinde birçok kırıntı vardı. Bir tanesini dikey koydu ve çam ağacından üç tane dikmeyle sıkıştırdı. Sonra ikinci bir kırıntı alıp birinciye dikey gelecek ve aşağıdan yukarıya dönebilecek biçimde tutturdı. Sonra üçüncü bir kırıntı alıp saptadı. Düğümler attı. İki usta bir blok kaldırdılar, Hiram onu eksene en yakın kırıntının ucuna bağladı. Yedi tane usta ipleri çekip ağırlık dengesini sağladılar, öylelikle Hiram büyük çaba harcamadan koskoca taşı henüz gerçekte var olmayan, yalnızca tasarlanan üst taş sırasına kadar yükseltti. En ağır taşları güvenlik içinde kaydırıp hesaplara uygun biçimde yerlerine oturtmak için ek bir kalas, kaldırma ve takozlar yetecekti. Böylece, lonca üyelerinin hayran bakışları önünde mimarbaşı, Mısır'ın büyük piramitlerini yapanların kullandığı kaldırma yöntemlerinden birini açıklamış oluyordu.

Hiram tapınağın çizimini içeren papirüs tomarını dürüp kapattı, kucaklayıp kayanın ucuna,kutsallar(29) kutsalının yükseleceği yere gitti. Sonra birbirlerine dikili yapraklan tutuşturdu.

Mimarın artık çizime gereksinimi yoktu. Oranların, ölçümlerin anahtarları alevlerde yitip gidiyordu, onlar bundan sonra sadece Hiram'ın belleğinde yaşayacaktı. Yapı, artık mimarbaşının eti, maddesi olmuştu. Taslağın gelişmesinde ustalan ve kalfaları yönetirken hiçbir yanılsa düşmeyecekti. Bundan böyle tapınak onun, Hiram'ın aracılığıyla konuşacaktı. Tapınağı yaratma isteği doyurulmaz bir tutku gibi yakıyordu. Yaşamını sürdürebilmek için Hiram yapmak, yaratmak zorundaydı.

Geceleyin gökyüzüne yükselen turuncu ışıktaki mimar başka alevler de seçti. Uzaklarda birisi başka bir ateş yakmış, mimarbaşının o kurban törenine değişik, alışılmamış bir yanıt veriyordu. Meraklanan Hiram yapıyerinden çıktı, sarayın duvarı boyunca yürüdü. Davud'un kentine, Gihon Pınarı'na, Kidron Vadisi'ne tepeden bakıyordu, kara ve bulantı verici dumanların çıktığı bir yer fark etti.

Süleyman'ın askerlerinin oluşturduğu şeddi geçerek o derin ve ıssız koyağın girişine vardı. Yanan et kokusundan rahatsız olmuşa benzemeyen dilenciler gördü. Adamlar çömelmiş duruyorlardı.

- Gitme oraya, beyim, dedi bir tanesi. Orası Ge-Hinnom,(30) Hinnom Vadisi. Kudüs'ün çöplüğü. Bizim gibi dilenciler bile oraya girmeyi göze alamaz.

(29) Bir tapınağın en iç kısmında kalan ve en kutsal sayılan kesim, (ç.n.)

(30) Ge-Hinnom: Cehennem, (ç.n.)

- Eskiden, diye ekledi bir başkası, Ha-Molek'in⁽³¹⁾ öfkesini indirmek için orada suçsuz insanları öldürürlermiş. Bugün çöpleri, leşleri atıyorlar. Eski zamanların şeytanları hâlâ dolaşır durur.

- Geceleri, dedi üçüncüsü, bu leş yuvasına girmeye kalkışanı o hayaletler yiyorlar.

Dilenciler şaka etmiyorlardı. Hiram adamların uyarısını ciddiye aldı. Fakat dayanılmaz bir güç onu Hinnom Vadisini, o cehennem-i araştırmaya zorluyordu. Zavallı adamcağızların yalvarmasına aldırmadan ilerledi.

Gerçekten de cehennemmiş. İğrenç artıklar hem gözü hem bumu rahatsız ediyordu. Uzaktan gördüğü ateş, iğrençliği insanları kaçırtan bu felaket vadisinin dibinde parlıyordu. Yine de alevlerin dibinde paçavralar içinde ve yüzü kızarmış bir adam çılgınlar gibi gülüyordu.

- Günahkâr! dedi Hiram'ı görünce. Sen günahkârsın. Temiz olan bir benim!

Delinin çehresi ve elleri Molek'i ve ağzı kanlı şeytanları gösteren dövmelele kaplıydı.

- Daha ileri gitme! Hakkın yok!

Bir an, üzeri pisliklerle örtülü büyük bir şey aydınlanıverdi.

- Dur! Sadece temiz bir varlık o taşa dokunabilir!

Cehennemin ortasında koskoca bir pembe granit kaya yerde duruyordu. Hiram, ustalarından öğrendiği bir şeyi anımsadı. İnsanları yaratan mimar tarafından zanaatçılara Tann'nın tapınağını üstüne kursunlar diye verilmiş o hazine, gökten indirilmiş o taş değil miydi bu?

Deli ayağa kalkmıştı. Saçmalaması da birden duruldu.

- O taşa dokunma, mimarbaşı! Hiçbir güç, ister yukarıdan ister aşağıdan gelsin, hiçbir güç onu kaldıramayacaktır.

Hiram adamın dediklerine aldırmadı. Eli, kusursuz biçimde cilalanmış granite değdiği anda, bunun Mısır'dan gelmiş bir başyapıt

(31) Kenan topraklarının bir Tanrısı. Sonradan ibraniler de bu Tanrıyı tanımışlardır. Tevrat içinde birkaç yerde adı geçer, (ç.n.)

olduğunu anladı. Yalnızca Yaşam Evi'nden el almış biri bu siyah ve pembe yüzeyi böylesine kaygan duruma getirebilirdi.

- Unut bunu! diye bağırırdı deli. Git, buradan uzaklaş. Yoksa, yaptığın yapı yıkılır!

Kaçık adam öyle bir haykırdı ki, çığlığı göklere çıktı. Bir sıçrayışta kendini ateşe attı. Üstündeki partallar tutuştu. Saçları meşaleye döndü. Kahkaha atarak öldü.

Hiram afallamıştı, yine de içinde kalıcı bir sevinç duydu.

Tapınağın köşe taşını bulmuştu.

* * *

Angarya takımlarından yüz kadar adam Cehennem Vadisi'nin çöpleri arasında bir yol açtıktan ve çevresindeki pislik katmanından kurtarıp kayayı temizledikten sonra, Hiram ve ustalar yerinden oynatmaya çalıştılar ama, boşuna oldu. Önce toprağı derince kazmak, sonra güçlü palanlar yapmak gerekiyordu.

Süleyman, general Banaías ve kâtibi Elihap ile birlikte geldi ve bu çok güzel taş hayran oldu. O da kayaya saygıyla elini sürdü.

- Bu bloku nasıl kullanmak niyetindesiniz?

- Kutsallar kutsalının temeli olarak, diye yanıtladı Hiram. Elbette yerinden oynatılabilirse.

Süleyman batıya doğru döndü. Sağ elini yakutun üzerine kapattı ve yüzünü gökyüzüne çevirdi.

- İnsanların beceremediği yerde doğa güçleri başarılı olur. Çıkan rüzgârın gücünü duyuyor musunuz, Hiram Usta?

Güçlü bir rüzgâr esmeye başladı. Hamsinden daha öfkeliydi. İnsanı düşürecek gibi sarsıyordu.

- Rüzgârın ruhunu tanırım, diye sürdürdü konuşmasını Süleyman. Evrenin genişliği içinde, yosunlu denizin kıyılarına yakın, nerede oluştuğunu bilirim. Tann'ının sesini duyunca Kızıldeniz'in dalgalarını yarıp halkımı bir kıyıdan karşı kıyıya geçiren odur. Bugün gücü daha büyük olacak. Taşı kaldıracak.

Kopan fırtına Elihap ile Banaías'ı bir yere sığınmaya zorladı. Süleyman hiçbir şey duymuyormuş gibi ayakta kaldı. Kayanın

kefeninden ayrılıyormuş gibi inlediği anda Süleyman'ın bakışları Hiram'ınkiyle karşılaştı. Mimar daha uzun beklemedi. Ustalara taşı halatlarla sarmalan buyruğunu verdi. İçlerinden biri kalfaları çağır-maya gitti. Çekme halatının üzerine süt döktükten sonra, evrenin kökünden gelen rüzgârın yardımıyla tüm lonca tapınağın köşe ta-şını gideceği yere doğru kaydırmaya başladı.

Kudüs yortuyu kutlarken Hiram da tapınağın tabanına döşene-cek kokulu servi ağacından büyük kütüklerin sonuncularını seçi-yordu. Yortu, hamursuzun ikinci gününden sayarak yedi haftanın doluşuna rastlayan Hasartha idi. Halk toplanır, Musa peygambere Tannsal yasanın verilmesini kutlar, sevap dağıtımı ekmekten yer-di. Hiram daha sonra zeytin ağaçlarının çok iyi durumunu gözden geçirdi. Hepsisi kent dışında teker teker üzerinde durularak seçil-mişti. Güneşe doymuş, on iki metre boyunda, en az dört yüz yıllık bu ağaçlar tapınağı süsleyecek simgesel yontuların yapımında kullanılacaktı. Ocaklarda yontulması yapıp granit ayaklara otur-tulmuş, yapının içinde bir yere yerleştirilmeyi bekleyen taşlar etki-leyici bir kafiye oluşturunuyordu.

Son aşama başlayacaktı. Birkaç gün taş kalemlerinin, çekiçle-rin, raspaların, perdah aletlerinin sesi duyulmamıştı. Yapıyerinin sessizliğini demir sesi bozmamıştı, çünkü ustalar ve kalfalar, plan-da kaydedilmiş olan çizim sanatını hacme geçirmek için gerekli sırları mimarbaşının ağzından öğrenmişlerdi. Öteberi uydurmasını sevenler bu sessizliği birbirinden zengin yüz çeşit öykü ile açıklı-yorlardı. Önce, şeytanlar, Süleyman'ın girişimi üzerine, mimarlar-ın, kalfaların yaptıklarını her gece bozmaktan vazgeçmişler. Son-ra, melikin buyruğu üzerine yapı işine katılarak doğru yola gelmiş-ler. O kötü güçler Süleyman'ın bilgeliğine saygı göstermiş olmak için zanaatçılara yardım etmeyi kabul etmişler. Topraktan, sular-dan, havadan, ovalardan, vadilerden, ormanlardan, çöllerden çı-kan, derinliklerde saklı madenlerden, ağaçların öz suyundan, fırtı-nanın şimşeğinden, denizin dalgalarından ya da çiçeklerin

kokusundan fışkıran şeytanlar Süleyman'ın önünde eğilmişler, o da onlara mührünü basmış. İşte bunun için taş blokları, ağaç kütüklerini, altını ve bronz ayakları yere basmadan yer üzerinde kayarak taşımışlar. Fakat meddahların arasında esini en zengin olan daha da çok şey anlatılıyordu. Bir deniz kartalı gelmiş. Kanatları öyle genişmiş ki, doğudan batıya, güneyden kuzeye uzanıyormuş. Süleyman'a sihirli bir taş getirmiş. Batı dağından çıkarılmış bir taş. Melik bu taşı değerli bir kumaşa sarıp altından bir kutuya koymuş, ondan sonra Hiram'a vermiş. Mimar bu tılsımı taşocağının kayasına koydu mu, o saat taş kendiliğinden yanlıveriyormuş. Ondan sonra taşçılara blokları yapıyerine kadar taşımaktan başka iş kalmıyormuş. Birbirlerine uydurup bitştirmek için de perdah filan gerekmiyormuş. O deniz kartalının tılsımı sayesinde kendiliğinden yapışıveriyorlarmış.

- Beceremedik, dedi Sadık. Süleyman da Hiram da eskisinden daha güçlü.

Aşağı mahallede, kimsenin ne konuşulduğunu duymadığı o bodrumda, Elihap ile Yeroboam'ın ağzını bıçaklar açmıyordu. Kâti bin dediklerinden anlaşıldığına göre, tapınağın yapımı, beş yıl tizlikle inceden inceye hazırlandıktan sonra, şimdi şaşırtıcı bir hızla ilerliyordu. Temeli sonuçlandırılan, ilk taş dizileri yerine oturtulan, kutsallar kutsalının temel kayası yerleştirilen tapınak yeni bir hızla büyüyordu. Hükümdarın sarayına gelince, o da günden güne güzelleşiyordu. Kabul odasının iç döşemesi bitmişti. Yarın hazine daireisi yükselmeye başlayacaktı.

Halk çok sevinçliydi. Süleyman'ın istediği çaba onlara yük olmuyordu. Mademki hükümdara esin veren bilgelikti, Tanrı'dan gelen bir lütuftu ve o bilgelik onu hiç bırakmıyordu, o halde ona neden tümünden güvenilmesin? Ne vaat ettiyse yerine getiriyordu. Böbürlenmesi Hiram'ın loncası tarafından bastırılıp yumuşatılmış o kibirli kaya, Tann'nın tapınağının hizmetine girmişti. Artık orada barışın ışığı parıldayacaktı.

- O kahrolası ustalar, kalfalar korkmadı, diye Yeroboam yakınıyordu. Halbuki, eşik bekçisine yapılan saldırının adamları çözmesi gerekirdi. Bir daha denesek mi?

- Yaran olmaz, diye Elihap karşı oyunu bildirdi. Hiram usta onların tüm korkusunu gideriyor. Adamlar onun için canlarını verecekler. Hiçbir tehdide pabuç bırakmazlar.

Kızıl saçlı çamyarması yumruğunu, korkunç bir öfke içinde, ıslak duvara indirdi.

- O halde, o mimarı yok edelim!

- Fazlasıyla tehlikeli bir iş. Bunu söyleyen kohenbaşısıydı. Ustalar ve kalfalar tarafından korunuyor. Süleyman bir soruşturma yapar, hemen ucu bize dayanır. Hiram Ustaya saldırılım derken kelle-mizden oluruz.

- Peki, işin ucunu bırakacak mıyız? Elimiz kolumuz bağlı Süleyman ile Hiram'ın utkusuna mı bakacağız?

- Elbette bırakmayacağız. Geriye hile kalıyor. Bazı çırağların ücretleri düşük olduğu için yakındıkları doğru değil mi, Elihap?

- Doğru, dedi kâtip. Kalfalığa geçmek istiyorlar ama, Hiram adamları terfi ettirmeyi pek düşünmüyor.

- Lonca içine kanşıklık salalım. Öneriyi yapan Sadık'tı.

- Bu adamların andı var. Başlarındakine hıyanet etmezler.

- Her insanın bir fiyatı vardır. Biz o fiyatı ödemeye hazır olalım.

39.

Yaz başında koyun kırılması ve sürü kutsanması yortusunun ilk günü, Hiram lonca üyesi zanaatçılara izin vermişti. Onlar da gidip şöenlere katıldılar. Şöenleri düzenleyen köylülerse yapı işinin ilerleyişi konusunda sordukları pek çok sorunun hiçbirine yanıt alamadı.

Mimar hiçbir eğlentiye katılmıyordu. Kırılarda, köylerden uzak yerlerde köpeğiyle birlikte dolaşıyordu.

Yapıyerinin kapısının önünde Kaleb duruyordu. Dış eşik bekçiliğine atandığı için pek öfkeliydi. Saatler hiç de geçmek bilmiyordu! Lonca üyeleri dönünceye kadar Hiram Usta'nın onayını alarak gönderilmiş yüzden fazla asker oralan bekleyecekti. Bu durumda kim kapıdan geçiş izni isterdi? Topal uşak yalnız kalmaktan, hele bol yiyecek, soğuk şarap olmazsa, hiç hoşlanmazdı. Artık tapınağın yapımına karşı çıkan kimse de kalmamıştı. Herkes, bir an önce bitsin de olanca görkemiyle seyredeyim, diye bekliyordu. Kaleb böyle yapıyeri kapısının cılız gölgesinde oturup boşluğu bekleyeceğine şarap bardaklarını doldursa daha çok işe yarardı.

Başında altın bir taç bulunan, sırtına kenar şeritleri altından beyaz bir elbise giymiş uzun boylu bir adamın kendisine doğru geldiğini görünce nasıl da şaşırdı, hemen arkasından da şaşkınlığı korkuya dönüştü.

Süleyman'ı tanıdı. Titreyerek konuştu.

- Kimse... Parolayı bilmeyen hiç kimse buraya giremez, dedi güvensiz bir sesle.

Melik gülümsedi.

- Mührüm beni tüm dünyalara sokabilir. Bana karşı koyarsan seni yaban hayvanına çeviririm ya da kafasız şeytan yaparım.

Kaleb, Süleyman'ın önünde diz çöktü.

- Efendimiz... Emir kuluyum ben!

- Loncanın üyesi misin?

- Biraz... Birazcık sadece... Ama bildiğim önemli bir şey yok!

- O halde, benim geldiğimi unutursun. Dilini tutmasını bil ve yolumdan çekil.

Tapınak bu melikin değil miydi? Vaktinden önce görüversin tapınağını. Ne var bunda? Topal da olsa, Kaleb kendi insan biçimini seviyordu. Melikin büyüüne gelmek aptallık olurdu. Onun için de oyalanmadan kapıyı açtı.

Süleyman eşiği geçtikten sonra ağır ağır Hiram'ın yerine yollandı.

Tapınağın tahta perdenin arkasında kaldığı için dışarıdan görülmeyen duvarlar tuğladandı, üstleri de ahşap kaplıydı. Alt kesim üç dizi yontma taştan oluşuyordu. Onların üzerine sedir ağacından yollamalarla çemberleme yapılmıştı. Askılarla duvara oturtulmuş yine sedir ağacından kirişlemelerin taraçaları iyi tutacak güçlülükte olduğu anlaşılıyordu. Tümünün insanda bıraktığı genel izlenim, incelik ve dinginlikti. Mimar, Süleyman'ın en gizli düşüncelerini, dünya üzerinde parlamasını istediği barış hakkındaki isteğini yapının çizgilerinde yansıtmayı bilmişti.

İçeriye giremiyordu. Girişi kalaslar, kireçtaşı blokları tıkamıştı. Canı sıkılan hükümdar, aletlerin durduğu ve Hiram'ın işliğinin bulunduğu yöne doğru gitti. Her zaman çok hareketli olan buralann sessizliği Süleyman'a belirsiz bir mutluluk veriyordu. Sanki kendisi de yontu ustalarının işlerine katılıyor, onların hareketindeki güzelliği algılıyor, akşam dinlenmesinde onların yanına oturuyor gibiydi. Zanaatçılar yoktu ama, onların ruhu, sanki yapı işi insanla n aşıp kendiliğinden yürüyormuş gibi, maddeyi işlemeye devam ediyordu.

Çizim işliği... Hükümdar ülkesinin bu kesimine giremiyordu. Halbuki Tann'nın tapınağı bu gösterişsiz yapının içinde kotarılıyordu. Süleyman, dayanamayıp kapıyı itti.

Kapı açıldı.

Eşikte granitten yapılmış minik bir kapı vardı. Kapının alınlığında da bir yazı.- "Sen ki bilge olduğunu sanıyorsun, bilgeliği aramaya devam et." Tavanda beş köşeli yıldızlarla kanatlı güneşler dö-nüşümlü olarak çizilmişti. Yerde gümüş rengi bir dikdörtgen ve o-nun çevresinde on üç düğümlü bir ip vardı. Odanın köşelerinde küpler, çanaklar duruyordu, bunların içine de gönyeler, arışlar, ü-zerinde geometrik işaretler çizilmiş papirüsler konulmuştu. Karşı duvarda bir ikinci yazı vardı: "Bu dünyada mal biriktirme; adımla-rının seni götüreceği yerde hiçbir eksiğin olmayacak."

Süleyman ışikte uzun uzun düşüncelere daldı. Hiram ona bir ders vermek istemiş, onunla alay etmişti. Işık boş kalınca melikin merakını yenemeyerek buraya geleceğini ve Kaleb'i eşik bekçisi diye bırakırken de onun hükümdarın merakı önünde bir engel oluşturmayaacağını biliyordu. Sözler saygısız ziyaretçi görsün diye yazılmış, o görsün diye o öteberi oraya bırakılmıştı.

Zorba bir hükümdar olsaydı, gururu fena kırılırdı. Fakat Süley-man karşılaştığı bu olayı sanki artık kendisi de loncanın bir üyesi oluyormuş duygusuyla yaşadı. Lonca onu alçaltmıyor, tersine on-da bilgelik sevgisini yüceltiyordu.

O da bu aletleri kullanabilmeyi, bir kardeşlik sıcaklığı yaşama-yı, tamama ermiş bir işin eksiksiz niteliğine bağlanmayı isterdi.

Fakat o bir hükümdardı ve ondan başka hiç kimse Tanrı'nın çiz-diği yolu yürüyemezdi.

Bir oğul, yaşlıların tacı, ışıklı bir göğün altında büyüyecek bir zeytin fidanı, bir kahramanın elinde bir ok, bilgenin ödülü değil miydi?

İsrail melikesi, Süleyman'ın oğlunu doğuracaktı. Doğuma yar-dım edecek birden çok ebe kadın melikeyi doğum sandalyesine yerleştirmişlerdi. Melik yıkanmış, tuzla ovulmuş, kundağına sarılmış minik vücudu kucağına alacağı o tatlı dakikayı düşünüyordu. Çocu-ğu etrafındaki kalabalığa gösterecekti, onlar da sevinç bağrıışlarıyla

karşılayacaklardı. Düşünde sünnet törenini canlandırıyordu. Kohen dikkatle kapçığı kesip alacak, yaranın üzerine yağ, kimyon ve şarapla yapılmış bir yakı oturtacaktı. Babası oğlunu kucağına alacak ve sihriyle acısını yatıştıracak, ona gelecekte veliaht olacağını söyleyecekti. Çocuğunu dövmemenin çocuğunu sevmemek demek olduğunu ona anlatacaktı. Tann'nın sevgili kulu olmak üzere zora sokulmayanı delilik beklerdi, öylesi tutunamaz, batardı.

Nagsara'nın acı çığlıklarını duyan Süleyman tedirgin oluyordu. Genç kadın acı çekiyordu. Bu, insanların doğumunun Tanrısal ceza görmesi gereği idi. Bu, sonsuza kadar değişmeyecek bir şeydi.

Sonra doğum oldu.

Bir ebe kadın bebeği Süleyman'a uzattı.

Hükümdar uzatılan şeyi itti.

Nagsara ona bir oğul değil, bir kız vermişti.

Loğusa, mekruh görüldüğünden, seksen gün süreyle odasından çıkamazdı.

Nagsara durmaksızın ağlıyordu. Kendini nasıl edip de bağışlatacaktı? Kocasına bir erkek çocuk verebilseydi, onun sevgisini yeniden kazanabilirdi. Şimdi, bu küçük kızın gelişi... Anne kızını görmek bile istememişti, o, İsrail hükümdarının büyüklüğüne bir saygısızlıktı.

Süleyman karısını ziyaret etmeye razı olduğu zaman, Nagsara kendini bağışlatmak için yalvardı.

- Bu felaketi unutalım, efendimiz. Yemin ederim, bir erkek çocuğa gebe kalacağım.

- Benim başka tasalarım var. Dinlenmene bak, Nagsara. Çok yorgunsun.

- Hayır... Kendimi güçlü buluyorum. Kalkmak ve size hizmet etmek istiyorum.

- Düşüncesizlik etme. Kendini hizmetkârlarının eline bırak.

- Bana sizin elleriniz gerek.

Süleyman uzak duruyordu.

Genç kadın boğulacakmış gibi oldu. Gözden düşmek üzere olduğunu kabul etmek istemiyordu.

- Sizi bir daha ne zaman göreceğim?

- Bilmiyorum.

- Yani? Yani beni boşayacak mısınız?

- Sen firavun kızısın ve benim karımsın. Siamon, senin varlığın aracılığıyla Mısır'ın yazgısını İsrail'in yazgısına bağladı. Ben ne o birliği bozarım ne ikimizin birlikteliğini. Seni hiçbir zaman boşamayacağım.

Umut, dayanılmaz karanlıkta bir göğü yırtıyordu. Nagsara heyecanlandı.

- O halde, sevginiz ölmemiş. İzin verin de yanınızda kalayım. Sesimi çıkarmam, gölgeden daha az yer tutarım, güneş ışınından daha saydam, güz esintisinden daha yumuşak olurum.

Süleyman'ın uzattığı elleri Nagsara tutup öptü.

- Sana yalan söylemeye hakkım yok, Nagsara. Bir zaman seni sevdim ama, o alev artık söndü. İçimdeki tutku, uzun yollara susamış bir küheylan gibi kagp gitti. Babamınki gibi, benim içimdeki istek de o tepeden bu vadiye, o bayırdan bu doruğa sıçnyor. Hiçbir kadın benim isteğimi hapsedemeyecektir.

- Ben rakiplerimi alt ederim! Onları tırnaklarımla paralarım, Cehennem Vadisi'nin çöplüğüne atarım.

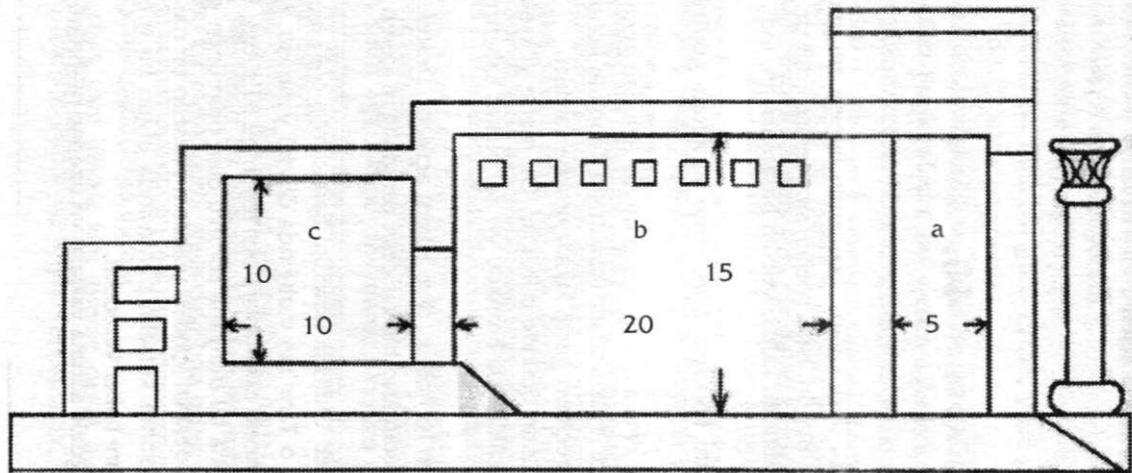
- Bu ateşi bastır, kadınınım. Aşk, kinle beslenmez.

- Benim için önemli olan tek şey, sizin sevginiz. Onu kazanmak için tüm gücümü harcayacağım.

- Seni saymaktan geri kalamayacağım.

- O bana yetmiyor, hiçbir zaman da yetmeyecek.

Süleyman kendini çekti. Şu Mısırlı kadın için o da aynı tutkuyu duymayı ne kadar istiyordu! Fakat hangi insan tapınakla yarışabilirdi? Hükümdarın yüreğini dolduran sadece oydu, tapınaktı. Artık yalnızca tapınak onda bir sevgi uyandırıyordu. Bedenin duyduğu tat, geçici bir coşkunluktan, bir oyalanmadan öteye bir şey değildi.



c Debîr (kutsallar kutsal) - b Hêkal (kutsal) - a Ulam/Elâm (dalan)
(ölçüler metre ile belirtilmiştir)

Kocası odadan çıkınca, melike, güçsüzlüğüne karşın, aleve başvurmaya karar verdi. Bu kez, ona gerçeği bildirmenin karşılığı olarak alev kim bilir kaç yılını alacaktı?

Fal bittiğinde Nagsara bayıldı. Saatlerce, öyle kendinden geçmiş olarak kaldı.

Uyandığında artık biliyordu.

Öte dünyanın mavi turuncu alevinde gördüğü bir kadın çehresi değil, sevinç dolu bir kente parlak taşlarıyla tepeden bakan çok büyük bir anıttı.

Kudüs tapınağı. Süleyman'ın tapınağı.

Demek ki, Tann'nın tapınağı Süleyman'ın yüreğinde ona yaşamını sunan kadın için hiçbir yakınlık bırakmıyordu. Günbegün güçlenen taştan bir varlıkla ancak onu büyüten adamı, Hiram'ı vurarak savaşıyordu.

Nagsara da Sekmet'e, hastalıklar yayan, korkunç ve yıkıcı tanrıça Sekmet'e başvuracaktı.

40.

- Tapınak bitti, dedi Hiram. Loncamın üyeleri altı yıldan uzun bir süre çalıştılar. Bugün, İsrail meliki, size teslim ediliyor.

Süleyman tahtından kalktı, sekinin basamaklarını indi, mimarın karşısında durdu.

- Tanrı kullarını korusun. Beni onun konutuna götürünüz, Hiram Usta.

İki adam yan yana saraydan çıkıp büyük avludan geçtiler. Yakıncı bir güneş vardı. Hükümdann konutuyla Tann'nın konutunu birbirine bağlayan geçitten geçip kutsal kesime vardılar.

İki bronz sütunun önünde durdular. On metre yüksekliğindeki bu sütunların başlıklar da bronzdu ve nar biçimi kabartma süsleri vardı.

- Bu sütunların içi boştur, diye Hiram açıkladı. Destek oldukları şey de sadece yaradılışın bin bir çeşit zenginliğini içeren bu meyvelerdir.

Bunu söylerken Osiris'in cesedini barındırmış olan ağacı düşünüyordu. Diriliş, o Tanrı'nın varlığında ölümü yenmişti. Mısır'daki kapıkuleden(32) önceki dikilitaşlara benzeyen bu iki sütun, kim tapınağa yönelirse ona bu dünyada zorunlu olan ölümünün gelip çatıştığını, sütun gövdesinin içinden yukarıya yükselip bir nar biçiminde dirileceğini, sonra kutsalın parıltısında olgun bir meyve gibi çatlayıp açılacağını haber verecekti.

Süleyman sağdaki sütuna yaklaştı ve üzerine mührünü bastı.

(32) Mısır tapınağının girişindeki kapıkule çok büyük bir yapı olup güneşin her gün yeniden doğduğu ışık ülkesinin simgesidir. (Ch. J.)

- Tanrı tahtını sonsuza dek burada kuracak, dedi, bu nedenle ben sana Yakın⁽³³⁾ adını veriyorum.

Sonra sol sütuna aynı şeyi yaptı.

- Hükümdann, Tanrı'nın gücü içinde, yüzü gülsün! Bu nedenle sana da Booz⁽³⁴⁾ adını veriyorum.

Işıkları onun düşlediği ve şimdi de gerçekleştiğini gördüğü evrene açılan bu iki sütun, bu yaşam ağaçları, melikin gözünde, göklere yükseliyordu. Hiram, dehasıyla, cennete, ilk günahattan önce var olan o kutsal yere, dönmeyi olanaklı kılmıştı.

O sınırı geçince on metre genişliğinde, beş metre eninde bir oda vardı. Burası bir giriş yeri, bir dalandı. İçinde hiç eşya yoktu, yalnız duvarları kabartma çiçekler, hurma yaprakları ve canlı bir ışık altında parlayan ince altınla yaldızlanmış kanatlı atlarla süslenmişti. Hiram, Mısır tapınağında gizli tapınma yerinden önceki odaya bu biçimi vermişti.

- Buranın adı 'öndeki' anlamında ulam olacak, diye Süleyman kararını bildirdi. Burada din adamları arınacaklar.

Bu giriş sahanı tahta bir çitle kapalıydı. Ortada bir kapı vardı. Melik kapının servi ağacından yapılmış ağır kanatlarını araladı.

Yirmi metre uzunluğunda, on metre genişliğinde çok büyük bir yere çıktı. Tavan on beş metre yüksekliğindeydi. Taş parmaklıklı pencerelerden zayıf bir ışık süzülüyordu. Gözü loşluğa alışınca Süleyman sedir ağacı kaplı duvarlarda altından çiçekler ve hurma yaprakları gördü. Kirişte bir üçgen vardı. Taban servi ağacından tahtalarla kaplıydı.

Hiram girişin sağına ve soluna beşer tane altın şamdan koymuştu. Merkezin bir yanında altından bir sunak, öteki yanında bronzdan bir masa vardı. Mısır'daki orta odayı ve firavunun ayini yönettiği kurban odasını bu biçime dönüştürmüştü.

Süleyman pabuçlarını çıkardı.

- Buraya, yani hekale kim girerse çıplak ayakla yürüyecektir. Sunağın üzerine buhur ve itriyat konulacaktır. Öyle ki, Tanrı her

(33) "Kurmak, İnşa etmek" anlamındaki sözcüğe gönderme. (Ch.J.)

(34) "Kuvvet" anlamındaki sözcüğe gönderme. (Ch.J.)

gün nesnelerin uçucu özülle beslensin. Masanın üzerine on tane sevap ekmeği bırakılacak. Kutsalın yüreğinde yedi kollu bir şamdan yanacak⁽³⁵⁾. Onun ışığı zihinlerde yaşamın gizini simgeleyecektir.

Süleyman şaşkınlıktan şaşkınlığa düşüyordu. Yalnız tapınağı Hiram'ın eksiksiz biçimde ortaya koymasıyla kalınmamıştı, aynı zamanda yapının bölümlerine adını veren sözleri okuyan bir ruh, melik aracılığıyla konuşmaktaydı.

Hekalı tapınağın son odasından ayıran perdenin yanında durdu.

- Karanlıklar içinde midir?

- Buraya hiç ışık girmez, diye yanıtladı Hiram. Burayı yaparken firavunun Tanrısallıkla iletişime girdiği gizli yer olan naostan esinlenmişti.

Kutsal kitap, Yahve'nin karanlıkta oturmayı istediğini yazmaz mıydı? Süleyman perdeyi kaldırdı, Hiram kapanmasın diye tuttu. Melik böylece bir kenarı on metre olan tam küp biçimi ve hiç pençeresiz bu büyük odanın içini seyretti.

- Demek bu debîr, diye mırıldandı, gizli oda.

Kutsallar kutsalının duvarları Sabadan gelen altınla kaplıydı ve hükümdar ve vekilinden yani kohenbaşından başka kimse tarafından hiçbir zaman görülemeyecekti, çünkü oraya onlardan başka kimse giremezdi.

Buranın zemini öteki odalarındakinden belirgin biçimde daha yüksekti. Bu, yavaşça alçalan gök tavanı ile ona doğru yükselen yer döşemesini sonsuzda birleştiren Mısır simge kuralları uyarınca böyle olmalıydı.

Alta, gökten düşmüş koskocaman granit blok yerleştirilmişti.

- Ahid Sandığı yani Tann'nın halkının arasındaki varlığını sürdüren kutsal sandık burada saklanacak, diye Süleyman kararını bildirdi. Hiram'a döndü.

(35) Kudüs'ün yağmalanması sırasında Roma İmparatoru Tltus'un askerleri tarafından ganimetlerin en değerlisi olarak görülecek bu şamdan evrenin gizini ve onun yasalarının bilinmesini simgelerdi. (Ol. J.)

- Beni yalnız bırakınız.

Perde indi.

Kutsallar kutsalının karanlıklarına dalan Süleyman, Tann'nın barışını tadıyordu. Tanrı'nın göze görünmeyen ışığının istediği bu yalnızlığın ortasında, saltanatının doruk noktasına varmıştı. Kendisi için değil de, o 'tek' olanın şanı için istediği şey, gerçek olmuştu. Yolun sonunda o boşluk vardı, kaçınılmaz ve dingin o boşluk.

Süleyman bilgeliği artık gelip burada arayacaktı.

Hükümdar tapınaktan çıkınca gözleri kamaştı. Gördüğü onu öylesine şaşırttı ki, kendini bir sanrıya kapılmış sandı.

Henüz taşları döşenmemiş alana beşer metre yükseklikte iki tane insan başlı fakat kanatlı varlık tepeden bakıyordu. Zeytin ağacı tahtasından yapılmış ve üzerleri altın kaplanmış bu nesneler, Mısır tapınaklarına giden yolları bekleyen sfenkslere benziyorlardı. Hiram Usta onlara Süleyman'ın çehresini vermişti.

- İşte ustaların başyapıtı, dedi Hiram.

Süleyman şaşırtıcı heykelleri iyice inceledi. Görkemlerini sakatlayacak en ufak bir kusur yoktu. Kutsal Kitap'ta Kerubi denilen bu melekleri gökler hükümdarından başka kim seyredebilirdi?

- Kutsallar kutsalına konulsun bunlar, diye karar verdi Süleyman. İnsanların gözüne görünmesinler. Kanatları Ahid Sandığı'nı korur. Tann'nın soluğunu somutlaştırırlar. Uçuşlarıyla adillerin ruhunu göklere götürürler.

- Açılışa başlayabilir miyiz, Hiram Usta?

- Alan ve ek yapılar bitmedi.

- Onlar o kadar gerekli mi?

- Onları zorunlu saymıyor musunuz? Onlar olmadan tapınak tamamlanmış sayılmaz.

Süleyman sabırsızlığını bastırdı. Hiram Usta haklıydı.

- Bundan başka, diye konuşmasını sürdürdü mimar, yaratmak istediğim başka bir yapıt, eşsiz bir yapıt da var. Lonca üyelerinin tümü, dökmeçilerin de yardımıyla çalışacaklar.

- Ne kadar süre?
- Beni tümünden desteklerseniz, birkaç ay.
- Hiç desteklemez olur muyum, Hiram Usta? Sözcükler yetseydi de...

Süleyman konuşmasını sürdürmedi. Sözleşmesinin şartlarını yerine getirdi diye mimara teşekkür etmek, alçalmak olurdu. Bir hükümdarın mimarbaşı da olsa, hizmetindeki bir kimseye teşekkür duygusu beslemeye hakkı yoktu. Süleyman insanlardan kaçan bu mimara dostluk göstermek, kendi tedirginliklerini ve umutlarını onunla paylaşmak isterdi ama, görevi bunu ona yasaklıyordu.

Hiram, sütunların arasında oturmuş, güneşin batışına bakıyordu. Ustalar, kalfalar da, bitkin, dinleniyorlardı. Sonra yeniden işe gireceklerdi. Yeni iş çok tehlikeli olacaktı. Mimar, zanaatçıların yaşamını tehlikeye atmamak için alınabilecek tüm önlemleri alacaktı. Kendi yaşamını verirdi ama, yardıma gereksinimi vardı. Yayıyeri çalışanlarından birinin öldüğünü görmek mimarbaşı için dayanılmaz bir şey olurdu. Yine de, zihninde filizlenmiş o düşünceyi söküp atamıyordu. Tapınağa bir taç giydirmek ve yurdundan uzakta geçirdiği bunca yıl boyunca gerçekleştirdiği o insanüstü çabanın izlerini üzerinden atmak için, zihnindeki somutlaşması gerekiyordu.

Hiram, Süleyman ile alandaki görüşmesinin kısa sürmesine hayıflanıyordu. Keşke kutsal olana tutkun bir melike duyduğu hayranlığı, sıkıntılar içinden geçerken doğmuş dostluğu ona söyleyebilmiş olsaydı. Fakat Süleyman, İsrail'e hükmediyordu, kendisiyse loncasına. Hükümdar aletleri kullanmamıştı, ter dökmemişti, ellerini yaralamamıştı. O, hiçbir zaman o lonca üyesi kardeşlerden, kahırda ve sevinçte kardeş denilenlerden olmayacaktı. Hükümdarla onun gerçekleştirdikleri şey, onları birleştirmeksizin kendilerini aşıyordu.

Günbatımının son ışıklarında Hiram yapıyerinde oradan oraya dolaştı. Birkaç gün sonra çizim işliğini sökecekti. Yapıyı yapanların

alışması ve emeği tarihten silinecekti. Yaratılan yapı bir daha dönmek üzere onların elinden çıkıp gidecekti.

Mimarbaşının ayağı bir kireçtaşı parçasına çarptı, altındaki delikten bir akrep çıkıp saklanacak başka bir yer aramaya gitti.

Tanrıça Serket'in, o boğaz sıkarak, hava geçmesini engelleyen, ölümün gelişini hazırlayan tanrıçanın akrebiydi bu. Kara kabuklu katil bir kötü haber mi getirmişti? Hangi ölümü haber veriyordu?

41.

- İdam cezası talep ediyorum, dedi Sadık.

- Bu kadar acımasızlık neden? diye şaşıtı Süleyman.

- Çünkü karınız büyücülük suçu işlemiştir. Birçok din adamı onu sahte tanrılara taparken, gün ortasında bir alev yakıp sihirli sözler ettikten sonra günahkârca kendinden geçerken görmüş. Tann adına ve İsrail yasası gereği, herkese örnek olacak bir dava talep ediyorum. Hiç kimse adaletin üzerinde değildir.

Sadık'ın öfkesi yapmacık değildi. Mısırlı kadından nefret ediyordu ama, aynı zamanda onda bir kohenbaşının bağışlamaz inancı da vardı.

- Tanıkların huzuruma çıkmaya hazır mı?

- Hazırlar, efendimiz.

Süleyman halkın pes perdeden bir şeyler söylediğini biliyordu. Başkentin kapılanında pazarlar kurulurdu, işverenler gündelikçi işçi bulurlardı, melikenin davranışlarına çok kızan dindarlar oralarda onun cezalandırılmasını istiyorlardı. Konuşmaların başlıca konusu buydu. Şimdiye kadar yapılmış tapınakların en güzeli Tann'ya sunulacağı şu sırada, bir yabancı kadının çıkıp da tanntanımların törenleriyle Tann'ya kafa tutması nasıl kabul edilebilirdi?

Süleyman işlerini bilgelik yolunca yürütüyorsa, yanı başında bir dişi şeytanın bulunmasına nasıl katlanıyordu? Yaşlıların hastalıklarından, bebek ölümlerinden, her şeyi kurutan hamsin rüzgânından, ürün yetersizliğinden, çetin kışlardan hep Nagsara sorumlu değil miydi? O, gece şeytanlarının, böcek bulutlarının ortağı değil miydi? Halkın yargısı verilmişti. Mısırlı Nagsara yok olacaktı.

Çizim işliğı söküldükten, avlu taş döşeyicilerin istilasına uğradıktan sonra, Hiram yeniden yeraltı odasına çekilmiş, yanına köpeğini ve Kaleb'i almıştı. İştten başka bir şeyin düşünülmediğı yapıyeri yaşamını pek sevmeyen uşak, yeniden güzel yemekler yapıp onları mimara beğendirme ve hemen hemen Anup kadar göze girme fırsatını buluyordu.

Hiram, kireçtaşı parçalarıyla plan üzerine plan çiziyor, sonra yaptığından bir iz kalmasın diye parçalan parmaklarıyla ezip ufalıyordu; böylece kutsal alan üzerinde yükselecek ve Süleyman'ın tapınağını sonsuza dek ünlü kılacak yapıtın taslağını sürekli geliştireliyordu.

Kaleb sofraya ateş üzerinde kızartıp üzerine biberiye koyduğı koyun kebabından getirdi. Efendisi, köpeğı de, aşcının istemesine karşın, hatın sayılır bir parça verdi.

- Melike hüküm giyer mi?

- Süleyman'ın elinden başka türlüğü gelmez ki, diye yanıtladı Kaleb. Birçok tanık var. Çeneler açıldı. Herkes konuşuyor. Mısırlı kadın uzun zamandır büyü yaparmış.

- Ne ceza alır?

- Taşlanarak öldürölür.

- Kendini nasıl savunabilir?

Kaleb şarabını yudumlarken düşünüyordu.

- Bir yolu olabilir... Çok eski bir âdet...

- Nasıl bir şey?

- Acı su işkencesi. Sanığı içinde toz, hayvan dışkısı, çürük ot bulunan iğrenç bir karışım içirilir. Kusarsa suçluluğı saptanmış demektir. Ceza, anında infaz edilir. Kusmazsa, suçsuzluğı kabul edilir.

- Mükemmel, dedi Hiram.

Uşak kaşlarını çattı.

- Mükemmel mi? O da ne demek? Bir kadının idamına mı sevineceksiniz? Hiç de sizden beklenecek şey değıl.

Mimar bir şey söylemedi.

Büyücülükle suçlandığı ve hükümdarlık mahkemesine sanık olarak çıkarılacağı Süleyman'ın kâtibi tarafından kendisine tebliğ edilen İsrail melikesi yeni saraydaki dairesine kapanmış, ortalarda görünmüyordu. Kocasının gönlünü yeniden kazanmakta başarısız olmuştu. Tanrıça Sekmet zamanında yardımına koşamamıştı. Nagsara, aleve danışarak kendini yıpratmayı göze almış ama Hiram'ı gözden düşürememiş, onu cehenneme yollayamamıştı. O cehennem ki, oraya yakında kendisi, sevdiği adamın yargısıyla, gidecekti.

Nagsara ölmek istemiyordu. Savaşımı sürdürmek için yeter gücü vardı, tüm İsrail'i yenmeye yetecek sihir gücü vardı. Densizliğiyle haklı umutları kırmıştı. Bu talihsizliğe şimdi bir de nefret ettiği adamı, tapınağın mimarını kabul ederek alçalması ekleniyordu. Hiram, Kaleb'in aracılığıyla huzura kabulünü rica etmişti. Önce reddetmeye karar veren melike, düşününce, bunun belki de çıbanı kökünden kazımak olabileceği yargısına vardı.

Hiram Usta içeri girdiğinde Nagsara giysisinin bir kıvrımı arasına sakladığı hançerin kabzasını kavradı.

- Bana daha fazla işkence etmeye mi geliyorsunuz?

- Size yardım etmeye geliyorum, kadını. Sizi bekleyen korkunç akıbeti biliyorum. Resmen suçlandırılır suçlandırılmaz, acı su işkencesi talebinde bulununuz.

Bunun ne olduğunu melikeye ayrıntılarıyla anlattı.

- Neden dediğinizi yapacaktım?

- Yaşamınızı kurtarmak için.

- Şaşılabilecek ilgi bu sizinki.

- Ben haksızlığa dayanmam. Siz yalnızca Mısır kökenli olduğunuz için suçlandırıyorsunuz.

- Nereden biliyorsunuz?

Yapı ustasına yaklaştı.

- Büyü yaptım ve yine de yapacağım. Süleyman'ın beni sevmesini istiyorum. Davranışım sizi rahatsız ettiyse, siz de beni mahkûm edin!

Silahı kaldırmak, vurmak, bir daha vurmak... Basit, canlı, kesin hareketler... Bunları yaparsa Nagsara kendisini mutlu olmaktan alıkoyn şeytandan kurtulacaktı.

- Bir daha söylüyorum, kadını. Ben buraya size yardım etmeye geldim, sizi yargılamaya değil.

- Anlamıyorum.

- Şu mor sarısabır şişesini veriyorum. Size içecekleri acı su maşrapasının içine boşaltın, kusmanızı önleyecektir.

Afallayan Nagsara hançeri yere attı. Hiram kendisini öldürecek silaha bakmadı bile.

- Tannlar sizi korusun kadını.

Melike, Sadık'ın suçlamalarını karşı koymaksızın dinledi. Süleyman'ın yüzünde bir gülümseme, bakışlarında bir yüreklendirme görmeye çalıştıysa da, umudu boşa çıktı. Melik soğuk ve uzak duruyor, Yahve'nin mahkemesine başkanlık etmekle yetiniyordu.

Sadık aleyhte tanıkları çağırdı. Melike adamların dediklerine karşı çıkmadı. Tanık ifadeleri bittiğinde acı su işkencesi istediğini bildirdi. Kohenbaşı, sonuçtan emin olduğu için, buna itiraz etmedi. Nagsara, içmeden önce sırtı mahkemeye dönük olarak etkiyi yok edecek sıvıyı maşrapaya döktü. Birden korku tüm benliğini sardı. Hiram sonu çabuklaştırmak ve onu taşla öldürölmekten kurtarmak için zehir vermiş olamaz mıydı? Ona iğrenç bir oyun mu oynamıştı?

Bir dikişte içti.

Ağzının içini korkunç bir tat kapladı. Karnının içinde bir ateş dolaştı.

Fakat kusmadı. Süleyman'ı selamladıktan sonra, Sadık'ın önünden, başı dik, geçip gitti.

Halk, suçsuzluğu Tanrı yargısıyla ilan edilmiş Nagsara'yı alkışlarken kohenbaşı ortaklarını yani Elihap ile Yeroboam'ı çağırdı. Bu

yeni başarısızlıktan sonra, Sadık artık vazgeçmek istiyordu. Yürüttükleri savaş hiç de eşit koşullarda değildi. Şimdi o da Süleyman'ın düşünce ve davranışlarında Tannsal bir bilgelik esini olduğuna inanıyordu. Adamın karşısına çıkan herkes bozguna uğruyordu. Akıl, Sadık'ın mevkii ile yetinmesini ve hükümdarına bağlılıkla hizmet etmesini gerektirmiyor muydu?

- Çok iyi haberlerim var, dedi Yeroboam coşkuyla. Birçok çırak, durumundan çok hoşnutsuz. Hiram Usta adamlara köleymişler gibi davranıyormuş. Gittikçe daha çok çalıştırıyormuş ve paralarını arttırmaya da yanaşmıyormuş. Yatıp kalktıkları yer de pis, sağlıksız.

- Ondan sorumlu olan siz değil misiniz? Bu soruyu şaşarak Eliahap sormuştu.

- Evet, dedi gülerek Yeroboam. Fakat hoşnutsuzlardan bir bölümünü Hiram Ustanın buyruğu altında hareket ettiğime ve onun çırakları hor gördüğüne inandırdım. Lonca içinde bir söylenti dönüyor. Mimar hiç görülmemiş bir yapı çıkaracaktı. Bununla tapınağı taçlandıracaktı. Bunu yapabilmek için hepsinin, Eziongaver'deki dökmeçilerin bile çalışmaya katılmasına gereksinimi varmış. Çıraklar arasında bir ayaklandırma çıkarabilirsek, adamı başarısızlığa itebiliriz. O düştü mü, arkasından Süleyman da düşer.

Sadık ne diyeceğini bilemiyordu. Yeroboam'ın hükümdara beslediği kin, onu acele kararlara sürüklüyordu. Fakat, loncayı ve Hiram Usta'yı zayıflatmak da, gerçekten, iyi bir sonuç olurdu.

- O adamlara para verdin mi?

- Bazıları almak istemedi, bazıları aldı. Zamanla hepsini satın alırım ben. Hiram Usta'nın avcunda tuttuğunu sandığı lonca aslında bizim elimizde olacak.

Sadık hâlâ kuşkuluydu. Kalfalar ve ustalar, koca bir topluluğun uyumunu birkaç beceriksizin etkilemeyeceğini açıklayabilirlerdi. Hiram Usta'nın saygınlığı öylesine büyüktü ki, öyle ufak tefek sivrisinek sokmalarıyla bir şey olmazdı.

- Süleyman'ın hazinesinden bir bölümü zimmetine geçirebilir misin? Adamlara ne kadar cömertçe para verirsek, yandaşlarımız o kadar çok olur.

- Belki ona gerek kalmaz.

Kızıl saçlı çamyarması öfkeleniverdi.

- Benim düşündüğüm şeye karşı mı çıkıyorsun?

- Senin düşündüğün şeyi kader tamamlayacak, bunu da Hiram Usta'yı bir felaket ağı içine alarak yapacak. İkinci bir iyi haberim var. Aşağı mahallede bir işçi dizanteriden ölmüş.

Yaz mevsimi insanın boğazını kurutuyordu. Aşırı sıcak giden havalar en güçlü yapıda kimseleri bile yıpratıyordu. Beş işçi dizanteriye yenik düşmüştü. Yüzden fazlası hastalanmış durumdaydı. Şeria Irmağı yakınlarındaki bataklıklardan gelen sivrisinek bulutları Kudüs'ü istila etmişti. Yakıcı rüzgârlarla burgaçlanan toz gözlere doluyor, birçok göz hastalığına yol açıyordu.

Tabipler antimonlu göz damlası hazırlamaya yetişemiyorlardı. Bağırsakları şeytanın pençesine düşmüş adamcağızlara biberiye, sedefotu ya da hurma yaprağı suyu kaynatılıp içiriliyordu.

Yirmi kadar cırak Hiram Usta ile görüşmeye gelmişti. Anup adamlara hırıldıyordu. Kaleb mimarın başyapıtının çizimi üzerinde çalıştığını, birazdan onları çağırtacağını söylediye de, elebaşının direnmesi üzerine Hiram'ı rahatsız etmeye razı oldu.

Mimar çalışmasını bırakıp cıraklarını karşıladı. Onun öfkeli çehresini görünce sesler kesildi.

- Ne demek oluyor bu gelişiniz? Büyük, küçük sırası unutuldu mu? İsteklerinizi eğitmen ustaya bildirmeniz gerektiğinden haberiniz yok mu?

Sözcüleri, yirmi yaşlarında, düşük omuzlu bir delikanlıydı. Mimarbaşının önünde dize gelip yere bir avuç gümüş para attı.

- Sadece siz bu işi çözersiniz, dedi. Angarya işine bakanlar bizi rüşvetle kandırmak istiyorlar, biz direniyoruz. Fakat neden iğrenç yerlerde oturmak zorunda kalalım? Bize hasta hayvanmışız gibi mi bakılıyor?

- Sizin barınma işlerinizden Yeroboam sorumlu değil mi?

- Ona sorarsanız, sizden buyruk alıyormuş. Biz çadırda kalmayı yeğliyorduk. O, sizin yetkenizi öne sürerek bizi çadırlardan taşınmaya zorladı.

Demek ki, loncanın içinde bile, Hiram'ın adı kötü amaçlarla kullanılabiliyormuş. Mimarın ördüğü kardeşlik ağının pek dayanıksız bir şey olduğu ortaya çıkıyordu.

- Beni kaldığınız yerlere götürün, bir bakayım.

Hiram'ın öğrendiği, kendisine acı verecek bir durumdu. Çıraklar alçak tavanlı, havasız, ışık almayan, yıkık dökük duvarlarında karafatmaların kaynaştığı kırmızımsı kovuklar bulunan evlere tıkmışlardı. İğrenç şiltelerde yatan hastalar vardı.

- Derhal bu izbelerden çıkınız, diye buyruk verdi Hiram. Çadırkentinizedöneceksiniz.....**scannedbydarkmalt1**

Mimarbaşı başkentin ana kapısından çıkıp da gecikmeden Kuds tapınağına gitmek istediğinde angaryacılaran bağırp çağırın bir toplulukla karşılaştı. Coşmuş birçok işçi arkadaşlarını işi bırakmaya çağırıyordu. Ücretlerin yetmediğinden, geç ödendiğinden, yiyeceklerinin sağlığa uygun olmadığından yakınıyorlardı.

Hiram adamların arasından kendine bir yol açarak ilerledi ve tam ortalarında durdu. Kimse ona elini kaldırmayı göze alamıyordu. Patırdı duruldu. Sesler kesildiğinde mimar konuştu.

- İstekleriniz haklı, dedi. Başınız nerede?

- Yeroboam taşrada yolculukta. Bunu söyleyen yaşlı bir adamdı. Başımız sizsiniz. Çektiklerimizden siz sorumlusunuz.

Gerilim yeniden artmaya başlamıştı. Oradan buradan küfürler duyuldu.

- Başlarına iftira edenler kendilerine güvenle verilen işe layık olmadıklarını gösteriyorlar, dedi Hiram. Sizler benim loncama değil, düzenlemesini Yeroboam'ın yüklendiği angaryaya aitsiniz. Ben sizinle konuşmayacağım, hükümdarla konuşacağım. Mimarbaşı niteliğimle, size verilmesi gerekeni elde edeceğim. Aranızda sözümünden kuşkulanan tek bir kişi varsa, bir taş alıp yüzüme atсын.

İşçilerin çemberi gevşeyip açıldı.

Birisi bağırdı: "Yaşasın Hiram usta!" Arkasından yüzlercesi geldi.

- Saltanat kurulunu toplamamın nedeni, diye açıklamasına başladı Süleyman, az önce elime geçen önemli bir belgenin açıklanması gereğidir.

Tüm Kudüs'ün ağzında Yeroboam'ın görevinden alınması vardı. Bunu Hiram Usta istemiş ve isteği kabul edilmişti. Angarya işinin başına da yine o getirilmişti. Böylece, yapı ustasının gücü daha da genişlemiş oluyordu. İşçilerin istekleri yerine getirildikten sonra halk arasındaki sevilirliği Süleyman'ınkiyle aşık atacak duruma gelmişti. Kurul üyeleri melikin kendilerini toplamasındaki amacın bu durumun incelenmesi olduğundan emindiler. Fakat melikin buna aldıracağı yoktu.

- İşte aldığım mektup, dedi Süleyman. "İsrail'in güçlü hükümdarı kardeşim Süleyman'a kardeşi Saba melikesinden. Ülkemdeki ağaçlar yaratılışın temizliği içinde, üçüncü gün, daha insanlık ortaya çıkmadan, dikilmiştir; topraklarımı sulayan ırmakların kaynağı cennettir; Sabalılar savaşı tanımazlar, kılıç kullanmayı bilmezler. Sana bu mektubu barış habercisi niteliğimle yazıyorum. Sana altınımdan gönderdim, çünkü sen bir tapınak yaptırmak istiyordun. Bugün işte o tapınağı görmek, Saba'nın servetinin hangi amaçlara yaradığını öğrenmek istiyorum. Kardeşim beni sarayına çağıracak mı?"

Sadık, Elihap, Banaias afallamışlardı. Kuşku yoktu, şu Süleyman neye el atsa işi rast gidiyordu. Saba melikesinin ülkesinden ayrıldığı görülmüş şey değildi. İşte şimdi kadın Davud oğlunun Kudüsünü varlığıyla aydınlatmaya kalkıyordu!

- Bu kadın önce senin önünde yere kapansın, bakalım, diye Banaias kuşkusunu dile getirdi. Yeryüzünün tüm hükümdarlarının senin bilgeliğine saygılabanı sunmak zorunda olduklarını unutmuş. Yapmak istemezse, ordumuz üzerine hücum edecektir!

Süleyman savaşı yatıştırdı.

- Önerdiği barışı kabul edelim, dedi. Ziyareti Tanrı'ya bir saygı sunma olacaktır.

- Bu kadından çekinin, diye öğütledi Sadık. Bu melike cennet ırmaklarında yıkanıyor, günahdan ve kovulmadan önce dikilmiş

ağaçların meyvelerini yiyorsa, onun bilgeliği, seçkinliği sizinkinden üstün olmasın, sakın?

- Bunu göze alıyorum, dedi Süleyman. Saba melikesinin gelişine başka itirazınız var mı?

Kurulun üç üyesi de susuyordu.

- O halde danışacağım bir kişi kalıyor. Sen Elihap, yanıtımı yazmaya hazırlan.

Süleyman, Eziongaver'e hareket etmeden az önce Hiram ile görüştü. İkisi Kudüs'ü Samiriye'ye bağlayan geniş, taş döşeli yolda yan yana yürüyorlardı.

- Tann bize bir mucize gösteriyor. Saba melikesi yakında ülkeye gelecek. Saltanat kurulu onayını verdi. Siz ne düşünüyorsunuz, Hiram Usta?

- İsrail'i yöneten sizsiniz, haşmetli.

- Tapınağın açılışında melikenin hazır bulunmasını istiyor musunuz?

- Bence, bu yanlış bir şey olur. O an, hükümdar ile Tann'sı arasında ikili bir görüşme anıdır. Hiçbir yabancı hükümdarı bunu bozmaması gerekir.

- Bilgece bir sakınma, diye gerçeği kabul etti Süleyman. Sizce melike ne zaman gelmeli?

- Tapınağın açılışı yapıldıktan, ek yapılar tamamlandıktan sonra. İsrail meliki ona bitmiş bir yapıtı göstermeli.

- Ne zamana olur, Hiram Usta?

- Bir yıl sonra, haşmetli.

Yeroboam öfkesinden küplere biniyordu. Angarya işinin başındaki mevkiini yitirmiş, sadece Kudüs ahırlarının sorumlusu olmuştu. Başına örülmekte olan çorabı Hiram'a daha iyi bildirebilmek için çıraklar bir sözde hıyanet uydurmuşlardı. Angarya işçilerinin

ayaklanma girişimi başarısızlıkla sonuçlanmış, Hiram olayı kendi lehine kullanmıştı.

Mimar, hükümdar kadar dokunulmaz görünüyordu. İki adamın üzerine de Tanrısal bir kanat gerilmişti.

- Talihinize şükredin, dedi Elihap. Hiram'ın kendisi sizi Süleyman'ın huzurunda savundu. Yetersizliğinizi gerekçe gösterip işten el çektirirken bağışlanmanızı da sağladı.

- Daha dün buyruğum altındaki koyun sürüsünün gözünde küçük düşürüldüm, diye kükrüyordu kızıl saçlı çamyarması. Ben, gelecekte bu ülkenin hükümdarı olacak olan adam, horlanan bir uşak durumuna indirildim.

- Bu dümendenden vazgeçelim, dedi Süleyman'ın kâtibi. Yazgı bize karşı.

- Son bir fırsat kalıyor, dedi Sadık. Yeroboam'ın buluşu çok iyi idi ama, doğru uygulayamadık. Çıraklar, sarsılamayacak kadar bağıymış Hiram'a.

- Ustaları mı satın alacaksınız, yoksa? diye alayla sordu eski angaryacı. Hiram için canlarını verir onlar.

- Kalfaları kastediyorum. Rüşveti bir yana bırakalım da yükselme hırsını düşünelim. Bu adamların arasında usta olmaya, büyük gizlerin kapısını açacak tılsımlı sözleri öğrenmeye can atanlar vardır. Her şeyden önce Hiram'ın saygınlığını zayıflatalım. Sonra, iki üç kalfayı razı edelim, o kahrolası mimarı ustalığın sırlarını kendilerine açıklasın diye zorlasınlar. Böylece loncanın yüreği yıpranır. Sonunda da, Süleyman'ın kararsız bir hükümdar olduğunu, İsrail'in güvenliğini tehlikeye attığını, Tann'nın niyetlerine hıyanet ettiğini ispatlarız.

Elihap, korkusundan soluğu kesilse de, karşı koyamadı. İçine yeniden umut doğan Yeroboam elleriyle saçlarını tarıyordu. Kohenbaşı çok zeki adamdı ama, tehlikeliydi. Süleyman düştükten sonra onu da saf dışı bırakmak gerekecekti.

43.

Hiram, Mısır tapınaklarının önündeki alanlarda bulunan arınma kumalarından esinlenerek anıtsal büyüklükte bir çanak çizimi yapmıştı. Bunu Şeria Irmağı kıyısında gerçekleştirmeye hazırlanıyordu. Çizimleri gören ustalar mimarın bu başyapıtına "tunç denizi" diye ad takmışlardı. Hiram ilk tehlike işareti verilir verilmez, ikinci-yi beklemeden, işi bırakmalarını tenbihlemişti. Hatta bir ara yaratısını düş alanında bırakmak bile geldi içinden, fakat ustaların coşkusunu öyleydi ki, gerilemeyip devamı razı oldu.

Tunç denizi olacak yerin çevresine kurulan iskeleleri tek tek denetledi. Altına yerleştirilen fırını uzun uzadıya inceledi, işçilere yapacakları hareketleri on kez prova ettirdi. Her şey yolunda görünüyordu. Herkeste önemli bir olaydan önceki coşku vardı.

Dökmecilerin geleneğine uygun olarak, çalışma gökte yıldızlar belirlediğinde başlatıldı. Gece en ufak aksaklık belli olurdu. İnsan ateş ırmağının dolambaçlarını gözle izleyebilirdi.

Yeroboam ile angaryadan iki işçi de harekete geçme için aynı anı seçmişlerdi. Yapıyerinde gözetim gevşemişti ve bu, karanlık adamların niyetlerini gerçekleştirmelerine yardım edecekti. Ana kalıbı birçok yerinden çatlatmışlardı.

Hiram sağ elini kaldırdı. Tuğla kulelerin tepesinden maden, kendisini fırına götürecek olan kanallara aktı. Kızıl akıntı karanlıkla- n delip ırmağın sulanını ve çevredeki kırları aydınlatıyordu. Şaşa kalan zanaatçılara sanki yerin derinliklerinden bir güneş çatlayıp cehennemin alevleriyle beslenen bir ışık çıkarıyormuş gibi geldi. Akkor olmuş bir ırmak bilmedikleri yasalarla yönetilen bir dünyadan fişkinliyordu.

Tutuşmuş bir deniz kabarıyor, yatağından taşıyor gibi olduysa da, dökmeçiler akıntıyı kanallardan çıkmayacak biçimde düzenleyebildiler. Fırın doğrultusundaki geçitleri engelleyen pişmiş topraktan tıkaçları Hiram ile ustalar kendi elleriyle kırdılar.

Kanalcıkların tümü bu madensel lav ile dolduğu zaman, bunların ağı bir ateş ülkesi yarattı. Doymak bilmeyen bir merkez ocağa doğru yönelmiş yüz tane ırmağın suladığı bir ateş ülkesiydi bu.

Birden yakıcı sıvı bir kanaldan taşıtı, tahta iskelelerden birini tuşturmak üzereydi.

- Ateş kapları! diye avazı çıktığıınca bağırdı mimarbaşı.

Kulelerin tepesinde dökmeçiler uzun sapların ucuna takılı potalan maden seline daldırıp kitlesini ve kabarmasını azalttılar. İşlem öylesine büyük bir hızla yapıldı ki, dev kaba hiçbir zarar gelmedi. Tuncun fazlası toprağa aktı ve orada çitirtılar çıkararak yitip gitti.

Hiram yaralanan olup olmadığına baktı, hiçbir işçinin zarar görmediğini öğrenince rahatladı. Döküm kendisi için hazırlanmış boşluğu dolduruyor, tunç denizinin koskoca çemberini çizmeye başlıyordu. Destek olacak olan on iki tane boğanın yekpare vücudu belirlemekteydi.

Bir korku çılgılığı mimarbaşının yüreğini yırttı.

- Kalıp! Kalıp çatlıyor!

Yolundan çıkan kızgın lavın yırtılmayı gören dökmeçiyi yalamasıyla, adamın yüzünün ve göğsünün kavrulması bir oldu. Anında ölmüştü.

Ateş ırmağı, yolunun üzerinde her yerde yatağından çıkacak gibi oluyordu. Birkaç dakika daha geçse, tunç denizi doğacaktı.

Kalfalardan biri, Hiram'a doğru seğırtti.

- Ustam, dökümü durdurmak gerek! Taşarsa her şey yok olacak, onlarca kişi ölecek!

- Vaktinden önce durdurursak, daha beter olur.

Kalıp daha fazla çatladı. Fakat tunç katılaşıyordu. Kalfa, mimarbaşının aklını oynattığını ve lonca kardeşlerini unutup sadece kendi başyapıtına tasalandığını sandı. Binlerce litre su içeren ahşap

kulelerden birine çıktı. Korkudan ne yaptığını bilmez bir durumda, tufanı başlattı.

Döküm kalıba dolmaya devam ederken, o yakıcı yüzey üzerine su değer değmez bir kaynaca dönüştü. İşçilerin üzerine bir ateş yağmuru yağıyordu. Çığlıklarla kaçıştılar. Aralarından pek çoğu tahta iskelelerin yanında yere yığıldı. İskeleler de az sonra alev aldı.

Süleyman, Hiram'ın yarattığı şeye hayran kaldı. Hâlâ dumanı tüten tunç denizi, dünyaya geldiği o acı ve felaket gecesini geride bırakıyordu. Felaketi haber alır almaz, hükümdar Kudüs'ten ayrılmış, Şeria İrmağı kıyısındaki dökümhanelere gitmişti.

Elliden fazla işçi ölmüş, yüz kadan korkunç biçimde yanmıştı. Fakat tunç denizi sınavını başıyla vermişti. Bir dâhinin kafasından doğan on iki boğalı bu arınma yunağı artık insan elinden çıkmış en büyük şaşırtıcı yapıtlar arasında yerini alıyordu.

Yıkımın orta yerine güzellik.

- Hiram Usta nerede? diye melik dökümhanelerin denetçisine sordu.

- Kimse bilmiyor. Kurtarma çalışmalarını düzenledi, sonra gözden yitti.

- Yapıt tapınağın önündeki alana taşınsın. Bir zarara uğramasın.

Süleyman kendi koruma birliğinden bir manga askerin yapıyerinde kalması yolunda buyruk verdi. Hiçbir askerin melikle birlikte gitmesine izin yoktu. Mimarı bulmak ona, yalnız ona düşüyordu.

İrmak boyunca yürüdü, kamışlardan yapılmış bir çite vardı. Yönetimindeki kimselerin ölümünden büyük acı duyan Hiram Usta'nın kimsenin gelip kendisini bulamayacağı bir yerde yalnız kalmak istediğinden emindi. Saz perdeyi yana sıyıran Süleyman kendini ürkütücü bir yerde buldu. Küçük yabanıl etoburlar kuş yuvalarına saldırıyorlardı. Kırılmış birkaç ince daldan mimarbaşının buradan geçtiği belli oluyordu. Melik de yeniyetmeliğinde bu ıssız yerde avlanmıştı; bazen de gelir bilgelik düşlerine daldardı.

Hatmili göl denilen ve kokulu otlarla çevrili küçücük bir göle bakan kızıl topraktan yükseltinin tepesine vardığında Hiram'ı gördü. Çıplaktı, derisini natrunla ovalayarak yıkıyordu.

Hükümdar ufak dalları çıtırdatınca başını kaldırıp yalnızlığını bozanı gördü. Fakat hareketlerini hızlandırmadı. Yıkanması bitince beyazlı kırmızılı gömleğini giydi, sonra suyun kıyısına oturdu. Süleyman da yanına gidip oturdu.

- Çok büyük bir utku, Hiram Usta. Tunç denizi bir mucize.

- Başarısızlıklarımın en iğrenç olanı. Benim yüzümden insanlar öldü.

- Yanılıyorsunuz. Ben kesinlikle inanıyorum ki, bir baltalama oldu. Kanıtı elde edeceğiz ve suçlulan cezalandıracağız.

- Önceden bunu kestirmem, düzenlerini ortaya çıkarmam gerekirdi.

- Alt tarafı tek bir insansınız. Neden tüm mutsuzlukları omuzlarınıza yükleneceksiniz?

- O yapıyeri benimdi. Felaket de benim.

- Fazlasıyla gururlusunuz. Başyapıtınız gerçekleşmedi mi?

- Fiyatı pek yüksek oldu. Hiçbir yaratı insan yaşamı yitirmeye değmez. Ben o insanları seviyordum. Onlar benim kardeşimdi. Artık kendi gözümde sonsuza dek alçak biriyim. Tunç denizi beni aşağılık bir adam düzeyine indirdi. Bu lekeyi hiçbir şey silemez.

- Benim gözümdeyse, siz kendinize saptamış olduğunuz amaca eriştiniz. Kendinize karşı yapacak hiçbir eleştiriniz yok. Fakat bana yalan söylememeliydiniz.

Mimar bir an başını çevirdi.

- Sünnetliymişsiniz, diye sürdürdü konuşmasını Süleyman. İbrani olsaydınız, bu, Tann ile birliğin etinizdeki nişanı olurdu. Sur ülkesi insanları sünnetli degillerdir. Siz de ne İsrail ülkesinden ne Sur ülkesindensiniz. Benim halkım dışında, sadece yüksek katmanlardan Mısırlılar bu kutsal kurala uyarlar. Benden kökeninizi sakladınız. Bir Mısırlının Yahve'nin tapınağını yapmış olmasını nasıl kabul ederim? Sizi kendi ellerimle öldürmem gerekirdi. Tapınağın duvarlarına onu bozsun, soysuzlaştırsın diye zındık bir şey yerleştirmediniz mi?

- Bilgeliği aramıyor musunuz, haşmetli? Onun Mısır tapınaklarının yüreğinde saklı ışık olduğunu bilmez misiniz? Orada, piramitleri yapanların oğulları tarafından eğitildim. Ruhumu onlar biçimlendirdi. Amon olmuş, Yahve olmuş. 'Tek ilke'nin adı değişir ama, kendisi kalır. Bilgelik bir öğreti değildir, o, ışıldamadır. Hiçbir şey onun parlaklığını yok edemez. Her kim ki onu daha şafakta başlayarak yüceltir, akşam kapısında otururken onu bulabilir. Tann beni eskilerin öğrettiği yoldan ayırmamış, size hıyanet ettirmemiş olsun.

- Bilgeliği hükümdarlık esasına ve tahta yeğlerim, dedi Süleyman. Zenginliğe yeğlerim. Hiçbir hazine onunla kıyaslanamaz. Saba ülkesinin tüm altınları onun karşısında tek bir kum tanesinden öteye bir şey değildir. Yönetme becerisini bana veren, bu dünyanın yasalarını, doğa güçlerinin değişmez niteliklerini, gök cisimlerinin dilini, ruhların gücünü, bitkilerin yarannı bana tanıtan hep o oldu. Fakat kaçıyor, uzaklara gidiyor. Onu tapınağın taşlarına kattınız mı, Hiram Usta? Nasıl ettim de ülkemin işçilerini bir Mısırlıya yöneltirdim ben? Bu, kötü bir melikin işleyeceği bir günah değil mi?

- Ne halkınızı tanırdım ne toprağınızı. Zamanla onları sevdim.

- Yine de hâlâ Mısırlısiniz.

- Bizleri ayıran nedir, haşmetli?

- Tapınağın törensel açılışında kutlanacak olay. Yani İbranilerin Mısır'dan çıkışı, sizin halkınızın baskı altında tuttuğu benim halkımın kurtuluşu.

- Siz de benim gibi bilirsiniz ki, o olay dediğiniz biçimde olmamış. İbraniler Mısır'da tuğla yaparlarmış, işlerine karşılık olarak da onlara bir ücret ödemiş. Hiç kimse onları aşağılamamış. Mısır'da hiçbir zaman kölelik olmamıştır. Firavun evrenin oğludur ve o, uyrukları karşısında evren yasasının güvencesidir. İşte kölelik o yasaya ters düşen bir şeydir. Musa firavunun sarayında yüksek görevlerde bulunmuş bir kimseydi. Mısır'dan ayrılıp İsrail'i kurması, hizmetinde olduğu firavunun onayı ile olmuştur.

- Bu gizi, Hiram Usta, siz de ben de açığa vurmamak zorundayız. Henüz kimse bunu dinlemeye hazır değil. Halkımın belleği

olayın kutsal kitabımızda anlatılan biçimiyle beslenmiştir. O öykü tarihimizin var oluş nedenidir. Artık bundan sonra değiştirilemez.

- Sanmıyorum, haşmetli. Kudüs kayasının üzerine dikilen tapınakla siz Tanrı ile İsrail arasında yeni bir anlaşma yapmaya karar verdiniz ve bu, Mısır ile İsrail arasında yeni bir ortaklık olacak. Çözülürlerse, her ikisi de ayrı ayrı, baştan yoksun kalacaktır.

Hiram, Süleyman'ın ruhunu, Süleyman da Hiram'ın ruhunu okuyordu. Kendilerini birleştiren büyülü bağ kopmasın diye bunu ikisi de karşısındakine açamadı.

Süleyman, işçilerinin ölümünden ötürü mimarbaşının kendi kendisini hiç bağışlamayacağını biliyordu. Hiram da farkındaydı ki, Mısır kökenli olduğunu sakladığı için melik onu bağışlamayacaktı. Yine de paylaştıkları sır, onlan ruh kardeşi yapmıştı.

- Tapınak, Tanrı'nın etidir, canıdır, diye Hiram sözünü kaldığı yerden sürdürdü. Hükümdar onu canlı kılandır. Halkınızla Yahve arasında tek aracı sizsiniz. Tek aracı, haşmetli.

44.

Süleyman gittikten sonra, Hiram yapıyerine döndü. Tapınağı yüzüstü bırakmayacağına, tunç denizinin yerleştirilmesine göz kulak olacağına, ön alanı tamamlayacağına söz vermişti. Fakat aynı zamanda üç gün üç gece rahatsız edilmemeyi şart koşmuştu. Çölde yalnız kalmak istiyordu. Her çeşit insanın varlığından uzaklaşma ve kendi içinde yeni bir aydınlık arama gereksinimi duyuyordu.

Yolda köstebeğe benzeyen ve en ufak patırtıda kaçışan hayvanlar olan yabanfaresi sürülerine rastladı. Sırtlanların sırtmalarını, çakalların ulumalarını duydu. Tilkiler ve yabandomuzları gördü. Yakıcı güneş iliklerine işliyordu. Kızıla kaçan kahverengi kumlarda yürüdü. Çölü yoğuran elin unuttuğu kayalann dibinde uyudu. Büyük, çok büyük mekândan bir buhur sütunu gibi yükselen o varlık, Yaradan'dan başka kimin varlığı olabilirdi?

Hiram, cansızlar dünyasının sözlerini, sıcaklık altında ezilmiş yokluğu, Varlığın göze görülmez tanrılığını içine alabilmek için doğurganlıktan vazgeçmiş bir toprağın özverisini severdi.

Hiçbir şey çölden kurtulamıyordu. Mimarbaşı çöle iş arkadaşlarının ölümünü sunmuştu. Anılarını kızaran akşamın kutsallığına gömdü, ruhlannı rüzgârın ruhuna bırakmıştı, bundan sonra onları evrenin sınırlanna, karanlıklann henüz doğmamış olduğu pınarın yanına taşıyacaktı.

Şeria İrmağına giden yola girerken taşlı bir tepeciğin üzerine kurulmuş kırmızılı beyazlı bir çadır gördü.

Hemen anladı. Vakit gelmişti. Sevinçle coşması gerekirken mimarın içi paralanıyordu.

Hiram çadıra girdi. İçeride Bedevi giysili bir göçebe bağdaş kurmuş oturuyordu. Kısa ve sivri sakalına bakılırsa bir Sami kavminden olmalıydı. Elli yaşlarında bir adamdı, sorular soran bakışları vardı. Hiram'a içine sirke damlatılmış bir bardak soğuk su verdi.

- Konuğum hoş gelmiştir. İzin verilsin de yediği tuz karnından çıkıncaya kadar konuğum olsun.

Hiram, kaymaktaşıdan bir tabak içinde sunulan tuzla tuzunu aldı.

- Nasıl oldu da beni bu çölde buldunuz?

- Bir aydır şu bölgeyi arşınıyorum. Dökümhanelere geleceğinizi söylüyorlardı. Başyapıtınızın doğuşunu tepelerden izledim, sizi hiç gözden yitirmedim. Uzaktan Süleyman'ın yanınıza geldiğini gördüm. Sonra, yalnızlığınıza saygı göstererek sizi uzaktan izledim. Yeniden insanlarla karşılaşmanızdan önce sizinle konuşmam gerekiyor.

- Mısır'dan ayrılmamın üzerinden yedi yıldan fazla zaman geçti. Sizi firavun mu gönderiyor?

- Elbette Horemheb Usta. Bu görevinizden haberi olan bir o, bir ben. Göreviniz biter bitmez Mısır hükümdarından bir işaret geleceğini beklemiyor muydunuz?

Hiram uzun yolculuğunun sonuna gelmiş bir gezgin gibi başını iki elinin arasına aldı. Yedi uzun yıl boyunca bu anı düşlemişti. Onu bir kurtuluş, bal tadında bir mutluluk, iyileştirici ışınlar saçan bir güneş gibi tasarlamıştı. Fakat şimdi tunç denizi faciası diye bir şey olmuştu, yüksek otlar arasında yitik gölün kenarında bir konuşma geçmişti Süleyman ile arasında. Mimar Mısır'a dönmeyi hâlâ istiyordu ama, İsrail'den ayrılmaya artık hakkı yoktu. Süleyman'a yardım etmek, onun tahtını ve barışı sağlamlaştırmasında ona yardım etmek, halkına kutsal bir nitelik kazandıracak olan tapınağı tamamen erdirmek, bütün bunlar Hiram'ın kaçınamayacağı görevlerdi.

- Ortaya koyduğunuz yapıttan hoşnut musunuz Horemheb Usta?

- Hangi mimar, şayet bahçesinin orta yerine kendini beğenmişliği, o kuru ağacı dikmemişse, yaptığından hoşnut olur? Bu

tapınak daha görkemli, daha soylu olabilirdi, ama benim elimde ola ola kayanın üzerindeki kadar yer vardı.

- Duvarlarına atalarımızın bilgeliğini yazabildiniz mi?

- Mısır, Süleyman'ın tapınağının yüreğidir. Karnak'ı okumasını bilen, Kudüs'ü çözebilecektir. Yahve'yi okuyan Yaşam Evi'nin gizlerini ve bilimini öğrenecektir.

- Siz firavunun sadık hizmetkârı oldunuz. Bu niteliğinizle onurlandırılmayı hak ediyorsunuz. Fakat galiba Mısır'ın mutluluğu başka şey gerektiriyor.

- Ne demek istiyorsunuz?

- Firavun kendi yanına döneceğinizi umuyordu. Sizi kendisine bağlı tüm yapı işlerinin başına getirecekti. Ne yazık ki, yine Libya'nın hırsı kabardı. Siamon bir istila girişiminden korkuyor. Bu durumda İsrail nasıl davranır? Yalnızca siz, bu ülkeyi ve hükümdarını tanıdığınız için, bize olası bir hıyaneti bildirebilirsiniz. İşte bu nedenle, firavun daha uzun bir süre özveri göstermenizi istiyor.

Hiram sirkeli suyu içti. Firavunun buyruğunu kim tartışabilirdi? Siamon ona bir seçim bırakmıyordu ki... Mısır'ı bir daha ne zaman görecekti? Yedi yıl daha mı sıla özlemi çekecekti?

Bunun yanıtını sadece çöl rüzgârı bilebilirdi.

O gün, insanların tarihinde benzeri bulunmayan bir gün olarak kalacaktı. Tapınağın açılış eğlencesi dolayısıyla Kudüs'ün sokaklarını coşkun bir kalabalık doldurmuştu. Sanki köyler boşalmış gibiydi. Hiçbir İbrani yaşanabilecek olayların en önemlisini kaçırmak istemiyordu. Yahve'nin tapınağının doğuşu Süleyman tarafından ilan edildiği an, İsrail ikinci kez kurulmuş olacaktı. Bununla güçlü devletler sırasına giriyordu, yere göğe inancını ve beklentisini duyurabilirdi.

Öylesine sıkışık bir avare meraklı topluluğu vardı ki, daracık sokaklardan gelip geçmek hemen hemen olanaksızdı. Her yerde beyaz cüppeleriyle din adamları görölüyordu. Önlerinde birer hizmetkâr alayıyla aşiret başkanları kayanın dibinde kurum satıyorlardı.

Davud'un kentinden Süleyman'ın tapınağına çıkan yokuşta bir karış yer boş değildi. Herkes üç sıra kesme taştan oluşan dış duvara hayran kalıyordu. Önünde Süleyman'ın askerlerinin nöbet tuttukları kapılar ne zaman açılıp binlerce inananın ziyaret edip hacı olacağı düzlüğe çıkılacaktı?

O gün, İsrail serüveninin en şanlı günü olacaktı, o gün göçer Tann sonunda barış içindeki konutunu bulmuş oluyordu. Tanrı'nın tapınağı yerle göğü birbirine bağlayan bir kurban yeri olacaktı. Öteki Tanrısal güçler, dinler, Tek olanın o çok büyük gücüyle yok edilip ortadan kalkacaktı.

Süleyman, Hiram'a mor bir cüppe giydirdi.

- İşte mevkiinizin işareti olan ve yapıtınız bittiği için bugün giymeniz önceden kararlaştırılan cüppe.

- Yapıtım hiç bitecek mi acaba, haşmetli?

- Zaman tapınağın eşiğinde durdu, Hiram Usta. Tapınak, yaratıcısını aşıyor.

İki adam tapınağın önündeki alanda yalnızdı. Doğuda üç sıra üzerine iki yüzden fazla sütunuyla son derece güzel bir kapıkule yükseliyordu. Sütunların arasından Kidron Vadisi'nin yamaçları, güneş alan yeşil tepeler seçiliyordu.

- Geçmişte kalmış her şeyi unutmak istiyorum, dedi Süleyman. Buralarda yaşanan bir saat cennetteki bin güne değer.

Mimar, yüreğinde bir sıkıntıyla yakında artık ona ait olmaktan çıkacak bu yeri seyrediyordu. Tapınak önündeki görkemli alanın merkezinde bir sunak vardı. Dört yönde üçer tane olmak üzere on iki boğanın taşıdığı tunç denizi o sunağın solundaydı. Bu dev boyutlardaki çanak Tanis'in kutsal gölünü andırıyordu. O gölde şafak vakti rahipler önce arınırlar, sonra da biraz su alıp tanrılara sunulacak yiyecekleri kutsarlardı. Tunç denizinin kıyısını çevreleyen yontuya taçyapraklan biçimi verilmişti. Deniz, üzerinde dünyanın ilk sabahında güneşin doğduğu ilk sulardan çıkan lotüsü, aknilüferi simgeliyordu. Çevresinde her biri bin litrelik on tane dev leğen

vardı. Bunlar birer arabaya yüklenmişti ve yapılacak törenlerin gereğine göre kohenler tarafından şuraya ya da buraya çekilip götürülecekti. Kurban hayvanlarını anndırarak su, bu dev leğenlerden alınacaktı.

Dış kapıyı Süleyman'ın kendisi açtı. Sadık ve Ahid Sandığı'nı taşıyan kohenler ağır ağır eşiği geçtiler. Yasa Levhaları bir daha geri dönmek üzere Davud'un kentinden ayrılıyordu. Bundan böyle bu levhalar Süleyman'ın tapınağının kutsallar kutsalı içinde duracaklardı.

Kohenbaşı, hükümdarın önünde eğildi, Süleyman sandığa yaklaştı ve saygıyla elini değdirdi. Geçmişte aynı hareketi yaptığı o kutsanmış günü andı. O zaman gerçekleşmeyeceğini sandığı bir barışı düşünüyordu. İşte şimdi ise Tanrı onun en güçlü isteğini yerine getirmişti. İnsanların savaşı ve kini yok etmiş, bakışlarını sürekli tapınağa çevirip ondan bilgelik istemekte olacakları bir dünyayı düşleyerek gözlerini kapadı.

- Yardım edin bana, Hiram Usta.

Mimar, Ahid Sandığı'nın arka desteklerini kaldırdı. Melik ön desteklere sanldı. Aslında epeyce ağır da olsa, sandık ikisine de hafif geldi. Birlikte iki sütunun arasından girip kapı ağız geçidini geçtiler, sonra ıtlar sunağının, sevap ekmeği masasının, on altın şamdanın bulunduğu hekalı da geri bırakıp sonunda debire vardılar. Burada kutsallar kutsalının yan yüksekliğine kadar yetişen kerubiler yan yana nöbet tutmaktaydı; dış kanatlannın uçları yan duvarlara varıyor, iç kanatlarıninkiyse birbirleriyle bitişip bir kubbe oluşturuyordu. İşte Ahid Sandığı o kubbenin altına konacaktı.

Mimarbaşı çekildi.

Melik sandığa ilk buhurunu yaktı. Kokulu bulutun içinden Tanrısal varlık kendini belli etti. Süleyman'a sanki sıcak bir ışık giniyormuş gibi geldi. Kerubilerin altın gözleri parlıyordu.

Süleyman halkına göründü. Ellerini avuçları göğşe bakar biçimde yukarı kaldırarak tapınağı Tann'ya sundu. Binlerce dindar gözlerinde yaşlarla diz çöktü.

- Tanrı senin tapınağını ve inananları korusun! Böylece inananlar O'nunla olan birliklerini tazeleyeceklerdir. Böylece O bize acıyacaktır ve bizi karanlıkların gücünden koruyacaktır. Tanrı nasıl altanımızın yanında oldu, bizim de yanımızda olsun. Bizi bırakmasın, yüreklerimizi kendinden yana döndürsün ki, O'nun yolunda yürüyelim. Ey İsrail'in Tannısı Yahve, ne göklerde ne yerde sana, kendi antlaşmasına bağlı kalan sana benzer bir Tanrı yoktur. Gözlerin gece gündüz bu tapınakta, senin adının yazılı olduğu bu yerde olsun.

Kendisine alkışlar ve sevgi sözleri yöneltilirken, melik bir korkuya kapıldı. Tann gerçekten de yeryüzünde, insanlar arasında oturacak mıydı? Yedi kat gök onu alamıyorsa, Kudüs'ün tapınağı mı alacaktı?

İki kişinin yüzündeki gülümseme Süleyman'ın yüreğini rahatlatı.

Bunlardan biri mor cüppesi içinde pek görkemli duran Hiram Ustaydı.

İkinci gülümseme Nagsara'nın yüzündeydi. Melike tören giysileriyle kohenbaşının solunda, geride duruyordu.

Bu iki kişinin de yüzünde sevinç ve gurur okunuyordu. Ön alanın ucuna yerleştirilmiş on metre yükseklikteki büyük sunağın basamaklarını Süleyman içi rahatlamış olarak çıktı. Korucular büyük giriş kapısının kanatlarını sonuna kadar açtılar. Hacılar büyük düzlüğe doldu.

Tam bir sessizlik yerleşti. Gözler adak ateşini tutuşturmakta olan Süleyman'ın üzerine dikilmişti. Dinin bu buyruğunun ilk kez uygulanışını görececek insanlar soluklarını tutmuşlardı. Hiç sönmeyecek olan alev göklere yükseliyor gibi geldi.

Bir din adamı kucağında bir koyunla hükümdarın yanına geldi. Koyunun boynuna bıçağı batırdı. Kan, ince oluklardan sunağın dört köşesine aktı. Küller, yatay bir ızgaradan aşağıya dökülecekti.

Süleyman'ın bir işareti üzerine borular çalınmaya başladı. Bunun üzerine kurban kesmek üzere gelen pek çok kimse sunağa geldi. Kurban etleri dev boyutlarda bir şölende yenilecekti. Yirmi binden fazla sığır, yüz bin koyun Tanrı adına kurban edilecekti.

Süleyman başarmıştı. Tapınak doğmuştu. Dâhi bir yapı ustası, Hiram, her türlü koşuldan sıyrılmış, salt olana tutkun bir hükümdarın mantık dışı tasarısını somutlaştırmıştı.

Süleyman, kutsallar kutsalında, tek başına ve kıpırdamaksızın, sevincinden ağlıyordu.

Hiram, kardeşlerinin ölümü ve sılanın ağırlığı altında ezilmiş olarak, köpeğiyle birlikte mağaraya kapanmıştı.

Melike Nagsara, saraydaki görkemli odasında yitirilmiş bir aşka ağlıyordu.

Topal Kaleb, eğlentiden ve şaraptan sarhoş, bilge Süleyman ile mimarbaşı Hiram'ın ününe övgüler düzen zenginlerin sofrasında bayram ediyordu.

Tapınak açılır açılmaz Kudüs'ün yüreği olmuştu. Önündeki alana, dolaşmaya, sohbete, hatta iş görüşmesi yapmaya geliyorlardı. Yer taşlarına sopayla vurulması yasaktı. Ayrıca orada ya çıplak ayakla ya da tertemiz sandallarla yürünebilecekti. Devamlı dolaşan din adamları orada hiçbir akçanın görülmemesine dikkat ediyorlardı.

Süleyman'ın buyruğu üzerine Hiram Usta'nın din adamları için yaptığı odaları görünce, Sadık sevinmişti. Bunlar tapınak boyunca dolanan ahşap bir kapalı geçide açılıyordu, aydınlıktı ve bol hava alıyordu. Bunlarda doğrudan doğruya kohenbaşına bağlı olan ve her gün tapınakta ayin yöneten on beş bin kohenin çalışmasını düzenlemekle görevli din adamları kalacaktı. Sabahki arınmadan sonra beyaz ketenden entarilerini giyer ve biri boğa olmak üzere üç kurban keserlerdi. Boğanın kanı kutsal yağla karıştırılır yeni bir ayin görevlisini kutsamakta kullanılırdı. Bu yeni ayin görevlisi, kut-samadan sonra kutsal yerlerin bakımını nöbetle üstlenen yirmi dört tane din adamı öbeğinden birine katılırdı. İşin parasal gelirini, giysi bağışlarını, bol yiyeceği düşünüp göreve göz diken adayların sayısı çoktu. Tapınağın çeşitli görevlerine kura ile ayrılıyorlardı ve kurayı kohenbaşı denetliyordu. En çok isteklisi olan görev buhur, günlük, ödağacı yakma işiydi. Bunu yapana sığır eti ve çok iyi şaraplardan verilirdi.

Süleyman, Sadık'a şimdiye kadar dengi görülmemiş bir önem veriyordu. Güçlü bir yönetimin başına getirilen kohenbaşı, başkalarınıninkiyile karşılaştırılamayacak biçimde onurlandırılıyordu. Ülkenin hükümdardan sonra en güçlü kişisi oluyordu.

Kohenbaşı, Süleyman'ın kurduğu tuzaklara düşmüyordu. Melik onu lütuflara boğarak dikkatini uyutacağını sanmıştı. O lütuflar önemli olan tek gerçekliği, hem siyasal hem dinsel gücü melikin elinde tuttuğu gerçekliğini unutturmuyordu. Nice saygınlığı olursa olsun, Sadık bir ikinci adamdı ve İsrail'in başındaki adam istediği an onu silkip atabilirdi.

Madem ki tapınak gerçekleşmişti ve halkı hoşnut etmişti, şu halde kalması yeğlenirdi. İsrail'i yıkıma sürükleyen o şeytan üçlünü, hırslı bir yapı ustası, mekruh bir melike ve gücü her şeyi kapsayan bir melikten oluşan üçlüyü devre dışı bırakmak koşuluyla tapınak kalabilirdi.

Tarlanın kenarında bir incir ağacının gölgesindeki alet odası, üç köylüyü alacak genişlikteydi. Vakit öğleye yaklaşıyordu. Ortalık sıcak renklerle aydınlanmıştı. İçeridekiler kohenbaşı Sadık, Yeroboam ve Elihap'tı.

- Dökümhanedeki kazanın soruşturması sürüyor. Bunu söyleyen Süleyman'ın kâtibiydi. Tutuklamalar olacak. Yeroboam'ın adı sık geçerse...

Angarya işinin eski başı, üzerine çiftçilerin giydikleri gibi gösterişsiz bir gömlek geçirmiş, Kudüs'ten sessiz sedasız çıkmıştı. Elihap da öyle yapmıştı. Sadık'a gelince, o da gösterişli kohenbaşı giysilerini bırakmış, sade bir kahverengi entari giyip belini geniş bir kemerle sıkıyordu.

- Umutsuzluğa kapılmayalım, dedi Yeroboam. Süleyman, İbrani ve yabancı işçileri çatısı altında toplayan sağlam bir loncanın desteğini sağlamakta Hiram'a güveniyor ama, o lonca ikisinin de sandığı kadar türdeş bir kuruluş değil.

- Bazı kimseleri elde ettiniz mi? diye sordu kohenbaşı.

- Hemen hemen. Birçok kalfa Hiram'ın kendilerine karşı tutumundan çok hoşnutsuz. Aralarından üç tanesi, Suriyeli bir duvarcı, Fenikeli bir dülger ve İbrani bir demirci zam istemişler, istekleri geri çevrilmiş. Bu adamları ustaların gizli kelimasını öğrensinler,

gizlerini ortaya çıkarsınlar diye yüreklendirelim. Kendilerine destek verirse bunları bize söylerler. Böylece mimar gözden düşer, hükümdar da zor durumda kalır.

- Daha ilerisi için bana güvenin, dedi Sadık. Beni Hiram'dan kurtarın, ben Süleyman'ı kovarım.

Elihap artık bu yeni düzene katılıp katılmayacağını bilemiyordu. Fakat iki kötülük ortağından öylesine korkuyordu ki, karşı koymıyordu.

Çıkıp gittikten sonra insanoğlundan geriye yeryüzünde ne kalıyordu acaba? Işıklı bir iz mi, bir gölge mi, bir duygu mu? Bunlar, dünyadan Tanrı'nın bin fırtına kadar gürültülü öfkesinin bile erişemeyeceği kadar uzak ve sessizliğin egemen olduğu o karanlıklar ülkesinde yeniden bir araya gelmezler mi?

Hiram, zihni üzücü düşüncelerle dolu, tapınağın önünde güneşin doğuşuna bakıyordu. Çevresinde, yeni doğan aydınlığa direnen bir gece kuşu gibi ölüm uçuyordu.

Borular çaldığında tapınağın kapıları açıldı ve günün ilk duaları Yahve'ye yükseldi. Sonra Sadık şafak vakti kurbanını kesti. Kan aktı, koyunun eti hafifçe fokurdadı. Tapınağın dumanlan kuzeye yöneldi, ertesi gün yağmurlu olacaktı.

Hiram'ın içinde sevinç kalmamıştı. Casusluk etmek ona pek uyacak şey değildi. Eski bilgeliğe yeni bir biçim vermek amacıyla bir tapınak yapmak Yaşam Evi'ne layık bir işti. Hayranlık duyduğu, dostluk beslediği bir hükümdara hıyanet etmek ise Hiram'ı isyana sevk ediyordu. Kendi gözünde alçalmaya dayanamayacaktı. Her gece rüyasına birtakım biçimler, gölgeler giriyor, onu tehdit ediyordu. Öte dünyadan gelen bu işaretlere kulak vermesi gerekmez miydi?

- Pek tasalı görünüyorsunuz, Hiram Usta.

- Haşmetli? Siz misiniz?

- Benim de yalnız olduğum, sizin kadar yalnızlık çektiğim olur. Güneş doğmadan az önce buraya gelip yaratınızı seyrediyorum.

Tanrı bana dâhi bir mimarın yardımını, belki bir dostun yardımını kısmet etmiş. Dört bucakta aradığım bilgeliğin habercisi siz olmanızdır?

- Hayır, haşmetli. Ben sadece basit bir zanaatçıyım.

- Mısırlı bir yapı ustası, diye Süleyman düzeltti. Bilgelerin eğitimi almış bir adam. Başkalarına benzemeyen bir adam.

- Ülkesine dönme zamanı gelmiş bir adam, haşmetli. Buradaki işim artık gerçekten bitti. Tunç denizi yerine yerleştirdi. Tapınağın hiçbir taşı yok ki, yüzyıllar geçmeden kırırdatılabilirdi. Görevimden kurtann beni, haşmetli. Sizin onayınız gerek bana.

- Kendine saygılı ve insanlardan kaçan birisiniz, Hiram Usta. Fakat o insanları kullanmasını, yönetmesini de biliyorsunuz.

- Yalnızca, yapı yapma amacıyla. Ülke yönetmek sizin işiniz, benim değil.

- Ne zaman yola çıkmak niyetindesiniz?

- Bu son görüşme biter bitmez. Yalnız ve eşiksiz. Mısır'da uzun süre çölde kalacağım. Belki çöl beni arındırır.

- Önemli bir ödülü hak ettiniz. Başlı başına bir hazine ancak yeter.

- Hiçbir şey istemiyorum, haşmetli.

- Peki, loncanızın üyeleri? Siz gittikten sonra onlar ne olacak? Dev boyutlarda yapıyerleri kurdunuz, büyük işler kotardınız, yüzlerce zanaatçı, binlerce kabalacı aldınız, büyük bir toplum oluşturdunuz. Başlarında siz olmazsanız bu adamlar ne yaparlar, kimin sözünü dinlerler?

- Meliklerinin, haşmetli.

- Hayır, Hiram Usta. Siz hâlâ bana gereklisiniz. Her yıl Kudüs'e büyük zenginlikler akar. Eyaletlerin etkinlikleri, ticaret, uzaklara yapılan seferler, bütün bunlar bana yılda yirmi üç ton değerli maden sağlıyor. En zengin hükümdarlar bana armağanlar yolluyorlar. Tapınak sayesinde İsrail talihin yüzüne güldüğü bir ülke oldu. Saba ülkesinin altınıyla olağan boyutlarda iki yüz kalkan yapacaksınız, üç yüz tane de daha küçük ölçüde. Koruma birliğimin seçkin askerleri büyük bayram günlerinde halka büyükleri gösterecekler. Küçüklerse hazinenin çekirdeğini oluşturacak. Hazine sizin yapacağınız bir

yapıda güvenceye alınacak. Altının kalanı ise kutsallar kutsalının zeminini altında saklanacak. Ülkem bir sıkıntı dönemine girerse kullanılacak. İsteğim budur, Hiram Usta.

Mimar büyük coşkuyla bu yeni işe sarıldı. Ustalar, kalfalar, çıraklar giriştikleri serüveni büyük saygı duydukları bu adamın yönetiminde sürdürmekten mutluydular. Hiram, hükümdara bir maket sundu, sonra tapınağı üçer katlı ve birbirlerine birer döşeme kapağı ile geçilen binalarla çevreledi. Katlar yükseldikçe küçülüyordu. Ülkenin hazinesi buralarda saklanacaktı.

Bu yapıların en görkemlisi kente giden yol boyunca yükselecekti. Bu, Lübnan ağacından yapılan ev olacaktı. Hiram, elli metre uzunluğunda, genişliği yirmi beş, yüksekliği on beş metre olan bu etkileyici hazinenin çatısını tutması için pek çok sayıda sedir ağacı kütüğü koymayı öngörmüştü. Tepe girişini altmış dolaylannda ağacın dallarından kasnaklanmış direkler oluşturalacaktı.

Bir kamu yapısını kotarma coşkusu içinde bir yıldan uzun bir zaman geçti. İşin en güzel verimi, her yıl olduğundan daha zengin üzüm ve zeytin hasadı alınan sonbaharda elde edildi. Tarlalarda, saban koşulmuş öküzleri dürtükleyen köylüler Lübnan ağacından evin zarif görünümüne hayran kalıyorlardı. Evi seyretmek onlara birçok yerinde deve dikenini bitmiş ve taşlı bir toprağın kuruluğundan zorlaşan işlerin zahmetini unutturuyordu.

Büyük Bağışlama yortusuyla kutlanan yeni yıldan önce tüm İsrail'in törensel biçimde günah çıkarıp tövbe ettiği bir dönem olurdu. Sonbahar toplantısına çağın sırasında, tüm halkın Tann'dan af dilediği saat her türlü etkinlik yasaktı, karşı gelen ölümle cezalandırıldı. Ayrıca hiçbir şey de yenmez, sıkı bir oruç tutulurdu.

Süleyman yılda bir kez yaşanan bu olay dolayısıyla, kutsallar kutsalına kohenbaşının girmesine izin verdi ve orayı bir boğa ile bir tekenin kanlarını karıştırarak biten yılın kirlerinden arındırdı.

Boruların tiz sesleri altında tapınağa doğru bir geçit resmi başladı. Kırklar ilahilerle kutsanmış, çiftçiler diz çöküp atalarının toprağı ve-
rimli kılanın yalnızca Tanrı olduğunu kendilerine söyleyen sesini
dinlemişlerdi.

Kudüs'ün çevresinde, her yerde, otlardan kulübeler yapılmış,
derme çatma çadırlar kurulmuştu. Binlerce hacı ve Büyük Bağışla-
ma'dan sonraki Çadır yortusu boyunca kentteki evinden çıkacak
olan kentliler gelip buralarda kalacaktı. Bununla insanoğlunun bu
dünyada öñü sonu olmayan göçebeliğı anılıyordu. Göçebelerle
yerleşikler arasında paralanmış bir soyun sürgünü belleklerde can-
landırıyordu.

Hiram, tapınağın önündeki alanda, Süleyman'ın yanı başında
yapı yapanların attığı ve Tanrı'nın temel taşı yaptığı köşe taşından
söz eden din adamları korosunu dinliyordu. O, tapınağın mimarı,
yapıyı tamamlamak için nereye konması gerektiğini yalnızca
Tanrı'nın bildiğı o piramit tepeliğı gibi kendini işin dışında, bir ya-
na bırakılmış hissediyordu. Bundan sonra yaşamı evrenin hangi a-
çısına yönelecekti acaba? Mısır onu geri çeviriyordu, İsrail ise için-
de hapsediyordu.

- Keçi! diye bağırdı tören yöneticilerinden biri. İşte kirlerimizi
ve günahlarımızı sırtına yükleyecek olan günah keçisi!

Kohenbaşı, iki yordakçısının yardımıyla, pek gösterişli, ama ak-
si ve söz dinlemez bir tekeyi orta sunağın dibine getirdi.

- Tanrım, diye duaya başladı Sadık, halkın günah işledi. Cü-
rümle işledi ve senin yasayı çiğnedi. Ona günah yazma. Bağışla-
yıcı ol. Bu hayvanı çöle kov, bir uçuruma yönelt, orada bizim gü-
nahlarımızın temizlenmesi uğruna ölsün. Yalnızlık içinde yok ol-
sun. Kimse yardımına gitmesin.

Sadık yana çekildi, kohenlerden biri gelip tekenin böğrünü kır-
baçladı, hayvan öne doğru atıldı.

Teke Hiram'a bir metre kala durdu. Mimarbaşıyla mahkûm göz
göze geldiler. Hiram, hayvanın gözlerinde hiçbir üzüntü okumadı.
Yalnızca, hiçbir mutsuzluğun silemeyeceğı bir onurluluk vardı. Ba-
şını yukarı kaldırdı, ta içinden gelen bir soluk verdi ve ölümüne
atıldı.

Kaleb fırında kurutulmuş ekmekle taze peynir yiyordu. Anup yiyecek istiyordu ama uşak pek cimrice parçalar uzatıyordu. Hiram ise yeni çizimler üzerinde çalışmaktaydı.

- Demek, hiç dinlenmeyeceksiniz.

- Saba melikesi Kudüs'e gelmek üzere yola çıkmış. Süleyman başkentin güzelleşmesini istiyor. Zanaatçıların tansıklar yaratmak zorunda.

- Tanrı bile dinlenmesini biliyor da.

- O, Süleyman'ın emrinde değil ki.

- Hükümdar en iyi dostunuz mu oldu?

Hiram kalemini bırakıp Kaleb'i süzdü.

- Bu, bir yergi mi?

Topal uşak gözlerini indirdi, dikkatini çanağına yoğunlaştırdı.

- Kimse bir hükümdarın dostu olamaz. Halkın önemli bir kesimi size hayran, sizi sayıyor. Hangi hükümdar uzun süre bir rakibin varlığını çeker? Sizin talihiniz yaver gitti. Tapınak bitti ve siz hâlâ hayattasınız. Bundan yararlanıp yola düzülmelisiniz.

Mimarbaşı papirüse kırmızı bir çizgi çekti. Eli öylesine kesin ve öylesine çabuk işliyordu ki, Kaleb'i neredeyse ürkütüyordu. İçine ruhlar mı girmiş bunun, diye düşünüyordu.

- Şom ağızlılık ettin ama, Kaleb'ciğim, kötü falın çıkmadı. Benim loncam sayesinde bugün İsrail zengin ve görkemli. Tapınağı, sarayı yapmış olan adamları bırakıp gitmem doğru bir davranış olur muydu? Öyle yapsaydım alçaklık etmiş olmaz mıydım?

Kaleb'in iştahı kapanmıştı. Çanağını yere koydu. Köpek hemen yalamaya başladı.

- Avcı aynı avı iki kez ıskalamaz. Süleyman sizi öldürecektir, Hiram Usta.

- İşte yeni yıl armağanım, dedi Süleyman Nagsara'ya.

Melikenin dairesinin yer taşları üzerine hizmetkârlar çok büyük bir ipek halıyı açıp serdiler. Zümrüt yeşiliydi, çözümleri altın iplikle

atılmıştı. Kuzey köşesine fildişinden bir taht oturttular, güney köşesine eflatun bir yatak, kuzeye üzerinde altın yemek takımı bulunan altın bir masa, batıya zeytinyağı testileri, şarap tulumları ve bal küpleri yerleştirdiler.

Melike etkin yaşamdan elini eteğini çekmesinin daha ateşli kıldığı bir sevgiyle sevdiği adama baktı. Yedi yıldır Süleyman yaşlanmamıştı. Düzgün çizgili yüzünde tek bir kırışık yoktu, şimdi bir de o simsiyah parlak ve görkemli sakalı vardı. Bu, onun doğal gücünün görünümünü daha belirginleştiriyordu.

- İyiliğiniz için Tanrı sizden razı olsun, efendimiz. Fakat bana gereken bu hazineler değil. Ben acı çekiyorum. Kalbim kırık. Tanrıça Hathor dualarıma yanıt vermez oldu. Her gece aleve danışıyorum. Artık yanıt vermiyor. Bakışlarınızdan yoksun kaldığım için benim geleceğim diye bir şey yok. Siz fazlasıyla bilge, fazlasıyla eksiksiz, insanlıktan da fazla uzaksınız. Babanız Davud gibi, saray adamlarının o kadar coşkuyla sözünü ettikleri zaafılara düşmeye, devleti unutup bir kadının üzüntüsüyle ilgilenmeye razı olmaz mısınız?

Süleyman melikenin dairesinden çıktı. Düşündüğü Nagsara değil, Hiram'dı.

O ana kadar mimarbaşına çalınan karalara direnmişti. Kendisine yapılan uyarılara, adamın hakkında çıkartılan söylentilere önem vermemişti. Çünkü dostluk kuşkuyla birlikte yürümezdi. Fakat bir zehir içini yakmaya başlamıştı. Hiram belki başka bir adamdı, adını vermeyen bir hükümdardı. Gözlerini açması duygularının en değerlisini yıkacak da olsa, Süleyman'ın kör davranmaya hakkı yoktu.

Birden içinden İsrail'i talihin oyunlarına bırakmak, boşluğun rüzgârlarına kendisinin göklerde yitip gitmesini sağlamalarını bu-
yurmak geldi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

*Ben karayım, fakat güzelim, Kudüs kızları!
Ey sen, yüreğimin sevdiği, boşuna dolaşmayayım
diye söyle bana, sürünü nerede otlatırsın, öğleyin nerede
dinlendirirsin?*

Neşideler Neşidesi'³⁶, birinci neşide.

(36) Tevrat İçinde bulunan fakat aşk şiiri olması dolayısıyla öteki bölümlerden ayrılan bir bölüm. Gerçekte İÖ V-III yy.ın kapsadığı dönemde yazıldığı sanılmaktaysa da, geleneksel olarak Süleyman peygambere yakıştırılır, (ç.n.)

46.

İsrail sınırından Kudüs'e kadar Saba melikesi iki geceli köylüler arasında yol almıştı. Adamlar, dünyanın en zengin ülkesinden gelen bu konuğu alkışlıyorlar, en değerli şeylerini sunuyorlardı.

Süleyman, başkent yakınlarındaki taş döşeli yolu inciler ve elmaslarla kaplamıştı. Belkıs, en ufak isteğini sezen beyaz bir filin sırtına oturtulmuş mahfeden vaat edilmiş toprağı seyrediyordu.

İnsanı büyüleyen bir güzelliğı vardı. Kara gözlerinin altı yeşil boya ile çizilmişti. Ağzında bir gülüş, sırtında yumuşak çizgili vücudunu zar zor örten purpura kırmızısı keten elbise, boynunda lacivert taşından yapılmış ve göğsüne kadar inen bir gerdanlık ile Saba melikesi, kendisine yaklaşan herkeste saygı uyandırıyordu. En soğuk yüreğı bile büyüleyen çekiciliğine dağ kartalı gibi dipdiri zekâsının gücü ekleniyordu.

Omuzlarına floştan bir şal almış olan Belkıs'ın arkasında fil, deve ve atlardan oluşan bir alay geliyordu. Altın, değerli taşlar, ipekliler, baharat yüklü bu hayvanları kara derili Sabahlar güdüyordu. Melikenin derisi Mısır'ın en güneyinden bir kadın gibi bakır rengiydi. Alayın son sırasını mürür safi, sümbülyağı, zambak ve yasemin kokuları, gülsuyu, toz tarçın şişeleriyle yüklü ağır arabalar oluştuyordu.

Kudüs'ün büyük kapısının önünde duru sonbahar göğünün yansıdığı kristalden bir taraça hazırlanmıştı, bunun orta yerine konulmuş bir altın tahtta Süleyman oturuyordu. Çevresinde, ipek gömlekleri renkli şeritlerle süslü, bellerine birkaç kez yementaşı mavisi yün kuşak dolamış yüksek rütbeli görevliler bulunuyordu. Sadık, pagan tanrılarına tapan bir melikenin gelmesine karşı olduğu halde, hükümdar öyle istediğı için, kohenbaşı giysileriyle gelmişti.

"Tanrı izin verse de, konuk kadın bana gücümden büyük bir güç, bilgeliğimden büyük bir bilgelik öğretebilse," diye düşünüyordu Süleyman. "Halkların mutluluğunun anahtarı olan barışı sağlamlaştırmada bana yardım edebilse." Varlığı tüm bu işi başlatmasına olanak vermiş olan Nagsara'yı düşünüyordu ki, bir süm-bülyağı kokusuyla Belkis'in geldiği anlaşıldı.

Öğle güneşi beyaz filin sırtındaki mahfeyi ışığa boğmuştu. Saba melikesi doğruldu, başında mor bir taç vardı. Birkaç hizmetkâr tüm alayın üzerine sinmiş olan güzel kokunun yayılmasını sağlamak üzere, filin önünde yelpaze salladılar.

Görkemli binek hayvanı durur durmaz, Süleyman ayağa kalktı. İsrail'in hâkimine böyle hâkim olmaya kalkan yabancı kadının den-sizliğine şaşan Sadık yan döndü.

- Zengin Saba topraklarının melikesi, buyurun, ülkemin ve halkımın konuğu olunuz.

Fil çöktü. İki Sabalı, melikenin inmesine yardım etti. Kadın Süleyman'a birkaç metre kala durdu.

- Evren sizin gücünüze saygı sunuyor, Süleyman. Dağları yontmuş, su yolları açıp çölü verimlileştirmiş mimarların yaptığı bir cennetten geliyorum. Atalarım göller kazmışlar, ağaçlar dikmişler, bozkırı yeşertmişler. Size armağan olarak bin türlü şey getirmiştim. Fakat başkentinizin caddesinin inci ve elmasla döşenmiş olduğunu görünce utandım. Saba'nın zavallı servetini kaldırıp çöpe atmalı bari, diye düşündüm. İnsan ne denli zengin olursa olsun, sizinle karşılaştırılınca yoksul kalıyor.

- Sarayım sizi bekliyor.

- Çağrınıza olumlu yanıt veremem, haşmetli. Yarın şabat günü. Yabancı bir kadın Yahve inancı uygulamalarını rahatsız etmemeli. Akşama varmaz, adamlarım Kidron kıyısında çadırları kurarlar.

Süleyman İsrail'in âdetlerini böylesine iyi bilen Belkis'in ahenkli sesine bayılmıştı. Dediğini kabul etti. Saba melikesine tutulan alkış sesleri arasında Nagsara'nın ağlamasını nasıl duyabilirdi. Karısı o hiç sevmediği görkemli sarayda yapayalnızdı.

Güneş doğar doğmaz Saba melikesi beyaz bir ata binip Kudüs kentine gitti. Saygılı ve sessiz bir kalabalık melikeye hayran oldu. Sokaktaki insanların en sıradanı bile, o anın İsrail'in yazgısı için çok önemli olduğunu hissediyordu. Kendisine bir şey danışılmamış olan kohenbaşının öfkesi sönmüyordu. Açığa vurmaksızın yabancıyı Tanrı'nın yıldırımlarıyla tehdit ediyordu. Bazı kadınlar Nagsara'nın talihsizliğine üzülmüyorlardı. Herkes mimarbaşının orada bulunmamasını fark etmiş ve yadırgamıştı.

Belkıs attan iner inmez, tapınağa çıkan yokuşun dibinde güneşi selamladı. Kadının duası orada toplanmış din adamlarını pek rahatsız etti. Fakat Süleyman, açık yeşil giysisinin içinde bir gün öncekinden de görkemli olan Saba melikesine hiçbir eleştiri yöneltmedi. Hiram'ın marangozlarının elinden çıkmış yaldızlı tahtadan tahtırevanda kendisinin yanına buyur etti.

Belkıs'ın parlak siyah saçları kısaydı ve kirpikleri kadar inceydi. Bir ceylan yüzü kadar zarif yüzünde güvercinlerin yumuşaklığı, zambakların tazeliği vardı.

- Gelişinizin asıl sebebi nedir?

- Eksiksizliği tüm halkların dilinde olan tapınağı görmek, etkiileyici zekâsı övülen, ağzından çıkan her şeyin hayranlıkla dinlendiği bir hükümdar tarafından yönetilen ülkeyi tanımak. Hep yanınızda olan kadınlarınıza ne mutlu, ne mutlu hizmetkârlarınıza. Sizi İsrail tahtına oturtan Tanrı'ya şükürler olsun.

- Bu sözleriniz gereğinden fazla övücü.

- Yahve, Süleyman'a kıyılarıdaki kumsaldan daha geniş bir zekâ vermemiş mi? Sizin bilgeliğiniz Doğu'nun tüm oğullarının bilgeliğinden daha anlı şanlı değil mi?

- Hiç kimse bilgeliğe sahip değildir.

- Bu kadar alçakgönüllü olmayın. Ününüz İsrail'in sınırlarını aşmış.

Süleyman güvenemiyor, kuşkulanıyordu. Acaba Saba melikesi o korkutucu bilmecelerinden birini mi soracaktı? Onun bilmeceleri en bilgiliyi gülünç duruma düşürür, en sağlam ünü sarsarmış. Yanıtı bulamayan aşağılanırmış.

- Ne var ki, eleştireceğim bir yanınız var.

- Nedir o? diye hükümdar şaşırarak sordu.

- Söylentilere göre, şeytanlara hükmedermişsiniz, hayvanların ve bitkilerin dilinden anlarıymışsınız. Yasak bölgelere girmiş oluyasınız?

- Bilgeliği arayan için yasak bölge var mıdır?

Belkis gülümsedi.

- Kudüs görkemli bir kent, dedi tatlılıkla.

- Yeryüzü suyla çevrili bir çember, dedi Süleyman. Onu çizen, dünyaların mimarı, merkeze İsrail'i oturtmuş. İsrail'in merkezinde de, dünyaların mimarının ruhunun somutlaştığı Kudüs kayası var. Orada o ruh seçkin kulların ruhunu besliyor.

Saba melikesi dikkatini verdiğini belli ediyor, melikin ağzından bal akıyormuş gibi dinliyordu.

- Firavun Siamon'un kızıyla evlenmeniz çok ilgi uyandırmıştı, diye konuşmasını sürdürdü. Neden karınız yanınızda değil?

- Âdet değildir. O, kadınlarımın birincisidir. Onurunuza verilecek şölende kendisini göreceksiniz.

Süleyman, Belkis'a kolunu vererek tahtirevandan inmesine yardım etti. Birlikte tapınağın önündeki düzlüğe götüren basamakları çıktılar. Orada din adamları ve saray mensupları konuk melikeye saygılarını sundular. Belkis yargı odasını, Lübnan ağacından evi, Kidron Vadisi'ne bakan sütunlu yolu, sarayı ve tapınağı gezdi.

Gözlerini bu güzel görünümle doldurdu. Giyim kuşamının sadeliğiyle parlayan Belkis'ın güzelliği Süleyman'ın saray çevresini büyülüyordu. Buna karşı, Saba ülkesindeki yapıları aşan düzeydeki yapılar da melikeyi çok şaşırtmıştı.

- Bu başyapıtların mimarı kimdir?

- Hiram Usta.

- Kendisini görmek isterdim.

Süleyman kâtibine Hiram'ı araması için buyruk verdi.

- Zahmet etmesin. Bunu diyen kalın sesin sahibi, mimarbaşı, yargı odasının çatısında ayakta duruyordu.

Belkis gözlerini ona doğru kaldırdı. Kırkına yaklaşıyordu ama, yapı ustası gösterişli görünümünden hiçbir şey yitirmemişti. Derin çizgilerle süslü geniş alnı, insanlardan kaçan, asık yüzlü birinin

özelliklerini taşıyordu. Birden görünürvermesi, orada bulunanlarda değişik duygular yarattı. Bazıları, Saba melikesinin de, Süleyman'ın da tepesinden bakan yapı ustasının sessiz haşmetini bir çeşit saygısızlık gibi görüyordu.

Melike gözlerini ondan alamıyordu. Süleyman gibi Belkıs da yasak alanlara girip görünmeyen güçlerle iletişim kurmayı bilirdi. Düşüncesinde varlıkların görünüşünün arkasına geçebilir, gizlerinin derinliklerine inebilirdi.

Süleyman büyük bir hükümdann önemine, Tann'nın seçkin kullarının aklına sahipti. Hiram ona benziyordu ama, onda başka, daha tasalı, daha huzursuz bir ateş vardı. Birlikte, bu iki adam, en inanılmaz işleri başarabiliyorlardı. Ayrırlırlarsa, başlarına çok kötü şeyler gelecekti. Fakat ne biri ne öteki bunun tam olarak bilincindeydi.

- Bugün çalışılmayacağım bilmiyor muydunuz? Bu soruyu büyük öfkeyle soran Elihap'tı.

- Şabat dündü, diye yanıtladı Hiram. Bugün işçilerim haşmetlilerin onuruna tatil yapacaklar. Bense çalışıyorum, bu çatının bitirilmesi gerek.

Elihap Süleyman'a döndü. Melikinden destek umuyordu. Fakat konuşan Belkıs oldu.

- Neden işçilerinizi toplamayasınız, Hiram Usta? İki büyük ülkenin uyum içinde karşılaştıkları bu barış anına onları da ortak etmeniz gerekmez miydi?

Hiram o güne kadar böylesine güzel bir kadın görmemişti. Vücudunun zarıflığı, yüzünün inceliği en güzel Mısır kadınlarının kiyle yarışabilirdi. Dudakları gülümsüyor, gözleri ciddi ciddi düşünüyordu. Bir sevgilinin neşesiyle bir ecenin ağırlığı bu kadında birleşmişti.

Hiram elindeki gücü hiçbir zaman kullanmayacağı konusunda kendisine söz vermişti. Fakat Belkıs onu öyle bir sınavdan geçiriyordu ki, bundan yenik çıkmamalıydı. Varlığının derinliklerinden gelen bir dürtüye kapıldı ve kollarını kaldırarak bir harekette iki dik açı çizerek Mısırlıların 'ka' dedikleri şeyi yaptı. Dakikalarca hareketsiz böyle kaldı, güneş altında kıpırdamayan bir nöbetçiye benziyordu.

Süleyman mimarın saçma bir şey yaptığını sanmış, sinirlenmişti. Nasıl edip de kente, kıra yayılmış onca işçiyi toplayacaktı? İçinden bu oyunu durdurmak geldi ama, melike gözlerini ayırmadan Hiram'a bakıyordu.

Birden tapınağın önündeki alanın girişinde sesler yükseldi. Saray adamları sıkışıp birbirlerini iterek ustalara ve kalfalara yer açıyorlardı. Onlarsa saldırgan bir tavırla alanı çevrelediler. Dar sokaklardan dizi dizi çıraklar, onların arkasından kabalacılar çıkıp geldiler. Taşçılar, ocakçılar, duvarcılar, dülgerler, marangozlar, dökme-ciler, demirciler mimarbaşının çağrısına uyarak tapınağa yollanmışlardı.

Sessiz ve barışçı bir ordu oluşturuyorlardı ama, güçleri de iyice belli oluyordu. Bir saatten kısa bir sürede Hiram bir işareti üzerine deneyimli askerlerden daha büyük çaba ve beceri göstererek buyruğu altına giren binlerce eri bir araya getirmiş oluyordu.

Saray adamları ürkmüşlerdi, Süleyman yüzünden hiçbir şey belli etmeksizin, öyle duruyordu. Saba melikesi sayesinde artık gücünün sınırlarını biliyordu, İsrail'e tek başına egemen değildi.

Mimar kollanını göğsünde çaprazladı.

- İsteğiniz yerine getirildi, dedi Saba melikesine.

- Kendinize dikkat edin, Hiram Usta, diye fısıldadı Belkıs.

47.

Tatlı bir sonbahar rüzgârı esiyor, Kudüs'ün üzerine beyaz bulut kabileleri getiriyordu, bunlar bunaltıcı sıcakların sonunu haber verirdi. Neşeli gençler için bağlarda, budanmamış asma kütükleri arasındaki incir ve zeytin ağaçlarının altında birlikte geceleme zamanı yaklaşıyordu. Deneyimliler acemilere bağ bıçağının nasıl kullanılacağını, güneşe doymuş, rengi kırmızıya dönen taneleriyle koca salkımların nasıl kesileceğini öğretiyorlardı. Genellikle ağırdan alınırdı; bu kez ise en güçlü kuvvetliler sepetleri doldurup gençlerin üzümleri hevesle ayak altında ezdikleri büyük teknelere boşaltmak için acele ediyorlardı.

Süleyman'ın Saba melikesi onuruna vereceği şölen için mabeyinci büyük miktarlarda şarap siparişi vermişti. Pek çok masa kurdurmuştu. Saray mensuplarının hepsi bu kabulde hazır bulunmayı istiyordu. Bir aşçılar ve sofracılar ordusunu yöneten mabeyinci de işi yetiştirmek için oradan oraya koşuyordu.

Yine de kâtibin çalışma odasına duvarlara sürünerek gittiğini görünce, bunda bir alışılmamışlık olduğunu düşünebilmişti. Adamın önüne çıktı.

- Ne oluyor, Elihap?

- Hiç... Düzene sokacağım papirüsler var da...

Kâtip yalan söylemesini beceremiyordu.

- Bu eğlentilerle zaman geçiremem, acelem var benim, dedi mabeyinci. Tasalısınız. Niçin?

Elihap buruşuk bir belgeyi göğsünün üzerine bastırıyordu.

- Gösterin, bakayım.

- Olmaz.

- Bazı sırlar insanın tek başına saklayamayacağı kadar ağırdır.

Elihap'ın korkusu o kadar açıkça belli oluyordu ki, direnmeyi bıraktı. Mabeyinci papirüsü eline aldı.

Okuyunca afalladı.

- Hemen hükümdara haber verin, Elihap.

Kâtip huzura kabulünü istediğinde Süleyman hazırlığını bitirmek üzereydi. Canı sıkıldıysa da adamı içeri aldırdı.

- Uzatmayın.

- Efendimiz... Bir rapor var da...

- Bu kadar önemli mi?

- Korkarım ki, öyle.

Melik meraklanmıştı.

- Anlatın!

- Soruşturmanın sonuçları kesin. Tunç denizi tesislerini sabote edenler Yeroboam'ın buyruklarına uymuşlar. Onlarca işçinin ölümünden bu adamlar sorumlu.

- Yeroboam... Bu rapor gizli kalacak. Haber sızarsa sizi sorumlu tutarım.

Elihap eğilip selamladı.

Süleyman ile Saba melikesi görkemli şölenin onur masasındaydılar. Yüksek ateşle odasından çıkamayan Nagsara ve Hiram gelmemişlerdi. O, en iyi zanaatçılarıyla birlikte yargı odasını bitirme işi üzerinde çalışıyordu.

- Bu yemek kutsal bir edimdir, dedi Süleyman yemekler tabaklara konulmadan önce. Tann nasıl babamız İbrahim peygambere Mambre Vadisi'ndeki meşenin altında yemek yedirdiyse, biz de bu yemeğimizi Tanrı'ya sunalım.

Saraya arabalarla arpa, buğday, zeytin, kavun, incir, üzüm, nar, badem, fıstık, dut ve keçiboynuzu getirilmişti. Balı, üzümlü, hurmalı ekmekler pişirilmişti, ızgara etler hazırlanmaktaydı. Yapımı ilk

kez Tanrı tarafından Nuh peygambere öğretilmiş olan şarap su gibi akıyor, o insanın içini ısıtan kırmızı şey testilerden yada tulum-balardantoprakmaşrapalaradökülüyordu

Hükümdar, Belkıs'a mürrü safi sundu bu, ürkütücü Govr bölgesinin dikenli bitkilerinden elde edilirdi. zaten o ıssız yer de değerli kokuları gizlerdi.

Şairler İsrail'in güzelliğini, oğullarının erdemlerini yücelten şiirler okudular. Süleyman, melikenin bilmece sormak için bu anı beklediğinden korkuyordu ama, Belkıs yemekleri tatmakla ve sofradakilerin hayran bakışlarına gülümseyerek yanıt vermekle yetindi.

* * *

Yeroboam başını örten kukuletayı açtı. Sakalını kesmiş, saçlarını siyaha boyamış, yüzündeki yara izini düzgünle örtmüştü.

- Buraya gelmekle, kendimi büyük tehlikeye atmış oluyorum, kadını.

- Gelmezlik edemezsiniz, dedi Nagsara kesin bir tavırla. Bir uyruk, melikesinin buyruklarını tartışamaz.

Çamyarması sırttı.

- Benim artık ne melikim var ne melikem... Bu saray beni bir daha onların yetkesi önünde belimi bükerken göremeyecektir.

- Bunca burukluk ne ola ki?

- Bu gizli buluşma ne ola ki?

Nagsara adamı Süleyman'ın kâtibi aracılığıyla çağırtmıştı. Elihap ise çoktan Yeroboam'ı eski dinine dönmüş biri ve bir başkaldırıcı olarak görüyordu.

Sarayın melikenin oturduğu kanadında yaşlı bir körden başka biri kalmamıştı. O da zamanını uykuda geçiren biriydi. Öteki görevlilerin hepsi şölen sofrasına hizmet ediyorlardı.

Mısırlı kadın kendi kendisinden korktu. Yeroboam'dan güçlü bir kaba ve yabanıl adam şiddeti, kininin peşinden sonuna kadar gidecek bir kimsenin şiddeti yayılıyordu. Fakat melike artık geri dönemezdi. Alev sonunda ona bir şey söylemişti. Mutluluğunu korkunç bir edim pahasına elde edebilecekti.

- Bana gerekليسiniz, Yeroboam.

Eski angaryacıbaşının köşeli çenesi dikildi. İsrail melikesi önünde alçalıyordu.

- Sizi dinliyorum, kadınıam.

- Zengin olmak ister misiniz?

- Yarın Süleyman beni tutuklatacaktır. Servet kurtarmaz artık beni.

- Ne istersiniz?

- Babanız firavun tarafından kabul edilmem için kendi elinizle yazacağınız bir mektup. Canımı kurtarmak için tek fırsatım Mısır'a kaçmak.

Nagsara bir kalem alıp pahalı bir papirüse hiyeroglifle birkaç sütun yazdı.

- İşte Yeroboam. Bu pusulayla isteğın yerine gelecektir.

- Size nasıl bir hizmette bulunmam gerekiyor?

Melikenin bakışlarında tedirgin edici bir ışık belirdi.

- Saba melikesini öldürün.

* * *

Günlük dinsel törenin başlangıcını haber vermek üzere yedi tane gümüş boru çalınıyordu. Saba melikesi tapınak taraçasının paganlara ayrılmış kesimine geldi. Sadık ve öteki kohenler kadının daha ileri gitmeyeceğinden emindiler. O sınırı ancak gerçek bir dini bütün aşabilirdi.

Altın ve kırmızı renkli giysisi içinde ışıldayan Belkıs durdu.

Süleyman ilerleyip karşıladı, elini uzattı ve konuğu kadınlar taraçasına götürdü. Bu kural tanımazlığa öfkelenen birçok din adamı başlarını çevirdi. İsrail meliki ile Saba melikesi devlet büyüklerinin girebileceği taraçayı geçtiklerinde, bu kadar utanmazlığa dayanamayan Sadık ana sunağa çıktı. Sunağa ince elenmiş undan zeytin-yagli çörekler, ekmekler, günlük, oniks vegalbanumdan yapılmış bir karışım ve bir sığır budu konulmuştu. Sadık, âdetlerin bozulmasını görmektense kendini ayine vermeyi yeğliyordu. Bir sinek gelip de eti kirletince, bir felaket olacağını sezdi. O zamana kadar hiçbir böcek Tanrı'ya sunulan bir yemeği kirletmemişti.

Sadık arkasını döndüğünde Belkıs ile Süleyman'ı din adamlarının tıraşına girerken gördü.

Kurban ateşini yakıp Tanrı'nın adını söyleyerek secdeye vardı. Tapınak çalgıcıları işlerine başladılar. En yaşlıları, Musa'nın kendine Tanrısal esinin geldiği dağa tırmanırken duyduğu sesi andıran koç boynuzunu çaldı. Sonra sıra harp, flüt, sitar, rübab ve tef çalanlara geldi.

Kurban etinin dumanı ve ayinin müziği göklere yükseldi. Sadık sunaktan aşağı indi.

- İsrail hükümdarı, dedi, yasaya karşı gelinmesine kesinlikle karşıyım. Biz burada din adamları tıraşında bulunuyoruz. Başka hiç...

- Herkes kutsal yeri boşaltsın, buyurdu Süleyman. Saba melikiyle yalnız kalmak istiyorum.

Kohenbaşı öfkesini bastırıp boyun eğdi.

Süleyman'ın kendisine sunduğu bu boşluk ve genişlik duygusu Belkıs'ın çok hoşuna gitti. Yahve'nin koca tapınağı, Hiram Usta'nın başyapıtı, güneş altında, olanca görkemiyle onun gözlerine sunuluyordu. Işığı fazla çiğ bulduğundan tatlı bir sesle birçok kuş adı mırıldandı; onlar da bulutların içinden fırlayıp gelerek güneşi gölgelediler. Bir çavuşkuşu melikenin sol omzuna kondu. Yahve'nin tapınağı kanat çırpışları, neşeli uçuşlar, billur sesli ötüşlerle dolmuştu.

- Kuşların dilini bilir misiniz? diye sordu Süleyman.

- Onlar bize biraz canlılık getirirler, haşmetli. Seçkin kullann ruhu, ışıkla yaşayan, göklerde oturan bu nazik yaratıklarda beden bulmaz mı?

Süleyman gökyüzünü görmez olmuştu, üzerinde bulundukları tapınak tıraşını unutmuştu. Dağ soluklarının altına dönüştüğü o uzak topraklardan gelen bu kadının bakışlarında eridiğini hissediyordu. Bilmediği bir duygu, sonsuza dek sürecek bir gençlik gücü, gür bir sel gücü veren bir duygu yüreğini kapladı

Çavuşkuşu uçup gitti.

Tapınağın taşları, tüm zamanların şafağında doğmuş bir ışıkla çemberlenmişti.

Yeroboam bundan iyi bir fırsatı rüyasında bile göremezdi. İşte Saba melikesi din adamlanna ayrılmış taraçanın merdivenlerinden iniyordu. Yalnızdı. Süleyman, sanki yeni yeni farkına varmakta olduğu bir Tann lütfuyla afallamış gibi olduğu yerde kalmıştı, konduğu izlemiyordu.

Melike yavaş yürüyor, Hiram Usta'nın dehasından doğmuş bu mimarlık başyapıtını içine sindiriyordu. Din adamlanysa, Süleyman'ın buyruğu üzerine, uzaklaşmışlardı.

Belkis Lübnan ağacından evin köşesini döndüğünde, kendini göstermeyen Yeroboam darbesini indirecekti.

Süleyman, sonunda, melikeyi izlemeye başladı ama, kendini mengeneye sıkışmış gibi hissediyordu. Sanki Belkis kendisiyle onun arasına belirli bir uzaklık koymuştu da Süleyman o arayı dolduramıyordu. Genç kadın yargı odasıyla hükümdarlık hazinesi arasındaki geçide girdi.

Yeroboam, Saba melikesini boğacağı deri bağcığı gererek atıldı.

Belkis gözünü bile kırpmadı. Başını kukuletaya saklayan o adamın onu öldürmek niyetinde olduğunu hemen anlamıştı. Gözlerini korkusuzca adama dikti ve o binlerce kuşu yeniden çağırdı.

Yeroboam öne doğru bir adım attı, fakat görünmeyen bir engele çarptı. Kızgınlığın verdiği güçle o engeli aşabildi. Belkis'in tam burnunun dibindeydi ki, kafasındaki ilk gagalanmayı duydu. Çavuşkuşunun arkasından kara karga geldi, ala kargası, saksağanı, şahini geldi, hepsi sipsivri gagalarını başına batınıyordu. Kanlar içinde tabanları yağladı.

Yahve'nin tapınağının dalanında Süleyman ile kohenbaşı, karşı karşıya durmuş, açıkça çatışıyorlardı. Sadık gerilemeyecekti. İnancını aşağılamışlardı, melikin tutumunu kabullenemiyordu. Başına gelebileceklerin farkındaydı ama, sırtındaki cüppeye layık olmayı aklına koymuştu.

- Saba melikesi büyücü, efendimiz. Kuşlara buyruk veriyor. Yaradan'ın tapınağının önünde böyle davranmakla ona meydan okuyor, bizi küçük düşürüyor. Zaten kannızın bizim ırkımızdan olması Yahve'ye ağır bir saygısızlık. Şimdi de ahlaksız bir ülkeden gelmiş bu zındığın böyle davranmasına izin vermeniz, İsrail'in kendi kaniyla, kendi gözyaşıyla ödeyeceği bir günahdır. Kadını kovun ve tövbe edin. Tanrı'dan size acımasını dileyin. Yoksa halkınızın üzerine felaket yağacaktır.

Sadık yüksekten konuşuyor, gösterişli hareketler yapıyordu. Süleyman onu bu mevkie getirdiğine pişman değildi. İyi ki Saba melikesini getirttim de ihtiyar kurtta uyuyan ateş uyandı, diye düşünüyordu. Adam sonunda görevinin yüksekliğine yaraşır davranıyordu.

Süleyman, insanları öylesine çeken, insanlara sıkıntılarını unutturan dinginliğini bozmadan konuştu.

- Rolünü iyi oynuyorsun Sadık, ama, Tanrı'ya şükür, devleti yöneten kohenbaşı değildir. O, tapınak evreninde yaşamak, onun dışında kalanla ilgilenmemek mutluluğuna sahiptir. Ben, İsrail'in hükümdarı niteliğimle, bu dünyayı ve öte dünyayı bağdaştırmak

zorundayım. Saba melikesini bize gönderen Tanrı'dır. Tapınağı onun altınıyla yapabildik. Dilerim, uzun süre bizimle birlikte kalır. Onun buradaki varlığı, neredeyse on yıldır tadını çıkarmakta olduğumuz banşa en değerli katkıdır. Barışı kurmayı sürdürmemiz gerek. Sen İsrail için dua etmene bak, Sadık; beni de bırak, ülkeyi yöneteyim.

"Aşkın kör ettiği bir hükümdar," diye düşünüyordu Sadık, "hâlâ yönetecek durumda mıdır acaba?"

Ustalar ve kalfalar taht revakının yapıyerinden çıkmışlardı. Süleyman'ın mahkemesi elçilerin kabul odası bitişiğinde bulunan yere kurulacaktı. Hiram yalnız kalmış, işiyle uğraşıyordu. İçinde belli belirsiz bir duygu, en ufak saniyeyi kaçırmaması gerektiğini söylüyordu. Yaratma isteği öylesine güçleniyordu ki, ona dinlenecek zaman bırakmıyordu. Yerden tavana kadar yükselen sedir ağacından süslü kaplamalar yargı odasına görkemli ve ciddi bir hava veriyordu. Fildişi ve altından yapılmış ve kolluklan birer aslan biçiminde olan tahtın yontularını mimarın kendisi tamamlıyordu.

Kalemini, tokmağını bıraktığında gecenin epeyi ileri bir saati olmuştu. Büyük sütunlu geçitte iki üç saat uyuyacak, sonra şafak vaktinin ilk ışıklarıyla gelip yapıyerini açacaktı.

Dolunay ışığında koyu mavilere bürünmüş yargı odasının cephesi, Abüdos'taki Osiris tapınağınıninkileri andırır güçlü sütunlar üzerinde yükselen uzun bir kapı saçağından oluşuyordu. Yer taş kaplamaydı. Sağ yandan Kudüs'e doğru dik bir yokuş iniyordu. Hükümdarın adaletine başvuracak kimselerin buraya çıkışlarını kolaylaştırmak için o yokuş üzerinde basamaklar yontmak gerekecekti.

- Vakit geç, Hiram Usta.

Mimar bir sütuna dayanmış ayı seyreden zarif karaltıdan Saba melikesini tanıdı.

- Kadınım... Ama nasıl olur da...

- Yalnız başıma yıldızların altında gezinmeyi severim. Halkım uyur. Ruhlar dinginlik içindedir. Ülkenin işleri o kadar ağır gelmez. Gökten bana esin vermesini, beni yönlendirmesini dilerim.

Hiram'ın üzerinde yıpranmış bir deri önlükten başka bir şey yoktu. Elleri, kolları, gövdesi gün boyu süren çalışmasıyla kir içinde kalmıştı. Buyruk vermeye alışmış bir insanın kendinden emin duruşu olmasa, kimse onu herhangi bir işçiden ayırt edemezdi.

- Nerelisiniz Hiram Usta? Yurdunuz neresi?

- Yurdum şu yapıyeri. Bitmiş bir yapıdan geliyorum, bitirilecek bir yapıya gidiyorum.

- Sanatınızı nerede öğrendiniz?

- Çölde, taşlara ve kumlara bakarak. Onlar başlangıcı ve sonu olmayan yapı malzemesidir.

- Yalnız bir Mısırlı böyle konuşabilir. Fakat Süleyman Tanrı'sının tapınağını bir Mısırlıya yaptırmaya razı olmazdı.

Hiram sustu. Bir tuzağa düşmüş gibi geliyordu ona. Somut şeylerle konuşmaya alıştı ama bu kıvrak zekâlı kadının sorularına yanıt vermek ona zor bir sınav gibi gelmişti. Halbuki, kadının sesinden tatlı bir zevk duyuyordu.

- Ben bu uzun yolculuğa sizin yüzünüzden çıktım, Hiram Usta. Dostunuz, başvezirim, sizin mimarlar loncasının üyesidir. Altınının tapınağın yapımına katkıda bulunması için ısrar etti. Sizi görmek istiyordum.

- Düş kinklığına uğradınız mı?

- Tersine. Ayrıca büyük bir hükümdarı da tanımış oldum.

- Siz eski bir bilgeliğin mirasçısı değil misiniz, kadınıym? Bir birleşme, ya da daha kötüsü, geçimsiz ve geleneksiz bir halkın başındaki bir çoban oğluyla, birleşmeyi mi düşünüyorsunuz?

Saba melikesi mimarbaşına şaşkınlıkla bakıyordu.

- Böylesine öfkelenecek ne var! Bilmiyor musunuz ki, İsrail artık zayıf bir ülke değil. Bir geleneği eksikti, onu da tapınağı yapmakla siz tamamladınız. Süleyman'ı kıskanıyor olmanız?

Hiram sütunlardan birine bir yumruk atıp gecenin maviliğinde keten giysisinin altında güzel vücudunun çizgileri belli olan melikeyi ay ışığında bırakıp uzaklaştı.

Gece boyunca Hiram heykel yaptı. Coşkuya kapılmıştı. Bir granit blok alıp yontmaya başlamış, ona gölge ve ışık kadını Belkıs'ın, uzaklardan insanların dünyasında dolaşmaya gelmiş tanrıça, öte dünyanın unutulamayacak kadar yakındaki görüntüsü Belkıs'ın çizgilerini vermişti. Yuvarlak memelerini, zarif kalçalarını, dümdüz karnını, uzun bacaklarını biçimlendirdi. Eli titremiyor, taşa saklı güzelliği yaşama getiriyor, okşayacağı, yalnız onun olacak olan bir melikenin doğmasını sağlıyordu.

Sabah olunca, yapıtını yok etti.

Süleyman tahtın önündeki altı basamağı çıktı. Altın koltuğa oturup kollarını fildişi kolluklara dayadı.

Kalabalık ve sessiz dinleyicilere baktı. Ön sırada Sadık ve din adamları, ülkenin ileri gelenleri vardı. Tahtın solunda, yükseltinin dibinde mabeyinci, sağda yazı rahlesi ve bir dizi kalemle Elihap yer almışlardı. Sedir ağacından yapılmış duvar kaplamaları sayesinde yargı odası hiçbir sesin tutkuya kapılıp yükselmeyeceği bir dua yerine benziyordu.

Süleyman, Hiram Usta'nın yaptığı binada ilk kez adalet divanı başkanlık edecekti. Hiram Lübnan ağacından evin son eksiklerini tamamlıyor, altın kalkanların korunacağı gizli yerleri ayarlıyordu.

- Angarya işinin eski sorumlusu Yeroboam'ın aşağılık davranışı konusunda yargıya varmak üzere toplanmış bulunuyoruz. Kendisi kaçaklık ve cinayetle suçlandırılıyor. Kâtibin çağrısına yanıt vermedi. Aranızdan biri nerede olduğunu biliyor mu?

General Banaias söz istedi.

- Ben biliyorum.efendimiz. Az önce Yeroboam'ın alçaklığı konusunda hiçbir kuşkuya yer bırakmayan bir rapor aldım. Kendisi Mısır sarayına sığınmış. Yasamız katiller ve hainler için tek bir ceza, ölüm cezası öngörür.

Nagsara ağlıyordu. Çocuk gözyaşları gibi sıcak, gürül gürül, tutamadığı yaşlar döküyordu. O aşağılık düzeni boşa çıkmıştı. Saba melikesi Süleyman'ın gönlünü çelmeyi sürdürüyordu. Yarın tüm İsrail'e hükmedecek, onu, hükümdann Mısırlı karısını dönülmez bir umutsuzluk ve utanca gömecekti.

Nagsara, Süleyman'a karşı hiçbir düşmanlık beslemiyordu. O, lanetli bir ülkede doğan ve Yahve'nin ülkesine felaket tohumları ekmeye gelen bir büyücünün ağına düşmüştü. Kötücül güçlerin kurbanıydı, gözleri Belkis'in büyülerini göremiyordu.

Mısırlı kadın vazgeçmeyecekti.

İçinde piramitler, tapınaklar yapmış bir ırkın, çölü verimli kılmış, insan kurumlan içinde bilgeliği yüceltmış bir ırkın yürekliliği uyanıyor, dünyanın en güçlü devletini yönetebilmiş o ecelerin soyluluğu yeniden doğuyordu.

Sarayın kendi oturduğu kanadının çatısına çıktı. Bir lamba koyup fitilini yaktı. Alev ışıklı geceye doğru yükseldi.

Bir şiş ucunu etine, Hiram'ın adının yazılı olduğu noktaya batırdı. Birkaç gündür ad gittikçe silinmekte gibi geliyordu ona. Şiş batırdığı yerden çıkan kanı avuçlarına aldı ve aleve soktu.

- Onun ölümüne karşı benim yaşamım, diye yalvardı.

Defne, firavuninciri ve ılgın ağaçlarıyla dolu bahçelerden serin sular akıyordu. Yahudiye ve Samiriye'nin vadilerinden sıcak öğleden sonra saatlerinin aydınlığında yön değiştire değiştire esen rüzgânın taşıdığı zambak ve adamotu kokuları yükseliyordu.

- Bu konutu beğendiniz mi, Belkıs?

Süleyman, Saba melikesini ahşap bir saraya götürmüştü. Kapının önünde duruyorlardı. Binanın çevresindeki parmaklıklar çiçekliklerle süslenmişti, pencerelerinde erguvan rengi perdeler vardı. Çatısından güvercin sesleri geliyordu.

- Çocukluğumda burada aylarca kaldım. Mutlu günlerdi. Gerçek mutluluğu tatmadan buraya bir daha gelmemeye ahdetmiştim.

- Tapınağı bitirmek miydi o mutluluk?

- Size rastlamakmış, Belkıs.

Saba melikesi, Süleyman'ın gözlerine bakmaktan kaçınarak bir zeytin ağacına doğru yürüdü. Eline bir sopa alıp dallara vurdu, yere düşen olgun zeytinlerden alıp tadına baktı.

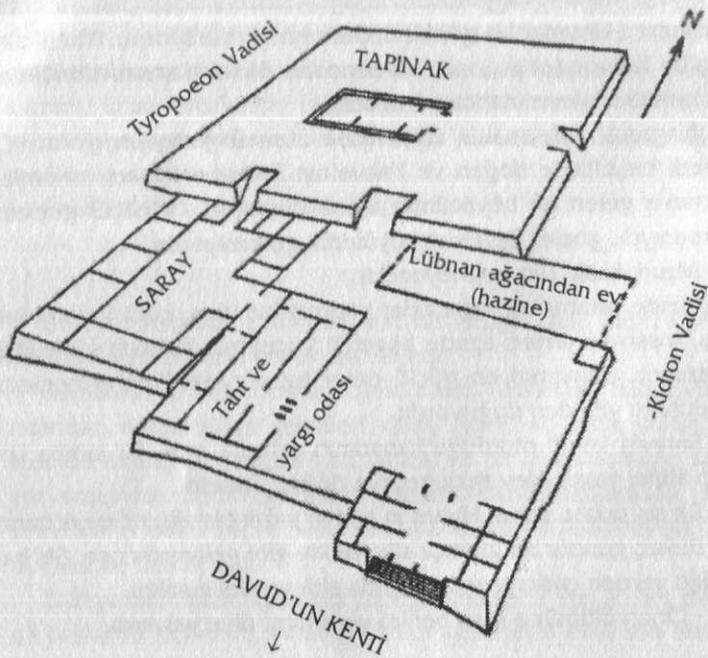
- Evin arkasındaki küçük değirmende zeytinyağı çıkarmayı öğrenmiştim, dedi Süleyman. En sevdiğim oyundu.

Bunu söyledikten sonra köşkün kapısına çatılmış kalasları kaldırdı.

- Susadım, dedi Belkıs.

Melik bir maşrapa arayıp buldu, yıkadı, kuyudan soğuk su doldurdu. Melike maşrapadaki suyu toprağa döktü.

- Sen ki bilgeliğinin ünü dünyayı tutmuştur, bu maşrapayı bana gökten de yerden de gelmeyen suyla doldurup verebilir misin?



Süleyman soğukkanlılığını yitirmedi. Belkis, saldırıya geçmek ve bilmecesini sormak için, büyük bir beceriklilikle, bu dinlenme anını seçmişti. Melikin soluklanmasında bir düzensizlik olmadı. Kuyu bileziğine ilişti ve zihnindekileri zorlayıp birbirine karıştırmadan düşündü.

Arabasına koşulu sert başlı atlara bakarken bilmecenin çözümünü buldu. İki hayvandan birini çözüp üstüne atladı ve kırlara doğru sürdü. Köşke döndüğünde maşrapayı atın böğrüne tuttu ve ter damlalarıyla doldurdu.

Saba melikesi sağ elini açtı. Avcunda bir zümrüt pırıldıyordu.

- Bu değerli taş a iyi bak, İsrail'in hükümdarı. Üzeri hemen hemen göze görülmez on iki helezonla delinmiştir. Parmakların oradan bir iplik geçirecek kadar becerikli midir acaba?

Süleyman taşı eline aldı. Ne büyük beceriye sahip olursa olsun, hiçbir sanatçı böyle bir şeyin üstesinden gelemezdi. Zümrüdü göğsüne bastırıp meyve bahçesine çıkan taşörgüsü yola koyuldu. Çoğu zaman bir ağacın altında düşüncelere dalarak en çetin soruların yanıtını bulduğu olmuştı. Zeytin ağaçlarının arasından geçti, bir firavununciri ağacına dokundu, sonunda içgüdüünün onu neye yönelttiğini buldu. Çok güzel bir duttu bu, yapraklarının ikişer yüzü ayrı ayrı güzeldi, damarları çatallıydı. Zümrüdü koyacağı yeri özenle seçti, sonra Belkis'in yanına gitti.

- Taşı ipekböceğine emanet ettim, dedi. O, ipliğini on iki deliğe akıtıp zümrüdün içine kayıtlı burçlar kuşağını yeniden yaratacaktır. Siz benden bunu istemekle hep evrenin öğrettiklerine saygı göstermemi beklemiyor muydunuz?

Melike gülümsedi.

- Ününüzü boş yere kazanmamışsınız. Bilgeliliğiniz büyükmüş. Süleyman'ın neşesi kaçtı.

- Önemsiz bilgelik bu, aslında. Ben, köylülerin en sıradanı gibi, doğayı gözlemlemiştir. Saf kimseler benim için bilimi çok engin diyorlar. Halbuki, bu, tıka basa doldurulmuş bir tulum gibi ağır bir bilgiler birikimi. O bilim ne mutluluk getirir ne bilgelik. Kapalı, alçak bulutlarla dolu bir gökyüzüne benzer. Fazla bilgi sıkıntı, üzüntü getirir. Onu gittikçe arttırmak, insanı deliliğe götürür.

Yaratılışın yasalarını kim algılayabilecek? Hangi bilgin, biçimin ötesindeki, hatta ışığın ötesindeki Tanrı'yı tanıyabilir? O ışık ki, Tanrı onun içinde saklanmaktadır. Ben bilge değilim, Belkıs. Bitkiler, topraktan çıkan cansızlar, hayvanlar ve taşların gizleri konusunda yazılar yazdım. Rüzgârların sözünü, yeraltı ruhlarının iletisini kimse benden iyi bilmiyor. Gelecek yüzyıllarda, sihirbazlar doğa gizemlerinin kapısını açmak için Süleyman'ın anahtarını kullanacaklar. O anahtarla benim gücümü paylaşacaklar. Fakat bütün bunlar boş. Daha başka ne isteyebilirim? Ellerimde çok geniş bir güç tuttuğum söylenmiyor mu? Hastalıkları iyileştirdiğimi, ruhun acılarını giderdiğimi görmediler mi? Başarıma, tasarılarımı gerçekleştirişime hayran kalınmıyor mu? Bütün bu sahte zenginliklerden elimde hiçbir şey kalmayacak. Bunlar birer aldanmaca. Ben bilge değilim Belkıs, ama sizin sevginiz gerek bana.

Çavuşkuşu bulutlardan inip Saba melikesinin sağ omzuna kondu. Genç kadın kuşun ötüşünde aşk coşkusundan söz eden çok eski bir şiirin sözlerini tanıdı: "Akşam rüzgârı esmeden, karanlıklar yayılmadan mürrüsafi dağına, buhur tepesine çık. O seni orada bekleyecek ve senin aklını başından alacak."

Süleyman kadar yakışıklı bir adam yoktu, hiç kimsenin görkemi onunkini geçmiyordu. Saklamadığı birtakım sıkıntılarla ezilse de, içi paralansa da, fırtınaların yok edemeden sarstığı büyük hükümdarların soyluluğunu yitirmiyordu. Belkıs'ın duydukları, bir melike-nin bir hükümdara beslediği hayranlığın üzerinde bir şeydi. Ona doğru koşmak, kollarına atılıp kendini ona bırakmak ... Neden yazgısı onun aşkla sarhoş olmuş herhangi bir kadın gibi davranmasını engelliyordu?

- Siz İbranilerin ve Arapların babası olan ünlü Şam'ın soyundan geliyorsunuz, dedi Süleyman. Şayet benimle evlenmeye razı olursanız, o yitip gitmiş birliği yeniden kurarız. Savaş hortlağını bir daha dönmek üzere defederiz.

- Büyük yanlış, diye karşı koydu melike. Kuracağımız devlet fazlasıyla büyük bir kıskançlık uyandırır. Komşularımız onu yıkmak için ortaklık antlaşmaları yaparlar. İkimizden hangisi öbürüne boyun eğer? Düş kurmayın, Süleyman. Düş kurmaya hakkınız yok.

- Barışı düşledim, Belkıs, barış imzalandı. Tapınağı düşledim, tapınak yapıldı. Sevgiyi düşledim, siz çıkıp geldiniz. Neden umudu geri çevirmeli?

- Saba öylesine uzak ki...

- Düşünün, yalvarırım.

Belkıs boyun eğmek üzereydi ki, uzaklarda yol üzerinde kızıl bir toz bulutu fark etti. Hükümdann koruma birliğinden bir atlı göründü. Nefes nefeseydi, aceleyle Süleyman'a hitap etti.

- Bağışlayın, efendimiz... Anneniz ölüm döşeginde.

Süleyman, annesinin isteklerine uymuş, saraydan ayrılıp Galile Denizi'ne yakın geniş bir malikâneye yerleşme karan verdiği günden beri onu görmeye gitmemişti. Orası, Davud'un bütün bir yaz boyunca devlet işlerini bırakıp onu sevdiği yerd.

Bat-şeba ölüm döşeginde tutkulu anılarıyla avunuyor, hükümdarın rübab çalarak onu şiirleriyle büyülediği günleri yeniden yaşıyordu.

Süleyman annesinin yatağına yaklaşp elini öptüğünde yaşlı kadını yine ölüm acıları sardı.

- Neyse gelebildin, oğlum. Karanlıklar ülkesine göçmeden önce seninle son bir kez konuşmak istedim.

- Bu kara düşünceler nereden çıkıyor?

- Bir melike ölümünü bilmeli, onu iyiliksever bir dost gibi kabul etmelidir. Fakat benim yüreğim senin için sızlıyor.

- Size nasıl bir sıkıntı verdim?

- Seni seven kadını ihmal etmiyor musun? Sonradan pişmanlığa dönüşecek zevkler peşinde koşmuyor musun?

- Ben yalnız barış istiyorum, valide.

- Saba melikesi barışı güçlendirmeyecektir. Nagsara ise, sana barış getirmişti. Onu görmezden gelmek büyük yanlış olur. Git artık, hazırlanmam gerek. Adil ol, Süleyman. Babana layık ol.

Belkıs geceyi kırdaki köşkte geçirmeye karar vermişti. Kapısı tıklatıldığında güneş doğmuştu. Genç kadın gece boyu düşünür kurduğu Süleyman'ı karşısında göreceğini umarak koşup açtı. Fakat gelen kırmızı tepeli bir yeşil ağaçkakanmış, hayvan hemen uçup gitti.

Düş kırıklığına uğrayan melike dışarı çıktı ve sabahın aydınlığını, kuşların cıvıltısını tadarak çiyle ıslanmış otların üzerinde yalınayak yürüdü. Süleyman'ın önerisini geri çevirmeye devam edecek miydi? İsrail hükümdarıyla evlenirse Saba ülkesinin özerkliğini yitirmesine neden olmaz, mıydı? Öyle davranması, atalarının topraklarına bir hıyanet sayılmaz mıydı? Süleyman'a duyduğu sevgi böyle bir şeye değer miydi?

Kuyudan su çeken kadınları görünce eve döndü, bir testi alıp omzuna oturttu ve kadınların yanına gitti. Üzerinde sade bir gömlek vardı. Önce kuşkulu davranan kadınlar, Belkıs'ın gülüşünün çekiciliğine kapılıp onunla konuşmaya razı oldular. Tek başına geldiğine, yanında bir kimse bulunmadığına göre, olsa olsa bir hizmetçi kız olabilirdi.

Melike tarla işinin güçlüğü, hamsinin şiddeti konusundaki yakınmaları, çetin bir kış geleceği yolundaki tahminleri dinledi.

- Kudüs'te ne oluyor? diye sordu. Yabancı bir kadın sarayda ağırlanıyormuş, öyle mi?

- Saba melikesini diyorsun. Süleyman'ın gönlünü çelmiş.

- Evlenecekler miymiş?

- Felaket olur öyle bir şey! dedi köylü kadınlardan biri. Süleyman'ın kansı, Mısırlı Nagsara'dır, başkası değil. Halk onu kabulendi. Hükümdar bilge biriye, öyle geçici bir isteğe kapılmaz.

- Dediklerine göre kadın çok güzelmış, dedi arkadaşı. Bizim melik de öyle çekici adamdır ki...

- Aştan nasiplerini alsınlar ama, Süleyman nikâhına saygı göstersin!

- Saba ülkesinin hükümdarıyla birleşme barış için iyi olmaz mı? diye sordu Belkıs.

- Hayal! dedi köylü kadınların en coşkulu. Firavunun kızı sayesinde Mısır ve İsrail patırtısız gürültüsüz yaşıyorlar. Saba getirse

getirse mutsuzluk getirir. Süleyman o Surlu mimarla uğraşsa daha iyi eder.

- O neden?

- Elinin altındaki işçi ordusuyla o Hiram, ülkenin gerçek efendisi. Her şeyi kurabiliyor, yapabiliyor. Davranışı da melikler gibi. Şeytanlar da adama yardım ediyorlar.

- Süleyman ne yapmalı?

- Kurtulsun ondan! Yoksa, onun yüzünden tahtını kaybedecek. Bizim ülkede iki hükümdara yer yok.

Testisi dolunca Belkıs yakındaki meyve bahçesinde amaçsız dolaştıktan sonra bir incir ağacının altına oturdu. Tatlı meyvesiyle, gölgesinin serinliği, havasının yumuşaklığıyla İsrail bir cennete benziyordu. Belkıs o cennetin melikesi olmayacaktı.

50.

Doğudan esen güçlü rüzgârlar Kudüs'e kurbanların mide bulandırıcı dumanını getiriyordu. Buhur ve yanık et dayanılmaz bir koku oluşturunuyordu. İsrail'de havalar birden soğumuş, bu yüzden de taraçanın taşları üzerinde çıplak ayakla yürümek zorunda olan birçok din adamı hastalanmıştı. Bu adamlar soğuk algınlığı ve bağırsak hastalığı nedeniyle dinsel uygulamalardan uzaklaşmışlar, işler aksamıştı.

Süleyman sarayına kapanmıştı. Bir haftadır kimseyi kabul etmiyordu. Saba melikesi olumsuz yanıtını verdiğinden ve bunun kesin olduğunu bildirdiğinden beri suskunluğa gömülmüştü, Sadık'ı, Elihap'ı bile huzuruna almıyordu.

Din adamları için yapılan odaların sonuncuları da bitmişti. Hiram yapı iskelelerinin sökülmesi ve cephenin sıvalanması yolunda buyruk vermişti. Kudüs'ün kutsal bölgesi, mimarın eliyle yabanıllığı yok edilmiş o kaya, şimdi eksiksiz bir görkemle parılıyordu.

Süleyman bunun tadını nasıl çıkarabilirdi? Yaşamının ilk başarısızlığına, sıkıntılarının da en fazla acı verenine uğramıştı.

Hiram, Şeria kıyısındaki Eziongaver'den yola çıkıp çeşitli yapıyerlerine gidiyordu. Kudüs'teki büyük işler tamamlandığından kendisine bağlı zanaatçılara yeni görevler veriyordu. Daha önce karışıklığın egemen olduğu bir çevrede onun loncasının düzeni işliyordu. Her zanaat kümesinin başına bir sorumlu oturtmuştu, bu sorumlular ustalar kurulu önünde kendi kümelerinin yaptıkları konusunda hesap veriyorlardı. Birkaç yılda İsrail yeni bir Mısır olup

çıkacaktı. Marangozu, taşçısı birleşip köyler yapacaklar, yeni tapınaklar dikecekler, kentlere görkemli görünümeler vereceklerdi.

Kaleb mağaranın bakımıyla uğraşırken Anup efendisini her gittiği yerde izliyordu. Mimarbaşı hâlâ o mağarada oturmakta direniyor, başka bir konuta geçme önerisini geri çeviriyordu. İki iş yolculuğu arasında oraya dönüp birkaç saat dinleniyordu. Uşak yakınında bulunan bir pınarla mağara arasında bir yol açmıştı. Çalılar, yaseminler, ufak palmyeler içinde pek göze görünmeyen bu pınan Süleyman'ın kendisi, saltanatının başlarında, babasından miras kalan sihirli değnekle bulmuştu.

Mimar her sabah oraya gidip yıkaniyordu.

Saba melikesine güneşin altında zarif hareketlerle çırlıçıplak yıkanırken rastlayacağını düşünemezdi.

- Kaçmayın, Hiram Usta. Kadın görmekten korkar mısınız? Mısır'da şölenlerde çıplak kadınlar çalgı çalmaz mı?

Mimar dönüp geldi ve bir hurma ağacına dayandı.

- Sizin yeriniz burası değil.

- Neden bir ece bu ülkenin en güçlü adamıyla konuşamayacakmış?

- Kim böyle bir...

- Halk, Hiram Usta. Halkın sesi çok şey öğretir.

- Ben yalnızca işçilerimin sesini duyarım. Devlet yönetmek benim işim değil.

- Süleyman'ı bu derece mi kıskanıyorsunuz?

- Evlenmeyin onunla, kadını.

Melike sudan çıktı, beyaz bir havluyla kurulanıp acele etmeden ince bir gömlek giydi.

Hiram gözlerini kadından ayırmamıştı. O da bir an bile saklanmaya çalışmamıştı.

- Süleyman ile evlenmeyeceğim, diye açıklamasını yaptı. Fakat bu, beni onu sevmekten alıkoymaz.

- Onu sevmiyorsunuz. Sizi meraklandırıyor, ilginizi çekiyor. Dağ aslanı insanı nasıl meraklandırır, öyle. Günü gelir, sizi avcuna alır.

- Aynı yapıdayız. İsrail hükümdarından çekinecek bir şeyim yok.

- Benim gitmem gerek, kadını.

- Yine niçin kaçıyorsunuz? Neden tutkularınızı artık doyurmayan bir çalışmaya sığınıyorsunuz?

Belkis sağ elini suya daldırdı.

- Parmaklarımın arasından dökülürken çıkardığı sesi duyuyor musunuz? Bu ülkede yıpranan, ama Saba ülkesine gelirse gücü tazelenen olan yazgınızı düşünmüyor musunuz?

- Bunca soru pek fazla geldi, kadını.

Adam uzaklaşırken Belkis arkasından baktı. Bir kez daha elinden kaçıyor.

Gökyüzü laciverde dönüp de yıldızlar görününce, Nagsara kanyanının dibine indi. Başında örtüsüyle, çıplak ayaklarıyla suya giden hizmetçilere benziyordu.

Yüreği sıkışıyordu. Acaba Hiram Usta çağnsına gelecek miydi? Topal uşak haberi iletmış miydi? Tepesinde kutsal bölge onu o görkemli ağırlığıyla eziyordu. Şu İsrail'in başkenti amma da değişmişti! Davud'un kenti Süleyman'ın malikânesi olmuştu. Artık kimse hükümdarın bir firavununkine denk duruma gelmiş saygınlığına rakip olmayı düşünmüyordu. Tanrı halkına kimselere benzemez bir öncü vermişti. Anılardaki ünü bir gün Musa'ninkini de aşacaktı.

Eğer o adam, uzun av günlerinden sonra inine dönen bir yaban hayvanı gibi, ona biraz sevgi gösterebilseydi, Nagsara mutlu olabilirdi. Her zaman boyun eğen bir av olmayı kabul ederdi, kendinden kaçan bir bakışın çok seyrek göreceği parıltısıyla yetinip giderdi. Süleyman, onu unutmakla onu yok ediyordu. O kahrolası Belkis, büyüünün bütün marifetlerini ortaya dökmüştü, firavun kızı da onları etkisiz kılamıyordu.

Hiram'ı gördü. Dik bir keçi yolundan çıkarak geliyordu. O da yüzünü saklamıştı ama, gösterişli vücudunu, o öncü yürüyüşünü silemiyordu. Süleyman'ın dışında Nagsara'yı etkileyip titreten bir

tek bu adam vardı. Bunda hükümdardaki güneş parlaklığındaki güzellik yoktu ama, ağır havası ve gücü ile bu da aynı derecede büyütüyordu.

- Geldim, kadını.

- Bana gereklisiniz, Hiram Usta.

Mimar, melikenin telaşlı olduğunu fark etmişti. Kadının sesi titriyordu. Bir an ayışığı yüzünü iyice aydınlatınca Nagsara'nın çok zayıflamış olduğunu gördü.

- Yardım edin bana, Süleyman'ı kurtarayım. Onu Sabalı kadının kötü büyüünden çekip almak gerek. Siz Mısırlısiniz, bundan emimim. Aynı ırktanız. Nil Irmağı babamız ve anamız bizim. Yazgımın beni yaşamak zorunda bıraktığı bu yabancı toprakta siz benim tek desteğinizsiniz. Bundan ötürüdür ki, adınız gerdanımda yazılı.

Çılgın gibi bir atılışla Nagsara yapı ustasının göğsüne kapandı.

- Kucaklayın beni... Üşüyorum ve yorgunum, öylesine yorgunum ki... İstedğim sadece sevmek. Neden Süleyman bunu anlamaz?

- Hükümdar Belkis ile evlenmeyecek, dedi Hiram.

Genç kadın ısınmaya başlamıştı bile. Böyle kendini ne kadar iyi, ne kadar korunma altında hissediyordu! Bu göğsün, bu kolların, bu çehrenin o taptığı adaminkiler olmasını ne kadar isterdi!

- O kadını kovmak gerek, diye direndi. Kötülük getiriyor. Alewin kehaneti beni uyardı. Öç almama yardım eder misiniz?

- Benden istediğiniz nedir?

- Onu Saba ülkesine geri göndermek için Süleyman'ı razı etmeniz.

- Çocukluk değil mi bu?

- Siz bu ülkenin adı açık söylenmeyen efendisisiniz. İşçileriniz işi bırakıp bir de bunda direnirlerse, hükümdar dediğinizi yapmak zorunda kalır.

- Benim işçilerim sadece işlerini gerektiği gibi yapamayacakları zaman bırakırlar. İş bırakma savaş gibi bir şeydir. Hiçbir şantaja alet edilmemelidir.

- O halde, Belkis'i öldürün!

Uykusuz geçen gecelerinde birikmiş kini tek çığlıkta fıskırmıştı. Hiram kollannı çözüp uzaklaştı.

- Ellerimin görevi yapı yapmaktır, öldürmek değil. İstedığınız şey, çılgınlık.

- Siz de benden nefret ediyorsunuz...

Kayaya yaslanıp yığıldı. Karanlıklara gömülüyordu, o karanlıkta Hiram'ın ona nasıl bir yardımı olabilirdi?

Süleyman'ın buyruğu üzerine ve iki ülke arasında yürütölen bir yazışmadan sonra, Elihap kış mevsiminden yararlanıp Mısır'ın yolunu tuttu. Hain Yeroboam'ın firavunun sarayında kalmasının yarattığı sorunu çözüme bağlayacaktı. Mısır ile İsrail arasında imzalanmış olan barış anlaşması, Nagsara'nın Kudüs'te bulunması nedeniyle, yeniden tartışılmazdı, fakat âdetler Süleyman'ın bir düşmanının Siamon tarafından sınır dışı edilmesini gerektirirdi. Durum bunun tersi olsaydı yine aynı şey yapılırdı.

Elihap, Davud'un oğlunun kurduğı barışın uydurma bir şey olmadığını görüyordu. Kendisine eşlik eden az sayıda kimseyle birlikte kentlerden köylerden geçti. Hiram'ın loncasından zanaatçıların yeniledikleri konutlar ve yeni yaptıkları konutlar gördü. Buralan mutlu yerlerdi. Sınıra kadar dingin ve gönenç içinde bir ülkeden geçtiğini anlıyordu. Sınırdaki Mısır ordusundan bir birlik onu aldı ve içinden geçen su yollarıyla, su yollarının kıyısında sıra sıra bahçeleriyle, bahçelerinde soylu köşkleriyle görkemli Tanis kentine götürdü.

Sokaklardaki sessizlik Elihap'ın dikkatini çekti. Mısırlılar şen ve rahatlıkla gülen insanlar diye bilinirdi. Pazar yerlerinde ateşli çekişmeler olurdu. Kentin geniş yollarında genellikle arabalar gidip gelirdi. Fakat şimdi Tanis'te bir kıpırtı yoktu, sanki içinde oturan kimse kalmamış gibiydi.

Sarayın sofaları, geçitleri ıssızdı. Öyle hareketli bir konuşmaya dalmış saray adamları görölmüyordu. Görevlilerden biri Elihap'ı vezirin çalışma odasına aldı. Kafesli pencereleri dışarıdaki nilüferli

havuza bakan bir yerdı. Mısır'ın başvezırı uzun boylu ve sert görü-
nümlü bir adamdı. Kara bıyıklarının ufak oluşu asık yüzünü yumu-
şatmıyordu.

- Böyle törensız kabul ettiğim için kusura bakmayın. Üzüntülü
günler yaşıyoruz. Firavun ağır hasta.

- Umutsuz mu?

- En iyi tabıpler Siamon'un başucunda. Umutlarını yitirmediler.

- Herhalde ziyaretimin uygunsuz bir sırada yapıldığını düşün-
nürsünüz.

- Hiç de değil. Fakat kabul edersiniz ki, bu durumda birçok iş,
ivedi de olsa, bekleyecektir. Ancak, onlara bir göz atmamızı en-
gellenen hiçbir şey yok.

- Örneğin, Yeroboam'ın durumu.

- Şu sırada Delta üzerindeki bir kentte oturuyor. Ülkelerimiz
arasındaki anlaşma uyanınca, yasalarımıza saygı gösteren her İsrail
yurttaş Mısır'ın içinde özgürce bir yerden bir yere gidebilir.

Süleyman'ın kâtibi hissetti ki, talih yüzüne gülüyordu. Sia-
mon'un ölümünden sonra tahta kimin geçeceği konusunda zor-
luklar çıkacaktı. Birçoklarının ağzında Libyalı birinin adı dolaşıyor-
du. O adam tahta çıkarsa barışı bozmaktan, Süleyman'ın karıştlan-
nı kayırmaktan başka bir şey düşünmezmiş. Ülkesinin mahkûm et-
tiği Yeroboam da belki Mısır sarayının bundan sonraki oluşumun-
da önemli mevkilerden birine getirilecekti. Elihap birçok yönden
harekete geçmesi gerektiğinin farkındaydı. Ancak tehlikeli ve ken-
di yanına çekemeyeceğinden emin olduğu bir karıştını saf dışı bı-
rakırsa basan kazanacağına aklı kesmişti.

- İsrail hükümdarı ve halkı, benim aracılığım la, kardeşimiz fira-
vuna acil şifa diliyor. Yeroboam'a gelince, sabretmesini bileceğiz
ve Siamon'un kararını bekleyeceğiz.

Vezir bu davranıştan hoşnut kaldı. Siamon'un ruhu yakında öte
dünyanın kapısına varmış olacaktı. Hiçbir deva onu kurtaramazdı.
Libyalı ortalarda görünmeden hazırlanıyordu. Yandaşlarının sayısı
çoktu ve hepsi kararlı adamlardı. Süleyman'a duyduğu kin hep
sürüp giden Yeroboam Libyalıyla görüşmüştü. Vezir, adamı sınır
dışı etmek zorunda kalmamak la zaman kazanmış oluyordu, böylece

gelecek birkaç ay içinde ortaya çıkacak yeni durumu daha iyi değerlendirebilirdi.

- Süleyman'ın bilgeliği övgülere değer, dedi. Mısır onun bu hoşgörüsünü unutmayacaktır.

- Daha büyük bir derdimiz var, dedi Elihap.

- Nedir?

- Tapınağı yapmış olan mimarbaşının, Surlu Hiram'ın, gereğinden büyük nüfuzu. Loncasının üyeleri İsrail'in dört bir yanına yayılmış durumda. Bu adamlar sadece onun sözünü dinliyorlar. Süleyman bu duruma sinirleniyor. Fakat nasıl olur da Yahve'nin tapınağını yapmış adama karşı bir davranışta bulunulabilir? Hükümetinizin Hiram Usta konusundaki tutumunu öğrenmek isterdim.

Firavunun gözü kulağı olması gereken vezir pekâlâ biliyordu ki, Hiram, Yaşam Evi'nden yetişmiş mimar Horemheb'in ta kendisiydi. Epeyi zamandır merak edip duruyordu. Neden bu adam, Kudüs kayası üzerinde işler bittikten sonra, hâlâ İsrail'de kalıyordu? Bu gizlin anahtarı yalnızca Siamon'daydı.

- Yabancı bir mimarın geleceği için bir şey söyleyecek değiliz, dedi.

- O, şiddetle Mısır'a karşı laflar ediyor, diye kızgınca yanıtladı Elihap. Firavuna olan kinini dile getirmekten hiç geri kalmaz. Öyle ki, Süleyman onu susturmak zorunda kaldı.

Demek ki, diye düşündü vezir, eskinin Horemheb'i, gerçekten Hiram olmuş. Konumunun getirdiği çıkarlara kapılıp nerede doğduğunu unutmuş, kökenine hıyanet ediyor. Kökenini inkâr edenlerin hepsi gibi o da kendisini büyütmüş ülkenin amansız düşmanı olmuş.

- Süleyman hoşgörülü bir hükümdardır, dedi Elihap. Devlet büyükleri onun aşın iyilik göstermesini, özellikle de Hiram Usta'ya aşırı iyilik göstermesini engelleyebilirler. Mısır buna gücünür mi?

- Bir kez daha söylüyorum. Yabancı bir mimarın geleceği ile ilgilenecek değiliz.

51.

Saba melikesi ile birlikte gelmiş olanlar Kudüs'ün karşısında çiçekli bir çayıra yerleşmişlerdi. Hiram'ın adamları konuk melike için zarif bir ahşap sarayla, hafif malzemeden ufak köşk yavruları yapmışlardı.

Belkis bir incir ağacının altında uyukluyor, düşünde ölüm gibi çaresiz bir sevgi, en güçlü suların bile söndüremeyeceği parlak bir ateş görüyordu. Uykusuzluk çekiyordu. Süleyman'a kararını bildirmediği zaman dayanamadığı bir yükü artık sırtından attığını sanmıştı. Tersine yükü ağırlaştırmıştı. Fakat Hiram'dan, asıl kişiliği bir hükümdar kişiliği olan şu yapı ustasından nasıl vazgeçmeli? Ya Süleyman'ı? Onu bir esireye çevirecek olan o meliki nasıl bırakmalı?

Kendine öfke duyarak bir bahçeye indi, nar ağaçları arasında bir üzüm asması dikiliydi. Eli açık bir doğanın en göz okşayıcı görünümünden bile artık tat almıyordu. Gelişigüzel, amaçsız yürüyor, bir işaret, umudunu bağlayacağı bir şey bekliyordu. Birden durdu. Yolun taşları üzerinde dönen araba tekerlekleri sesi değil miydi duyduğu? İşittiği, sevdiği adamın genç bir kır tanrısı gibi dağlar üstünden aşır tepelerden atlayışı değil miydi? Duvarın arkasında asmayı siper alması durmuyor muydu?

- Orada dur! diye bağırdı kadın. Gitme!

Araba durmuştu. Süleyman buraya gelmekle, Belkis'a onu düşlerinden atamadığını itiraf etmekle günah işlemiş olmuyor muydu?

Saba melikesi aydınlık bir bahar günü gibi güzeldi. İnce sarı giysisi omuzlarını açıkta bırakmıştı ve memelerinin birbirinden

ayrıldığı yer görülüyordu. Kırmızı kemeri belinin inceliğini belli ediyordu. Süleyman korktu. Daha fazla büyülenmekten korktu.

- Gitme, diye yalvardı. Senin için oynanm.

Çıplak ayakları bir sarmal çizdi, vücudu ağır ağır, koptuğu dalın çevresinde uçuşan yaprak gibi, o sarmalın içinde kıvnlıp çöreklen-di. Göze görülmez eğriler çiziyor, çiçeklerin mırıldanışlarıyla atbaşı giden sessiz bir uyum yaratıyordu.

Süleyman koşup onu kollanna aldı.

- Seni ne kadar seviyorum, Belkis... Dudakların baldan. Giysilerin ıtırılı. Sen bir bahçesin, çeşmesin, kokulu sazsın, bahçeleri dölleyen su sensin. Senin sevgin şaraptan daha sarhoş edici, teninin kokusu tansıklardan daha tatlı...

Melikenin gözleri bir umut göğüne dönmüştü. Süleyman onun artık kendi tutkusuyla alay etmediğini anladı. Onu uzun uzun öptükten sonra, usulca güneşin ısıttığı otlann üzerine yatırdı. Yumuşak, fakat ne yaptığını bilen bir elle genç kadını soydu. Bir an bile bakışları birbirinden ayrılmamıştı. Sevişmenin ateşi vücutlarını tutuştururken bir çavuşkuşu gelip varlığını sildikleri bir dünyadan onları koruyan nar ağacının tepesine kondu.

- Artık size gerekli değilim, dedi topal uşak.

- Sana bir görev vermiştim, diye geçmişi anımsattı Hiram.

- Görev yerine getirildi. Tapınak da bitti, saray da. Artık kayanın üzerinde gözetleyeceğim kimse yok. Siz o yapıyerinden bu yapıyerine koşuşuyorsunuz. Ben bu nemli mağarada tek başıma kalıyorum.

- Mağara kupkuru, pekâlâ da rahat sayılabilir.

- Bir evde, ev bunun kadar zavallı bir yer de olsa, yalnız kalmak bir erkek için iyi şey değil. Bir dişi şeytana kurban gider. Başıma öyle kötü iş gelmesinden kaçınmak istiyorum.

- Nasıl kaçınacaksın?

Uşak, sıkılarak tencerede kaynayan sebzeleri karıştırdı.

- Ne mutlu iyi bir kadının kocası olan erkeğe, dedi sonunda. Ömrü iki katına çıkar adamın. Güçlü bir kadın kocasının gününü gün eder, ona dirlik düzenlik verir. Öyle bir kadın servetlerin en büyüğüdür. Yoksul da olsa, öyle kadının kocası mutludur. Namuslu kadının iyiliği kocanın karnını doyurur. Kemiklerinin gücünü yitirmez. Sonuna kadar adamı genç tutar.

Hiram çorbadan biraz aldı.

- Bu güzel söylev, evleneceğin anlamına mı geliyor şimdi?

Uşağın suratı asıldı.

- Belki... Yani elbette demek istedim. Çalışkan, hesabını kitabını bilir bir hizmetçiyle.

- Kudüs'e geldiğimiz gün kovduğün kadın mı?

Kaleb afallamıştı, Hiram'a sanki bilinmeyen bir yerden gelen bir şeytan görüyormuş gibi baktı.

- Nereden biliyorsunuz?

- Basit bir hesaplama. Mutlu olacağını aklın kesiyor mu?

Mimar soruyu sorarken bir yandan da köpeğin çanağına çorba koyuyordu. Hayvan verileni sonuna kadar yaladı.

- Elbette. Başlık parası veremiyorum ama, ben yetiyormuşum kadına.

- Nereye gideceksiniz?

- Samiriye'de bir köye. Annesinin babasının orada bir çiftliği var.

- Çok çalışmak gözünü korkutmuyor mu?

- Beni burada mahkûm ettiğiniz yavaş ölümden iyidir, herhalde.

- O kadar mı acımasızım ben?

- Bu kentin havası bana dokunuyor. Sizin hizmetinizde kalmak artık tehlikeli bir şey oldu.

- Abartmıyor musun?

- Siz büyük bir adamsınız, Hiram Usta, fakat tehlikeyi iyi değerlendiremiyorsunuz. Gücünüz sonunda Süleyman'ı rahatsız edecektir. Hükümdar acımasız davranacaktır.

- Çoğu zaman senin kehanetlerin boşa çıkar.

- Aklın sesini dinleseniz, benimle gelirdiniz.

- Gerçekten beni bırakacak mısın, Kaleb?

Topal uşak, arkası dönük, gözünden akan yaş sildi.

- Kadın zorluyor, Hiram Usta. Beni anlayın.

- Dostumdun sen benim.

Kaleb'in iştahı kesilmişti.

- Hemen gidiyorum, onun yanına. Daha fazla kalırsam, becere-meyeceğim.

Topalın adımları daha bir aksıyordu.

Hiram'ın içinden adamı alıkoymak geldi ama, ne hakla başka bir mutluluğun peşinden giden bir adamın yazgısına karşı çıkacaktı? Mimar şimdi onunla daha fazla konuşmamış, ona çizgi sanatının sırlarını açmamış olduğuna hayıflanıyordu. Bütün bunlar boş düşüncelerdi. Topal uşak, iki parça eşyasını yüklediği bir eşiğin yulanndan tutmuş indiği yokuşta uzaklaşmıştı bile.

Islak bir burun Hiram'ın elini okşadı. Köpeği yediği iyi yemeğe teşekkür ediyordu. Adam, hayvanın gözlerinde bir dağ pınanndan fışkıran su kadar duru bir sevgi gördü.

Saba melikesinin hizmetkârları konakladıkları yerin ana yolundan Nagsara'nın çıkıp geldiğini görür görmez hemen gidip hanımlarına haber verdiler. Dolaşan söylentilerden Süleyman'ın karısının Belkıs'a karşı büyük kin beslediğini öğrenmişlerdi.

Önünde iki asker, arkasında birçok hizmetçiyle gelen Nagsara'nın sırtında yakasını altın bir çengelli iğneyle tutturduğu bir tören üstlüğü vardı. Saçlarında firuzeli bir taç parıldıyordu. Giyimiyle ziyaretine resmi bir nitelik vermek istemişti.

Belkıs ahşap sarayının taraçasında yemek yerken bir hizmetçi saçlarına ıtrılar sürüyor, bir başkası masrapasına soğutulmuş şarap koyuyordu. İsrail melikesinin ziyaretine pek sevinmiş gibiydi. Ayağa kalkıp eğildi.

- Ne iyi baskın bu, kadınım! Kılığımın kusuruna bakmayın... Haber yollasaydınız, sizi mevkiinize layık yol yordamla karşılar-dım.

- Gösterişi bırakalım, lütfen.

- Sizi soframa davet edebilir miyim?

- Aç da değilim, susamadım da.

- İncirin altında konuşalım. Galiba İsrail ülkesinde incir barışın simgesiymiş.

İki melike hafif meyilli bir yokuştan meyve bahçesine indiler. Nagsara ne kadar da dayanıksız, çıt diye kırılacakmış gibi görünüyordu. Belkıs üstündekini ve başındaki tacı çıkarmasını söyleyince sert bir olumsuz yanıt aldı. Saba melikesi ağacın dibine oturdu. Nagsara ayakta duruyordu.

- Geldiğiniz yere dönün, dedi. Varlığınız kötülük getiriyor.

- Sesiniz titriyor, dedi Belkıs. Bitkinsiniz. Neden benim yanımda dinlenmeyesiniz?

- Çünkü sizden nefret ediyorum.

- İnanmam. Acı çekiyorsunuz, mutsuzsunuz. Ayrıca, biliyorsunuz ki, bunun sorumlusu ben değilim.

Nagsara'nın ruhunda bir şeyler karıştı. Kendini şiddetli bir karşılaşmaya, bir çatışmaya hazırlamıştı. Öyle ki, karşısındaki kadını yok etmek için tüm gücünü koyacaktı. Dövüşeceklerdi. Nagsara Belkıs'ın gırtlığını elleriyle sıkacak, sıkacak, sıkacaktı... Fakat Saba melikesi onu herhangi bir saldırganlığa kapılmaksızın, bir kız kardeş yumuşaklığıyla karşılamıştı. Gülüşü insanın elini kolunu bağlıyor, yumuşaklığı büyülüyordu.

- Süleyman'la evlenmeyeceğim, dedi Belkıs. O beni sevdi, doğru, ama saraydaki odalıklardan birini sever gibi sevdi. Bu geçici sevginin sizin için, Mısır ile ülkeniz arasında imzalanmış barışın güvencesi olan siz İsrail melikesi, sizin için ne önemi olabilir? Adınıza layık davranın, Nagsara. Sizin işleviniz çok büyük.

Mısırlı kadın hıçkırarak ağlamaya başladı. Yüzünü giysisinin yeniyle saklıyordu. Belkıs kalktı, sevecenlikle omuzlarından sarıldı.

- Gelin, yanıma oturun.

Nagsara paramparça olmuştu. Söz dinledi. Belkıs tacı çıkardı, gözyaşlarını sildi. Bir incir koparıp yarısını ona yedirdi, yarısını kendi yedi.

- Kadınız ve melikeyiz. İşte tek gerçeklik bu. Süleyman, öte dünyanın efendisinin yolladığı erkek. Bu dünyaya ait hiçbir sevgi onun yüreğini bağlamayacaktır. Onunla yaşadığınız mutluluk anlarını belleğinizde iyi saklayın. Ben de öyle yapacağım. Süleyman bu çağın ve bu toprakların ötesinde biri, Nagsara. Bizim bilmediğimiz bir mekânda ve halkını yaratmakta kendisine yardımcı olan melekler ve şeytanlarla birlikte yaşıyor.

- Onun tarafından sevilmemeye dayanamıyorum.

- Kim dayanır ki? Her kadın ve en çok da siz, onu sevgisinin ağında tutmak ister. Fakat hiçbir kadın bunu beceremeyecektir.

- Siz... Siz vaz mı geçeceksiniz?

Nagsara'nın gözlerinden bu kez umut gözyaşları dökülüyordu. İsrail'in melikesi, artık çılgınlığının yollarında nereye sapacağını şaşırmış küçük bir kız çocuğundan başka bir şey değildi. Belkis, onu mantıklı düşündürmeye çalışmanın yararsız olduğunu görüyordu. Nagsara'nın tek yaşama nedeni sadece Süleyman'ın sevgisini yeniden kazanma umudunda kalmıştı.

- Evet, ben vazgeçiyorum, dedi Belkis ciddi bir havayla. Artık beni sizinle yarışacak biri diye görmeyiniz.

- Kudüs'te uzun süre kalacak mısınız?

- Belki bir ay. Hükümdarla yeniden görüşüp ülkelerimiz arasındaki anlaşmaları ve ticaret bağlantılarını gözden geçirmem gerek.

Nagsara yine endişelenmişti.

- Onu... Onu bir daha baştan çıkarmayacak mısınız?

- Korkunuz olmasın.

Mısırlı kadın bir burgaca kapılmış gibiydi. Nefret etmesi gereken Sabalıya saygı duyuyordu. Çünkü Belkis uçup gitmiş mutluluğunu ona geri veriyordu. Demek alev utkuyu kazanmıştı. Nagsara, aleve yaşamını ve gençliğini sunmuştu ama, Saba melikesini yolundan uzaklaştırmıştı. Süleyman'ı yeniden ele geçirmesine engel olacak kimse kalmadığına göre, yaşamının geri kalanının çöl ceylanı gibi elinden kaçıp gitmesinin bir önemi olabilir miydi?

Kışın son yağmurlarıyla akarsular kabarmış, çayırlar yeşermiştir. Yahudiye, Samiriye ve Galile, mavi, pembe, kırmızı, sarı, beyaz, tam bir renk cümbüşü içinde çiçeklerle örtülmüştü. Saydam havada toprağı yeniden canlandıran yabancı ıtırılar yayılıyordu.

İsrail güzelleşiyordu. Ülke geçmişte bilmediğı dingin bir mutluluğun tadını çıkarıyordu. Herkes Tanrı'nın seçkin kulu Süleyman'ın bilgeliğini övüyordu. Hâlâ köyler arasında oradan oraya gidip durmadan yeni yapıyerleri açan Hiram Usta'nın ateşli çalışmasına herkes hayrandı. Adam, dokuz ustadan oluşan kuruluyla bir orduyu yönetiyordu. Savaşmayan bu barışçı ordu, evler, çiftlikler, dökümhaneler, gemiler, arabalar yapıyor, taşocakları açıyor, kentlerin altyapısına yenilikler getiriyordu. Bir yaratma sıtmasına tutulmuş yapı ustası, tapınağın kurulmasıyla doğan atılımı uzatıyor, ona şaşılası bir parlaklık veriyordu.

Yabana uluslar görkemli Kudüs'ü kısıkanıyordu. Yahve'nin tapınağı ve hükümdar sarayı, kayaya kurulmuş, başkent çevresine tepeden bakarak İbrani devletinin tartışmasız büyüklüğünü gösteriyorlardı.

Süleyman dairesinden çıktı, üstü açık avluyu geçip tapınağın ön alanına indi. Kohenler, sabah kurbanı törenini bitirmiş, alandan ayrılmaktaydılar. Buhur kokusu taşlara sinmişti. Hiram Usta hükümdarın çağrısı üzerine gelmiş, tapınağa çıkan merdivende bir basamağa oturmuştu.

- Görüşmeydi uzun zaman oluyor.
- Kudüs'te pek sık kalmıyorum, haşmetli.
- Başkentim artık size yetmiyor mu, yoksa?

- Size sunacağım tasarılarım var. Aşağı mahalleleri düzenlemek, o sağlıksız ve pis daracık sokakları kaldırmak, gölgeliklerin sayısını arttırmak gerek.

Kızgın güneş, daha o saatte öfkeli bir koç gibi burnundan solu-maya başlamıştı.

- Tapınağın dalanına gidelim.

Hiram çekindi.

- Binanın içine girmem din adamlarını rahatsız etmez mi?

- Burayı siz yapmadınız mı? Ben de hâlâ bu ülkenin hükümdarıyım. Uyruklarımın hepsi bana boyun eğmek zorundadır.

Süleyman bunları sinirlenip öfkelenmeden söylemişti. Karşıtlarının elini kolunu bağlayan o güleryüzlü ve kendinden emin tav-ırıyla konuşuyordu. Mimar, melikin kendisini zor bir sınavdan geçi-receğini sezdi. Süleyman'ın sesinde sitem seziyordu.

İki adam, birkaç din görevlisinin gücenik bakışları altında, kendi-lerini iki sütundan ayıran basamakları çıktılar. Hiram sütun başlıkla-rındaki narlara hayranlıkla baktı. Parıltılarını neredeyse unutmuştu.

Yakin ve Booz'un arasından geçerken mimar göğsünün kabar-dığını duydu. Bu taşlara varlığının bir bölümünü vermişti. Bu tapı-nağa sanatının tüm inceliklerini kullanmıştı.

Tapınağın dalanı serin ve sessizdi. Bu ıssız yerde insan hırsları bir yana bırakılıyordu. Süleyman buranın kendisini yatıştıracağını ve Hiram'la konuşma isteğinin geçeceğini ummuştu ama, Yahve ona bu iyiliği yapmadı. Hükümdarın yüreğinden ne geçiyorsa dili onu söylemeliydi.

- Halkım mutlu, Hiram usta. İsrail Tann'nın barışını tadıyor. Yine de orduyu güçlendirdim. Siamon ölüm döşeginde. Mısır tahtına bir Libyalının geçmesinden korkarım ama, dışarıdan gelecek bu tehlike-yi savuşturabilirim. Başka bir tehlike var, daha ağır bir şey, ona karşı güçsüz olduğumu sanıyorlar. O da sizsiniz, bu tapınağın mimarı.

- Hiram, kollarını kavuşturmuş, tavanın eklenti yerleri kusursuz, Karnak'ınkilerle yarışabilecek güzellikte taşlarını seyreliyordu.

- Ben sizi nasıl tehdit ediyordum?

- Loncanız ve gizemleri bana zarar veriyor.

- Ne yolla?

- Lonca denetimim altında değil. Onun tek efendisi sizsiniz. Onu benim elime vermeye, benim hükümranlığıma bağlamaya razı mısınız?

Hiram, dalanın duvarları boyunca yürüdü. Sanatçılar çizimini çok büyük titizlikle uygulamışlardı. Tapınak, yaşıyor, soluk alıyordu. Çizgi sanatı cansız taşları kırırdayan maddeye dönüştürmüştü.

- Hayır, haşmetli.

- Bu durumda, loncayı dağıtmanız gerekecek.

Hiram gözlerinin içine baktı.

- Pek zavallı derecede sarmışım. Bana dostluk duyduğunuzu sanıyordum.

- Doğru. Fakat bir hükümdar kendi ülkesinde gücüne karşı çıkan bir başka gücü kabul edemez.

- Benim öyle bir niyetim yok, diye Hiram karşı çıktı.

- Orası önemli değil. Önemli olan önümüzdeki gerçek durum.

- Anlamıyor musunuz ki, ben bu ülkeyi Mısır'a benzer biçimde yaptım. Gerçekleştirilen işle, loncam sayesinde, siz İsrail'in firavunu olmuş oluyorsunuz.

- Bunun bilincindeyim, fakat benim dışımda hareket ettiniz. Loncanız benim bilgim dışında gelişti. Yann, iktidar sarhoşluğu tutar sizi. Karşı koyamazsınız.

- Beni iyi tanımıyorsunuz, haşmetli.

- Sizi kendinize karşı korumak zorundayım.

- Bir hükümdar olmasaydınız...

- Bana vurup öfkenizi almak mı istiyorsunuz? Düşünün, Hiram Usta. Haklı olduğumu biliyorsunuz. Ülkemin büyüklüğü için çalışmışsanız, bana loncanızın anahtarlarını teslim edin.

- Hiçbir zaman!

Hiram daha fazla kendini tutamayıp tapınaktan çıktı. Süleyman bu tepkiyi öngörmüştü. Bıçağı yaraya sokması kaçınılmaz bir şeydi. En hayran olduğu kimseyi karşısına alarak, İsrail'i kurtarıyordu.

Hiram'ın yapacağı tek şey vardı. Bu ülkeden ayrılmak, hemen Mısır'a dönmek. Kanı damarlarını kavuruyordu. Amaca böylesine

yaklaşmışken zorbaya dönüşen bir hükümdar yüzünden başarısızlığa uğramak. Her şeyden önce, Süleyman'ın öcünden kurtulmaları için ustalan, kalfaları, çıraqları dağıtması gerekiyordu.

Mağaranın girişinde beyazlı kırmızılı bir çadır kurulmuştu. Kapı perdelerinden biri kalkık durumdaydı. Açılır kapanır bir sandalyede firavunun ulağı oturuyordu.

- Ben buraya yerleşirken köpeğiniz durmadan havladı.

- Nerede köpek?

- Arkamda. Sonunda dostça geldiğimi anladı, uyudu.

- Hangi görevle buradasınız?

- Hiçbir görevim yok. Kişisel bir girişimde bulunuyorum. Siamon ölüm döşeğinde. Artık sizi koruyamaz

Köpek çadırdan çıkıp efendisine süründü.

- Beni korumak mı?

- Vezir ve yönetimin önde gelenleri sizi vatan haini sayıyorlar. Mısır'a dönmeyiniz. Tutuklanıp mahkûm edileceksiniz. Bir daha birbirimizi görmeyeceğiz. Sizi yargılamak istemiyorum, size saygım vardır.

Hiram afallamıştı. Mısırlı ulak çadırını söküp katladı, devesine yükleyip uzaklaştı. Mimar arkasından baka kaldı.

Sınıflar dışı biriydi. Bir cüzamlı. Yahve'nin tapınağını yapan adam bu duruma düşmüştü. İsrail kovuyordu, Mısır kabul etmiyordu. Yurdu da sonradan edindiği ülke de onu reddediyorlardı. İçinde bastırmayı başardığı istek kuru vadileri fokur fokur bir suyla dolduran bir yaz fırtınası gibi taşıtı.

Hiram ile Belkis, Şeria Irmağı'nın denize döküldüğü yere yakın ünlü Eriha⁽³⁷⁾ bahçelerini geçtiler. İsrail toprağı hâlâ kış soğuğu yaşıırken bu cennet kesiminde hoş bir tatlılık sürüyordu. Bahar buraya her yerden erken gelirdi. Meyveler hızla olgunlaşır, açılır, ballanırdı. Ağaç kabuklarının çatlağından ıtırli zamklar akan bu hurma

(37) Batı dillerinde Jericho. (ç.ii.)

kentinde, Kudüs'ten beri yolda hiç konuşmamış olan yapı ustası, sonunda Saba melikesine bir şey söyledi.

- Burası çok güzel yerdir.

- Bana burayı gösterdiğiniz için tanrılar sizden razı olsun, Hiram Usta.

- Buraları mutlu ve vaatlerle dolu bir sevgiye benzer.

Belkıs Hiram'ın, sabahın erken saatinde gıkıp gelişini düşünüyordu. Hırçın bir al ağıra binmişti. Tek söz etmeden melikeye siyah bir ata binmesini işaret etmişti. O da duraksamadan hayvana atlamış, hayvanı mimarın peşinden dörtnala koşturmuştu. Birlikte hızlan ve güzel kokulu havadan esrimişler, birlikte bu cennete varmışlardı.

- Burada kalacak mıyız? diye sordu melike.

- Düş kurma yaşını geçtim. Daha uzağa gidelim.

Atlar, Ölü Deniz doğrultusuna atıldılar. Akağaçlardan bir set vardı, onu aştıktan sonra ağır havalı bir yere vardılar. Zor soluk alınıyordu. Sevimsiz, hemen hemen yaşamdan yoksun bir görünümle karşı karşıya bulunuyorlardı. İçinde cılız vadilerin yitip gittiği çok geniş bir yeri çevreleyen kayalara beyaz, dayanılmaz çiglikte bir ışık vurmuştu. Orada burada tuz toprakları ve sivri kristal parçaları görülüyordu.

- Kimse bu sıkıntılı yörede solunamaz, dedi Hiram. Ne hayvan ne bitki. İşte bir bu sivrisinek bulutları var. Suyu delip yukan çıkıyorlar.

Belkıs atından indi. Girdiği firuze renkli su ona yağlıymış gibi geldi. Burun deliklerini yakan çürük kokusuna karşın yüzmeye çalıştı. Fakat su vücudunu dışarı atıyordu. Yüzmenin olanaksızlığı belliydi.

- Bu deniz toprağa gömülüyor, dedi Hiram. Kendini çevreleyen dağlar gibi bu da insan istemiyor. Cehennem kapısı...

- Beni neden buraya getirdiniz?

- İşte aylardan beri çektiğim bu, kadını. Cennetin bahçelerini görmek istiyorum.

- Seçiminizi yaptınız mı?

- Saba ülkesine gitmek ve orada başka tapınaklar, başka saraylar yapmak. İsteğim bu.

Çevrenin kel görüntüsü Belkıs'a ısl ısl geldi. Ölü Deniz'in firuzesinde Saba'nın yeşil tepelerinin, altın dağlarının, kendi başkentindeki çiçekli havuzların yansıdığını gördü. Demek sabrının sonucunu alacaktı. Hiram'ın, bu erişilmez, bu bir sevgiyi kabul edemeyecek kadar burnu havada adamın gönlünü çelebilmşti. Sözcüklerle anlatılamaz bir mutluluk Saba melikesini aldı, çocukluğunun buluğdan çıkarken ilk cinsel isteği duyduğu o ılgın ağaçlı kıyılarına götürdü. Yapı ustası onu geçmişten, ruhları yıpratan zamandan koparıyor, tasasızlaştırıyor, neşelendiriyordu.

Bu mucizeye hepten inanamıyordu, hâlâ birtakım gölgeler vardı.

- Loncanızı bırakacak mısınız?

- Öyle bir şey yaparsam alçaklık etmiş olurum. Birçok kalfa beni izleyecek. Ustalara gelince, onlara benim yerimi nasıl alacaklarını göstereceğim. Dağılacaklar. Çizim sanatı böylece aktarılacak.

Belkıs Hiram'a yaklaştı.

- Demek, yapıtınızın yok olmasını benim için kabul edeceksiniz...

- Bu tapınak, alt tarafı bir tapınak. Benim ellerimin yaptığını, başka eller yıkacaktır. Önemi olan tek şey, henüz yapılmamış, yapılacak olandır.

- Süleyman ile dostluğunuz bozuldu mu yoksa?

- Oradan ayrıldım bile.

Saba melikesinin dudakları Hiram'ınkilere dokundu. Memeleri kabarıyordu. Gözleri sarhoşluk yaşlarıyla doldu.

- Burada olmaz, şimdi olmaz, diye yalvardı Hiram. Saba'da, melikem.

Yapı ustası gittikten sonra Belkıs uzun süre Ölü Deniz'in kıyısında kaldı. Yaşamının umutla ve mucizelerle sanldığı bu itici cansız doğa evrenini belleğine kazıdı. Hiram, mimarının büyüklüğünü kavrayamamış bir hükümdara başyapıtını bırakmakla çok büyük özveri isteyen bir adım atmış oluyordu. Çılgın bir sevginin bundan daha parlak bir kanıtı olabilir miydi?

Yakında, Saba ülkesinde, Hiram ile birleşecekti melike.

Hiram, dokuz, ustayı kendilerine ilk dersi verdiği mağarada topladı. Bunlar, loncayı oluşturan meslek topluluklarından her birinin başında bulunan kimselerdi. Bir papirüs tomarını açıp bu adamları yalnızca kendilerinin bildiği gizemlerle ve hiç çözülmemek üzere birbirlerine bağlayacak olan tanışma işaretlerini çizdi. Aralarından en olgununa gönyesini verdi ve anş gizlerini, oranlamaları öğretti. Bu oranlamalarla adam, her türlü hesaplamanın ötesinde, en gösterişli yapılan ortaya çıkarma çalışmalarını yürütebilecekti.

Hiram kendisine ardıl olarak seçtiği kişinin sağ kolunu sıyırdı. Dirseğinin iç kısmına bir mühür bastı. Mührün üzerinde iki kolu eşit olmayan gönye ile yapı ustalarının kullandığı cetvelin ufak birer örneği vardı.

- Sende çizim sanatının gerçekliği somutlaşıyor. Kolunun dirsekten aşağısı bundan böyle yaratmanın anahtarlarını verecek olan ölçüdür³⁸. Bunu yalnızca ustalar bilsin.

Bundan sonra Hiram öğrencilerine ödevlerinin yasasını saptadı. Aralanna en çetin sınavları vermiş olanlardan başka kimseyi almayacaktan yolunda onlara bir daha ant içtirdi. Kendilerine karşı bir baskı sezer sezmez yanlarına en iyi zanaatçıları alıp İsrail'den ayrılmalarını tembihledi.

- Aramızdan hiçbiri sizin ardınız olamaz, dedi ustalardan biri. Bunu herkes biliyor. Başta kendiniz biliyorsunuz. Neden bizi aldatıyorsunuz?

(38) Bkz. 3 sayılı dipnotu.

- Öğrendiğiniz yasalara göre çalışmayı sürdürün. Emin olun ki, aramıza uzun yollar girse bile, sizi hiçbir zaman bırakmayacağım.

Acıya, sıkıntı ve zora alışık bu kaba saba adamların çoğu ağlıyordu. Aralarından biri Hiram'dan döneceğine söz vermesini istedi. Lonca kendisine can vermiş adam uzaklardayken nasıl çözülmeden kalabilirdi?

- Hiç kimse bilgeliği elinde tutamaz, dedi Hiram. Sizi ve kardeşlerinizi tam birer insan yapacak olan şey, sanatımızdır. Kendinizi unutun ve deneyiminizi aktarmaktan başka bir şey düşünmeyin. Bana gelince, ben yeni bir dünyayı fethetme kararı verdim. Dünyanın en büyük ülkelerinde tapınaklar yükseldiğinde, ışığa gönül vermiş ruhlar arasında sınır diye bir şey kalmayacaktır.

Hiram'ı alıkoyma çabalarının boşa çıkacağını anlayan ustalar ısrardan vazgeçtiler. Kabul ettiler ki, mimarbaşı önce loncanın artan gücüne sinirlenen Süleyman'ın öfkesinden kaçmak zorundaydı. Sonra, lonca Hiram'ın başka bir Doğu ülkesine gelişini hazırlıyacaktı ve o da orada yeniden tüm meslek topluluklarının başı olacaktı.

Güz bayramı tüm ulusu Tann'ya ve Süleyman'a olan bağlılıkları içinde bir araya getirmişti. Halk mezmurlar ve melikin bestelediği ilahiler okuyan din adamlarının arkasından kutsal kayaya çıkmıştı. Talihliler ve en becerikliler tapınağın önündeki kalabalıktan büyük sıkışıklık görülen alana kadar varabilmişti.

Sarayın verdiği şölene çağrılı yüksek görevliler Süleyman'ın yanında melike Nagsara'yı da görünce şaşırdılar. En değerli mücevherlerini takmış, büyük özenle düzgününü sürmüş olan firavun kızı mutlu görünüyordu. Yemek boyunca gülümsedi ve yıllardır unuttuğu bir neşeyle konuştu. Hükümdara yöneltilen övgüleri hoşnutlukla dinledi, Hiram Usta'nın görevinden alınabileceği konusundaki söylentilere ilgi gösterdi, törenlere çağrılmamış olan Saba melikesinin İsrail'den ayrılması olasılığına sevindiğini belli etti.

Şölenin bitiminde Nagsara, Süleyman'dan dairesine kadar kendisini geçirmesini rica etti. Kapının önüne geldiklerinde ise içeri girmesi için yalvardı. Erkek direndi. Aylardan beri ayrı yaşamıyorlar mıydı? Karısının üstelemesi karşısında razı oldu. Nagsara yana çekilip kendisine yol verdiğinde odanın zemininde zambak ve ya-seminlerden bir halı serili olduğunu görüp şaşırdı.

- İşte bu bahçede sevginizi yeniden tatmak istiyorum.

Nagsara tacını çıkardı ve Süleyman'ın önünde diz çöküp ellerini öptü. Bir gece önce gözbebeklerinin içine girip de şimdi geçmiste kalan sıkıntılannı yakıncaya kadar aleve bakmıştı. Kendisini her türlü özgürlükten yoksun bırakan paralayıcı bir gücün esiri olmuştu. Onu bundan yalnızca Süleyman'ın sevgisi kurtarabilirdi.

Keten giysisinin askılarını tırnakları sedefli parmaklarının ucuyla titreyen omuzlarından ağır ağır indirdi. Süleyman yavaşça durdurdu.

- Yalvanrım...Bırakın da kendimi size sunayım.

Süleyman karısına acı çektiren bir şeytanın varlığını duydu.

- Karanlıklar yolunda fazla ileri gittin, Nagsara.

- Hayır, benim efendim! Öyle olmadığından eminim. Okşayış-larınız o karanlıkları yırtacak, öpüşleriniz yok edecektir.

- Yanılıyorsun. Aşkım öldü. Kaldı ki, Nil'in taşkını kadar engin bile olsa, seni kendi seçtiğin o sıkıntılardan kurtaramaz.

Hükümdar Tanrı'ya yakardı. Kendisine tapan bu kadın, duru-muna üzüldüğü bu kadın için yeni bir istek uyandıramaz mıydı i-çinde? Fakat Tanrı'dan hiçbir yanıt gelmedi. Süleyman, Nagsara'ya acıyarak bakıyordu. Ellerini kadının alnına koydu, eller en ağır has-talıkları iyileştiren ateşi geçirdi kadına.

- Sevin beni...

- Seni seviyorum, Nagsara, bir babanın kızını sevdiği gibi.

Kudüs'ün kenar semtlerinden birinde, bir meyhanede üç adam alçak sesle konuşuyorlardı. Sakallı ve göbekli bir adam olan Suri-yeli duvarcı bol bol konuşuyor, öteki ikisi onu dinliyorlardı. Dinle-yenler, ince kara bıyıklı, kurnaz suratlı Fenikeli dülgerle iki lafı bir

araya getiremeyen, ak saçlı İbrani demirciydi. Hiram'ın loncasında kalfa olan bu üç adam üst ast düzeninin fazla sıkı uygulanmasından, yapı ustalarının dediğim dedik yaptırımlarından, işin ağırlığından yakınıyorlardı.

- Usta olmamız zamanı çoktan geldi, dedi duvarcı. Ben mesleğimi eksiksiz bilirim. Kardeşlerden kime olsa öğretebilirim. Hiram'ın davranışı çok çirkin.

- Ben bugüne kadar hiç ağzımı açmadım. Bunu söyleyen dülgerdi. Bu kez yetti artık.

- Al benden de o kadar, diye veriştirdi demirci. Hiram'ı kimsele benzemez bir ustabaşı sanırdım. Değil mi ki değerimizi bilmedi, hiç de öyle değilmiş, meğer. Yersiz yurtsuz göçebenin biri.

- Sur ülkesinden değil mi?

- Bilgisi oralılara göre çok fazla. Yöntemleri, öğretme biçimi, Mısırlı bir mimarınkilere benziyor.

- Mısırlı olsaydı Süleyman tutmazdı.

- Bize ne? diye Suriyeli duvarcı kestirip attı. Hiram, ustalara güç ve servet sağlayan eski gizleri biliyor. Yıllarca ne dediyse yaptık. Bize ustalık vermek boynunun borcudur.

- Doğru diyorsun, diye onayladı demirci, ama adama bunu nasıl kabul ettireceğiz?

- Konuşalım kendisiyle. Razi edelim.

- Dinlemek istemezse?

- O zaman güç kullanırız. Hiram da alt tarafı insan. Razi gelecektir.

- Olacak şey değil, diye dülger karşı çıktı. Süleyman ağır biçimde cezalandırır bizi.

Suriyeli gülümsedi.

- Hiç de değil. Kohenbaşı Sadık'la uzun uzun görüştüm ben. Melikle mimarın dostluğu bozulmak üzereymiş. Süleyman loncanın denetimini eline almak istiyormuş. Hiram'ı zorda görmek ona yeter. Usta olduğumuz zaman, meslektaşlarımızı o kendini beğenmiş mimardan kurtulmaya, İsrail hükümdarının yetkesi altına girmeye kolaylıkla razı ederiz.

Duvarcının söylevi Fenikeliyle İbraniyi inandırdı. Gelecekleri artık çizilmişti.

Sonbahar eğlentileri bittiğinde hacılar Kudüs'ten ayrılıp taşra-nın neresinden geldilerse oraya döndüler. Hiram Usta loncasının tüm üyelerini Şeria Irmağı kıyısında yabancı görünümlü bir yere çağırdı. Birkaç bin emekçi toplandı. Sayıları şaşırtıcı olduğu kadar tedirgin edici bir hızla artmıştı.

Bunların çoğunluğu çıraklar tarafından kendisine belirli bir iş verilmiş kabalacılardı. Mimar verdiği kısa söylevde adamlardan sabırlı ve yürekli olmalarını istedi. Alçakgönüllü ve saygılı davranmasını bilirlerse loncanın ilk gizlerine el atabileceklerdi.

Bu delikanlılar içlerinden gelerek mimarbaşını alkışladılar. Her ne kadar aralarından birçoğu başarısızlığa uğrayacaksa da, Hiram'ın sesi hepsine başarma hevesi veriyordu.

Kabalacılar dağılınca, mimar, ekmeği ustalar, kalfalar ve çıraklarla paylaştı. Hep birlikte çizim sanatının onuruna şarap masrapalarını kaldırdılar. Suriyeli duvarcı, Fenikeli dülger ve İbrani demirci, ustalara ve en çok da Hiram'a hizmette pek coşkulu davranmalarıyla dikkati çekiyorlardı. Öyle ki, loncanın başkanı Hiram'ın tabağından ne kızartma et ne ballı çörek eksik oldu.

Bu aile yemeğinin sonunda Hiram bir konuşma yapıp Yahve'nin tapınağından ve Süleyman'ın sarayından başlayarak loncanın gerçekleştirdiği işleri birer birer saydı. Kardeşlerinin maddeye egemen olup onun en gizli noktasında saklı güzelliği ortaya çıkar-mayı öğrendikleri yapıyerlerini, dökümhaneleri, işlikleri de unutmadı. Birlikte, İsrail'in sırtına yapılardan bir giysi geçirmişlerdi ve bu daha birincisiydi. Ufukta daha başka başarılar eksik olmaya-caktı.

Sonbaharın sakin akşamında Hiram'ın sesi daha ciddileşti. Dokuz ustanın yeni sorumluluklar alacaklarını bildirdi. Oybirliği ile seçecekleri kalfalara, ilkbaharın ilk ayı gökte görüldüğünde, büyük gizler için el verilecekti.

Loncanın eğlencesi bitiyordu. Hiram Usta üyelerin her birini barış dileğiyle öptü. Sıra Suriyeli duvarcıya geldiğinde, adam dayanamayıp zihnini kurcalayan soruyu sordu.

- Seçilen kalfalar arasında ben de var mıyım?

Mimarbaşının gözlerinde öyle bir öfke çaktı ki, Suriyeli ürküp bir adım geriledi.

- Bu sözlerin seni uzun bir zaman için usta adaylarının dar sınırları dışına atar. Mesleğini dürüstçe yürütmekle yetin sen. Loncamızın yüksek gizlerine layık olursan, ustalann gözünden kaçmaz bu. Hırsını unut. Hırsın seni mahvına götürür.

Suriyeli de kardeşleri gibi eğildi, Hiram Usta onu da kucakladı.

Koruma birliğinin askerleri önde, Süleyman arkada, saraydan çıkıp Saba melikesinin konakladığı yere indiler. Rastlantı olarak onları gören birinin duyurması üzerine halk, hükümdarın geçeceği yola yığılıp coşkuyla alkışladı ama, ondan herhangi bir tepki çıkmadı. Belkis'in çağrısı zihninde tedirgin edici sorular uyandırıyor-du. Melikenin sofracıbaşı tarafından yemeğe çağrılmıştı, Belkis yemekte pek seçkin ve değerli bir şey armağan edecekmiş. Bu alışılmamış törensel davranışın arkasında ne vardı acaba?

Melikenin çadırına kırmızılı yeşilli ipek minderler konulmuştu. Belkis'in kendisi de pek kendini bırakmış biçimde uzanmış, elinde bir salkım, kırmızı üzüm yiyordu. Minderlerin çokluğundan konuklar geleceği anlaşılıyordu ama, henüz hiç kimse yoktu.

Sofracıbaşı çadırın kapı perdesini indirdi.

- Uzanın İsrail hükümdan, uzanın ve bu yiyeceklerden buyurun.

Orta masada baharatlı kızartma etler, güveç içinde buğuda pişirilmiş sebzeler, tepeleme tatlı ve meyve dolu tabaklar vardı.

- Yahudiye'nin şarabı nefis. Yine de, bu Saba şarabındaki o meyve tadı yok. Elimde birkaç testi kaldı. Tatmak ister misiniz?

- Beni çeşniciliğe mi seçtiniz?

- Amma da sertleşmişsiniz. Ben sizi daha nazik tanımıştım.

- Bana vermek istediğiniz o büyük armağan nedir?

Belkis zarif bir hareketle yerinden kalktı. Gözlerinde sonsuz güce sahip bir hükümdara kafa tutmanın zevki ile bir başansızlıktan doğan umutsuzluk birbirine karışıyordu.

- Çıkıp gidişim, Süleyman. Gidişimin değeri çok büyük. O, size dinginlik getirecek ve karınızın sevgisini yeniden kazandıracak.

Hükümdarın alnında ince bir çizgi belirdi.

- Bir tutkunun araya uzaklık girmesiyle yok edileceğini mi sanıyorsunuz?

- Bende sevdiğiniz, kadın değil, ece. Eceden bir bağdaşıklık anlaşması bekliyordunuz, o, yaşamınızı adadığınız barışı güçlendirecekti. O anlaşmayı imzalayacağım. Bununla bir utku kazandığınızı kabul ediyorum.

Süleyman iki altın kadehe şarap doldurdu. Birini Belkıs'a uzattı, o da aldı.

- İsrail melikesi olsanız, uçsuz bucaksız bir ülke üzerinde hüküm süreriz.

- Siz sürersiniz, Süleyman. Siz, yalnızca siz. Ben kararlarınız önünde eğilmek, size boyun eğmek zorunda kalırım. Ne âdetleri'nizi ne dininizi kabul ederim. Benimkiler bana bol bol yetiyor. Bağdaşıklık anlaşmasına evet, bağımlılığa hayır. Tarafınızdan son-suza kadar sevilmeye evet, yanı başınızda bir esire olarak yaşlanmaya hayır.

Belkıs oturdu. Süleyman da öyle yaptı. Kadının ellerini avuçlarının içine aldı.

- Bana güvenmiyorsunuz.

- Böyle bir kusur işlesem görevime layık olur muyum? İçiniz, Süleyman. Son görüşmemize içiniz. Birbirimizden uzak olacağız ama, aynı uyum içinde bir olacağız. Birlikte olsaydık, karşılıklı hırpalanırdık.

- İçmeyeceğim. Sarayımda sizi bir kadeh bekleyecek! Gece yıldızlanıp meşaleler ipek gergili odamızı aydınlattığında yüreğinizin kapılan açılacak.

Bunu söylerken melikenin sarsıldığını sandıysa da, onun sesinde bir değişiklik olmamıştı.

- Gülme zamanı başka, ağlama zamanı başkadır, dedi Belkıs, sevmenin, anımsamanın, yaşamanın, ölmenin zamanları ayn ayrıdır hep. Siz şafak kurbanı törenini yürütürken, ben bir daha dönmemek üzere buradan ayrılmış olacağım.

Süleyman, Belkıs'ın kendisini sevdiğinden emindi. Aynı zamanda, kararından dönmeyeceğini de biliyordu.

- Bana gerçeği söyleyin. Hiç değilse sizinle gizinizi paylaşmamı kabul edin.

Melike duraksadı.

- Acı çekersiniz.

- Acıyı kuşkuya yeğlerim.

Belkıs arkasını döndü. Gücüyle insana güven veren bu hükümdarın doğrudan yüzüne bakacak cesareti kalmamıştı.

- Sizden bir çocuk bekliyorum. Oğlan olacak. Adını Menelik(39) koyacağım, soyumun kutsal atalarından biri olacak. Tanrı seni korusun, Süleyman melik.

Yargı odası loştu ve içeride kimse yoktu. Sadık elinde bir meseleyle içeri girdiğinde önce sedir ağacından duvar kaplamalarını, sonra tahtında oturan Süleyman'ı fark etti. Bir an ona hükümdar bir heykele dönüşmüş gibi geldi.

- Efendimiz, sizi her yerde aradım.

- Beni rahatsız etme kohenbaşı.

- Direndiğim için bağışlayın. Çok önemli bir sorun var.

Sevgisinin ürünü oğlunu karnında taşıyan sevgili kadını yitirmekten daha önemli sorun olabilir miydi? Süleyman Tann'ya yakarmış, ondan kendisini yavaşça yokluk ve unutulmaya göndermesini istemişti. Yargı tahtıyla bir olmayı, taşlaşmayı, neşe de acı da duymamayı düşlemişti.

- Konuşmama izin veriyor musunuz, efendimiz? diye sordu Sadık. Hükümdarın böylesine süngüsü düşük durumda olmasına şaşmıştı.

Süleyman yorgun bir hareketle sağ elini kaldırdı. Kohenbaşı bunu olumlu bir işaret gibi yorumladı.

- Mimarbaşınız size hıyanet ediyor.

(39) Etiyopya söylencelerine göre, ülkenin kral soyunun kurucusu I. Menelik.
(ç.n.)

Süleyman'ın bakışları karardı.

- Ne yolla?

- Güvenilir din adamlarının yürüttükleri araştırma henüz açık sonuçlar vermedi, fakat mimarın loncasının gizlerini İsrail'in düşmanlarına satmaya hazırlanması olası görülüyor.

Hükümdar bezgindi, tahtına gömüldü.

- Bana vermiyor o gizleri. Ne yapabilirim? Hiram çıkıp gidecek.

- Dolaşan söylentilere göre, yalnız gitmeyecekmiş.

Süleyman merakla öne eğildi.

- Ne diyorlar?

- Bazılarının dediğine göre Saba melikesinden iş almış.

Belkıs ve Hiram... Nasıl oluyor da Tanrı bu acayip ve uygunsuz birlikteliğe izin veriyordu? Neden İsrail meliki kulunu, o kendisine içten bağlı hizmetkârını böyle acımasızca cezalandırıyordu? Hangi günahından ötürü ona böylesine kızmış olabilirdi?

- Düşündüm ki, efendimiz, mimarbaşını hizaya getirmek iyi olacak. Servetini de ününü de size borçlu. İsrail'e bağlı olmak zorunda. Burnu havada, asi adamdır, fakat yetkililerin baskısı karşısında bumu sürtünecektir. Gerekli girişimleri yapmama izin verirsiniz?

Süleyman artık doğrudan bir adım atamazdı. Hiram'ın karşısında Saba melikesinden söz etse küçülürdü. Sadık'ın böylece kendi kinini doyuracağını farkındaydı ama, mimar da o alçak tutumuyla cezalandırılmaya davet çıkarmamış mıydı? Yorgun, kırgın, kendisini bilgelikten uzaklaştıran haksız bir acının yiyip bitirdiği hükümdar, bu kez ülkenin çıkarlarına ve büyüklüğüne hizmet eden kohenbaşının önerisini benimsedi.

Mağaranın önünde kalfa ve çırakların ücretlerini Hiram'ın kendisi ödedi. Bu adamlara emeklerinin karşılığı olan ücreti son kez veriyordu. Hepsini tanırdı, becerilerini değerlendirmesini, saygılarını

elde etmesini bilmişti. Her zamanki gibi tören sessizlik içinde yürütüldü.

Son çırak da gidince, Hiram köpeğini doyurdu. Hayvan yemeğini yer yemez uyudu. Hiram tapınağa çıktı. Yaşamının onca yılını verdiği o yapıta, görevi gereği Mısır'ın bilgeliğini yeni bir biçime bürümesinde kendisine yardımcı olan o taşları seyretmek istiyordu.

Şafakta Belkıs, Saba'ya doğru yola çıkacaktı. Birkaç gün sonra da kendisi, yerini alacak ustaya son anımsatmalarını yapıp onun peşinden gidecekti. Orada, altın dağlarının koruması altında, sevişeceklerdi. Mimar şimdiden bin pencereyi bir saray, çiçekli taraçalar, gezinti gölleri, güneşin bol bol gireceği bir tapınak yapıyordu. Saba ülkesini bir ışık fışkırması içinde yeniden yapacaktı. Anıtları, Şeria Irmağı'nın kıyısında Jeroboam'ın hıyaneti ve kendisinin ileriye görememesi nedeniyle ölmüş kardeşlerine adayacaktı. Belleğinden bir türlü çıkmayan o günahın cezasını yaratarak, hep yaratarak ödemezse başka nasıl öderdi?

Tapınak önü alanları bomboştu. Din adamları dinleniyorlardı. Gökteki incecik yeni ay cılız bir ışık veriyordu. Mimarbaşı yapıyerini, çizim ışığını, gerekli zamanda yapılan gerekli hareketleri, zanaat adamlarının coşkusu, elleri ve yürekleri canlandıran ateşi, yorgunlukları ve düş kırıklıklarını silip götüren birlik ruhunu gözünde canlandırıyordu. Belki de o sıkıntı ve umut saatlerini bitmiş yapıta, bilinmeyen coşkusu dikilmiş duvarlarla bitmiş odalara yeğliyordu. Fakat onun seçiminin ne önemi vardı ki? Onun işlevi, emeğin meyvelerini dermeksizin çalışmayı sonuna kadar götürmekti.

Hiram batıda, Tyropoeon vadisi yönünde bir ışık görür gibi oldu. Birisi alelacele bir meşale söndürmüştü. Merak etmişti, meşaleyi gördüğü yere doğru yürüdü.

Karanlıkta bir adam duruyordu.

- Kimsin?

- Loncadan bir kalfa.

Karanlığa gözü alışan Hiram, İbrani demirciyi tanıdı. Beyaz saçları gecenin içinde parlıyordu.

- Burada ne yapıyorsun?

- Sizinle konuşmak istiyordum.

- Hangi ustanın yanına verildinse ona git, ustana söyle söyleyeceğini.

- Artık ondan öğrenecek bir şeyim kalmadı benim. Büyük gizleri elde edebilecek mertebeye geldim. Ustaların gizli kelimasını söyleyin ve onların gizleri için el verin bana.

- Aklını mı kaçırdın sen? Böyle bir isteği asla kabul edemem.

- Canınız pahasına da mı?

Demirci vuracakmış gibi bir çekiç kaldırdı. Mimar gerilemedi.

- Ver bana şu aleti, dedi. Şeria kıyısına, işinin başına dön, ben de bu deliliğini unutayım.

İbrani, dili dolaşıyordu, duraksıyordu ama, yine de öfkesini kusuyordu.

- Gizli kelim, diye bağırdı.

Hiram elini uzattı. Kalfa başına vurdu. Kan fışkırdı. Gözleri karan Hiram kuzeye doğru yürüdü, Suriyeli duvarcıya çarptı.

- Ben kalfayım, ben de. Bize gizli kelim verin. Hakkımız bizim bu.

- Asla! diye haykırdı Hiram. İçinize hangi şeytanlar girmiş öyle sizin?

- Çabuk, Hiram Usta. Sabrım tükendi.

Yapı ustası uzaklaşmaya çalıştı, fakat karşısındaki sakallı, iriyarı adam sol böğrüne bir taş kalemi soktu.

Demirci ile duvarcı, kendi cüretlerinden afallamışlardı, birbirlerine sokuldular. Kurbanlarının peşinden gidemiyorlardı. Hiram, yaralarına karşın, doğruya doğru kaçabildi. Fakat Fenikeli dülger karanlığın içinden çıkıp yolunu kesti.

- Daha fazla direnmeyin. Bize gizli kelim söyleyin ve bizi cezalandırmayacağınıza yemin edin.

Ufak tefek, kara bııklı adam elinde tuttuğu ağır bir demir pergelte tehdit ediyordu.

- Defol! dedi Hiram güçsüz bir sesle.

- Bu kadar inat yeter! diye öfkelenildi Fenikeli. Gizli kelim!

- Ölürem de söylemem.

- Madem istedin, al işte!

Dölger büyük bir öfkeyle pergelin sivri ucunu yapı ustasının yüreğine sapladı.

- Neden, Süleyman, neden? diye mırıldanıp sırtüstü yığıldı Hiram.

Vücudu alanın üç büyük döşeme taşını kaplamıştı. Katiller uzun uzun cesede baktılar. Her biri cinayetin sorumluluğunu öteki ikisinin üzerine atıyordu.

- Burada bırakmayalım.

Deri önlüklerini çıkıp birbirine bağladılar ve içine kefene sarar gibi mimarı sardılar.

- Amma da ağırılmış, diye yakındı Fenikeli.

- Dar yoldan geçelim, dedi Suriyeli. Elimizi çabuk tutalım, biri gelir üstümüze.

Belkis yola çıkış saatini öne aldı. Altın bir aynaya akıl danışmıştı. Aynanın içinden Saba'nın büyük tanrıçasının gizleri ışıldardı. Kâhinin sesi ona İsrail'den gece yansı ayrılması gerektiğini bildirmişti.

Melikenin beyaz fili çadırı konak yerinden çıktığında bir fırtına koptu. Üst üste çakan şimşeklerden ve arkasından boşanan yağmurdan hayvan ürktüyse de, Belkis sakinleştirmeyi başardı. Sabahların kervanı filin yürüyüşüne ayak uyduracaktı. Hayvan, şiddetli rüzgâra karşın ağır adımlarını tutturunca melikenin içi rahat etti, sonunda Süleyman'ın etkisinden kurtuluyordu. Uzun bir yoldan sonra sarayının en yüksek tıraçasına çıkacak ve durmaksızın doğuya bakıp Hiram'ın, yaşamını birleştireceği adamın gelişini gözleyecekti.

Yağmur çok güçlü yağıyordu, Kidron çayının suları kabarmaya başlamıştı bile. Fil, çamur selini aştı. Son Sabalı da karşı kıyıya vardığında sığ geçit yerleri artık suyla örtülmüştü.

Gece öylesine karanlık ve öylesine ürktücüydü ki, Belkis Kidron Vadisi'nin yamacında üç adamın bir tümseğe yaklaşp taşıdıkları yükü tümseğin dibine bıraktıklarını fark etmedi. Adamlar alelacele bir

çukur kazıp içine mimarbaşının cesedini attılar. Suriyeli ile Fenikeli hemen uzaklaştılar. İbraninin içi pek rahat değildi. Ölüye bir saygı belirtisi bırakmak istiyordu. Bir akasya ağacının alçak dallarından birini kopardı ve cesedi örten toprağın üzerine batırdı.

Altın ve mutluluk diyen Saba'ya doğru yol alan Belkıs, acılar içinde ölmüş Hiram'ın cesedinin yanı başından geçip gitti.

Süleyman, Kudüs ovasında dörtnala gidiyordu. Hayvanının altın nal çakılı ayakları neredeyse yere basmaz gibiydi, hayvan adeta uçuyordu. Sarayından, Saba melikesinin artık bir daha hiç içmeyeceği şarap dolu o altın kadehten kaçan hükümdar, pençesine düştüğü acıdan kurtulacağını umarak günlerdir kırlarda böyle yol almıştı.

Belkıs'ın yokluğuna dayanamıyordu. Onun gidişiyle bir yaz gölüne benzeyen o sıcak mutluluk yok olmuştu. O kadın Süleyman'a mutluluğa açılan yeni bir yol gösterecekti. İki birlikte tüm evrende banşı kurabilecek bir çift oluşturacaklardı.

Öğle güneşinin çevresi kararınca, Süleyman kendi gözüne bir şeyler oluyor sandı. Olay birkaç saniye sürdü. O zaman hükümdar sevdiği birinin öldüğünü anladı. Güneş eski durumuna dönmüştü ama o, atını mahmuzlayıp hızla başkente döndü.

Kohenbaşı sarayın kapısında karşıladı.

- Zevceniz öldü, dedi Sadık. Son soluğunu verinceye kadar sizi çağırmaktan geri kalmadı.

Nagsara'yı yasemin ve zambak serili bir yere uzatmışlardı. Elleri, gerdanında Hiram'ın adının artık silinmiş olduğu yeri kavramıştı.

Süleyman firavun kızını alnından öptü.

- Mimarbaşımı çağırın bana, diye buyurdu Süleyman. Kaç kez yineleyeceğim aynı şeyi?

- Ortalarda yok, demek zorunda kaldı Elihap.

- General Banaias'a söyleyin, size yardım etsin.
- Anup'u bulduk. Köpeği. Hayvan mağarada acından ölmüş.
- Elinizi tez tutun. Hiram'ı derhal görmek istiyorum.

Kâtip eğilip selam verdi, acele adımlarla Süleyman'ın çalışma odasından çıktı. Geceye kalmadı, Kidron Vadisi yakınlarında oturan birkaç köylüyü saraya getirdi. İçlerinden biri tarlaları, evleri birbirine katan o fırtınanın koptuğu gece Hiram'ın loncasından üç kişinin ağır bir yük taşıdıklarını gördüğünü söylüyordu. Süleyman sorguya çekince, söylediğini geri aldı ve bir maşrapa su istedi. O da arkadaşları da ellerini yıkayıp aynı kalıp sözü söylediler: "Ellerimiz kan akıtmadı, gözlerimiz bir şey görmedi." Böylece üstlerine yıkılması olası bir cinayetten kendilerini temize çıkarmış oluyorlardı.

Ertesi gün hükümdar loncaı yöneten dokuz ustayı huzuruna kabul etti. Ustalar, üç kalfanın yaptıkları korkunç işten ötürü övündüklerini söylediler. Hiram'ın yerine geçecek kimsenin, bir zorbadan onu kurtardılar diye, kendilerine teşekkür edeceğini sanıyorlarmış. Hükümdarın koruması altında hareket etmemişler mi?

- Ne alçaklık! dedi Süleyman. Nerede bu adamlar?

Dokuz ustanın sözcüsü konuştu.

- Kendilerine ustalık vermeyi reddetmemizle düş kırıklığına uğrayıp kaçtılar. Hiram öldürüldü. Cesedini bulmak istiyoruz.

- Size yardım edebilirim.

- Siz bizim loncamızın üyesi değilsiniz, efendimiz.

- Bir meliki size yalvarmaya zorlamayın. Dostum olmuş olan birine bu saygıyı göstermek boynumun borcudur.

Dokuz usta Süleyman'ın arkasına geçtiler; o, Kidron Vadisi'ne inen en dik keçiyoluna saptı. Mimarbaşının tapınağın açılış töreninde giydiği erguvan rengi cüppesi içindeki hayali gözünün önünden gitmiyordu. İzlemeleri gereken yolu Süleyman'ın elinde tuttuğu asanın titreyişleri gösteriyordu.

Sadık'a Hiram'ı cezalandırma hakkını vermekle ne büyük bir cürüm işlemişti Süleyman. Kendine bile açıkça söylemek istemese de, mimarına hıyanet etmemiş miydi? Alçaklık etmiş, imrendiği tek insanı ölüme göndermemiş miydi?

Tümseğe yaklaştıklarında asa el yakmaya başladı.

- Burası, dedi ustalardan biri. Kazılmış toprak ve akasya ağacı.

Hiram'ın 'Kardeşleri' toprağı kazıp cesedi çıkardılar. Yapı ustanın yüzü dingindi, neredeyse gülümseyecekti. Vücudunu çevreleyen kanı erguvan rengi bir cüppe oluşturmıştu. Ustalar cesedin başında halka olup sessizce lonca başının anısını yücelttiler.

- Hiram Usta, tapınağının temelinde, kutsallar kutsalının altında uyuyacak, diye Süleyman kararını bildirdi.

Hastaların derisindeki beyazımsı lekeler hiçbir kuşkuya yer bırakmıyordu. Cüzam, Kudüs'ün aşağı mahallelerinde yayılmaktaydı. Önünde sonunda çehreleri de kemirecekti. Lonca üyelerinin çoğu, dokuz ustanın buyruğı üzerine, yola düzülmüş, komşu ülkelere gitmişlerdi.

Köylerde ve kasabalarda Hiram'ın kurduğı örgüt parçalandı. Son çıraklan da kovdular. Deneyimsiz zanaatçılar işliklere el koyup onlann yerine ufacık dükkânlar açtılar. Büyük yapılanın tümünün tamamlandığı bir ülkede bir inşaatçı loncası artık ne işe yarardı?

Hiram'ın yarattığı topluluğun yıkılmasına Süleyman sesini çıkarmadı. O olmayınca kim yönetebilirdi topluluğı?

Halkın yalvarmalanna dayanamayan hükümdar cüzam getiren rüzgârları yatıştırmak için parmağındaki güç yüzüğünü kullanmaya razı oldu. İstek dile getirildikten sonra değerli yüzük tapınağın önündeki alanda yere düşüp kırıldı. Ancak, salgının önü alınmıştı.

Mimarbaşının öldürölmesini izleyen kış gibi, sert bir kışa o zamana kadar hiç rastlanmamıştı. Günlerce kar yağdı, Samiriye ve Yahudiye ovalannı bile kar kapladı. Dağ yamaçları buzula dönüştü. Tann'ya kulluk uygulamaları bile kısa törenlerle geçirtilirdi, çünkü Kudüs kayasının üzerinde esen güçlü rüzgâr kohenlerin kurban ateşini yakmalarını engelliyor, yüzlerine çarpan yel buz parçası gibi acıtıyordu, sunakların üzeri donmuştu. Başkentin sokaklarında dolaşmak zor bir işti. İnsanlar evlerinde bir fırının ya da mangalın çevresine toplanıp büzölüyorlardı. Doğudan esen

kadim"40" durup durup Süleyman'ın kentine saldırıyor, Teberkiye Gölü'nde bargaçlar döndürüyordu.

Dualarını kaçırmak istemeyen Sadık büyük sunağın dibinde damar tıkanıklığından ölmüştü. Alelacele gömüverdiler. Hükümdar yerine başka bir kohenbaşı atamadı. General Banaiaş da öte dünya sınırını aşınca, zaten ordulann başkomutanı olan hükümdar sınırlı bir kurmay kurulu oluşturmakla yetindi.

Belkıs gitmiş, Hiram öldürölmüş, Nagsara'yı umutsuzluk tüketmişti. Süleyman kime içini açabilirdi? Sevdığı üç varlık, sanki onun sayesinde kurulmuş barış, yüreklerine de ruhlarına da bir şey demiyormuş, sanki vaat edilmiş toprakların yazgısı üzerinde bir lanetin ağırlığı varmış gibi, İsrail'den kaçmışlardı.

Bilgelik Süleyman'ı bırakmıştı. Firavun kızını sevmesini bilmemişti. Hiram'a hıyanet etmekle, kendisine hıyanet etmeyecek tek adamdan yoksun kalmıştı. Saba melikesini tutmayı becerememekle, kendini kendinden büyük bir kimseye sevdiremeyeceğini göstermişti.

Süleyman coşkuyla aylak dünyaya ve onun çılgınlıklarına kapıldı.

Her akşam sarayı danslar, şarkılar, sarhoş şakalarıyla dolduran şölenler veriliyordu. Konuklar tıka basa kebaplar yiyor, fıçılar dolusu şarap içiyorlardı. Yabancı ülke temsilcileri hükümdann konuk-severliğini, sarayının bolluğunu öve öve bitiremiyorlardı.

Melik onlara yalnız tüm Doğu'nun bağlanndan gelen şarapların en iyisini sunmakla kalmıyordu, güzel yüzlü, güzel vücutlu genç kadınlar en bıkkınların bile isteğini kamçılıyordu. Sapık heriflerin kucağına oturan kızlar, yemek rezalete dönüştükçe soyunup dokunuyorlardı. En kaşarlanmış saraylılarla gencecik bakireler, birlikte, iştahları kabartıp Süleyman'ın eğlencelerini çok ararın toplantılar durumuna getirdiler.

Yıllar böyle geçti. Süleyman artık mahkemeye başkanlık etmiyor, adalet dağıtmıyordu. Ülkenin yönetimini Elihap'ın başını çektiği bir memurlar ordusuna bırakmıştı. Ciddi ve çalışkan bir adam

olan kâtip beceriyle hükümdarın görevini yürütüyor, ancak pek nazik işlerde onun düşüncesini soruyordu. Siamon'un ölümünde, Libyalı Şeşonk Mısır tahtına çıkar çıkmaz, yine Süleyman'ın onayını alarak asker sayısını arttırmıştı. Yeroboam hemen yeni firavunu İsrail'le savaşa hazırlanmaya yüreklendirmişti ama, Libyalı ağır bir yenilgiye uğramaktan korkuyor, adımlarını sakınarak atıyordu. Durumu olduğu gibi sürdürmeyi yeğledi.

Hükümdarın çeşitli ülkelerden gelin gelmiş pek çok karısı, kendi sevdikleri tanrılara, tanrıçalara tapmak için tapınaklar, sunaklar istediler. Süleyman önce bu istekleri geri çevirdi. Fakat, ağız birliği edip de hepsi birden adama hayır deyince o da boyun eğmek zorunda kaldı. Böylece tepelerde, dağların doruğunda, koyakların dibinde, kentte, köyde pagan tapınakları yükseldi, Süleyman'ın karıları gidip oralarda kendi tanrılarına yakardılar. Bir zamanlar Ahid Sandığı'nın kaldığı, din büyüklerinin Yahve'nin sesini duydukları o en ücra yerlere bile el atmışlardı. Irmak kaynaklarında, deniz kıyılarında, çölün eşiğinde toprak barınaklara, revaklar altındaki ya da iki yanı canavarlı yollardaki ahşap binalara ne idüğü belirsiz putlar oturtup onlara tapındılar.

Süleyman artık Yahve'ye inanmıyordu. O yabancı tanrıların her birine yakardı. Şehvet ve sarhoşlukta bulamadığı erinci belki onlardan biri verir diye umut besliyordu. Halk hoşnutsuzluğunu susarak belirtiyordu. Süleyman tek Tanrı yasasına karşı geliyordu ama, ülke zengindi, gönenç içindeydi. Tüm mutlulukların kaynağı olan barış iyice kökleşmişti. Ruhların egemenliği melikin elinde değil miydi? Bu dünyada yaşayan herkesten daha bilgili değil miydi? En güzel şiirleri o yazmıyor muydu? Yazdıklarını en ünlü okuyucular en soylu hükümdarların sarayında dile getirmiyorlar mıydı? Süleyman'ın bilgeliğine en güçlüler hayran kalmıyor muydu? İsrail'in mutluluğu o bilgelige bağlı değil miydi?

Süleyman, yaşlandıkça, ülkenin dizginlerini yeniden ele aldı. Maddesel zevkten sonra, şimdi de çalışmayla sarhoş oluyordu. Elihap'ı alt düzeyde bir göreve getirip her belgeyi kendisi incelemeye, her memuru kendisi kabul etmeye, yönetimin her ayarını kendisi düzenlemeye başladı. Pırıl pırıl zekâsıyla illerin

yönetiminde ve dış ülkelerle ticaretle pek çok şeyi iyileştirdi. Hazine zenginleşti. Her İbraninin karnı doydu. Anne babalar her doğumu bir kutsanma diye görür oldular. Zaten aileler dinsel gerekleri canla başla yerine getiriyor, hükümdarların en iyilikseverinin yetkesi altında yaşamalarından ötürü Tanrı'ya şükrediyorlardı.

Yaşı olmayan hükümdar yaşlanmıştı. Güzelliği bozulmamıştı. Eksiksiz yüzünde belli belirsiz fark edilen tek bir kırışık vardı. Barış korunmuştu, halk mutluydu, ülke saygı görüyordu. Süleyman yürüttüğü tek kişilik devlet erkinin başında hiçbir başarısızlığa uğramamıştı. Yargılarını verirken, uyruklarından hiçbirini yaralamamıştı.

Süleyman yalnızdı. Ne oğlu ne dostu ne danışmanı vardı. Kimse onu anlamıyordu. Kimse yüreğinin gizini çözmeye de kalkmıyordu. Artık Tanrı'ya karşı başkaldırmaktan vazgeçmişti. Hiçbir Tanrısal güce yakarmıyordu da. Günlük besini umutsuzluktu. Doğrular da alçaklar da, insanlar da hayvanlar da hep aynı yokluğa doğru yol almıyor muydu? Hepsi yıldızların tozundan çıkıp toprağın tozuna dönmüyor muydu?

Bilgeliği övülen bu adam, aşılmaz bir duvara çarpmıştı. Tann'nın yapıtına. Onun ince gizlerinden birini bile çözememişti. Artık biliyordu ki, kimse bunu başaramayacaktı. Her şey boştu.

Baharlar açtığında, Süleyman bunun son baharı olduğunu anladı. Saraydan çıkıp yıllardır içine girmediği tapınağa yöneldi. Kutsallar kutsalının içinde, tek başına, Tann'nın sesini duymadı ama, geleceği gördü.

Barışın bozulduğu, İsrail aşiretlerinin yeniden ayrılıklara düştüğü, kana susamış orduların ülkeyi ellerine geçirdikleri, Tanrı'nın tapınağının yağmalanıp yıkıldığı geleceği gördü. Vaat edilmiş toprağın sefil bir yol tutturmuş, en aşağılık içgüdülerini doyurmaktan başka bir şey düşünmeyen zayıf adamlarca yönetildiği bir gelecekti bu. Halkın artık incir ağacının, zeytin ağacının altında keyif çatmayacağı bir gelecek. Süleyman biliyordu ki, kendisi ölür

ölmez yapıtı yok olacaktı. Kendisinden hiçbir şey kalmayacaktı geriye.

Hükümdar tacını ve asasını bir yere koydu, altın iplikle işlenmiş harmanisini çıkardı. Kidron Vadisi'ne giden yolu inip çöle yöneldi. Yolunun üzerinde bulduğu bir dalı kırıp baston yaptı. İlkbahar güneşi alnını ısıtıyordu. Az sonra ayakları sızlamaya başladı. Fakat yürüdü, yoksul hacılar gibi yürüdü, durmadı.

Süleyman, Tanrı'dan bir işaret gelinceye kadar yaşamını yalnız sürdürmeye kararlıydı. Başarısızlık gibi başarının da, acı gibi sevinçin de boş olduğunu artık iyice öğrenmemiş miydi? Onun gözünde, sadece bir geçmiş vardı ve o geçmiş de şimdiden kırık bir ufukta silinip gidiyordu. Halkının gözünde, bolluk ve dinginlik yılları vardı ve bunlar İsrail'in belleğinde bir iz bırakacaktı. Belki o iz, hükümdarın düşüncesinin kavrayamayacağı kadar uzak bir gelecekte, yeni bir barış çağının mayası olacaktı.

Kudüs tepeleri artık görünmüyordu. Tapınak yitip gitmişti. Gücünün sonuna gelmiş bile olsa, Süleyman yolundan kalmadı. Artık amacı yoktu, eline tam geçirmese de şöyle bir görebilmeyi onca istediği o erişilmez bilgelik peşindeki arayışı bir yana bırakılırsa, bir savaşım nedeni de kalmamıştı.

Yüreği sıkıştığında yaşlı melik çiçek açmış bir akasyanın dibinde durdu. Tanrı onunla konuşmamıştı ama, baharın duru havası içinde, çok büyük, dünya kadar büyük, gökyüzü kadar yüksekte bir çehrenin çizgilerini seçebildi. Bu, Hiram Usta'nın ciddi ve gülümser çehresiydi. Üzerinde dingin bir bilgeliğin izleri vardı.

Yapı ustası onun hıyanetini bağışlıyordu. Onu ölümün öte yanında bekliyordu. Süleyman akasyaya yaslandı ve ışıklar içinde uyudu.

BİR ROMANIN DOSYASI

Süleyman, tanrıça Maat'ın kayırdığı "Amon oğlu" firavun Siamon'un çağdaşıydı. Mısır'ın yirmi birinci hanedanından olan Siamon İÖ 980 - 960 yılları arasında saltanat sürmüştür. Başkenti, Nil deltası üzerindeki Tanis kenti idi. Filistinleri yenmiş, o da Süleyman gibi Mısır ile İsrail arasında bir anlaşma yapılmazsa Yakındoğu'da kalıcı bir barışın kurulamayacağını anlamıştı. Bu dönem konusunda bkz. Alberto R. Green, *Salomon and Siamon A Synchronism between Early Dynastic Israel and the Twenty-First Dynasty of Egypt*, *Journal of Biblical Literature*, 97 (1978), s. 353-367.

Süleyman tam bir firavun olmuştur. İsrail'i yönetirken Mısır'da yürürlükte olan tek kişi erkinden esinlenmiştir. Özellikle bkz. M. Gavillet, *L'âvocation du rol dans la littérature royale Égyptienne comparée à celle des Psaumes royaux et spécialement le rapport roi-Dieu dans ces deux littératures*, *Bulletin de la Société d'Égyptologie de Geneve* 5 (1981), s. 3-14 ve 6 (1982), S. 3-17; A. Malamat, *Das davidische und salomonische Königreich und seine Beziehungen zu Ägypten und Syrien*. Wien, *Österreichische Akademie der Wissenschaften, Phil.-hist. Klasse Sitz.* 407.

Her ikisi de bir ülkenin kutsal birliğini yaratma isteğine yanıt veren birer anıt olan Cezer piramidi ile Süleyman'ın tapınağı arasındaki yakınlık konusunda bkz. J. A. Wainwright, *Zoser's Pyramid and Salomon's Temple*, *The Expository Times*, Edimburg 91 (1979-1980), s.137-140.

Süleyman'ın tapınağının ölçüleri (arış [coudee] yani orta parmak ucundan dirseğe kadar olan açıklığı gösteren eski bir uzunluk birimi ile verilmiştir):

iki sütun: 18 anş yükseklik

Sütun başlıkları: 5 anş

Tapınağın genişliği: 20 anş

Dalanın uzunluğu: 10 anş

Hekalin (kutsal) uzunluğu: 40 anş

Debînin (kutsallar kutsalı) uzunluğu: 20 anş

Siemon'un Süleyman ile evlenen kızı konusunda bkz. M. Gorg, *Pharaos Tochter in Jerusalem oder: Adams Schuld und Evas Unschuld*, *Bamberger Universitäts-Zeitung*, Bamberg 5 (1983), s.4-7 ve *Die "Sünde" Salomos, Biblische Notizen*, Bamberg, Fas. 16 (1981), s.42-59. Bu yapıtta yazar firavun kızının Süleyman'ın saray çevresine hem "iyi peri" hem doğurganlığın koruyucusu olan Mısırlı yılan tanrıça Renenutet'i tanıttığını gösterir.

Süleyman'ın döneminde Mısır'ın mimarlık ve yönetim üzerindeki etkisi konusunda bkz. G. W. Ahlstrom, *Royal Administration and National Religion in Ancient Palestine*, Leiden, 1982; H. Cazelles, *Administration salomonienne et terminologie administrative Égyptienne, comptes rendus du groupe linguistique d'études chamito-semitiques*, 17(1972-73), 1980, s.23-25.

Süleyman'ın olduğu ileri sürülmüş pek çok metnin Mısırlı kökeni konusunda bkz. O. Ploger, *Sprüche Salomos (Proverbia)*, Neukirchen-Vluyn, 1984.

Birçok Arap yazarı güneşe tapan Sabalıların Büyük Piramit'e hacca geldiklerini kaydeder. Bu halk Gize yaylasındaki piramitlerin yıldızlara ve gezegenlere adanmış olduğuna inanırdı. Hermes'in oğlu olan ve kavme adını veren Sab da orada gömülmüştü.

Ünlü firavun-ecce Haçepsut ile Saba melikesi arasındaki olası bir bağlantı için bkz. Eva Danelius, *The Identification of the Biblical "Queen of Sheba" with Hatshepsut*, Kronos, Glosssboro, N.J. 1, n° 3 (1976), s. 3-18 ve n° 4 (1976), s.9-24. Saba melikesi söylencesi ile tarihsel ve arkeolojik bağlam konusunda bkz. W. Daum, *Die Königin von Saba. Kunst, Legende und Archäologie zwischen Morgenland und Abendland*. Stuttgart ve Zürih, 1988.